הארץ

VOL. 67/20243 DECEMBER 6, 1985 — 950 שקל, יום ו' כ"ג בכסלו תשמ"ו, 6 בדצמבר 1985

מלון מנורה
מול מלון המלך דוד
בואו להתחמם לאור ה"מנורה" בירושלים
מבצע לישראלים
שהה 3 לילות – שלם רק 26.00 ש"ח
שהה 5 לילות – שלם רק 24.50 ש"ח
שהה 7 לילות – שלם רק 23.50 ש"ח
המחיר ללילה לאדם בחדר זוגי
כולל מע"מ וארוחת בוקר.
תוספת לבודד־13 ש"ח
★ החניה בחינם..
להזמנות טל' 02/223311 יהודה לב
רח' המלך דוד 24 ירושלים.

חשד כי יזמים וסוחרי קרקעות בגדה נתנו תרומות לליכוד כשוחד

גורמים משפטיים: חוקרי פרשת כרמים וקלעים יציגו כנראה שאלות לדקל

צור: מדובר בתרומות לגיטימיות שהועברו למפלגה ולא הגיעו לכיסי הפרטי ★ המשטרה: קיבל שוחד בהיקף של עשרות אלפי דולר ★ הוארך מעצרם של אבי צור וקלוד מלכה

מאת ראובן שפירא, צבי הראל והדר בלומנקרנץ סופרי "הארץ"

עלפי תומר החקירה ואופי המימצאים שבידי המשטרה, גם על דעת גורמים משפטיים, נראה כבר עתה, כי סגן שר הביטחון, מיכאל דקל, יצטרך להשיב על שאלות חוקרי המשטרה, בקשר לפרשיות כרמים וקלעים. העיתוי לפנייה לסגן השר דקל ייקבע בהתאם להתפתחות החקירה. יתכן אף שיופנו שאלות לאישים אחרים הקשורים לנושא ההתיישבות בשטחים.

המשטרה חושדת כי יזמים וסוחרי קרקעות בגדה נתנו תרומות לליכוד כשוחד – פרטים אלה נחשפו אתמול בבית־המשפט השלום בתל־אביב, שהורה לעצור את אבי צור (36) לשישה ימים, לצורך המשך החקירה נגדו.

נודע כי בידי המשטרה יש מיסמכים ועדויות לגבי העברות כספים להשבונות של הליכוד, שניתנו בידי אנשים פרטיים, ביניהם מתווכים, סוחרי קרקעות ובעלי אינטרסים בנושא הקרקעות בשטחים. נראה כי חלק מהכספים הועברו באמצעות אבי צור. המשטרה מייחסת לצור קבלת חלק מהכספים האלה כשוחד כדי לקדם את האינטרסים של נותני התרומות. כפי שנודע טוען צור בחקירתו כי מדובר בתרומות לגיטימיות שהועברו למפלגה ולא הגיעו לכיסו הפרטי. המשטרה סבורה כי צור קיבל באופן אישי שוחד בהיקף של עשרות אלפי דולרים. אתמול הובא צור לבית־המשפט השלום בתל־אביב כחשוד בקבלת שוחד, בהוצאת מסמכים כוזבים, בהדחה בחקירה והפרת אמונים. (סוף בעמוד 2 טור 4)

אישים בתנועת החרות מאשימים:

בר־לב וראשי העבודה הפכו המשטרה לכלי שרת פוליטי

מילוא: העבודה מעודדת חקירות משטרתיות בהם מעורבים אנשי חרות ★ רב ניצב קראוס: לא הופעל עלינו עד היום שום לחץ פוליטי או אחר משום כיוון

אבי צור (מימין) מובל לאולם ביהמ"ש להארכת מעצרו. קלוד מלכה (משמאל) בחשבו באולם. מתלווה אליו (במרכז) אליהו חלוק מפקד היחידה לחקירת הונאות קרקעות. (צילום: עוזי קרן)

מאת אילן שחורי וראובן שפירא סופרי "הארץ"

אישים בתנועת החרות מאשימים את שר המשטרה, חיים בר־לב, ואת ראשי מפלגת העבודה בהפיכת המשטרה לכלי־שרת פוליטי. האשמות אלה הועלו סביב פרשת גזל הקרקעות בגדה ומעצרם של עוזרי סגן השר דקל.

סגן שר החוץ, רוני מילוא, טען אמש, כי במפלגת העבודה מעודדים חקירות משטרתיות בנושאים, בהם מעורבים אנשי חרות. יו"ר הקואליציה, חיים קופמן, האשים ישירות את השר בר־לב בניצול בוטה של המשטרה לצרכיו הפוליטיים.

לדברי קופמן, הפכה המשטרה בניהולו של בר־לב להיות כלי שרת פוליטי לניגוח מפלגות יריבות. אולם לדברי קופמן, כפי שנפרץ קו בר־לב ללא קושי, כן גם הקו החדש של שר המשטרה יפרץ בקלות. קופמן האשים, כי בהוראת בר־לב, מתעסקת המשטרה בעניינים שוליים, אך את השערוריות הגדולות, כמו פרשת בלס, פרשת לוינסון, הברחת הכספים בידי אמפל ובנק הפועלים לחו"ל – אין היא חוקרת. לדברי קופמן, אחד מחברי הכנסת של מפלגת העבודה, שהוא חבר קיבוץ טען בפניו, כי פרשת בלס גרמה הפסדים כספיים גדולים ביותר לקיבוצים, אך נאסר עליו להגיש תביעה משפטית נגד בלס, פן יתגלה כיצד הוא הצליח להלבין כספים באמצעות מפלגת העבודה. לדברי קופמן, יעמוד עכשיו הליכוד בכל תוקף על הדרישה, לחקור חקירה מלאה את פרשת בלס ואת ענייני בנק הפועלים.

שר המשטרה, חיים בר־לב, שר התבקש אמש להגיב על האשמות של ח"כ קופמן טען, כי דבריו מרושעים ומי שיעבור את ראשו בסופו של דבר, יהיה ח"כ קופמן בעצמו.

בביקור שערך אתמול בר־לב בלשכה לגיוס עובדים חדשים ברחוב הירקון אמר, כי המשטרה לא מגבילה עצמה בחקירת פרשת הקרקעות, ואם יהיה צורך, תחקור גם פוליטיקאים.

(ע). המפקח הכללי של משטרת ישראל, רב־ניצב דוד קראוס, דחה אתמול בתוקף את הנסיונות לייחס (סוף בעמוד 2 טור 3)

מיכאל דקל מונה כאחראי על ההתיישבות בגדה ובחבל עזה

שמעון שבס אחראי על הגולן, הערבה וישובי העימות

מאת ראובן פדהצור סופר הצבאי של "הארץ"

בשיחה שהתקיימה השבוע בין שר הביטחון, יצחק רבין, לסגנו, מיכאל דקל, הוחלט עקרונית, כי תחומי הביצוע של ההתיישבות בגדה ובחבל עזה יהיו תחת אחריותו של סגן השר דקל, בעוד תחומי הביצוע של ההתיישבות בגולן, בערבה וביישובי העימות יהיו באחריותו של שמעון שבס, עוזר השר לענייני התיישבות.

עם זאת, יהודה שמעון שבס חלק מהצעות שיקים סגן השר דקל בנושא ההתיישבות בגדה ובחבל עזה.

מיכאל דקל הביע אתמול תקוה, כי יתקיים שיתוף פעולה פורה בינו לבין עוזר השר להתיישבות. כפי שהיה ביניהם בעבר, כאשר שימש דקל כסגן שר החקלאות ושבס בראש המועצה האיזורית בגולן. לדברי דקל תביא השתתפותו של עוזר השר בצוות ההתיישבות של יהודה, שמרון ועזה ליצירת אווירה טובה במשרד הביטחון.

ח"כ מיכאל דקל נכנס שלשום לעבודה במשרדו בקומה שלישית שבבניין משרד הביטחון. בשלב זה משמשת חיילת כמזכירתו. אך בתוך כשבועיים תיכנס למשרד מזכירה נוספת שתשמש כראש לשכתו של סגן השר. כן עומד דקל לפני סיכום עם קצין בכיר במילואים, המתמצא היטב בענייני התיישבות, אשר ישמש כעוזר סגן השר. קצין בכיר זה קרוב פוליטית לדקל.

בשיחה בין השר רבין לסגנו סוכם גם, כי דקל ילמד בחודש הקרוב את נושאי הפעילות השונים של משרד הביטחון ובסיום התקופה, ייפגשו השניים שוב בכוונה להגדיר תחומי פעילות נוספים בהם יעסוק סגן שר הביטחון.

במימשל האמריקאי מעריכים:

פרשת ג'ונתן פולארד היא רק קצה הקרחון

משרד המשפטים והאף־בי־אי טורחים על הוכחות, שישראל מפעילה עוד מרגלים בארה"ב

מאת צבי בראל שליח "הארץ" בארה"ב ועקיבא אלדר

להערכת גורמים במימשל, מפעילה ישראל עוד מרגלים בארה"ב ופרשת ג'ונתן פולארד היא "רק קצה הקרחון". פקידים במשרד המשפטים ובמשרד החוץ, שאמרו זאת לכתב סוכנות הידיעות יו.פי.אי, ציינו כי משרד המשפטים והאף־בי־אי עושים עתה, כדי להוכיח הוכחות לכך, שישראל מפעילה עוד מרגלים. להדריהם גם בקונגרס מבורר. "יהיה זה מצחיק לחשוב שמערך המודיעין של ישראל בארה"ב מסתכם בבחור תמהוני אחד, שעבד בעבור המודיעין של חיל הים".

גורמים במשרד המשפטים מסרו ל"הארץ", כי עדיין לא התקבלו האישורים המתאימים מישראל לתחקר את הישראלים הקשורים בפרשה, על אף הבטחותיה של ישראל. "סבלנותנו מתקרבת לקיצה" אמרו הפקידים "אנחנו רוצים לגמור להכין את הבנת התיק וכתב האשום ואין אנו מבינים את הקשיים, אותם מציבה ישראל". במשרד החוץ אמרו מקורות, כי המימשל יהיה מוכן לתת לישראל ארוכה קצרה באה. לפני "שתהיה התפרצות נוספת...הבטחתו של פרס (סוף בעמוד 2 טור 3)

גופות 14 תושבי הרצועה ויו"ש, מהרוגי מאלטה, הובאו השבוע לארץ

המינהל האזרחי הצניע טכס קבורת נספי המטוס המצרי החטוף מהשטחים

גורמים במשרד מתאם הפעולות בשטחים: לא היתה כל השאיות, יש להצטער על כך שאזרחים נהרגים, אך מדי שנה מובאות גופות רבות לקבורה בארץ

מאת איתן רבין

14 גופות של תושבי חאן יונס, רפיח והגדה שנהרגו בפעולה המצרית על המטוס החטוף במאלטה הובאו בתחילת השבוע לקבורה. ארונותיהם הובאו דרך מסוף רפיח.

המינהל האזרחי ברצועת עזה ידע על העברת הגופות אך לא נתן לדבר פרסום.

הנרצחים הם משפחה מחאן יונס – אשה ושלושת ילדיה, שהתכוונו לבקר את אביהם בלוב. ישראל אפשרה לבעל להגיע לחאן יונס, ולהשתתף בהלוויה בני משפחתו. משפחה נוספת, גם היא מחאן יונס – זוג ושני ילדיהם, שהתכוונו לצאת לטיול. כן הובאו גופותיהם של שני אחים מהגדה וגופת משפחה, זוג ושני ילדיהם מרפיח. במקורות ערבים נמסר, כי בהלויות השתתפו מאות אבלים. בידיעת המינהל האזרחי ברצועת עזה.

סרן עלי הזוביץ מהמינהל האזרחי בעזה מסר, כי בכל הידוע לו, הובאה לקבורה בחאן יונס, בידיעת המינהל, משפחה בת 4 נפשות, שהיתה במטוס המצרי. על ההרוגים הנוספים אמר, כי יתכן שהובאו לקבורה, אך אין הוא יודע על כך.

מקורות צבאיים במשרדו של מתאם הפעולות בשטחים מסרו אמש, כי אין שום השאיות בהבאת גופותיהם של נספי אסון המטוס המצרי במאלטה. זהו טיפול כמו כל אירוע המתקיים בשטחים. יש להצטער על כך שאזרחים נהרגו. אך מדי שנה מובאים מספר רב של מתים לקבורה בארץ. המקורות הצבאיים אישרו, כי אכן השלטונות בישראל אפשרו לפלסטינאי המתגורר בלוב, שמשפחתו נספתה באסון, להגיע לארץ ולהשתתף בהלוויה בחאן־יונס.

מודעי: אי קיצוץ בתקציב פירושו הכשלת הרוטציה

פער גדול בעמדות משרדי האוצר והחינוך באשר לקיצוץ כ־53 מיליון דולר מתקציב החינוך

מאת נחמיה שטרסלר

אם יתברר שבמהלך השבועות הקרובים המערך אינו מוכן לבצע את הקיצוצים המוצעים בתקציב, פירוש הדבר, שהמערך מתכוון להציג עצמו כמגן הביטחון של ישראל וכמי שדואג בלעדית מול תביעות הליכוד לבריאות ולחינוך העם. פירוש צעד כזה הוא שאין המערך מתכוון לקיים את הרוטציה – כך אמר אתמול יצחק מודעי לסופר "הארץ". לפי תוכנית האוצר יש לקצץ בחינוך 53 מיליון דולר, בבריאות 51 מיליון דולר ובביטחון 60 מיליון דולר. כמו כן יש עדיין להוריד את תקציב הביטוח הלאומי ב־60 מיליון דולר ואת תקציבי שאר המשרדים ב־26 מיליון דולר. סך הקיצוצים מצטרפים ל־250 מיליון דולר – זאת בנוסף ל־300 מיליון הדולר עליהם הוחלט בישיבת הממשלה האחרונה. כך מקווה האוצר להוריד סך של 550 מיליון דולר מתקציב 1986.

פיטורי 10,000 מורים

גילי מנדלר, סופרת "הארץ" לענייני חינוך מוסרת, כי פער גדול נפער בין עמדות משרדי האוצר והחינוך בקשר לקיצוץ כ־53 מיליון דולר מתקציב החינוך. אתמול, בתום ישיבה בלשכת ראש הממשלה שמעון פרס, בתל אביב, בהשתתפות שרי החינוך והאוצר, נמסר למשרד החינוך, כי משמעות הצעת הקיצוץ של האוצר היא פיטורי כעשרת אלפים מורים. מהאוצר טענו בתגובה: "זו דמגוגיה. מדובר בקיצוץ של 4000 משרות לכל היותר".

בישיבה חזר מודעי והעלה הצעה לבטל תיכון חינם ולהנהיג שכר לימוד מודרג. הוא אמר לנבון: "תסביר לי מדוע מליונר צריך להנות משכר לימוד חינם". נבון טען, כי ביטול תיכון חינם יגרום לנשירה של 10–12 אלף תלמידים מהמערכת.

מודעי אמר, כי אינו עומד על ביטול תיכון חינם וכי מקובל עליו, שמשרד החינוך יקצץ בסעיפים אחרים. הוא העלה אלטרנטיבות אחרות לקיצוץ, בין היתר: פחות שעות הוראה לכל כתה; הפיכת שעת חינוך אחת (מתוך 3) לשעת הוראה; הפיכת שעה מתוך שתי "שעות שהייה" של המורים לשעת הוראה; העלאת התקן המינימאלי של תלמידים בכיתה מ־15 ל־20; סגירת 10 סמינרים; ביטול אגף הנוער; פיטורי רבנים ופקחי ביקור סדיר. בתום הפגישה אמר נבון: "אם יתקבלו הצעות האוצר, יהיה זה יום עצוב לכל משפחה בישראל".

שכר לפקידים בכירים בשירות המדינה המרצים בביה"ס המרכזי למינהל ע"ח שעות עבודתם

מאת יהושע מאירי

פקידים בכירים בשירות המדינה המרצים על חשבון שעות העבודה שלהם בבית־הספר המרכזי למינהל, השייך לנציבות שירות המדינה, זוכים בשכר נוסף. עניין זה הוסדר בתקשי"ר, בנימוק שהוא נועד לעודד עובדי מדינה לתרום למערכת ההכשרה המקצועית.

נושא אחזקת הרכב לזוגות נשואים העובדים בשירות המדינה, ולעיתים אף באותו משרד מעוגן גם הוא בתקשי"ר. ל"הארץ" נודע על מקרים מספר בנהלת המכס בירושלים ובמשרדים אחרים, בהם התברר כי גם הבעל וגם האישה נהגים, כל אחד במשכורתו. מתשלום אחזקת רכב המשמש בעצם את שניהם.

ריבות ואבקות התייקרו, השמן הוזל – מהבוקר

מחיר המיונז הופחת ב־5%, מימרח שוקולד ב־10%, מוצרי מאפה ב־6%, פאלפל ב־3% ★ מחירי הסירופ והריבות הועלו בכ־8%

מאת שלמה מעוז ויהושע מאירי סופרי "הארץ" לענייני כלכלה

מחירי השמן הוזלו ומחירי הריבות ואבקות הועלו במסגרת תיקון מחירים שעליו החליטו משרדי התעשיה והאוצר. השינויים ייכנסו לתוקף הבוקר.

בקבוק שמן הוזל בשיעור של 14% ומחירו הוזל מהבוקר 1850 שקל. עקב כך הוזלה המרגרינה בשיעור של 10% ומחירה החדש יעמוד עתה על 430 שקלים.

ההוזלה של השמנים נובעת מירידת מחירי פולי הסויה בשווקי העולם וכן מירידה בשיעור הנומינלי של הריבית. עקב הוזלת השמן הוזלו מוצרים עתירי שמנים. מחיר המיונז הופחת ב־5%, מימרח שוקולד ב־10%, מוצרי מאפה ב־6%.

משרד המסחר והתעשיה קבע גם כגה, הפחתת מחיר המאכל העממי הפאלפל ב־3 אחוזים.

הוזל מהיום התייקרו מספר מוצרים ב־8 אחוזים: סירופ, ריבות ואבקות מרק. מחירי הסירופ והריבות הועלו כשל העלאת מחירי הסוכר ב־30 אחוזים. מחירי אבקות המרק הועלו עתה לאחר שהתברר כי היתה טעות בחישוב מחיר הגג לאבקות מרק בעת קביעת המחירים ביולי השנה. כדי למנוע התמוטטות מפעלים המייצרים אבקות מרק – הוחלט עתה לאשר העלאה חריגה זו. עפ"י ההערכה, הוזלת המחירים תוריד את המדד ביחוז אחד.

שני ערבים מאזור רמאללה נרצחו בסביבות בית־שמש

נבדקים כיווני חקירה שונים ★ נרצחו כנראה מיריות בראשם

מאת דב שרגאי סופר "הארץ" בירושלים

גופותיהם של עבד רמילה הביב, בן 31, מסילוואן ומארק אחמר קבריל בן 29 מבית אריה שליד רמאללה, נמצאו אתמול אחה"צ במטע האבוקדו של מושב שרות מיכה באיזור בית־שמש. מבדיקה ראשונית הוברר, כי השניים נרצחו עד שלושה מירות בראשם מאקדח 9 מ"מ. הגופות נמצאו במרחק של 50 מטרים זו מזו. השניים הוכו בראשם וככל הנראה נרצחו על כביש סמוך ומשם נגררו אל תוך מטע האבוקדו.

המניע לרצח אינו ברור והבודקים כיוונים שונים – פלילי ולאומני. חוקרי משטרה ציינו אתמול כי השניים נרצחו באיזור "משולש בית שמש", איזור שבו נרצחו בחודשים האחרונים יאיר בן יאיר ומיכל כהן, ועדנה הררי ומוטי סוריסה.

החוקרים אינם מוציאים מכלל אפשרות כי המניע לרצח השניים הוא נקמה על רצח הזוגות באותו איזור על ידי מחבלים. אך אין כל הוכחה לכך בשלב זה.

שתי הגופות התגלו על ידי אחד מתושבי מושב שרות מיכה, שמסר על כך לרכז הביטחון של המושב.

ערכה את המהדורה: עדה אורשטיין

שמיר הציע לקלצ'ינסקי להיות נספח תרבות בפולין

כנראה ייצא לקראת סוף ינואר

מאת אילן שחורי סופר "הארץ" לעניינים מפלגתיים

מ"מ ראש הממשלה ושר החוץ, יצחק שמיר, הציע לפני ימים אחדים לחבר הנהלת תנועת חרות, אנדרי קלצ'ינסקי, לכהן בתפקיד נספח תרבות של ישראל בפולין, שם יחודשו היחסים התרבותיים בין שתי המדינות. נודע, כי בפגישה שהתקיימה השבוע בלשכתו של שמיר בירושלים הסכים כנראה קלצ'ינסקי לקבל את התפקיד והדובר על צאתו לפולין לקראת סוף ינואר.

קלצ'ינסקי (48), יליד פולין, ששמו הוזכר באחרונה כמועמד לתפקיד דומה בליבריה, הוא צייר במקצועו וחבר הנהלת חרות כבר כמה שנים. עד לתקופה האחרונה, היה בין הפעילים המרכזיים במטה שרון בחרות. הוא התפרסם בשנים האחרונות בהפגנות המחאה שקיים נגד השגרירות הגרמנית בתל־אביב ומכון התרבות הגרמני. לפני כשש שנים התבצר בבניין השגרירות ברחוב אגדי ובמקרה אחר השליך חלק של מצבת תאורה לחדר אחורי בבניין. בתי־וון שגריר גרמניה הקודם בישראל, הול מפעולות המחאה שלו. שכוונו לדבריו נגד התעוררות הנאצים בגרמניה.

קלצ'ינסקי הוא נוצרי יליד ורשה, שהחליט להתגייר ב־1958 ולעלות לישראל. אביו הסתיר יהודים רבים בביתו בעת מלחמת העולם השנייה וכך הכיר את היהדות. דודו של קלצ'ינסקי משמש כמזכיר הכנסיה הקתולית בפולין.

בתשובה לשאלת סופר "הארץ" סירב אמש אנדרי קלצ'ינסקי לשוחח על פגישתו עם שמיר. הוא אישר, כי בפגישה נידון נושא שליחותו התרבותית, אך סירב לנקוב בשם המדינה.

שוק ההון

שווי שוק המניות גדל ב־373 מיליון דולר

מאת יהודה שרוני

שווי שוק המניות החופשיות, כולל מניות בנקאיות, גדל השבוע ב־373 מיליון דולר. זו התוצאה העיקרית של ארועי השבוע בבורסה. עליות השערים נבעו בעיקר עקב פעילותן של קרנות הנאמנות לצבור במהלך השבוע כ־45 מיליארד שקל.

אם את/ה מחפש/ת עבודה
ראה לוח הצעות עבודה של שרות התעסוקה עמ' 18

חדשות הארץ

שיחת היום
עם: פליאה אלבק, מנהלת המחלקה האזרחית בפרקליטות המדינה
על: פרשת הקרקעות ביו"ש
(עמ' 2)

★

בפעם הראשונה דנה ישראל בסדרי בוררות בינ"ל אפשרית
ראש המשלחת לשיחות טאבה ידווח היום לפרס ושמיר
(עמ' 3)

★

שרון סבור שאת רוב הסמכויות יש להפקיד בידי ראש הממשלה
מגלה ספר ביוגרפי חדש
(עמ' 3)

★

נשיא מרכז הקבלנים: הוחלטה על פירוק המוסד המאוחד לבניה – פויזה
(עמ' 5)

★

אוזל מלאי החמצן והתרופות בבתיה"ח הממשלתיים
(עמ' 10)

★

נדחתה תביעה לשלם דמי תיווך ע"י מוכרים שלא התחייבו למתווך
(עמ' 10)

שרות הארץ

מזג האוויר

(ע). בהיר ובלילה יהיה קר וקיים חשש לקרה במקומות הנמוכים. תשקיף לשבת – דומה. הטמפרטורות הצפויות: ירושלים 2–16, תל־אביב 6–20, חיפה 11–20, רמת הגולן 2–15, נהריה 5–20, צפת 4–13, טבריה 5–18, נצרת 8–17, עפולה 1–20, השומרון 4–17, נמל תעופה לוד 4–20, יריחו 4–23, עזה 8–19, באר שבע 4–20, אילת 9–23.

שערי הדולר

	שער הדולר	השינוי בשקלים
יציג	1482.7	–5.6
נוסעים	1774.8	–6.7
שחור	1570.0	–

בגליון זה 20 עמודים בצרוף המוסף בן 32 עמ'

בבדיקה של MONDE SELECTION,
המרכז הבינלאומי לבדיקת איכויות בבריסל, זכתה BROADWAY 80
במדליית זהב לשנת 1985 על איכותה המעולה.

BROADWAY 80
תערובת אמריקנית משובחת

אזהרה - משרד הבריאות קובע כי העישון מזיק לבריאות

ראיתי שמעתי

גם בטניס הכל נשאר במשפחה

שר הביטחון יצחק רבין, יתחרה בטניס מול רעייתו לאה בתחרות שתתקיים היום במיתקני הטניס של קריית הנופש והספורט בבתיים. זהו משחק מוקדם ב' מסגרת התחרות הישראלית, ל' קראת אליפות הטניס הבינלאומית, שתתקיים בבתיים בחודש יולי, תחת הסיסמה "הכל נשאר במשפחה".

בתחרות ישתתף אלוף ישראל בטניס שלמה גליקשטיין נגד אחותו יעל, והבינרוסלר/לשעבר, טל ברוידי, יתחרה נגד בנו.

במקביל מתקיימות תחרויות דומות ב־16 ארצות בעולם. עד כה הבטיחו את באום לתחרות 500 טניסאים מאירופה, דרום־אפריקה, ארה"ב, יפאן, דרום אמריקה ואוסטרליה.

עת"ם

טיסת סאדאת הונצחה במעטפה בולאית

טיסתו ההסטורית של נשיא מצרים המנוח, אנוואר סאדאת, לישראל ב־18 בנובמבר 1977, הונצחה במעטפה בולאית שהוצאה על־ידי גורם בולאי פרטי בישראל. המעטפה מתארת את דגלי ישראל ומצרים וכן את מטוס חברת התעופה המצרית.

הנשיא אנוואר סאדאת

החותמת על שני בולים ישר' אליים הן של נמל התעופה בק' אהיר ונמל בן־גוריון. באנגלית מתומצת המלים "טיסה לשלום, יום שישי, 18.11.77" בחותמת מיוחדת שהוכנה לאירוע.

המעטפה, שמספרה הסידורי הוא 654, ועליה מתנוססת חתימתו של הנשיא סאדאת בכתב־ידו, נדירה ביותר. היא תימכר במכירה פומבית ב־18 בחודש זה על־ידי חברת "זוריאק סטמפס" בתל־אביב במחיר התחלתי של 180 דולאר.

חיים גלאון

התיאטרון הפולני: אמנות ופליטיקה

ראש הממשלה שמעון פרס, שר הביטחון יצחק רבין, ושר החוץ יצחק שמיר חזו שלשום בערב בהצגת הבכורה של ה"מנקינים", שהתקיימה בתיאטרון הקאמרי. נוכחות שאינה נעדרת משמעות פוליטית.

אחרי ההופעה השתתפו פרס ורבין בקבלת־פנים שנערכה במלון פלזה לאנשי התיאטרון הפולני. האירוע זכה להתעניינות כבד תחנות טלוויזיה זרות ששלחו את נציגיהן לצלם את הנעשה.

ראש הממשלה אמר לאורחים: "לישראל קשרים עמוקים עם פולין לאורך ההסטוריה שלה. אני מקווה שבוא התיאטרון לכאן הוא סנונית ראשונה ביחסים בינינו."

חיים הנדוורקר

אירוח בדלת האחורית

על רקע גל המחאות החריף, עשה שירות הטקסים הצרפתי מאמצים מיוחדים כדי לשוות לאירוח הפריסאי של מנהיג פולין, הגנרל וויצ'ך ירוזלסקי נימה מינימליסטית ככל האפשר. כך, למשל, כשהגיע הגנרל לפתח ארמון האליזה, מצא את השערים נעולים ושוטרים הפנו אותו, במבוכה ניכרת, לעבר הכניסה האחורית.

במרכז הקפידו המארחים ה' צרפתיים שלא לאפשר לצלמ' עתונות להנציח את לחיצת־היד בין הנשיא מיטראן לירוזלסקי.

זמן קצר לפני תחילת השיחה בין השניים, הגיע לארמון רץ, שנשא חבילת־מתנה: בתוך קופסה היו מונחים משקפי שמש כהים.

פאריס יואב מוקר

השחקנית אן בקסטר נאבקת על חייה

השחקנית האמריקנית אן בקסטר, בת 62, אושפזה ביום רביעי בלילה במצב קריטי בניו־יורק הוכנסה לטיפול נמרץ — מסר דובר של בית־החולים לנוקס היל, בהוסיפו כי לקתה בשבץ.

בקסטר שהתמוטטה ביום רביעי ברחוב במנהטן, היא נכדתו של האדריכל המפורסם ביותר ב' ארה"ב, פרנק לויד רייט, וכיכבה ביותר מ־30 סרטים הוליוודיים, כולל "הכל אודות חווה", "כתער התער", "גן עדן של שוטים" ו"עשרת הדיברות".

היא גם הופיעה באחרונה ב' סידרת הטלוויזיה "מלון", ואמורה היתה לשוב בשבוע הבא ללוס אנג'לס כדי להמשיך בהסרטה.

ע"צ ע"ד

בעריכת עירית רוזנבלום

בספר זכרונותיו של קורט ואלדהיים העומד לצאת לאור בלונדון:

האו"ם נדבר עם ערפאת בחשאי להשגת הפסקת האש ב־1981

על־פי בקשת האמריקאים ★ הייג שריווח לואלדהיים על השיחות בביירות, ביקש ממנו שלא לגלות לישראלים

מאת שאול צדקא
סופר "הארץ" בבריטניה

לונדון (מיוחד ל"הארץ"). הפסקת האש בין ישראל לאש"ף באפריל 1981 הושגה לאחר שהאו"ם התבקש על ידי האמריקאים להידבר עם יאסר ערפאת בחשאי ולהבטיח את הסכמתו. דברים אלה מוסר מזכיר האו"ם לשעבר, קורט ואלדהיים, בספר זכרונות, העומד לראות אור בלונדון. אלכסנדר הייג, שהיה אז שר החוץ של ארצו, התקשר אליו וביקש ממנו שלא לגלות לישראלים, כי מפקד כוח השלום, גנראל קלאהאן, נועד בביירות עם ערפאת והלה אחרי היסוסים רבים העניק את ברכתו להסכם הפסקת האש. הפסקת אש זו התמוטטה עם הפלישה הישראלית ללבנון בעבור שנה.

בספר "בעין הסערה" (הוצאת "ויידנפלד וניקולסון"), מגלה ואלדהיים פרטים נוספים על ההסדר שהיה בלבנון אחרי מבצע ליטני. הוא כותב: "אירוני שהרמטכ"ל דאז, מרדכי גור, דחק בינתיים לנצל את קשריו עם אש"ף, כדי לשכנע את ראשי הארגון להפסיק את שיגור הקטיושות אל תוך שטח ישראל". ואלדהיים מציין כי גם הרמטכ"ל דאז מרדכי גור וגם שר הביטחון דאז עזר וייצמן סברו כי אותה כהישגו של המבצע היה צירופו של אש"ף להסכם והדפקטו עם ישראל.

על פתיחותה של ועידת ז'נבה, אחרי מלחמת יום כיפור, כותב ואלדהיים כי ירדן אמרה לו שאם תתיר ישראל לכוחותיה להציב כמה נקודות קיטור בגדה המערבית, סמוך לירדן, יסכימו הסורים להשתתף בוועידת ז'נבה. ואלדהיים התנגד לכך מחשש מסחור נתו טריטוריאלית. את ספרו הוא מסיים בחוות דעתו על ישראל: "שמתחילתה היא היתה מדינה הומנית, סוציאליסטית, ודמוקרטית. אולם היד תה נתנה לאיום למתמשך הדוחף הנצחי שלה לנצח, זרעו בה זרעים של שוביניזם צר ונטיות התפשטות".

שרון רוצה לחייב חברות בחו"ל בביצוע רכישות־גומלין בישראל

המדובר בחברות המוכרות לישראל גרעינים ושאר סחורות בסיסיות

מאת שלמה מעוז
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

שר התעשייה אריאל שרון מבקש לאלץ חברות בחו"ל המוכרות לישר' אל גרעינים, בשר ושאר סחורות בסי' סיות, לבצע רכישות גומלין בישראל. הוא הורה לאנשי משרדו, להעדיף חברות אשר יסכימו לרכוש בישראל, תמורת הקניות הישראליות בחו"ל. באופן זה מקווה שרון לשפר המאזן המסחרי של ישראל. על החלטתו הוד' יע השר לאנשי משרדו ועיתונאים וכבר נעשות פעולות בכיוון זה בדרום אמריקה, ארה"ב ואירופה.

גם עבור רכישות הגרעינים בארה"ב שישראל מחוייבת לרכוש מידי שנה בסכום של כ־250 מיליון דולר לפי ההסכם לסיוע כלכלי, מבקש שרון כי האמריקאים יבצעו רכישות גומלין. אומנם ישראל חייבת לבצע הרכישה בארה"ב, אך ממשלת ישראל ומינהל הסחר הממשלתי יעדיפו את חברת הגרעינים שתסכים לרכוש יותר סחורות בישראל.

בביקורו באמריקה הלטינית קבע שרון גם למאורחיו בארגנטינה ואורוגואי, כי ישראל תרכוש הבשר רק תמורת קניות גומלין. ואכן הם הסכימו לכך וצפוי השנה ששתי מדינות אלה יגדילו רכישותיהם בארץ. צפוי גם הייצוא לארגנטינה יוכפל ויגיע ל־30 מיליון דולר וכן הייצוא לאורוגואי ישולש ויגיע ל־3 מיליון דולר.

פרס ושרון דנו בעתיד רפי איתן

מאת עקיבא אלדר
מסופרי המדיני של "הארץ"

ראש הממשלה, שמעון פרס, ושר התעשייה, אריאל שרון, נועדו שלשום לשיחה, שבמהלכה דנו על עתידו של רפי איתן, אשר כפי שפורסם עמד בראש היחידה לקשרי מדע, שהפעילה את ג'ונתן פולארד.

בפגישה הראשונה בין פרס לשרון מאז המשבר, סביב כוונתו של ראש הממשלה לפטר את שרון, סקר פרס את התפתחויות הפרשה ומעורבותו של איתן.

נודע כי שרון קיבל את ההסברים ומניחים כי לא יערים קשיים סביב ביטול היחידה, שמשמעותה העברת איתן מתפקידו.

גורמים

(סוף מעמוד 1)

כמו שימש צור, סגן אלוף במיל' לואים, כעוזרו של סגן שר החקלאות לשעבר, מיכאל דקל בין השנים 1981 — 1984. צור היה זה שסיפק לשלושת האחים גינדי, יגאל, משה ואברהם, אישורים בהם נכתב, כי ועדת השרים לענייני התיישבות אישרה, כי ניתן למכור קרקעות לציבור בפרויקט כרמים. התברר כי לא היה אישור כזה. להוציא את סוחר הקרקעות אוחנר עדה. לא נקבה אתמול המשטרה בשמו של אדם נוסף, שנתן שוחד בפרשה מסועפת זו.

נודע, כי אבי צור טען בחקירתו, שמיד לאחר שנתברר לו שהמכתבים שכתב בעניין האישור שנתנה, כבי' כל, ועדת השרים לענייני התיישבות להקמת היישובים בכרמים וקלעים אינם נכונים, הוא מיהר לתקן את טעותו והודיע על כך שהיתה טעות במכתבים לכל אלה שהמכתבים הופנו אליהם. עוד טען צור בחקירתו, כי כל מה שעשה, לרבות כתיבת המכתבים לקבלנים [illegible] כעוזר סגן השר דקל. על אף גירסתו בחקירה של אבי צור סבורים חוקרי המשטרה, כי בידיהם ראיות לכאורה, כבר עתה, שיביאו בקרוב להגשת כתב אישום נגד אבי צור ואחרים.

פקד יגאל אלון מצוות החקירה ציין אתמול, כי צור כבר פנה אל מעורבים נוספים בפרשה וניסה לתאם גירסאות ולפיכך יש חשש כי אם ישתחרר ממעצרו, ינסה שוב לפנות לאותם אנשים. סניגורו של החשוד, עו"ד זאב ולנר, טען כי ביום המעצר הראשון של החשוד (שלשום) הוא נחקר 90 אחוז מהזמן בנושא שוחד לליכוד, שרן בצורת התרומה למפלגה זו. עו"ד ולנר קבל על כך כי אין צורך להחזיק את החשוד במעצר, מפני שהאישורים שסיפק צור לשלושת האחים גינדי הוכחו ולעסו בכלי התקשורת זה חודשים מספר. עוד הוסיף הסניגור, כי צור מסר גירסה באשר לחשד המופנה אליו, כי קיבל מתנן לביתו כשוחד.

שופטת בית־המשפט השלום, דבורה ברלינר, הסכימה לטענת הסניגור, כי באשר למיסמכים שסיפק צור לשלושת האחים גינדי, אין צורך בהארכת מעצרו של החשוד, מפני שהנושא החוקר לעיתים די קרובות באמצעי התקשורת. השופטת מציינת עוד, כי אם רק האישורים שסיפק אבי צור היו עומדים על הפרק, היא היתה מצווה לשחררו. באשר לנימוקיה להאריך את מעצרו של צור לששה ימים, כתבה השופטת: עיינתי בהודעות שהראו לי ועולה מתוכן, כמובן לכאורה בלבד, כי החשוד קיבל לידיו סכומי כסף גדולים מאנשים שבא איתם במגע בתוקף תפקידו כעוזר סגן שר החקלאות. מה שמחזק את נטייתי להיענות לבקשת המשטרה הן ראיות נוספות שהוצגו לי ולא אתייחס לטיבן, כדי לא לפגוע בחקירה. נראה לי, ושוב לכאורה, כי יש למשטרה על מה לבסס את [illegible] להאריך את מעצרו ב־15 יום.

הארכת מעצרו של קלוד מלכה

החשוד נוסף שמעצרו הוארך אתמול על־ידי השופטת ברלינר במעורב בפרשה זו הוא קלוד מלכה (30), מנאות אפקה. מלכה שימש בין השנים 1981—1984 גם כעוזרו של שר החקלאות. לטענת המשטרה, היו לו קשרים עם יזמים וסוחרי קרקעות ביהודה ושומרון וניצל את סמכויותיו לקבלת שוחד. הוא גם חשוד בשיבוש הליכי החקירה. מלכה המשמש היום עוזר לשר התחבורה, חיים קורפו. נעצר ל־5 ימים, כאשר המשטרה ביקשה לעוצרו ל־10 ימים. בהחלטתה קבעה השופטת, כי מהחומר שהוצג עולה, כי מעורבותו בפרשה זו נופלת בהרבה בהשוואה לחשוד, אבי צור. מלכה טען אתמול, שהחשדות נגדו הם חסרי שחר ותבע בדיקה במכונת אמת.

גינדי הובל לבדיקות ב"הולפסון"

הקבלן אברהם גינדי הנתון במעצר חש ברע והובא שלשום לאחר חצות בחשאי לבדיקות בחדר המיון של בית־החולים הלפסון בחולון. באותו יום הוארך מעצרו בעשרה ימים בחשד בהונאת לקוחות, גניבת במיליארדי שקלים, שיבוש מהלכי משפט, הדחת עד ובידוי ראיות בקשר למכירת קרקעות לבניה בשומרון. אתמול נודע כי הקבלן אברהם גינדי הובא בלווית שניים מחוקריו, התלונן על כאבים בכתף. בבדיקות הרפואיות, כולל א.ק.ג, נמצא, כי מחושיו לא קשורים למחלת לימו. גינדי סבל בעבר מהתקף לב. מהבדיקות התברר, כי הכאבים שחש היו קשורים לכאבים ראומטיים, הנובעים מהמשלד ולא מהלב. לאחר הבדיקות הוחזר לחדר המעצר.

זכו בפיס

בהגרלת רב־פיס מצטבר של מפעל הפיס מס. 49/85 שהתקיימה ביום 5.12.85 זכו הכרטיסים הבאים:

בסך ־. 120,000,000 שקל זכה המספר 599056.

כיוון המזל לא עלה בגורל הפרס המצטבר בסך 160,000,000 שקלים עובר לשבוע הבא. מקסימום פרס ראשון בשבוע הבא יהיה 360,000,000 שקלים (כולל צבירה).

בסך ־6,000,000. שקל זכה המספר: 018527. בסך ־3,000,000. שקל זכו המספרים: 095257; 713075.

בסך ־180,000. שקל זכו המספרים: 019766; 094230; 127310; 127481; 127831; 178788; 238936; 313971; 317974; 323336; 325095; 349914; 365902; 420561; 440409; 443094; 507307; 514352; 528235; 561612; 588592; 604874; 605644; 610779; 628175; 635393; 727612; 731089; 761550; 779662; 804436; 813658.

בסך ־90,000. שקל זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־: 6787; 6918. בסך ־15,000. שקל זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־: 143; 555. בסך ־9,000. שקל זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־: 132; 824; 867. כל הכרטיסים שמספריהם מסתיימים בספרה 8 זכו בסך של ־1,500. שקל. בסך ־. 3,000 שקל זכו המספרים התלת־ספרתיים: 024; 049; 071; 102; 115; 159; 179; 234; 307; 327; 378; 404; 436; 440; 456; 461; 462; 490; 670; 685; 687; 811; 824; 828; 947; 968. בסך ־1,500. שקל זכו

בר־לב

(סוף מעמוד 1)

למשטרה שיקולים זרים בחקירת פרשת הקרקעות. "אותנו מדריך השיקול המקצועי בלבד ולא שום שיקול אחר" הדגיש.

רב ניצב קראוס אמר בשיחה עם סופר "הארץ": "לא הופעל עלינו עד היום שום לחץ פוליטי או אחר משום כיוון. המשטרה חוקרת עד היום מאות ואלפי תיקים, גם כאלה שהם מסובכים יותר מחקירת הקרקעות ומעולם לא עירבנה שיקולים זרים בחקירותיה וגם לא החשודה בכך. פרשת הקרקעות נחקרת מזה זמן רב במשטרה והיא נחקרת בידי יחידה מקצועית מאוד, המשקיעה בחקירה הזו משאבים רבים. החקירה הוחלה על פי הנחייה של משרד המשפטים. לנוכח חומר שהועבר למשטרה בידי פליאה אלבק. על החקירה בשלביה הראשונים דווח לוועדת הכנסת לביקורת המדינה. [illegible] תמשיך לחקור את כל ההיבטים הנדרשים של פרשת הקרקעות מבלי להתחשב בגורמים המעורבים בפרשה זו", אמר מפכ"ל המשטרה.

פולארד

(סוף מעמוד 1)

הורידה את המתח האווירה נרגעה מעט. אם יתברר שההבטחה אינה רצינית, אפשר יהיה לצפות לתגובה חריפה, שיהיה קשה להרגיעה בהתנצלות".

הוואשינגטון פוסט דיווח אתמול, כי פולארד העביר לישראל מידע סודי רב, הכולל דרכי חסימה של מכ"ם השייך למדינות ערביות ידידותיות לארה"ב כמו מצרים, ערב הסעודית וירדן. כן קיבלה ממנו ישראל מידע על יכולת האיסוף של המודיעין הסובייטי ושל מערך הצי השישי בים התיכון, כולל מידע על הבינון הרשתי האמריקאי כלפי ישראל ומדינות ערב. לדברי העיתון, משתפת ארה"ב את ישראל באינפורמציה הנוגעת למדינות ערב עוינות כמו לוב וסוריה, אך לא בכל הנוגע למדינות ידידותיות.

הדובר האמריקני בירושלים, טרם העביר לוואשינגטון את ההזמנה הרשמית לשני נציגים אמריקאים — אברהם סופר, היועץ המשפטי של משרד החוץ ונציג משרד המשפטים, לחקור את הישראלים המעורבים בפרשת פולארד.

מקור מדיני מסר ל"הארץ", כי הוחלט לעכב מעט את ההליכים, בתקווה שהרוחות יירגעו ותיווצר אווירה נוחה יותר לקראת החקירה. עם זאת, אמרו אתמול מקורות בירושלים כי העניינים הטכניים יוסכמו בהקדם ויש לצפות כי הנציגים האמריקאים יגיעו ארצה לא יאוחר מראשית השבוע הבא, ואפשר שאף כבר מחר בערב.

נודע, כי משפטנים אמריקאים אמורים היו להגיע ממילא ארצה בימים אלה בעניין הסכמי הסגרה בין ארה"ב לישראל, והוחלט לשלב את חקירת שלושת הישראלים במסגרת אותה שליחות.

בני לנדאו מסופרי "הארץ" מקליפורניה מוסר, כי מומחים פדראליים, החוקרים את פרשת הריגול של ג'ונתן פולארד מאמינים, כי הוא סיפק לישראל מסמכים סודיים הקשורים לביצועי מערכות המכ"ם שסופקו על ידי ארה"ב למדינות במזה"ת — כך דווח אתמול "לוס אנג'לס טיימס". המסתמך על מקור המקורב לחקירה.

שר הבריאות המצרי: חשש להתפשטות האיידס בקרב חיילי ישראל בגבול

קהיר (ע"מ) — שר הבריאות המצרי הזהיר באחרונה מהתפשטות מחלת האיידס במצרים — מוסר העיתון "אל סיאסי". השר טען, כי יש חשש להתפשטות המחלה בין החיילים הישראלים המוצבים בגבול ולכן יש לנקוט באמצעים חמורים נגד המחלה.

אש"ף עושה לובי לכינוס ועידה עולמית לשלום בשותפות בכירה שלו

מאת שלמה שמיר
סופר "הארץ" בניו־יורק

נציגי אש"ף באו"ם עושים מאמצים להשיג תמיכה בינלאומית רחבה, בעיקר מקרב מדינות מערב אירופה, להצעת החלטה שתקרא בין השאר לכינוס ועידה בינלאומית לשלום במזרח־התיכון תעניק לאש"ף מעמד בכורה בוועידה כזאת.

בדיקה של נוסח ההחלטה, העלתה שכמו בשנים קודמות, היא קוראת גם השנה לכינוס ועידה בין לאומית לשלום. השנה הודגשה הזיקה בין אש"ף להוועידה כזאת. במקביל מגנה ההצעה את תכנית ישראל וארה"ב לוועידה בינלאומית וקוראת להן להעריך מחדש את עמדתן.

שגריר ישראל באו"ם בנימין נתניהו, מתח ביקורת בנאומו על האו"ם המקדיש שני דיונים מקבילים, על פלשתין והמצב במזה"ת ובאותה שעה מתעלם מסכסוכי דמים, התנקשויות, חטיפות, רציחות ומעשי אלימות המאפיינים את המדינות הערביות. עדיין לא ברור מתי תערך ההצבעה, אך לישראל צפוי רוב.

השר הירדני לענייני "האדמה הכבושה": "יש לעשות שימוש נכון בנושא הדמוגרפי הערבי בשטחים הכבושים"

מאת סופר "הארץ" לענייני ערבים

השר הירדני לענייני "האדמה הכבושה", ד"ר טאהר כנעאן, קרא אתמול למדינות ערב לעשות "שימוש נכון בנושא הדמוגראפי הערבי בשטחים הכבושים בפלשתין, כדי ליצור בקיעים ביישות הציונית".

כנעאן דיבר אתמול בכווית, לרגל [illegible] 1978 לסיוע לעמידה [illegible] של תושבי הגדה, הרצועה וערביי ישראל.

לדבריו לא עמדו מדינות ערב בהתחייבותן, ובמשך שבע השנים האחרונות שילמו רק 385 מיליון דולר, מסך של 700 מיליון דולר. הוא ציין, כי בין השנים 1970—74 עזבו את הגדה והרצועה רק כ־12 אלף איש, בעוד שבין השנים 1975—81 עלה מספר העוזבים ל־125 אלף.

בשנת 1982—83 עזבו כ־15 אלף. הוא אמר, כי יש בכספי הסיוע כדי לשים קץ לעזיבה ולתת את תהליך "האיזון הדמוגראפי בין הערבים ליהודים, שהוא ערובה טובה לזעזוע היישות הציונית".

ירידה של 70% בפעילות סוכנים בתיירות מארה"ב

מאת זוהר בלומנקרץ
סופר "הארץ" לענייני תיירות

ירידה של 70 אחוז בהיקף פעילותם של סוכני התיירות המטפלים בתנועת התיירות מארה"ב לישראל, גרמה מאז החלה שרשרת האירועים הביטחוניים האחרונים, כמו חטיפת האניה אכילה לאורו לפני יותר משלושה חודשים.

הנהלת איגוד סוכני התיירות נפגשה עם שר התיירות אברהם שריר בירושלים והעלתה לפניו את החשש להמשך הפגיעה בתנועת התיירות מארה"ב ארצה, במיוחד על רקע פיצוץ מטוס "איג'יפאייר" במאלטה.

ערכה את העמוד: [illegible]

איש "אמל" שנתפס בידי צד"ל: רוסים משתתפים בניהול בסיס אימון לחוליות חבלה נגד ישראל

מאת סופר "הארץ" לענייני ערבים

מדריכים צבאיים סובייטיים נוטלים חלק בניהול ובאימון סגל ההדרכה של בסיס אימונים בסוריה לחוליות חבלה נגד ישראל, המשתייכות למפלגת הבעת' ולגורמים לבנוניים פרו־סוריים — דברים אלה גילה אמש עלי עבדאללה ברדה, שסיים את אימוניו באותו בסיס, בראיון לתחנת "סאות אל־ג'נוב" (קול הדרום), המשדרת מדרום לבנון.

ברדה (20) הוא מוסלמי שיעי מכפר חראתה באיזור בנת־ג'ביל שנתפס בידי גורמי הביטחון של "צבא דרום לבנון" לפני כשבועיים כאשר עמד לבצע פעולת פיגוע. הוא גוייס למפלגת הבעת' באפריל, בהיותו באיזור חומס הסורי, לבקר את אחותו. ע'ניס, חסאן תרקמאני, מראשי המבצעים החבלניים של מפלגת הבעת', הפועל תחת חסות המדריכים הצבאיים הסובייטיים באותו בסיס אימונים. הוא סיפר, כי עבר בבסיס האימונים קורס מזורז במשך 15 יום עם "מדריכים סורים ולבנונים שהוכנו לביצוע פעולות חבלה נגד ישראל וצבא דרום לבנון. בתקופת האימונים פגש כמה פעמים את המדריכים הסובייטיים המשתובבים בבסיס במדיהם והמפקחים על עבודת המדריכים הסורים. הקודם כלל שימוש בנשק קל, קרטה, סוגי תחמושת, מקלעים ובעיקר קלשניקוב וטיפול בחומרי חבלה. הוא שהה כחודשיים בסוריה ולאחר מכן נשלח על ידי מפקדיו לבצע משימות: להצטרף לתנועה השיעית "אמל" בדרום לבנון ולדווח לממונים עליו על פעילות התנועה והאנשים המשתייכים לה בדרום, לפקד המקומית בדרום ולבצע פעולות פיגוע באיזור הביטחון בדרום לבנון.

שיחת היום / גדעון אלון

עם: פליאה אלבק, מנהלת המחלקה האזרחית בפרקליטות המדינה
על: פרשת הקרקעות ביו"ש

לא הופתעתי מהמעצרים בפרשת הקרקעות ביו"ש

בתוקף תפקידך, את משמשת גם כיועצת המשפטית של ועדת השרים להתיישבות. למיטב זכרונך, האם אי־פעם אישרה ועדה החלטה להקים את היישוב כרמים ביו"ש?

ההצעה להקמת היישוב כרמים הובאה לדיון בוועדת השרים, כבדרך אגב עם הגון דברים אחרים, אבל הוחלט שלא לאשר את ההצעה.

והא הדין לגבי היישוב קלעים?

ההצעה להקמת היישוב קלעים לא הובאה כלל לדיון בוועדת השרים.

כלומר, המכתב ששיגר עוזר סגן שר החקלאות לשעבר, אבי צור, לחברת "גינדי", כי ועדת השרים החליטה, כביכול, לאשר את הקמת היישוב קלעים, אין לו על מה לסמוך?

נכון.

היישובים כרמים וקלעים תוכננו להיות ישובים בבעלות פרטית. איזה שיעור מכלל היישובים שאושרו ע"י ועדת השרים היו בבעלות פרטית?

מעט מאד. נדמה לי שוועדת השרים אישרה הקמת 5—10 ישובים ע"י רכישות של יזמים פרטיים. מרבית היישובים שאושרו ביו"ש, כ־100 כסך הכל, הם בבעלות המדינה.

בזמנו הזהרתם את הציבור מפני רכישות קרקעות ביו"ש. האם האזהרה התבססה על ידיעות מבוססות, שיש נסיונות להונאות אזרחים תמימים?

הזהרנו את הרוכשים, אחרי שהתברר לנו שנעשו מכירות של קרקעות בהיקף ניכר בלי שהיו אישורים כלשהם להקמת ישובים בשטח. משרד המשפטים גם פירסם הנחיות ברורות, בהן הבהרנו לרוכשי קרקע, כי חשוב מאוד שיבדקו אם למוכרים יש באמת קרקע, ושיש אישור לבנות עליה, כדי למנוע מצבים שאנשים ישלמו עבור רכישת קרקע, ולאחר מכן יתברר להם שלא קיבלו כלום תמורת כספם.

כלומר הפרסומים על חקירת המשטרה והמעצרים שביצעה, לא הפתיעו אותך?

בוודאי שלא. אנחנו היינו הראשונים שהגישו תלונות למשטרה. נדמה לי שהוגשו תלונות לגבי 10 מקרים, בהם התרשמנו שיש מקום לחקור.

נדמה לי שהיו בזמנו נסיונות מצד כמה מחברי ועדת השרים להתיישבות לעקוף אותך ולהביא לאישור הקמת ישובים למרות התנגדותך.

פעם אחת כשנעדרתי מישיבת ועדת השרים, אישרה החלטה להקים את היישובים נריה ויערית, למרות שהיתה בעיה לגבי הבעלות על הקרקע של אותם אתרים. שר המשפטים עירער על ההחלטה והיא בוטלה בישיבה שלאחר מכן.

יקי אדום הלך
[illegible]

פנינה פינצאוור בת־90 – קומוניסטית
למעלה מ־60 שנה היא מקדישה למאבקים צודקים
הנושאים עימם אמונה בעולם אחר
המקרב אדם אל אדם

יחיאל עמית (בעבר חבר לח"י היום קומוניסט)
עדיין לוחם ומאמין בעצמאות לאומית
ובחברה שוויונית, עמית אמין

לפנינה וליחיאל ליום ועידת מפלגתם שלוחה ברכת:
ארץ אהבתי אותך רתוקה לצדק
בשבילי חרותך שנותי ההולמות ברשע
שבועת חיי הראשונה היתה ונשארה
דרור לאנוש

מלון פולוניה טבריה ליד מעיינות המרפא
בסיס נופש וטיולים בצפון
מבצע חנוכה
19.900 שקל לאדם ליום לינה וארוחות בוקר כולל מע"מ.
טלפון: 067-20007 רחוב הגליל 4 טבריה

החברה להגנת הטבע
דנ"ם - מרכז מידע לצמחי ישראל
מרכזי מידע על ציפורים ועופות דורסים
משתעמם בחנוכה?
בוא לימי עיון
לחובבי טבע, מורים, תלמידים
ולכל המתעניינים
נדידת הציפורים
יום חמישי 12.12.85 באולם "אהל־שם"
רחוב בלפור 30, תל־אביב.
הרצאות מרתקות בליווי שיקופיות מרהיבות וסרטים.
החורש הים תיכוני
יום שני 9.12.85 באולם וייז,
האוניברסיטה העברית,
גבעת־רם, ירושלים.
ימי העיון מתקיימים בין השעות 08.30-17.00
פרטים בטלפון 03-375063 מרכזי מידע.
קול המפרסם

דמי חנוכה לכל השנה! מתנה מכובדת לבני המצווה!
וכל זאת במחיר 12 מנות פלאפל!?
כן, יש! מנוי על "לדעת". 10 חוברות בכרך. גדושות מידע מהימן. קריא, מאויר היטב (וקצת שובב...) במחיר 15,000 שקלים (כולל משלוח).
חוברת 2 בכרך ט"ז ראתה אור ובה:
הטורנדו, מתנפה לוויני לייזר, השפעת העישון על העובר, כוכבים וגלקסיות ועוד ועוד.
המנויות לפקודת מוסד וייצמן, ת"ד 801 ירושלים 91007 טל' 02-663203
לחשוב יותר, להבין יותר, לדעת יותר
לדעת

מלון "גליל"
טבריה
טל' 067-91166-8
בתוקף:
כל עוד אפשר!
שלם פעמיים
25.250 שקל
ותקבל 3 לילות
בחדר זוגי
כולל ארוחות בוקר
ומע"מ

אתמול בקונצרט / הרי גולומב

סיפורים מוסיקליים

בקונצרט לכל המשפחה של התזמורת הקאמרית, בניצוחו של סטיבן סלון, [illegible]

מנקודת מבטו של מבוגר, האוהב מופעים לילדים, היה זה אירוע משעשע. הסיפור המוקסם על סאבי הטובה — מעין אגדת הבדיון המבורך, מתורגמת לשפת הרוחים בין כלי התזמורת על תרמיזותיהם הסטריאוטיפיות בוצע בחיבור סאוריות בידי נגן הטובה הצעיר, שמואל הרשקו, שהפיק מן הכלי עושר לא צפוי של גווני צליל. גם הקריינים, עזרא ועירית דגן, עשו מלאכה ראויה לשבח. וירטואוזיות ציינה גם את ביצוע הקונצ'רטינו לקרן ותזמורת של ובר, כשאת תפקיד הקרן מנגן שוב הרשקו בטובה.

אותו מבוגר מתיילד מניח, מן הסתם, כי הילדים נהנים כמוהו מן הקפיצות המגושמות בטובה ומן הרב־קוליות המדהימה שהפיק הרשקו מן הכלי שלו, וכי גם בעיני הילדים משחק הפנטומימה המצוין של עזרא דגן בסיפור הפילון באבאר אמנם מוסף על האבסורדיות של העלילה המופלאה. אבל מה לעשות, ורוב הילדים האמיתיים, מגדילים ומן הכיתות הנמוכות, שישבו באולם, לא היו נאמנים לתדמיתם המתוכנת, והביעו את שעמומם בדיבור בלתי פוסק והערות מפורשות כגון "מתי זה יגמר?".

משלוש היצירות, אולי דווקא "סאבי" הטובה הלמה ביותר את המטרה, בעוד שובר בטובה מתאים יותר לקונצרט היתולי למבוגרים, ובני משפחת דגן, מיטב שישקיעו את כישורם בסיפור מרתק וסביר יותר. יש גם לתת את הדעת על דרכים להכנה מוקדמת של קהל הילדים, תוך שיתוף פעולה עם מורי המוסיקה בבתי־הספר.

סטיבן סלון והתזמורת מילאו יפה את תפקידם כפי הטובה.

המעלות של אל על

	מעלות מינימום	מעלות מכסי'		הטמפרטורות אתמול	
קהיר	10	20	בהיר	12	22
אתונה	13	18	מ. חלקית	7	20
בוקרשט	5	15	מ. חלקית	—	—
רומא	9	13	מעונן	5	14
ז'נבה	3	10	מ. חלקית	0	13
ציריך	2	9	מ. חלקית	—	—
פרנקפורט	8	13	מ. חלקית	3	13
וינה	2	10	בהיר	2	11
פאריס	10	16	גשם	11	15
אמסטרדם	10	13	גשם	8	13
בריסל	9	14	גשם	3	12
מדריד	8	10	גשם	6	16
לונדון	8	10	גשם	11	12
קופנהאגן	8	10	גשם	10	10
שטוקהולם	1	5	גשם	1	5
ליסבון	12	16	גשם	13	20
ניו־יורק	־1	־4	שלג	־4	2

הנוסע המאושר
אלעל ELAL

בחנוכה לוקחים את הילדים ונוסעים לקניון.
• אווירה חגיגית.
• מבצעי מכירה מיוחדים.
• הפתעות ומתנות לילדים.
• מופעי שירה ומחול
לורנצו הליצן במופע עליז
קניון
מרכז קניות ובילוי
צומת הקניון, דרך הרצליה פינת אבא הלל סילבר ר"ג. טל. [illegible]
אבק. שיווק ועיתונות

נהרס הבית הראשון בתחילת שלב הביצוע של פרוייקט ממילא (צילום: יצחק הררי)

כתהליך לוועדת חקירה ממלכתית

צוות מיוחד בראשות שופט יבחן הממצאים באסון הבונים

מאת מיכאל גרטי
סופר "הארץ"

צוות בדיקה מיוחד בראשות שופט, יבחן את המימצאים והעדויות בנושא תאונת האוטובוס והרכבת בצומת הבונים. ראש הממשלה, שמעון פרס, אישר את הקמת הצוות, בהמלצת שר המשפטים, משה ניסים.

ההצעה להקים צוות בדיקה, בראשות שופט, הועלתה כתהליך לדרישת ההורים השכולים וועדת משנה של הכנסת לבטיחות בדרכים, להקים ועדת חקירה ממלכתית. עם זאת הובהר לחברי ועדת הבטיחות בדרכים של הכנסת, כי אם ימצא הצוות החדש לנכון, הוא יוכל להמליץ על מינוי ועדת חקירה ממלכתית, על־פי חוק ועדות החקירה.

הרכב צוות הבדיקה עדיין לא נקבע — אך ועד ההורים השכולים, פנה ללשכת ראש הממשלה בבקשה, לא לכלול בצוות מומחי תחבורה, הקשורים עם משרד התחבורה או כאלה, הקשורים בעבודתם עם פרופ' משה ליבנה, שהיה יו"ר ועדת הבירור לתאונה, שמנתה בידי שר התחבורה, חיים קורפו. לגבי מימצאיה של ועדה זו העלו ההורים השכולים טענות חמו־רות.

לפני כשבועיים הוצגו מימצאים חדשים שקבעו, כי מרחק הבלימה של הרכבת היה ארוך בכ־130 מטר מהמרחק שצוין בדו"ח ליבנה. כן העלו ההורים השכולים טענות, על־פיהן הטעה פרופ' ליבנה בנתונים שהוצגו לפניו. דרישת ועדת הבטיחות בדרכים של הכנסת לחקירה נוספת מבוססת בעיקר על הצורך לקבוע את האחריות המוטלת על גופים ובעלי תפקידים שונים, שאישרו את הקמת מיחלף הרכבת המסוכן, עליו קבעה ועדת ליבנה כי לא היה חוקי.

הרצוג סבור שיש סיכוי לחידוש היחסים עם הגוש הקומוניסטי

מאת סופר "הארץ" בחיפה

נשיא המדינה, חיים הרצוג, הביע אתמול אופטימיות באשר לאפשרות של חידוש היחסים בין ישראל לברית המועצות ולמדינות קומוניסטיות אחרות ובכללן סין. דבריו נאמרו בתשובה לשאלת אחד התלמידים בבית הספר המקיף בנשר שם ערך הנשיא ביקור מטעם מרכז ההסברה.

אין כלל ספק שישנה הפשרה בגוש הקומוניסטי ביחסו לישראל, אמר הנשיא. אני חושב, שיש סיכוי לחידוש היחסים, אך איני יודע מתי ואיך. בפולין משהו זז, וכן בהונגריה. במדינות אחרות משהו זז בשטח המסחרי.

לפי דעתי, הוסיף הנשיא הרצוג, שום דבר לא קורה שם בלי אישור מלמעלה, ממוסקווה. אני קורא על ישראלים שנוסעים לסין עם דרכון ישראלי. סימן, שגם שם ישנה איזו שהיא תזוזה.

"פרס נכון למו"מ; שר החוץ גמיש פחות"

דיווח באיטליה נשיא המפלגה הסוציאל דמוקרטית ששב מביקור בישראל

מאת תולדה ליבנומה
סופרת "הארץ" באיטליה

פירנצה (מיוחד ל"הארץ"). נשיא המפלגה הסוציאל־דמוקראטית, ב־איטליה החברה בקואליציה של איטליה, ניקולאצי, אמר בשובו מביקור בישראל, כי מצא אצל ראש הממשלה, שמעון פרס, נכונות למשא ומתן, בעוד עמדתו של שר החוץ "גמישה פחות". ניקולאצי דיבר בראיון לרדיו הממשלתי של איטליה. הוא שיבח במיוחד את ראש עיריית בית לחם כתומך בשלום בין ישראל לפלשתינאים.

הבהרה

ח"כ שרה דורון מבקשת להעיד ב־עקבות המשפט המתייחס אליה במאמר הראשי "להפקיע הטיפול מידי המטופלים" ("הארץ" מאתמול), כי היא מתנגדת לכל אפלייה בנושא הבריאות בין מקצועות ומגזרים; מחייבת את הקמתו של גוף ציבורי בלתי תלוי לב־דיקת שכרם והטבותיהם של חברי הכנסת (ועדת גבבלצ) ומקווה שגם מגזרים אחרים יסכימו לבדיקה דומה באותה שיטה.

בפעם השניה בתוך שבוע מציע גורם שאינו משטרתי פרס ללכידת פושעים בי"ם

ש"ס מציעה 10,000 דולר למי שיביא לגילוי האנשים שדקרו 3 בעיר העתיקה

מאת נדב שרגאי
סופר "הארץ" בירושלים

הנהלת תנועת ש"ס בירושלים החליטה אתמול להעניק פרס כספי בסך 10,000 דולר לכל אזרח אשר יביא לגילויים וללכידתם של האנשים אשר דקרו שלושה יהודים בעיר העתיקה של ירושלים בחודש האחרון.

זו הפעם השניה בתוך שבוע שגורם שאינו משטרתי מציע פרס כספי ללכוד פושעים בירושלים. לפני שבוע הכריז ראש עיריית ירושלים טדי קולק כי יעניק פרס כספי בסך 5000 דולר למי שילכוד את מציתי התחנות בירושלים. כמה בודדים אכן נענו ליוזמה, אולם כאשר הובא הבחור המצית שלכדו לפני שופט, פסק הלה, כי פעולתם היתה לא חוקית.

בהודעתה מסבירה הנהלת ש"ס בעירה כי קיבלה את החלטתה לאור "המצב המידרדר והאלימות המתמש־כת מצד ערבים כלפי יהודים בארץ בכלל ובירושלים בפרט". הנהלת התנועה בראשות הרב ניסים זאב, סגנו של טדי קולק, אומרת כי תעניק את הפרס הכספי לכל אזרח אשר יביא ללכידתם של "המתנכלים הרצחנים שופכי דם נקיים שהינם רוצחי הסכינים".

עוד החליטה אתמול הנהלת תנועת ש"ס בירושלים לתבוע לחזור ולהפ־עיל מחדש את התאורה בירושלים בכל שעות הלילה, ובפרט בשכונת נווה יעקב, הגבעה הצרפתית וכל יתר השכונות הגובלות עם השכונות הער־ביות. "לא יתכן כי חיסכון בתאורה יבוא על חשבון ביטחון תושבי ירושלים", אומרת ההודעה.

העיתונאי עוזי בנזימן בספרו: לא עוצר באדום

שרון סבור שאת רוב סמכויות המימשל בישראל יש להפקיד בידי ראש הממשלה

השקפותיו של שרון בדבר הצורך לשנות המשטר התגבשו לדעת המחבר על רקע בוז שפיתח כלפי הדמוקרטיה עוד בהיותו קצין צעיר בצה"ל

מאת סופר "הארץ"

אריק שרון סבור שיש לשנות את המשטר בישראל ולהנהיג במקומו שיטת מימשל שבה מרוכזות רוב הסמכויות בידי ראש הממשלה — מגלה העיתונאי עוזי בנזימן בביוג־רפיה של שרון: "לא עוצר באדום", היוצאת־לאור היום.

בנזימן מספר כי השקפותיו של שרון על הצורך לשנות את המשטר בארץ התגבשו על רקע בוז שפיתח כלפי שיטת הדמוקרטיה הפרלמנט־רית עוד בהיותו קצין צעיר. בספר "לא עוצר באדום" ("אדם", מוציאים לאור") מובאות בין השאר ציטטות מדברי לעג כלפי מנהיגי המדינה שהשמיע שרון באוזני חייליו עוד בהיותו מפקד 101 ומפקד הצנחנים.

הספר מגלה גם שבשנת 1968 התרחש ארוע יוצא דופן בישיבת המטכ"ל. בזה אחר זה קמו אלופי צה"ל והטיחו האשמות בשרון על מידת חברותו ועל התנהגותו כלפי עמיתיו. שרון לא יכול היה לשאת את הדברים ועזב בכעס את הישיבה. בנ־זימן מספר גם שבעת סיור בשטחים שערך שרון לפנחס ספיר הוא אמר לו שאבא אבן הוא מרגל אמריקאי.

עימותים ציבוריים שונים שהיו לאריק מתוארים בספר גם מנקודת מבטו אשר על־פיה הסתבך הוא, שרון, כתוצאה מנטייתם של קצינים בכירים ואישים פוליטיים להסתלק מאחריות.

הספר, מתאר את אישיותו של שרון על רקע תנאי ילדותו ומגלה, בין השאר, שאשתו הראשונה, מרגלית, התלוננה סמוך למותה בפני חברות קרובות על משבר בחיי הנישואין שלהם על רקע השרותיה בקשריו של אריק עם אחותה, לילי.

עוזי בנזימן הוא עורך המוסף השבועי של "הארץ".

פרשנות / זאב שיף

ישראל תצטרך להקצות כוח אווירי גדול יותר מול איום סעודי אפשרי

בעקבות הצבתם של מטוסי אף־5 בתאבוכ ★ למטוסי האף־5 רדיוס פעולה של כ־900 ק"מ ★ בעתיד הקרוב צפויה בתאבוכ גם הצבת מטוסי טורנדו בריטיים

הצבתם של מטוסי אף־5 בתא־בוכ, שהוא שדה התעופה הסעודי הקרוב ביותר לישראל מגביר את כושר התקיפה הסעודי מול ישראל ויחייב את חיל האוויר הישראלי להקצות בעתיד כוח אווירי גדול יותר מול איום סעודי אפשרי.

כאשר נמכרו מטוסי האף־15 לסעודיה הגבילה וואשינגטון את הסעודים והגיעה עמהם להבנה שקטה כי מטוסים אלה לא יוצבו בשדה התעופה תאבוכ הנמצא על מפרץ חוף עקבה מול סיני שלידו מתנות צבא מהם יצא בשעתו חיל משלוח סעודי שהצטרף לצבא הסורי במלחמת יום הכיפורים.

במשך כל השנים היו מוצבים בבסיס חיל האוויר בתאבוכ מטוסי קרב מסוג לייטנינג מתוצרת ברי־טית. מטוסי הלייטנינג נועדו ליירוט בעיקר, וטווח פעולתם קצר יחסית. עתה הציבו הסעודים בתאבוכ מטוסי אף־5. גם הירדנים מצוידים במטוס אמריקאי זה. מטוסי האף־5 הם בעלי טווח פעולה ארוך יותר. יש להם רדיוס פעולה של כ־900 ק"מ. לאף־5 יכולת תמרון טובה בקרבות אוויר אולם למטוס יש גם כושר נשיאה רב יותר של חימוש. כולל למעלה מ־3 טון פצצות.

כידוע חתמו הסעודים על עסקת נשק גדולה עם אנגליה הכוללת בין השאר רכישת 48 מטוסי קרב־הפצצה מסוג טורנדו. מטוסי הטורנדו יסופקו במהירות רבה יחסית לחיל האוויר הסעודי משום שמדובר במטוסים שחיל האוויר הבריטי יוציא מן המערך שלו.

גם האנגלים לא הגבילו את הסעודים באשר למקום הצבת המטוסים הללו ולא מן הנמנע כי אחת מטייסות הטורנדו תוצב גם היא בתאבוכ.

השינוי בהיערכות חיל האוויר הסעודי יחייב, כאמור, את חיל האוויר הישראלי לשמור על כוננות גבוהה יותר מול סעודיה ולהביא בחשבון כי בעת מלחמה יהיה צורך להפעיל לכיוון זה כוח משמעותי יותר.

טמיר ידווח היום לפרס ושמיר על השיחות

בפעם הראשונה במו"מ נדונו סדרי בוררות בין־לאומית אפשרית בטאבה

קאהיר (ע"צ). סדרי בוררות בין־לאומית אפשרית נידונו זו הפעם הראשונה במהלך המו"מ המצרי־ישראלי על מובלעת טאבה — על כך נמסר אתמול ממקור מצרי מוסמך.

"כללי הבוררות הבין־לאומית נבד־קו על ידי שלוש המשלחות, של מצרים, ישראל וארה"ב, במהלך אותן הפגישות. על בסיס זה יעמוד המו"מ להתחדש ביום ג' הקרוב בהרצליה", ציין מקור זה שביקש לא לפרסם את שמו ברבים.

זו הפעם הראשונה שהישראלים מעיינים באורח רשמי בדרך הבוררות הבין־לאומית, מציינים המשקיפים. עד כה העדיפה ישראל פישור. מצרים כבר הבהירה שהיא מצדדת בהפעלת 3 בוררים בין־לאומיים כדי ליישב את המחלוקת, אם אכן יוסכם בין הצדדים שיש ללכת בדרך זו. המשלחת המצרית לשיחות היא בראשות עבדל חאלים בארוני, עוזר שר החוץ. בראש המשלחת הישראלית עומד אלוף אברהם טמיר, ראש לשכתו של ראש הממשלה ובראש המשלחת האמריקאית עומד אלן קרשקו, מומחה לעינייני משפט של משרד החוץ.

יצויין כי השיחות התנהלו הפעם באווירה מתוחה יותר מאשר במושבים הקודמים.

משקיפים מציינים כי שיחות אלה הופסקו על ידי דיונים "בלתי רש־מיים" בין המשלחות. במהלך דיונים אלה מילאה ארה"ב תפקיד תיווך חשוב בין ישראל למצרים.

סופרו המדיני של "הארץ" מוסר, כי חברי המשלחות שבו אמש לישראל. הבוקר ידווח ראש המשלחת לראש הממשלה ולמלא מקומו על השיחות.

שמגר ערך ביקור תנחומים אצל משפחת שהאדה

מאת סופר "הארץ"

נשיא בית המשפט העליון, השופט מאיר שמגר, ערך אתמול ביקור תנחומים אצל משפחתו של עו"ד עזיז שהאדה ברמאללה שנרצח השבוע ע"י אלמוני בפתח ביתו. השופט שמגר החליט לערוך את ביקור התנחומים משום שהכיר היטב את עו"ד שהאדה, עוד מן הימים בהם כיהן כפרקליט צבאי ראשי וכיועץ המשפטי לממשלה.

ראש המשלחת הסובייטית בוועידת רק"ח

"בריה"מ אינה מתנגדת לקיומה של ישראל ואינה עוינת אותה"

מאת עטאללה מנצור
סופר "הארץ"

אין אמת בטענה, כי ברית המועצות מתנגדת לקיומה של מדינת ישראל או כי היא עוינת אותה. ברית המוע־צות ממשיכה, כמו ב־1947, לצדד בז־כות הקיום של ישראל בצד מדינה פלשתינית. לא מכבר חזר מנהיג ברית המועצות מיכאל גורבצ'וב והכריז "אנו השתתפנו בהקמתה של מדינת ישר־אל, מכירים בריבונותה ובזכותה לחיים ולבטחון של מדינה זאת" — אלה הם עיקרי דבריו של ראש המשלחת הסובייטית, מיכאל נבאשב, אמש ביומה השני של הוועידה ה־20 של המפלגה הקומוניסטית הישראלית (רק"ח).

הנציג הסובייטי הוסיף, כי ארצו מצדדת בפתרון כל הבעיות של המזרח התיכון בדרכי שלום בלבד, וכי נושא שיקום היחסים הסובייטיים עם ישראל תלוי בנורמליזציה של המצב במזרח התיכון. דברי הנציג הסובייטי נתקבלו בתשואות, ועצם עליתו לבימה כדי לשאת דברים עוררה התלהבות בקרב הצירים.

אש"ף מברך

אש"ף בירך אתמול את ועידת רק"ח ה־20.

בדברים שנתקבלו מיאסר ערפאת המשבח את רק"ח "על עמידתה העקרונית, האיתנה לצד המאבק הצודק שמנהל העם הפלשתיני" וקובע כי "קיום ועידה בין־לאומית לשלום בחסות ברית המועצות וארה"ב היא הדרך היחידה לכינון השלום במזרח התיכון".

ישראל נמנעה מכל מעורבות ביוזמה להפחתת ריבית על הלוואות מארה"ב

ועדת ההקצבות של הסנאט הסירה הנושא מסדר היום

מאת עקיבא אלדר
סופרו המדיני של "הארץ"

משרד החוץ הורה לאנשי שגרירות ישראל בוואשינגטון להימנע מכל מעורבות בנושא יוזמת הסנטורים קסטן ואינואי בנושא הקטנת הריבית על הלוואות שקיבלה ישראל מארה"ב בראשית שנות ה־70. נודע כי הציר הכלכלי בשגרירות דן הלפרין אף המליץ לשכנע את שני הסנטורים לוותר על יוזמתם, שכן לדעתו, ולדעת רבים בחוגי ישראל בארה"ב, עלול הדבר להרגיז את הממשל ולפגוע באמינותה של ישראל.

שר החוץ יצחק שמיר סבור שהתערבות ישראלית יהודית לקבלת התיקון שהציעו שני הסנטורים תע־מוד בסתירה להבטחתה של ישראל כי לא תבקש בשנתיים הקרובות סיוע נוסף מארה"ב. נודע כי יו"ר ועדת ההקצבות דיוויד אובי הביע באוזני מרכזים ישראלים רוגז רב מיוזמת הסנטורים והציע שישראל תימנע מהפעלת לחצים בנושא זה. האמ־ריקאים חוששים שהפחתת הריבית להלוואות עבור הלוואות שניתנו לישראל תגרור תביעות דומות מצד מדינות אחרות ובראשן מצרים ומ־דינות רבות בדרום אמריקה.

הצעת החוק על פיה תוקטן הריבית על ההלוואות אותן קיבלה ישראל מארה"ב הוסרה אתמול מסדר היום של ועדת ההקצבות של הסנאט. ההצעה היתה אמורה להוסיף 550 מיליון דולר לישראל בתקציב השנה הבאה.

כשל לחצים שהופעלו על ועדת הכספים

שוב נדחתה ההכרעה בעניין ההטבות הרפואיות לבכירים

מאת יהושע מאירי
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

ועדת הכספים של הכנסת שוב נכנעה אתמול ללחצי הנהלת הקו־אליציה ופניותיהם של השר משה ני־סים ויו"ר סיעת המערך, רפי אדרי, הביאו לדחיה נוספת של ההכרעה בעניין ההטבות הרפואיות לשרים ולפקידות הבכירה. בתוך כך הגיע לידי "הארץ" מסמך המלמד כי שר האוצר, יצחק מודעי, ניצל מספר פעמים את זכויות היתר שלו לטיפול רפואי, הן בארץ והן בחו"ל.

ח"כ יאיר צבן יכנס בימים הקרובים מסיבת־עיתונאים מיוחדת בה יציג גי־ליונות חדשים וחמורים ביותר באשר להתפתחותה של פרשת ההטבות. וכן יחשוף מקרים נוספים בהם זכו בכירים לטיפול מיוחד.

יו"ר ועדת הכספים, ח"כ אברהם שפירא, ומרכז סיעת המערך, ח"כ חיים רמון, הבטיחו אתמול כי הוועדה תכריע בעניין ההטבות לא יאוחר מיום רביעי הקרוב. מלבד עניין ההטבות הרפואיות לבכירים עדיין עומדת על הפרק פרשה אחרת בעניין הבכירים, שגם כן טרם הגיעה לסיומה. המדובר בעידכון שווי השימוש ברכב צמוד לבכירים. כזכור, נמנע האוצר מעידכון מלא של שווי השימוש ברכב צמוד לבכירים, וזאת כדי להעלות את שכר הנטו של אותם בכירים. ועדת הכספים קיבלה אמנם החלטה לדון בנושא זה שנית, אך עד עתה לא התקיים הדיון ולא שונה המצב.

אמש לא ניתן היה להשיג את תגובתו של שר האוצר או של יועצו לענייני תקשורת בעניין הטיפול הרפואי הזה.

עורכת את העמוד: אורית גלילי

למכירה

חברה ליצור ושיווק מוצרי עור ופלסטיק (ארנקים, תיקים וכו') בתל אביב.

מוניטין ובסיס כלכלי של 40 שנה.

לפנות טלפון 03-282420.

היום יותר מתמיד המדינה זקוקה לך
והיום יותר מתמיד אתה יכול להשפיע

בוא לעשות את "העבודה"

מדינת ישראל תעמוד בתקופה הקרובה בפני הכרעות גורליות.
אתה יכול להשפיע. אתה חייב להשפיע.
והיום יותר מתמיד זה אפשרי.
היום הכל פתוח במפלגת העבודה: המיפקד שנפתח בימים אלה פותח את כל האפשרויות. אם תצטרף תוכל לבחור ולהיבחר. תוכל להשפיע על עמדות "העבודה" שיקבעו מחדש בועידה ה-4 הקרובה. תוכל להשפיע על בחירת מועמדי ה"עבודה" לכנסת ולממשלה, ואין סיבה שלא תעמיד את עצמך כמועמד למוסדות "העבודה" ותרענן אותם.
מלא את התלוש, שלח אותו ובוא לעשות את "העבודה".
ולחבר "העבודה": בימים אלה נשלח לביתך טופס אגרת בחירות לקראת הועידה הרביעית. קרא היום את ההוראות ואל תשכח לחתום ולהחזיר את הטופס עוד היום.
זכור! תשלום האגרה מקנה לך את הזכות לבחור ולהיבחר. אם טרם קיבלת את טופס האגרה פנה לסניף במקום מגוריך.
בוא לעשות את "העבודה".

לכבוד מפלגת העבודה הישראלית
אגף האירגון, רח' הירקון 110 תל-אביב מיקוד 61032

כן • אני רוצה להצטרף למפלגת העבודה.

שם פרטי ____ שם משפחה ____
כתובת עיר ____ שכונה ____
רחוב ____ מס ____
טלפון בבית ____ בעבודה ____
שלח את התלוש עוד היום, וניצור איתך קשר.

"העבודה"

בוא לעשות את "העבודה"
הועידה ה-4 של מפלגת העבודה

גלגל הבורסה / יהודה שרוני

עליות השערים נמשכו בסוף השבוע

שבוע המסחר בבורסה הסתיים אתמול בהמשך מגמת עליית השערים בשוק המניות. מדד המניות הכללי ללא בנקים עלה אתמול ב־0.97 אחוז במחזור של 2.3 מיליון דולר. קרנות הנאמנות נהנו גם אתמול מביקוש של 6 מיליארד שקל לתעודות השתתפות. יחד עם זאת, הקרנות נמנעו אתמול מלגלות פעילות אקטיווית בשוק, והסתפקו בדרך כלל בפעילות בשולים. למרות זאת, תנופת הביקושים נמשכה, בגלל כניסתם של משקיעים חדשים. אווירת המסחר בבורסה המשיכה גם אתמול להיות חיובית, ואולם הורגשה נטיה ברורה לספק את הביקושים ביתר מהירות. מגמה זו ניכרה במיוחד לקראת סיום המסחר במניות כמו כלל תעשיות, אי.די.בי. פיתוח ואחרות.

מגמה מעורבת במניות ההסדר

מניות ההסדר זכו השבוע לביקושים יוצאי דופן, ורמת התשואה לפידיון על כולן ירדה אל מתחת ל־13 אחוז. בימי המסחר האחרונים יש ביקושים למניות אלה, ואולם הם מסופקים במהירות וללא שינוי שער. את הביקושים מגישים קרנות הנאמנות, הסבורות, כי מניות ההסדר הינן עדיין אחד מאפיקי ההשקעה העדיפים, בהשוואה לאלטרנטיוות הקיימות. לעומתן, סוחרי בורסה אחרים סבורים, כי מניות אלה אינן מעניינות להשקעה ברמות אלה של תשואה לפידיון. זו הסיבה שברגע שמופיעים ביקושים, הם מסופקים ללא שינוי שער. ביקוש של 3 מיליארד שקל שהוזרם אתמול למניות ההסדר, סופק במהירות וללא שינוי שער, במחזור מסחר מלא.

בנק	תשואה שנתית דולרית באחוזים
בל"ל 0.1	12.68
הפועלים ש	12.62
אי.די.בי. רג	12.31
דיסקונט א	12.35
המזרחי ש	12.28

מיתון במגמת עליות השערים

גל הביקושים למניות נמשך אתמול, אם כי עוצמת עליית השערים פחתה ביחס לימים האחרונים. סוחרי בורסה ותיקים ביקשו לנצל את הביקושים הגדולים שנרשמו גם אתמול, ולממש רווחים. כך, נוצר מצב שבו ביקושים גדולים במיוחד, שהופיעו למניות כמו דיסקונט השקעות, אי.די.בי. פיתוח, כלל תעשיות, כלל ישראל, ואחרות, סופקו במהירות ובעליית שערים קלות. במניות דלק ופולגת ב' סופק ביקוש ללא שינוי שער. עליות שערים קלות היו גם במניות כלל אלקטרוניקה, נכסים ובנין, שופרסל ב' ואחרות.

כלל טכנולוגיה עלתה ב־22.7 אחוז

מניית כלל מחשבים טכנולוגיה עלתה אתמול בשיעור יוצא דופן של 22.7 אחוז. עליה זו מוסברת בהקצבת חברת כלל ישראל של הון לחברה בשיעור של 1.2 מיליון דולר. פעילות ערה היתה גם במניות ספקולטיביות אחרות. כך למשל, במניות גולדפרוסט 5 נרשמו קונים בלבד בפעם השניה, לאחר שלא ניתן היה לספק את הביקוש אף בעליית שער של 15 אחוז. לעומת זאת, בניירות ערך אחרים היו סוחרי הבורסה סלקטיוויים יותר, והיו מוכנים לקלוט את ההיצעים רק בירידת שערים. כך למשל, ירד שערה של מניית קופסאות פח 5 ב־3.3 אחוז, ושערה של מניית כבלי ציון 1 ירד ב־7.1 אחוז. היצע גדול למניית אותה חברה בת 5 שקל נוסף ללא שינוי שער.

מניות הבנק הבינלאומי עולות

הבנק הבינלאומי הודיע שלשום על חלוקת דיווידנד במזומן בשיעור של 150 אחוז. ההודעה הביאה להפסקת מסחר אתמול, עם חידושו, נרשם למניה ביקוש גדול, והיא עלתה ב־9 אחוז. ביקוש שהוזרם גם למניית חברת האם פי.בי. סופק בעליית שער של 3.7 אחוז.

ניירות הערך בעלי רמת סחירות לא גבוהה נטו לעלות אתמול מעל לממוצע. כך למשל, עלתה מניית עלית ב־5.9 אחוז, ומניית ויטלגו עלתה ב־6.4 אחוז.

האגרות המדדיות יורדות, הדולריות עולות

מגמת ירידות השערים באגרות החוב צמודות המדד נמשכה גם אתמול. הורגשה במיוחד באגרות החוב ארוכות המועד מסוג גליל. ואולם, שערי האגרות הדולריות המשיכו לעלות, וזאת בניגוד להערכות מוקדמות. בסיכום יום המסחר ירד מדד אגרות החוב הכללי ב־0.29 אחוז, תוך מחזור של 4.3 מיליון דולר. בבורסה סבורים, כי רמות התשואה לפידיון של חלק גדול מאגרות החוב, אינן אטרקטיוויות לרכישה.

ירידה בהיקף הפעילות במק"ם

היקף הפעילות במק"ם הסתכם אתמול ב־4 מיליון דולר. רמת התשואה לפידיון באפיק השקעה זה נותרה גם לאחר יום המסחר אתמול ללא שינוי משמעותי.

הפירעון	ימים לפדיון	שער	תשואה חודשית
225	5	99.50	5.10
235	12	99.00	2.58
245	19	98.60	2.28
116	27	97.90	2.42
126	33	97.50	2.36
136	40	97.00	2.34
146	47	96.45	2.37
156	54	95.80	2.45

הודעות בורסה

* שמואל רוזנברג חברת קו־אחזקות העבירו את אחזקותיהם בחברת קופל נהיגה עצמית לחברת בת של לבדקו. תמורת ההעברה תקוזז כנגד חובות לחברת לבדקו.
* מאגרי בניה סיימה את השנה המסתיימת במרץ 1985 בהפסד של 1.47 מיליארד שקל לעומת הפסד של 6 מיליארד שקל [illegible]
* [illegible] הכללית של חברת לבדקו תתקיים ביום 17.12.85, כשעל הפרק בין השאר אישור הדוחות הכספיים של החברה.

שערים יציגים של מטבע חוץ
5.12.1985

המטבע		שער	המטבע		שער
ארה"ב	דולר	1482.7	אוסטרליה	דולר	1011.6
בריטניה	לירה	2192.0	דר"א	רנד	534.51
גרמניה מע'	מרק	586.86	בלגיה	10 פרנק	289.03
צרפת	פרנק	192.40	אוסטריה	10 שילינג	835.58
הולנד	גילדן	521.71	איטליה	1000 לירה	859.79
שוויץ	פרנק	705.04	יפן	100 ין	728.42
שוודיה	כתר	193.25	אירלנד	פאונד	1813.0
נורווגיה	כתר	194.54	ספרד	100 פזו	951.21
דנמרק	כתר	162.49	ירדן	דינר	3892.1
פינלנד	מרק	271.31	לבנון	לירה	84.420
קנדה	דולר	1063.8	מצרים	לירה	850.31

שערי מטבע־חוץ 5.12.85
בנק לאומי

המטבע	העברות והמחאות קניה	העברות והמחאות מכירה	מזומנים קניה	מזומנים מכירה
1 דולר ארה"ב	1472.8116	1491.1884	1448.66	1513.85
1 לישט"ג	2176.8155	2203.9765	2135.77	2231.88
1 מארק גרמני	582.8301	590.1023	573.27	599.07
1 פרנק צרפתי	191.0014	193.3846	185.05	196.32
1 גילדן הולנדי	517.9573	524.4200	509.46	532.39
1 פרנק שוויצרי	699.6730	708.4030	688.20	719.17
1 כתר שוודי	191.9223	194.3170	188.78	197.27
1 כתר נורווגי	193.1810	195.5913	190.01	198.56
1 כתר דני	161.1832	163.1944	158.54	165.67
1 מרק פיני	270.5882	273.9644	266.15	278.13
1 דולר קנדי	1056.5363	1069.7191	1039.21	1085.98
1 דולר אוסטרלי	1003.7211	1016.2449	951.38	1046.52
1 ראנד דרא"פ	528.7394	535.3366	498.34	548.17
10 פרנק בלגיים	286.1495	289.7199	281.46	294.12
10 שילינג אוסטרי	829.6362	839.9878	816.03	852.75
1000 לירט' איט'	853.8038	864.4570	835.60	881.98
100 ייני יפן	723.7403	732.7707	711.87	745.90
1 דינר ירדני			3823.86	4060.38
1 לירה מצרית			799.35	850.02

שערי מטבע חוץ בינבנקאיים
אתמול 5.12.1985 באירופה
מסירה מידית (ספוט)

ל"י שטרלינג	$ ארצות הברית	1.4768/1.4773
ל"ז1 ארה"ב	מרקים גרמניים	2.5250/2.5260
"	פלורינים הולנדיים	2.8444/2.8454
"	פרנקים שוויצריים	2.1028/2.1038
"	פרנקים בלגיים	51.32/51.35
"	פרנקים צרפתיים	7.7075/7.7115
"	לירטות איטלקיות	1724.00/1725.00
"	יינים יפאניים	203.25/203.35
לסד"מ	$ ארצות הברית	1.0902/1.0908

שער הזהב $ 322.50 ארה"ב אונקיה לזהב פיקסינג

מסירה מאוחרת (פורוורד)

	ל"ש/$	פר"ש/$	מ"ג/$
1 ח':	1.4726/1.4732	2.0951/2.0966	2.5173/2.5188
3 ח':	1.4649/1.4657	2.0805/2.0820	2.5032/2.5047
6 ח':	1.4550/1.4560	2.0603/2.0623	2.4828/2.4848

הנתונים נמסרו על־ידי בנק דיסקונט לישראל בע"מ

מיטב ברכותינו לנשיא־כבוד הראשון שלנו במשך שנים רבות

ד"ר יהושע קולברג

בהגיעו לגבורות.

אנו גאים בהשגיו של איש רב־פעלים זה בשדה הרוקחות המקצועית, תעשיה רקחית, חנוך רקחי וקשרים בינלאומיים.

איחולינו לבריאות, אריכות ימים, והמשך פעילות ציבורית פוריה.

הסתדרות הרוקחים בישראל, ענף בתי מרקחת, הוועדה המרכזית

שערי אגרות החוב

4% מלווה מדינה (הצמדה 100%)

סדרה	שער	שינוי
3032	302000	— —

3% מלווה מדינה (הצמדה 100%)

סדרה	שער	שינוי
3601	29849	+35
3602	27444	+32
3603	25506	−139
3604	22866	−128
3605	20828	−167
3606	19624	−160
3607	18219	−154
3608	17599	−146
3609	16856	+20
3610	15195	+17
3611	14672	+17
3612	14239	+17
3613	12902	−351
3614	12364	−342
3615	11418	−321
3616	10435	−298
3617	10256	+12
3618	9729	+12
3619	8939	+10
3620	8544	+10
3621	8112	+9
3622	7311	+8
3623	6937	+8
3624	6534	+8
3625	5800	−161
3626	5361	−152
3627	4969	−142
3628	4551	−126
3629	4261	−120
3630	4025	−115
3631	3703	−52
3632	3565	−30
3633	3365	−29
3634	3085	−27
3635	2917	−26
3636	2809	−25
3637	2499	−32
3638	2325	−50
3639	2127	−27
3640	1769	+2
3641	1531	+1
3642	1367	−79
3643	1185	−69
3644	1139	+2
3645	1027	+

4% מלווה פיתוח (הצמדה 90%)

סדרה	שער	שינוי
3101	275000	— —
3102	270000	−5500
3103	267500	— —
3104	255000	— —
3105	251500	−1365
3106	240000	−3000
3107	235991	+285
3108	225430	+950
3109	222301	−95
3110	221347	−526
3111	214796	−508
3112	212448	+93
3113	218351	+250
3114	210299	+1921
3115	206546	−872
3116	201280	+2881
3117	208616	+245
3118	204190	+1195
3201	169735	+1123
3202	172380	+188
3203	174825	+4429
3204	171072	+4620
3205	167276	+5063
3206	165368	−3174
3210	161086	−3302
3211	155021	+405
3212	152222	+409
3213	146446	+4228
3214	140549	+4258
3501	143408	−2695
3502	141984	+165
3503	126943	+148
3504	124252	+145
3505	121056	+132
3521	122030	−1204
3524	109789	−1191
3522	117396	−335
3523	110740	−334
3525	108127	−343
3526	108011	−358
3527	105786	−352
3528	102857	−360
3529	102480	+124
3530	100083	+121
3531	99733	+121
3532	96811	+117
3533	96703	+117
3534	90906	+110
3535	91228	−618
3539	86177	−601
3536	91227	+110
3537	91010	+110
3538	85660	+105
3540	85465	+103
3541	82527	+99
3542	82438	+90
3543	78274	+85
3544	82122	+99
3546	80169	+97
3547	79787	+96
3548	79597	+96
3550	75650	+92
3551	75020	+91
3545	79702	−81
3549	75211	−82
3552	68962	−79
3554	68806	−83
3555	68806	−83
3553	68044	−325
3571	58825	−307
3556	65345	+79
3558	65272	+79
3559	62881	+76
3560	59531	+72
3561	59177	+71
3557	66129	−530
3572	59875	−510
3573	59491	+72
3574	54820	+66
3577	54826	+66
3578	50520	+61
3575	54340	−472
3576	54017	−471
3579	49777	−447
3580	46854	−510
3581	42600	−476
3582	39228	−449
3583	36428	−431
3584	36390	+691
3585	34431	+667
3586	31175	+616
3588	31147	+626
3587	31407	−581
3591	28598	−541
3592	28530	−541
3593	28429	−539
3589	28236	−425
3594	26895	−414
3590	27970	−565
3595	26609	−551

5% מלווה פיתוח (ברירה כפולה)

סדרה	שער	שינוי
2001	118997	+142
2002	118295	+142
2003	113450	+833
2004	115455	+138
2005	107371	+129
2006	107283	+128
2007	105087	+125
2008	103250	+124
2012	101035	+121
2015	98556	+118
2009	107958	+127
2010	104038	+125
2011	102017	+123
2013	102029	+123
2014	99173	+119
2016	100978	+121
2018	98283	+118
2021	94968	+114
2017	98558	+117
2019	98280	+117
2020	95402	+113
2022	90173	+2728
2023	90951	+108
2024	83415	+100
2027	80387	+96
2031	76762	+92
2025	84523	−1305
2026	83924	−1305
2028	82515	+2228
2030	81068	+2189
2029	76551	+2194
2033	72734	+2139
2035	66717	+2014
2032	80542	+94
2034	76092	+89
2036	69856	+82
2037	64978	+1281
2052	54598	+1153
2038	64302	−1729
2040	61828	−1711
2051	58485	−1659
2039	59997	−1670
2041	56802	−1620
2053	64696	+68
2054	58286	+1756
2056	51399	+56
2058	46499	−470
2060	43343	+47
2055	50322	−1437
2057	49074	−1406
2059	44995	+52
2061	34416	+37
2062	33598	+992
2063	32220	+968

הולים

סדרה	שער	שינוי
16	105	−1.7
17	101	−2.5
18	106.1	+5.1
19	104	−1
20	104.5	+0.5
21	104	+0.5
22	107	−1
23	94	−1.7
24	91.2	−1
25	94	+0.4
26	95	— —
27	93.4	−0.8
28	92	−2.9
29	90.6	−2.8
30	99	+0.2
31	97	+1

רמון

סדרה	שער	שינוי
7001	234.7	+1.8
7002	227.5	+1.7
7003	227.3	+5.8
7004	209.9	+4.9
7005	197	−0.2
7006	183.6	+2.5
7007	170.4	+0.6
7008	161.9	+0.6
7009	157.2	+0.8
7010	147.6	+1.2
7011	139.4	−0.5
7012	134.6	−0.5
7013	128.5	+2.4

גלבוע

סדרה	שער	שינוי
6101	11976	−255
6102	7334	−31
6103	6597	−43
6104	6091	−58
6105	5769	−22
6106	5599	−21
6107	5417	−22
6108	3926	−17
6109	3746	−16
6110	3683	−16
6111	3056	−12
6112	2980	+4
6113	2022	−8
6151	812.9	+15.4
6152	779.1	+14.8
6153	671.5	−2.8
6154	659.6	−2.8
6155	432.7	−1.8
6156	350.2	+4.2
6157	259.1	+4.9
6158	246.1	+4.6
6159	208	+3.5
6160	195.2	+2.8
6161	189.7	+2.7
6162	172.4	−0.7
6163	160.8	+2.3
6164	154.7	+2.2
6165	145	+2.2
6166	136	−0.5
6167	133	−0.5
6168	130.9	−0.5
6169	122.6	−0.5
6170	116.3	+0.2

ארמון

סדרה	שער	שינוי
2501	154.4	+0.7
2502	151.7	+0.6
2503	146.9	+0.7
2504	146.2	+1.4
2505	140.6	+1.3
2506	156.1	+0.9
2507	131.4	+0.9

אחרים

סדרה	שער	שינוי
אלסינט	60.8	— —
תדיראן	44.6	+0.4
דסק הש	190.9	+5.5
כור הנ	176	— —
כלל הנ	465	— —
כ'צפ ד	335	+10
מ'צפ מ	392	−12
מ'צפ '	431.5	+12.5
סול בנ	204.3	+1
תיעוש	164.8	−1.7

שערי קרנות הנאמנות

שם הקרן	מחיר ההוצאה	מחיר הפדיון
אב	3356.29	3341.56
אביקה	21402.72	21194.74
אביב	24965.28	24716.82
אבנת	1095.80	1074.34
אביר	1177.15	1153.61
אדום	1238.36	1214.76
אופיר	1397.16	1369.57
אור	410.07	401.55
אורנית	329.67	322.98
אגודי	17858.57	17639.78
אורן	8390.48	8225.88
אייל	2777.39	2722.95
איתנה	— —	— —
אירים	3832.03	3748.07
איתן	1048.07	1026.52
אלון	7575.05	7415.58
אלומה	2791.27	2737.10
אמיר	508.96	499.43
אס	109.52	107.15
אשל	486.34	476.85
אתרוג	1044.24	1033.94
בדולח	1376.59	1349.79
ברוש	5108.17	5008.19
בריק	5180.04	5073.57
גביש	11543.86	11317.49
גבע	996.88	977.11
גורן	765.27	751.95
גיא	7640.80	7496.76
גיל	6938.84	6836.41
גלית	1788.53	1754.21
הגפן	474.18	468.44
הדס	1368.44	1355.16
הפנינה	3156.50	3094.99
הלבנה	1102.90	1078.57
הדרן	— —	— —
הדקן	205.94	202.01
הילה	301.42	295.49
זך	— —	— —
זית	— —	— —
זוהר	2933.35	2879.72
דקל	3336.87	3272.07
זמיר	23910.25	23688.65
הדר	346.13	339.32
הגבעה	2009.29	1962.02
זהב	14455.46	14241.74
זיו	13801.86	13597.38
זמיר	2734.68	2681.70
חדוות	124.47	121.77
חלמיש	8708.64	8558.98
חוסן	1085.64	1059.40
חל	3133.02	3087.88
יובל	3985.42	3909.71
יהלום	1219.19	1195.58
יסודות	27207.42	26939.47
יקרה	1012.06	990.46
כוכב	3397.50	3335.53
כחל	117.38	115.06
כלנית	330.05	323.56
כספית	9434.04	9338.85
כרמל	108.72	106.49
כנרי	802.89	786.76
להב	2888.14	2832.27
למשקיע	83755.50	82095.60
לפיד	7230.40	7090.28
לקט	1366.14	1338.55
לשם	11417.09	
	11193.69	
מאור	31994.52	31676.09
מגדל	850.14	833.21
מגמה	2472.80	2449.90
מגן	191.45	188.67
מבטח	2218.20	2198.20
מגל	1087.77	1067.98
מור	885.18	872.94
מורן	543.67	538.76
מחה	22115.50	21460.45
מיטב	674.94	661.57
מטף	2383.40	2337.60
מעין	629.92	617.99
מקסימה	11754.96	11551.18
מרגלית	819.84	803.82
מרום	852.78	836.55
נוגה	18686.06	18408.89
נביא	7278.37	7136.77
נטע	302.63	296.50
ניר	2852.59	2811.65
נחשון	309.91	303.82
נביעה	112.48	110.26
סלע	11805.35	11573.56
סגולות	3542.35	3473.17
ספיר	3802.87	3735.56
עמיר	8535.23	8492.77
עידן	7068.17	6937.96
עידית	21680.56	21253.34
ענן	5002.86	4932.12
עבור	1165.47	1138.55
ענת	1946.21	1928.51
עתידי	994.99	973.11
פרמין	311.42	305.37
פז	1067.28	1045.94
צבר	1067.72	1046.65
צפורית	1175.17	1152.17
צבעוני	757.75	746.57
צמרת	5350.14	5274.59
[illegible]	1383.57	1356.65
קלע	1438.84	1431.35
רונית	15503.13	15359.47
רקפת	335.85	329.21
רעף	4229.07	4138.18
שבים	3432.35	3366.17
שחם	12596.46	12326.96
שירה	26844.20	25534.88
שמיר	60987.42	60227.71
שחר	439.11	433.01
שקד	13607.12	13275.00
שקף	636.44	623.70
תאנה	1530.73	1516.11
תבור	696.02	685.99
תדהר	4716.81	4693.24
תירוש	372.80	368.40
תמר	1002.63	983.25
תפוח	1017.26	1010.67
תרשיש	1210.11	1166.29
תשרי	339.78	333.27

מחזורים (במיליוני דולר)

מניות ותעודות	2.3
בנקים בהסדר	2.4
אגרות חוב צמודות מדד	2.5
אגרות חוב צמודות דולר	1.8
מלווה קצר מועד	4.0
סה"כ מחזור	13.0

מדדים

	מדד יומי	שינוי ב־%
מדד מניות כללי	293.72	+0.44
כללי ללא בנקים	297.10	+0.97
מדד אג"ח כללי	248.09	−0.29

מקרא לבורסה

קוד	הסבר	קוד	הסבר
רג	שער רגיל	אק	אקס
מג	שער מגירה	תב	תנועה בלתי מוגבלת
קב	קונים בלבד	בה	ביצוע חלקי
מב	מוכרים בלבד	2ק	קונים בלבד יום שני
שב	שער בלבד	3ק	קונים בלבד יום שלישי
לנ	לא נמסר	3מ	מוכ' בלבד יום שלישי
המ	הפסקת מסחר	מק	מוכרים, קונים
		קמ	קונים, מוכרים

פק"מ נייר
השקעה כדאית לטווח קצר בריבית משתנה
בנק לאומי

שערי המניות 5.12.85

שם המניה	השער אתמול	המחזור אלפי ש' ע"נ		השינוי בנקודות	השינוי ב־%	היצע/ביקוש אלפי ש' ע"נ
בנקים שאינם נכללים בהסדר ההצמדה						
אוצה"ח ש	13710	3.5		+10	+0.1	+2.5
הסמכות 0.1	1213	246.2		−12	−1	−168.9
הסמגון א 0.5	400	694.6				−165.4
כללי לא בהסדר	34500	11.6		+400	+1.2	+5.5
בנק צפאהי 1.0		—		הפסקת	מסחר	—
בנק צפאהי 5.0		—		הפסקת	מסחר	—
בנק צפאהי אפו		—		הפסקת	מסחר	—
רמות א 1.0		—		הפסקת	מסחר	—
רמות 5.0		—		הפסקת	מסחר	—
רמות שה 2		—		הפסקת	מסחר	—
בנק בינלאומי 05	2536	7184.6	תב	+210	+9	+21518
פ.י.ב.י. 0.5	2265	2942.9		+80	+3.7	+4687.4
בנקים הנכללים בהסדר ההצמדה						
אידיבי רג 100.0	76510	651.7		+10		+205.3
אידיבי ב 100.0	79350	19.9		−50	−0.1	−23.9
אידיבי בב א	468000	.5		+5000	+1.1	+14.5
אגוד 0.1	57530	206.7		+200	+0.4	+136.3
דיסקונט ב	98555	36		+1100	+1.1	+171.6
דיסקונט א	97535	284.2		+40		+439.2
דיסקונט שה ב	11400	183.1		−100	−0.9	−273.1
המזרחי ש	31500	1105.7		+200	+0.6	+1393
המזרחי מ	31650	50		+48	+0.2	+318.2
המזרחי שה 9	14380	89.8		+180	+1.5	+316.4
הפועלים מבב	160987	4.6	תב	+14635	+10	+4
הפועלים ש	51550	1838.8				+10.8
הפועלים מ	51680	307.8		+600	+1.2	+721
כללי א 1.0	154600	80.2		+200	+0.2	+43.1
כללי אפ 9	129500	.6		+400	+0.3	+3.4
כללי שה 5	102000	1.6		−500	−0.5	−6.6
כללי שה 7	6508	27.9				−65.8
בלל 0.1	32718	2874.5				+3638.1
בלל שה 9	44860	9.2		+300	+0.7	+290.8
בלל שה 11	12350	231.9				−171.9
מימון ומסר 1.0	44694		שב	+500	+1.1	+21.5
מימון ומסר 5.0	22880		שב			
בנקים למשכנתאות						
ארנים 0.1	7260	109.5		−100	−1.4	−94.5
לאומימשכ' ש	4000	397		+100	+2.6	+248.5
לאומימשכ' מ	3840	80.5		+40	+1.1	+69.5
כרמל ש	2800	92		+100	+3.7	+192
כרמל שה 1	2470	75				−256.8
בנין כ' 5.0	3000	77	תב	−260	−8	−166.1
בת משב ש	825	2014.8		−5	−0.6	−1833.8
משכן ב ש	2100	188	תב	+101	+5.1	+312.1
עצמאות 0.1	3590	50.5		−150	−4	−150.8
טפחות מבכ ש	12480	5.5		+200	+1.6	+2.4
טפחות רג ש	11550	49.5		+250	+2.2	+66.3
טפחות שה 1	6630	5.5		+129	+2	+19.7
טפחות שה 2	3255	65.7		+32	+1	+80.7
יעסור 1.0	615	77.1	תב	−34	−5.2	−123.5
יעסור 5.0	340	488.6				−91.6
מירב 1.0	1585	398.8		+15	+1.1	+79.2
מוסדות מימון						
שלטון אש	281	4232.4				−1032.4
התקלאות מבכ א	29900	9.8		+400	+1.4	+11.5
התקלאות מבכ ג	156510		שב			
לאומי תעש' א ש	3600	447.7				−214.1
פתוח תעש' מבכ	62370		לג			
פת תעש' בב ג	355000		לג			
פת תעש' בב גג	280000		לג			
פת תעש' בב גגג	200000		לג			
פת תעש' בב ד	209268		לג			
פת תעש' בב דד	63694		לג			
מרכז קבלנים 5.0	511	2791.5		+16	+3.2	+1956.5
תיירות בב	171000		שב			
כלל ליסינג 0.1א	3944	110	תב	−438	−10	−111
כלל ליסינג 0.5ב	1720	109.4		+21	+1.2	+219.9
כלל ליסינג אפו1	10468	7		−37	−0.4	−11.3
ביטוח						
אריה 1.0		—		הפסקת	מסחר	—
אריה אפ ב		—		הפסקת	מסחר	—
אריה שה 1		—		הפסקת	מסחר	—
אררט 0.1	2329	188.4	תב	−160	−6.4	−179.8
אררט א 0.5	1320	149				+86.2
בטוח משנה 0.1	885	392		−45	−4.8	−402.4
בטוח משנה 0.5	405	625				−295.9
הדר 1.0	1010	275.7				−416.7
הדר 5.0	475	1736.7		+14	+3	+1470.2
הסנה ש	2030	2357.7		+40	+2	+2914.7
הפניקס 0.1	4538	146.2	תב	−400	−8.1	−217.1
הפניקס 0.5	2388	68.9		+114	+5	+86.3
המסנה־הראל 1.0	3800	8.3		−50	−1.3	−6.2
המסנה־הראל 5.0	1580	206.4		−12	−0.8	−51.9
ירדניה 0.1		—		הפסקת	מסחר	—
ירדניה 0.5		—		הפסקת	מסחר	—
מנורה 1.0	11525	62.3	תב	−1250	−9.8	−48
מנורה 5.0	5157	23.1		+246	+5	+14.1
סהר ב 1.0	2580	116.1				−11.2
סקוריטס 0.1	4380	187		+100	+2.4	+112
צור ש	1400	252.4		+60	+4.5	+88.2
ציון החזקות 1.0	6250	11		+49	+0.8	+1
ציון החזקות 5.0	1252	243.3				−68.1
מסחר						
אינגר באגא 1 ש	3030	25	תב	+150	+5.2	+40.6
אינגר באגא 5 ש	965		שב			
אינגר באג אפ 1	535	85		+5	+0.9	+5
מאיר עפרא 1.0	3925	5				−5
מאיר עפרא אפ 1	3550		שב			
מתה 1.0		—		הפסקת	מסחר	—
מתה 5.0		—		הפסקת	מסחר	—
כלל סחר	1369	782.7	תב	−108	−6.8	−1563.5
קריסטל 1.0	2500	104.9		+1		+10.7
רפק 0.1	22500		שב			
רפק 0.5	4120		קב	+196	+5	+159.5
שופרסל א 2.0	4550	215.2				−4.2
שופרסל ב 10.0	2630	1499.2		+110	+4.4	+1551.8
שירותים						
דלק ג ש	3690	2275.1				+855
הראל 1.8	2269		שב			
הראל 5.0	890	95.2		+33	+3.9	+297.5
ספנות הספקה 0.1	9745	184.3		−5	−0.1	−39.5
ספנות הספקה 0.5	3899	284.8		−1		−139.1
קדר 0.1	860	200	שב			−222.5
קדר 1.0	230	4092		+5	+2.2	+1265.6
חברת החשמל 0.1		—		הפסקת	מסחר	—
מוס' עירונה 0.1	2055	119.5		−85	−4	−151.8
מוס' עירונה 0.5	684	978.3	תב	−60	−8.1	−1122
מוס'עירונה אפו	405	732.2	תב	−40	−9	−2001.3
קונגורסים 0.1	870	113		+4	+0.5	+6.5
קונגורסים 0.5	372	185.3		+6	+1.6	+238.5
מלונות ושירותי תיירות						
קופל 1.0		—		הפסקת	מסחר	—
קופל אפ 1		—		הפסקת	מסחר	—
גלי זהר 1.0	11000	20	שב			.5
גלי זהר 5.0	3600	46.8	שב	−100	−2.7	−46.8
מלונות דן 1.0	3300	45		−160	−4.6	−92.1
מלונות דן 5.0	2085	140.3		+100	+5	+136.4
חוף האלמוג 1.0		—		הפסקת	מסחר	—
כנס מר 1 ש	1701	82.7	תב	−189	−10	−122.7
מלונות הירדן	2182	114	בה	+22	+1	+40.8
מלונות יהלום 1	418	868.2		+9	+2.2	+1109.7
מחשבים ושירותי מחשבים						
דטה מיכון 1.0	1180	125.1	תב	−80	−6.4	−251.7
ת.י.ל.נ. 1.0	6200		שב			
יעבא 1.0	2656		קב	+126	+5	+80.4
יעבא אפ א	2051	34				−6
כלל מחשבים 1.0	2885	367.5	תב	+533	+22.7	+1011.2
מ.ל.ל. 1.0	5350	42.5		+100	+1.9	+111.6
מ.ל.ל. 5.0	2500	10		+55	+2.3	+19.8
משוב מחשבים 1.0	2850	15		−25	−1.2	−10.9
ניקוב מחשבים 1	5718	56.1				−56
ניקוב מחש' 5	1650	22.9	בה	+50	+3.1	+17.1
תים מחשבים 1.0	1210	25		+20	+1.7	+63
תים מחש' אפו	11500		שב			
נדל"ן, בינוי ופיתוח						
אברהם בינוי וש	522	764.9	תב	−58	−10	−907.8
אברהם בינוי מ	325	680	תב	−36	−10	−780
אורן 1.0	530	491.7		+2	+0.4	+113.3
אורן 5.0	217	1665.3		−10	−4.4	−1689.8
אזורים 1.0	1915	914.9				+662.4
אילון 1.0	980	1382.8		+10	+1.1	+605.6
אילון אפ 1	850		שב	+30	+3.7	+414.8
אל־רוב 1.0	1708	304.4	תב	−130	−7.1	−226.9
אל־רוב 5.0	1250	89	תב	+160	+14.7	+305.2
אמנונים 1.0	678	56.7		−22	−3.1	−98.5
אמנונים אפ 1	515	85		−16	−3	−78.6
אפריקה 0.1	29570	310		+370	+1.3	+303.9
אפריקה 1.0	20020	282		+520	+2.6	+423
ארזים	809		קב	+39	+5.1	+1444.1
אלרון 0.1	6560	58.5		+313	+5	+20.5
אלרון 0.5	3520	50.5				.5
בן־יקר גת 1.0	2958	29		+60	+1.7	+4
ברנבוים 1.0	1400	146.1		+7	+0.5	+93.9
ברנבוים 5.0	655	120				+50
ברנבוים אפ 1	590		שב	+10	+1.7	+100
דנקנר 1.0	3490	120		+110	+5.3	+492.2
דרוקר 1.0	307	438.8		+14	+4.8	+352.7
דרוקר 5.0	180	1781.2	תב	+14	+8.4	+2901.2
דרוקר אפ 1	125	309.9		+1.5	+1.2	+277.4
הדער 0.1	3188		שב			
הדער 0.5	1560	35		+8	+0.5	+115
תלב 0.1		—		הפסקת	מסחר	—
תלב 0.5		—		הפסקת	מסחר	—
נכסים ובנין	3815	1680.1		+50	+1.3	+2106.7
גביים 0.1	5960	78.3		+210	+3.7	+330.3

שם המניה	השער אתמול	המחזור אלפי ש' ע"נ		השינוי בנקודות	השינוי ב־%	היצע/ביקוש אלפי ש' ע"נ
בבי'ם 0.5	3820	475.5				−180.5
הכשרת הישוב ש	25100	490.3		+1150	+4.8	+867.6
ישפרו 0.1	1618	1014.4				−502.6
ישראלום 1.0	4750	4.8				−4.8
ישרס 10.0	7030	113.3		+220	+3.2	+70.6
כהן פיתוח 1.0	3150	4.1		+150	+5	+10
כלל בנל ז	774	3096.7				−1559.7
לומיר 1.0	1611	266.7	תב	−179	−10	−76.9
לומיר 5.0	844	1103		−6	−0.7	−628.1
מ.ת.ב. 1.0	1318	256.9		−60	−4.4	−80.3
מאגרי בניה 1.0		—		הפסקת	מסחר	—
מאגרי בניה אפו		—		הפסקת	מסחר	—
מגדל בנק	1445	.5		−15	−1	.5
מישאל 5.0	429	525.9		+1	+0.2	+460.8
מרב 5.0	345	700				−674.6
מר־לד 1.0	299	1165				−45
מר־לד אפ 1	2750		שב			
לוינסקי 1.0	2299	20	תב	+165	+7.6	+22.8
לוינסקי 5.0	540	300	תב	+30	+5.9	+507.5
לוינסקי אפ 1	400	327.4	תב	+70	+21.2	+1270
ליפשיץ 1.0	576	1137.3	תב	+30	+5.5	+1767.3
ליפשיץ 5.0	305	408.5		−14	−4.4	−776
ליפשיץ אפ 1	192	975.9	תב	−32	−14.3	−1575.9
נאות אביב 0.5	14500	11		+500	+3.6	+14
נכסי אחזים	2571	851.8				−21.7
סהר החזקות 1.0	6550	5		−150	−2.2	−35
סהר החזקות 5.0	4300	41.3		−50	−1.2	−41.3
סולל בונה מבב א	4440	100.7				+449.4
סולי 1.0	1720	8		+10	+0.6	+37.3
סולי 5.0	1015	120		−8	−0.8	−134.2
סולי אפ 1	709	32.6		+29	+4.3	+24
עמר ומליע מר 1 ש	6930	100		−7	−1	−51.3
קיסריה 0.1	1075	492.4				−274.3
קיסריה 0.5	464	1443.6				−673.5
רובינשטיין 1.0		—		הפסקת	מסחר	—
רובינשטיין 5.0		—		הפסקת	מסחר	—
רוגובין 1.0	1370	408.7	תב	−90	−6.2	−285.4
רוגובין 5.0	1030	175				−21.4
רסקו מבנל	2531	96				−42
רסקו רג	2700	142.3		+126	+4.9	+51.6
רסקו אפ 1	2351		קב	+126	+5.7	+43.9
חקלאות						
מטעי הדר 0.1	2560	175.8		+110	+4.5	+162.3
מטעי הדר 0.5	950	233.6				+35.7
מהדרין 0.1	9875	70.7		−150	−1.6	−103.5
נכסי הדרים 1.0	1700	1961.2				−2124.2
פרי אור 0.5	3130	30.3		−30	−1	−30.3
שגיור 5.0	6880	107.9				−16
מזון וטבק						
אסאס	1199	175.4				−51.6
אסאס אפ 1	4786		לג			.1
אטלנטיק 1.0		—		הפסקת	מסחר	—
גולדפרוסט 1.0	3850	49.7		+123	+3.3	+46.6
גולדפרוסט 5.0	892		קב	+42	+4.9	+1626.3
גולדפרוסט אפ 1	652	735.7				−42.7
דובק מב ש	2805	438.4				−111.3
דובק מב מ	2850	817.4		+67	+2.4	+958.2
זגלכל 1.0	940	520.2		−29	−3	−279.7
זגלכל 5.0	415	420	תב	−29	−6.5	−975
פרי־ת 1.0	4890	865.4		−250	−4.9	−1058.4
פרי־ת 5.0	2270	550.5		−100	−4.2	−755.9
טמפו בירה 1.0	6800	83.4				−33.4
טמפו בירה 5.0	4215	45.7				+34.3
יבנור 1.0	1045	85				+56
יבנור א 5.0	625	684				−611.8
מן 1.0	9450	6.7	תב	−1050	−10	−16.7
מן 5.0	5560	10		−140	−2.5	−90
מספרוסט 1.0	5040	86.6		+40	+0.8	+51.1
עלית	10460	46.5	תב	+580	+5.9	+85.7
עסיס ב 0.5	16150	4.9				−3.2
אנגל שקל 1	1960	1.8		−20	−1	−1.8
שמן מבב א	4100	65.9	שב	+10	+0.2	+32
טכסטיל והלבשה						
ארגד מר 1 ש	494	150	תב	−75	−13.2	−583.1
ארגד אפ א	2089		שב	−10	−0.5	−50
אופיס 1.0	950	80		+20	+2.2	+180
אופיס אפ 1	1715	255.8	תב	−186	−9.8	−255.8
אופנת ברוך 1.0	[illegible]	622		[illegible]	[illegible]	[illegible]
אופנת ברוך 5.0	850	1071.5				−534.5
אפגן 1.0		—		הפסקת	מסחר	—
אפגן אפ 1		—		הפסקת	מסחר	—
ארגמן רג ש	3880	11.1		−180	−2.5	−12.1
אתא ב 1.8		—		הפסקת	מסחר	—
אתא ג 0.1		—		הפסקת	מסחר	—
דלתא־גליל 1.0	3358	308				−67
דלתא־גליל א 3.0	2420	115.1		+10	+0.4	+117.9
מטויות מאוחד 1		—		הפסקת	מסחר	—
מטויות מאוחד 5		—		הפסקת	מסחר	—
מטויות מאו אפו		—		הפסקת	מסחר	—
ויטלגו 1.0	1745	252.5	תב	+105	+6.4	+1020.8
ויטלגו 5.0	1250	173.8		+25	+2	+312.1
חדרנן 1.0	2740	38				−38
זיקית 1.0	2786	82.5				+152.5
זיקית 5.0	1830	123				+44.6
טיב־טוב 1.0		—		הפסקת	מסחר	—
טיב־טוב אפ 1		—		הפסקת	מסחר	—
יכמור 1.0	1580		תב	−100	−6.3	−9.3
לודזיה 0.1	1214	197.8	שב	+15	+1.5	+224.2
לודזיה 0.4	410	1226.1				−434.4
ליגת 1.0	457	2556.6				−357.2
מיס גליק 1.0	899	373.5		−40	−4.3	−576.5
מיס גליק אפ 1	1862	193.6	תב	−170	−8.4	−367.6
מקסו 0.1	24544	11.4	תב	+2231	+10	+21.4
מקסו 0.5	5881	44.2				−28.8
עיט 1.0	9600	35.1		+175	+1.9	+18.6
עיט 5.0	3642	264.7		+30	+0.8	+156.2
עמק סריגה 1 ש'		—		הפסקת	מסחר	—
פולגת א 0.1	7700	260.4				+184.7
פולגת ב 0.4	4040	809.6				+194.9
פוליגון א 0.5	2534	34.2	תב	+250	+10	+79.9
פרגוד	838	232		−40	−4.6	−307.7
שלריגה 1.0	9010	45		−50	−0.5	−45
תעש רגוזין 1.0	4625	965.6				+125.6
מתכת ומוצריה						
אוקטגון 5.0		—		הפסקת	מסחר	—
אוקטגון אפ 1		—		הפסקת	מסחר	—
אורדן 0.1	13150	107.7				−39.7
אורדן 0.5	9915	56.6				+35.8
כבלים ש	10500	30.8				+15.6
התכוף 1.0	5240	42.9		−200	−3.7	−53.6
התכוף 5.0	2940	122.6				+4.4
קופסאות פח 1.0	648	2511.7		+18	+2.9	+3220.5
קופסאות פח 5.0	443	140		−15	−3.3	−240
מודגן 1.0	545	957.9	תב	+42	+8.4	+1209.5
מודגן אפ א	419	650		+19	+4.8	+627.9
מתכת מרום 1.0	1781	65.7		+61	+3.6	+75.7
מתכת מרום אפ 1	1335	50		+85	+6.8	+150
כבלי ציון 1.0	1570	747.3	תב	−120	−7.1	−1075.2
כבלי ציון 5.0	528	4500				−4449.2
כבלי ציון אפ	610	812.2				+605.9
קרמני 1.0		—		הפסקת	מסחר	—
קרמני 5.0		—		הפסקת	מסחר	—
נחשתן 0.1	7000	36.6	תב	+420	+6.4	+36.6
נחשתן 0.5	2480	87.8				−50
עוד 5.0	1250	168.3	תב	−120	−8.9	−194.3
פמר פלדה 1.0	3800	96.8		+99	+2.7	+334.7
קינג 1.0	6940	33.5		−100	−1.4	−27.3
קינג 5.0	5190	114				+154
קליל 1.0	2742	13.5	בה	−28	−1	−5.4
קליל 5.0	1137	231.7	תב	−121	−9.6	−191.7
שלדות 5.0	1529		שב	−11	−0.7	−20
תעשיות לכ"ם 1.0	1055	615.2		+30	+2.9	+527.2
תעשיות לכ"ם 5.0	578	357		+20	+3.6	+319
חשמל, אלקטרוניקה ואופטיקה						
אלביט 3.0	399000	14.6		+14000	+3.6	+36
אלקו 0.1	3050	50.1		+47	+1.6	+152.4
אלקו 0.25 ש	2275	272.6		+25	+1.1	+86.5
אלקו 0.25 מ	2206	131.1		+105	+5	+151.3
אלקטרה 0.1	10150	3				−3
אלקטרה א 0.5	5720	80		+160	+2.9	+150
אלרון 3.0	393200	7.4		+11000	+2.9	+9.3
אריח 1.0	30700	58.3		−1300	−4.1	−75.2
כלל תעש אלק	2610	2690.2		+33	+1.5	+3244.5
מטקורטיקס 1.0	1790	1273.3				−1118.7
מטקורטיקס 5.0	1287	1209.3		+37	+3	+250.7
פירטצוגר 1.0	1938	415.9		−2	−0.1	−415.9
פירטצוגר 5.0	831	962				−771.8
ציקלון 1.0	4880	10				−79.5
ציקלון 5.0	2215	154.3		+40	+1.8	+340.6
קצנשטיין אילד 1.	3130	98.8		+150	+5	+146.8
קצנשטיין אילד 5.	1700	212.6				−455.1
ת.א.ת. 1.0	3199	95.7				−95.7
ת.א.ת. 5.0	1040	690.8		+15	+1.5	+264.2
ת.א.ת. אפ 1	7940	75.6	תב	+740	+10.3	+130.5
תדאה	3500	128.1				−73.2
מוצרי בניה						
א.פ. תעשיות 1.	2215	921.1		+35	+1.6	+1389.5
אלקול 5.0	4170	21.8		+100	+2.5	+30.2
אקרשטיין 1.0	8850	91.7		+450	+5.4	+64.6
אקרשטיין 5.0	6800	46.2		+310	+4.8	+46.2

שם המניה	השער אתמול	המחזור אלפי ש' ע"נ		השינוי בנקודות	השינוי ב־%	היצע/ביקוש אלפי ש' ע"נ
בנק תדיר 1.0	8050		לג			
בנק תדיר 5.0	4450		לג			.2
בר־מן 1.0	1630	1.5		−48	−2.4	−1.5
בר־מן 5.0	545	400	תב	−45	−7.6	−267
בר־מן אפ 1	360	413.1	תב	−50	−13.2	−266.5
המסלול 1.0	752	341		−50	−3.8	−181
המסלול 5.0	405	316.6				−98.6
פרומאטכס 1.0	5600	3		+100	+1.8	+11
פרומאטכס 5.0	1311	6.5		−69	−5	−6.5
מ.ל.ב. 1.0	875	38.5				.6
מ.ל.ב. 5.0	375	80				−23
מגדל הסק מתעש	1330		שב			
מזאיקה ולפמן 1	11220					
מזאיקה ולפמן 5	7700					
כימיה, גומי ופלסטיק						
אבן 5.0	13500	94.6		+165	+1.2	+28.6
אליאנס ב	795	365		−5	−0.6	−192.1
גל תעשיות 1.0	4030	118		+190	+5	+95.6
גל תעשיות 5.0	2050	150	תב	+100	+5.1	+120
דקסטר 1.0	3382	20				−12
ריבנים 0.1	9600	10.1		−360	−3.6	−35.1
ריבנים 0.5	3850	137.3				−62.5
חיפה כימי 10.0	787	8357.2				−2516.4
טבע ש	48600	70		+100	+0.2	+88.5
טבע אפ 4	44750	7				+5.5
ליפסקי 1.0	882	181.1		+42	+5	+53
ים המלח	12030	480.4		+30	+0.3	+178.1
פטרוכימיים 10.0	309	4018.8		+14	+4.8	+4791.8
מקסימה 1.0	8360		שב			+2.5
מקסימה 5.0	1400	75		−22	−1.6	−75
מקסימה אפ 1	1580	10		−70	−4.5	−60
מקה כמיקל 1.0	4400	116.3				+5.9
נגו 1.0	6250	372.6	תב	−690	−9.9	−372.6
נגו 5.0	3300	172.2		−130	−3.8	−212.8
קום כימיקל 1.0	5187	.43		−275	−5	−76.3
קום כימיק אפ 1	4939	15				−21
ת.ג.ל. 1.0	1540	155.9		−40	−2.5	−205.9
ת.ג.ל. 5.0	776	77.1		−8	−1	−7.1
תיא 5.0	3960	47	תב	+340	+9.4	+54.9
פרוטארום 10.0	8250	17.4		+240	+3	+12.4
תרו א 5.0	2830	185		+100	+3.7	+194.9
עץ, נייר ודפוס						
דפרון 1.0	4100	62.5		−60	−1.4	−62.5
דפרון 5.0	1991	13.1	בה	+95	+5	+15.2
תמ.נ. 1.0	2100	79	תב	−185	−8.1	−103
תמ.נ. אפ 1	1835	95	תב	−200	−9.8	−95
יאה 1.0	3478	196.7	תב	+313	+9.9	+345
לבידי אשקלון 1	315	308				−48
לבי'אשקלון אפו	435	314.5				−6.1
מולט ב 0.5	14500	10	תב	+700	+5.1	+4.5
מפעלי נייר 10.0	130000	45.7		+2000	+1.6	+48.7
סקאורה 1.0	1220	50				−50.5
רים 0.1	2376	1.4		−24	−1	−9.2
רים 0.4	1240	85.7	תב	+90	+7.8	+108.7
העל ב 0.2	10015	130		+188	+1	+241
תעשיות שונות						
אלומית 1.0	3515	15		+165	+4.9	+15
אלומית 5.0	1578					
אבדין 1.0	2099	161.9	תב	+146	+7.5	+358.1
אבדין 5.0	979	397	תב	+89	+10	+435.5
אבדין אפ א	673		קב	+89	+15.2	+609
חמישה יוד	8100	20		−100	−1.2	−4.4
ויקה 1.0	4510	40.1	תב	+410	+10	+108.8
ויקה 5.0	2150	35.3	תב	−150	−6.5	−45.3
הגבפלק 1.0	5990	15		−100	−1.6	−22.3
הגבפלק 5.0	2550	284		−127	−4.7	−411
השקעות בתעשיה						
מרכזית ב 0.1	4900	363.6		+80	+1.7	+893.1
מד בכ' ש	4240000	.1	שב	+40000	+1	.2
כלל תעשי 1.0	1070	8780.4		+5	+0.5	+8521.1
מאגרי טכנולוגיה	450	6160.5				−2931.7
מאגרי טכנו אפו	337	2278.1		+16	+5	+5006.1
חברות השקעה						
אוציק ש	3850	254.7		−40	−1	−305.5
אירגי' פתוח 2.0	2820	4244.2		+90	+3.3	+5539.2
אינקובה 0.1	1402	359.1		−71	−4.8	−141.7
אינקובה 0.5	850	893.2				+306.8
אלגר ש	3600	259		+15	+0.4	+41.3
אלגר מ	3590	29	תב	+200	+5.9	+126
אלרן ש	1856	1010.5		+26	+1.4	+711.7
אלרן מ	1900	13.8		+65	+3.4	+72
אמיסר כב'		—		הפסקת	מסחר	—
אפיק 1.0	762	1435				−269
אפיק 5.0	600	305.6		+8	+0.5	+263.5
גולת 1.0	1410	.5				.5
חברה לישראל 1.0	2600	117.5		+100	+4	+18.9
חברה לישראל 5.0	1000	496.5		−3	−0.3	−242
ולפסון 0.1	52250	.1				.1
ולפסון 1.0 ש	13850	20		−50	−0.4	−20
אוסגא א 0.5	6450	67.9	תב	−479	−6.9	−184.3
פועלים השק ש	3400	193117		+150	+4.6	+4580
כלל השק	3934	307.8		+25	+0.6	+55.6
דיסקונט השק ש	3640	6636.2		+100	+2.8	+8784.4
מזרחי השק ש	8660	58.9		−40	−0.5	−20.3
מד השקעות 12.4	9501		שב	+250	+2.7	+10
חירון 1.0	1602	2		−1	−0.1	−9
חירון 5.0	400	1110		−19	−4.5	−895.2
יצוא ש	7000	109.7		+100	+1.5	+78
ירדן א 0.1	1600	858.2		+15	+1	+343.2
כלל 10.0	1840	3045		+60	+3.4	+3113.8
כלל 50.0	1108	508.8		+10	+0.9	+220.3
לנדקו 0.1	5718	38.8	תב	−900	−15.6	−68.8
לנדקו 0.1	1912	128.9	תב	−213	−10	−185.9
מגור 0.1	5700	10.5				−9.4
מגור א 0.5	2912	10.5		+130	+4.7	+4.5
עוז השק ב 0.1	1850		שב			
עוז השק ג 0.5	758	98.5		−2	−0.3	−46.4
פז השק ש	16850	120.8		+500	+3.1	+117.1
פמה א 0.1	5208	49.4		+50	+1	+120.3
פמה 0.5	2410	1150.8		+10	+0.4	+694.9
פרין ב 2.5	1100	844.7	תב	−81	−6.9	−866.6
מחקר ופיתוח						
אמצעים מתוח'	2100	267.9		+40	+1.9	+112.1
אמצעים אפ 1	1855		קב	+103	+5.9	+47.6
גליל טכנולוגיות	328	2113.2		+8	+2.5	+1756.9
חיפושי נפט						
דלק חיפושט 1.0	2485	93.8		+35	+1.4	+5.2
דלק חיפושט 5.0	1280	154.3		+20	+1.6	+248.8
פז חיפושי נפט	10420	102		+273	+2.7	+227.4
מראויל 1.0	1347	14	תב	−130	−7.8	−13.9
מראויל 5.0	649	50		−11	−1.7	−280
מראויל אפ 1	540	230.7				+219.3
יו.ג.ל. 5.0	989	1487				+129.2
מ.נ.ן. 1.0	1690	176.5		+21	+1.3	+63.5
מ.נ.ן. 5.0	750	586		+5	+0.7	+28
סיסמיקה 1.0	1010	380		+12	+1.2	+372.3
סיסמיקה 5.0	345	700		+5	+1.5	+680
סיסמיקה אפ 1	241	424.2		+13	+5.7	+500
מראויל ב 0.3	1780	77		+20	+1.1	+76.4
צא'אמריקנס 1.8	226	2244.4				−659.5
צא'אמריקנס 5.0	169	901		+4	+2.4	+1117.9
צא'אמריקנס אפ 2	427	60		−2	−0.5	−164
נפטא ש	770000	.3		−20000	−2.5	.5
נסחרות במט"ח						
גוית מ	235	1.5		−2	−0.8	−1.3

ספורט

בעריכת יחיאל ארדי

סימאק נוצחה 79—80 בקובנה

ריאל מאדריד בתנופה: הביסה את לימוז' 101—84

גביע האליפות

מאדריד (שרות "ספורט הארץ"). ריאל מאדריד, היריבה הבאה של מכבי תל־אביב בבית הגמר האירופי לאלופות – ביום חמישי ביד אליהו – גילתה כאן אמש תנופה ויעילות, כאשר גברה 101—84 (37—45) על אלופת צרפת לימוז'.

הצרפתים שמרו על שוויון רק עד לדקה ה־15. הפער הגדול ביותר לריאל היה 78—58 בדקה ה־28. לספרדים הירבו לקלוע איטורריאגה 30, טאבס 22 ורובינסון 20. ללימוז' – מייק דייויס 22, נייט 21, סנגאל 21.

דראמה גדולה היתה אמש בקובנה, כאשר האלופה הסובייטית ז'אלגירים הכניעה את סימאק מילאנו 80—79 מכל שקלע כוכבה הענק, ארוידאס סאבוניס, 14 שניות לסיום. קודם לכן, 39 שניות לסיום, הובילה סימאק 79—78 כאשר דינו בוזלי החטיא שתי קליעות עונשין. ניסיון איטלקי כפול לנצח, ב־7 השניות האחרונות, נכשל.

לזכות קובנה, שפיגרה 42—44 בהפסקה, הירבו לקלוע סאבוניס 24, קורטינאויטיס 16, שיווליס 16, יובאישה 14. ראס שק, שחקן הרכש האמריקאי של מילאנו, קלע 33 נקודות, פרמייר 20, דאנטוני 11, בוזלי 11; דינו מנגין איכזב וקלע 4 נקודות בלבד.

אן.בי.איי.

יוטה החמיצה ניצחון על האלופה

ניו־יורק (אי־פי). יוטה ג'ז עמדה על סף ניצחון על האלופה לוס־אנג'לס לייקרס, כאשר הובילה 120—117 בשניה האחרונה של המישחק, אבל אז קלע מוריס לוקאס סל של שלוש נקודות והלייקרס ניצחו בהארכה 131—127. למרות 36 הנקודות של אדריאן דאנטלי.

קלעי ההרץ דני איינג' (26 נק') ודניס ג'ונסון (23) הובילו את בוסטון סלטיקס לניצחון 130—111 על ניו ג'רזי נטס, בעוד שפילדלפיה נזקקה להארכה לפני שגברה על וושינגטון בולטס 115—110.

תוצאות נוספות באן.בי.איי.: פיניקס – שיקאגו 100—99, אטלנטה – פורטלנד 109—98, דנבר – אינדיאנה 115—105, לוס אנג'לס קליפרס – סקראמנטו 128—103.

אורטון שוב ניצחה את יונייטד

לונדון (שרות "ספורט הארץ"). אורטון גברה בפעם השלישית העונה על מנצ'סטר יונייטד, הפעם 1—0, בחצי גמר טורניר ה"סופרקאפ".

בשלב הגמר יהיה יריבה של הקיד ליוורפול, שיפגיש את אורטון עם ליוורפול.

נשיא המדינה:

שיבוץ באירופה יעלה את הרמה

(ע). שיבוצה של נבחרת ישראל בכדורגל בזירה האירופית, הנתקל במחסום נוכח התנגדותה של בריטניה, יש בו כדי להוות גורם להעלאת רמת הכדורגל בישראל – אמר אתמול נשיא המדינה חיים הרצוג, בתשובה לשאלה, במיפגש עם תלמידי בית הספר התיכון המקיף בעת ביקורו הממלכתי בנשר.

הנשיא גילה, כי הוא עושה מאמצים רבים לשיבוצה של ישראל בזירת הכדורגל האירופית. לדבריו, התנגדותה של בריטניה בלבד מונעת קבלת ישראל לגוש האירופי.

הנשיא קרא להקמת ליגות לכדורגל בכל בתי הספר בישראל, לחינוך לספורט במגמה לדלות מהכמות את האיכות של שחקנים, שייצגו את ישראל בכבוד. הוא העלה על גם את הצלחותיהם של ספורטאים ישראלים בטניס ובכדורסל. הדרך לטיפוח ללא פשרות ומשמעת ברזל.

אחרי ריאל אסור לומר: כמעט ניצחנו

הסיפוק הגדול ביותר של מאמני שתי הנציגות הישראליות, שהופיעו שלשום במישחקים של גביעי אירופה, נעוץ בכך ששתיהן לא התעלפו – ולמרות זאת השיגו תוצאות טובות.

את צבי שרף אולי אין עובדה זו מנחמת. שהרי היה מעדיף שבאמר כי קבוצתו שיחקה יוצא מן הכלל וגם ניצחה. אבל בסופו של דבר, ההפסד באגרב (86—90) לא שינה למעשה דבר, ולא פגע בסיכויי האלוף הישראלי לשחק בראשית אפריל בגמר האלופות בבודאפשט. הפסד במישחק חוץ לציבונה הוא בהחלט הגיוני, והערכת כוחות מוקדמת גם נלקחה בחשבון. אני רק מקווה שהוא לא ירדוף אחרי המכבים עם סיום התחרויות בית הגמר.

בדיעבד אנו עלולים להיווכח, כי זה מישחק החוץ הקל ביותר, אם קיים בכלל דבר כזה. קל להיות חכמים אחרי מעשה. אבל גם אנשי מכבי מודים שאפשר היה לנצח ביום רביעי בערב באגרב גם ללא לי ג'ונסון.

וכאן אנו חוזרים לפתיחה. זה לא היה מכבי בשיאו. גם מיקי ברקוביץ' הפגין את הכדורסל הטוב שלו רק לפרקים, בעיקר בעשר הדקות האחרונות. דורון ג'מצ'י חסר יציבות במישחקו וקווין מאגי לא תמיד הפעיל מספיק. אבל נקודת התורפה היה האגף לאסוף. לא ציפינו שימלא את החלל שהותיר ג'ונסון. אין לו הנתונים לעשות זאת. אבל הוא מסוגל לתת הרבה יותר ממה שהציג באגרב. הוכיח זאת בכמה מקרים בעבר. לאסוף מרוכז ואחראי יותר, היה יכול להטות את הכף לזכות המכבים.

ההרגשה שלי: שחקני מכבי לא האמינו ביכולתם לנצח. כך זה גם נשמע מדבריהם לפני המישחק, ורק בשלבי הסיום הם נוכחו לפתע שהשד אינו נורא כל כך ושגם עם דראזן פטרוביץ', בכושר שיא, ציבונה אינה בלתי מנוצחת. אבל אז התברר להם שאיחרו את הרכבת.

ריאל מסוכנת יותר

בבית הגמר לאלופות אין זמן לחשוב על מה שהיה, ומה שאפשר לעשות. חייבים לחשוב מהלך אחד קדימה. וביום חמישי כבר ממתין יריב קשה מאד – ריאל מאדריד. אמנם בבית, בהיכל, הבדים והגועש. אבל במישחק שבשום פנים אסור להפסיד בו. צריך לזכור שלמכבי, בניגוד לקבוצות האחרות, יש רק ארבעה מישחקי בית. הפסד באחד מהם עלול להיות סוף פסוק.

להערכתי, ריאל מאדריד קבוצה מסוכנת יותר מציבונה מבחינתו של מכבי. בעוד שהאלוף האירופי מתבסס בעיקר על שחקני חוץ, לריאל יש שחקני פנים גבוהים, חסונים ויעילים (מרטין, רומאי ורובינסון). למאג'י יהיה קשה מאד להתמודד עם שלושתם וצריך להתפלל שלאסוף ותלסון יתנו הרבה יותר ממה שתרמו באגרב.

בדרך הנכונה

מבחינה זו, מצבו של הפועל תל־אביב טוב יותר. לא רק שהיריבות שלו בגביע קוראץ' הן מדרגה שניה, אלא שהוא נהנה משני מישחקי בית וגם מהעובדה, שהוא משחק בהרכב מלא.

מול בנקו רומא ראינו שלשום את הפועל מתפקד. לפחות בשלבים המכריעים, כפי שאנו מצפים מקבוצה עם שחקנים כאלה. יש אמנם עוד מה לשפר, בעיקר בכל הקשור להפעלתו של עמוס פרישמן, כפי שבא לידי ביטוי בדקות הסיום, ומרוח הלחימה של כל השחקנים שלא הניחו ראש כאשר רומא מחקה פיגור של 10 נקודות ואיימה על ניצחון הפועל.

אני מציע לא להקל ראש בשאלון. יש לקבוצה צרפתית זו שני שחקנים אמריקאים מצוינים: פיטארד שקלע 45 נק' נגד בוסנה סאראייבו ובריזולד שקלע 22 נק' בניצחון 106—95 (לאחר הארכה). יש לה גם רכז נמוך קשה, דמורי, שהופיע בשבוע שעבר בחמישיה הראשונה של צרפת במישחק נגד פולין במוקדמות לאליפות העולם. אבל אין לי ספק שהפועל ת"א קבוצה חזקה ומגוונת הרבה יותר. היא חייבת להשיג ניצחון משכנע ביום רביעי.

מיבחן ראשון למוליך החדש מרמת עמידר – היום בחולון

ליגה ארצית

מאת יצחק לביא
סופר "ספורט הארץ"

מטבע הדברים יופנו הזרקורים עם פתיחת השליש השני בליגה הארצית, למוליך החדש והמפתיע מכבי רמת עמידר. חניכיו של אהרון קפיטולניק אולי עדיין אינם מרגלים לבעבד היום. אבל עם עובדה אחת אין להתווכח: הם ספגו את מנת השערים הקטנה ביותר בעשרת המחזורים – חמישה. הם גם לא הבקיעו הרבה. אבל היום תינתן להם הזדמנות לשפר את מאזן ההבקעה במישחק חוץ מול הפועל חולון המתאושש.

כיחמק כשיפולי הצבירת יהיה באיצטדיון "וינטר" בו יארח כדורגלני הכח רמת־גן, המדורגים במקום השישי, את הפועל טבריה (חמישי). הטבריינים כבר הוכיחו לא אחת כי הם אגוז קשה לפיצוח. והראיה: ניצחון הבית 1—0 על הפועל לוד. האם ניצחון החוץ של הכח על בית"ר חיפה (1—2) הוא נקודת מיפנה לאחר שפל? באות נוכל להיווכח כבר. במישחק מעניין בגבעתיים יארח הפועל רמת־גן מן התחתית את בית"ר ת"א, שאיבד מעט מיוקרתו במחזורים האחרונים, עד כדי נסיגה למקום הרביעי. המתאגנים נוצחו בשני המחזורים האחרונים. אך נראה כי לא יוכלו כלליבית. למוליך המפתיע עד למחזור העשירי ללא שום הפסד, בית"ר נתניה, תהיה הזדמנות להוכיח כי אכזבתו הביתית הגד פעמית (1—1 עם בית"ר רמלה) היתה מקרית, כאשר יתארח אצל הפועל רמת השרון.

יתר המישחקים: לוד – הפועל חדרה (היום), בית"ר רמלה – בית"ר חיפה, בית שמש – מרמורק (היום), הפועל עכו – הפועל יהוד. השעה הראשית – 14.30.

טבלת הליגה הארצית

.1	רמת עמידר	10	5—11	12
.2	בית"ר נתניה	10	6—14	20
.3	הפועל לוד	10	6—12	18
.4	בית"ר ת"א	10	10—17	17
.5	הפועל טבריה	10	8—9	17
.6	הכח ר"ג	10	14—12	16
.7	בית"ר רמלה	10	6—10	15
.8	הפועל חדרה	10	6—8	13
.9	רמת השרון	10	14—10	13
.10	הפועל חולון	10	11—8	12
.11	הפועל עכו	10	9—9	10
.12	הפ. מרמורק	10	15—11	10
.13	הפועל יהוד	10	8—6	9
.14	הפועל ר"ג	10	12—8	9
.15	בית"ר חיפה	10	9—6	7
.16	בית שמש	10	18—7	4

ישיבה ראשונה, בענייני נבחרת הנוער של ישראל בכדורגל, בהרכב מלא (משמאל): גיורא שפיגל, שמונה השבוע למנהל המקצועי של הנבחרת; גרשון בהק, מאמן הנוער; עוזיקם מילאך, מ"מ יו"ר הנהלת ההתאחדות וצבי וייצנר, יו"ר ועדת הנוער. הנבחרת תופיע בסוף דצמבר בטורניר הנוער הבין־לאומי המסורתי בארץ (צילום: אריה קנפר)

התחזית של סופר "ספורט הארץ"

נס חנוכה: שמשון יפתיע את האלוף

התחזית שלי

מאת משה הר־געש

איצטדיון בלומפילד שוב יגנוב מהר את ההצגה במחזור השביעי בליגה הלאומית, כאשר יארח מרתון משולש. מכבי נתניה יתמודד כבר ב־11.30 עם הפועל באר־שבע, שמשון תל־אביב יארח ב־13.30 את האלוף, מכבי חיפה, ואילו מכבי פתח־תקוה ומכבי תל־אביב יתמודדו במנה האחרונה הזו בשעה 15.30.

הפועל תל־אביב, המדורג שני, ישחק בחוץ עם הפועל חיפה. בית"ר ירושלים, המדורג שלישי, יארח את מכבי יבנה. השעה הראשית למישחקים – 14.30.

שמשון תל־אביב – מכבי חיפה

כל העובדות מורות על ניצחון לחיפאים. ההתכונה הטובה ביותר מצויה בטבלה. אני מהמר על הפתעה גדולה, ממש "נגד כל הסיכויים".

● התחזית שלי: ניצחון לשמשון.

הפועל חיפה – הפועל תל־אביב

הפועל חיפה אמנם כבר אינו מחולק נקודות לכל דיכפין, כמו בתחילת העונה. אך הפועל תל־אביב בכושר הנוכחי עשוי להיות משוכה גבוהה מדי.

● התחזית שלי: תיקו.

בית"ר ירושלים – מכבי יבנה

הבית"רים משתפרים ממחזור למחזור, וספק אם מכבי יבנה בכושרו הנוכחי מסוגל לעשות משהו, גם בגלל המשברון שפקד השבוע את הקבוצה.

● התחזית שלי: ניצחון לבית"ר.

מכבי נתניה – הפועל באר־שבע

אחד המישחקים המסקרנים של המחזור, למרות שיחול עוד לפני הצהריים ויפתח את המזנון הלוגי "פילד". הנתנייתים מתאפיינים בחוסר יציבות, ומהר תגיע שעת הצינתנות.

● התחזית שלי: ניצחון לנתניה.

מכבי שעריים – הפועל פתח־תקוה

פעמים אחרות עמד העונה מכבי שעריים בפני ניצחון במזרה בליגה הלאומית, והמזל אינו יכול להפנות לו עורף עד אין־קץ. מה גם שהאורחים אינם יריב, שאי־אפשר להכניעו.

● התחזית שלי: ניצחון לשעריים.

מכבי פתח־תקוה – מכבי תל־אביב

העתקת המישחק לבלומפילד עשויה לתרום לרמה טובה יותר מצד שתי הקבוצות. גם כך נראה לי שתהיה חלוקת נקודות.

● התחזית שלי: תיקו.

מכבי יפו – בני־יהודה

לבני־יהודה מאזן נאה המשתקף היטב בטבלה. אך היפואים לא יוכלו להישאר אדישים לנוכח מצבם בתחתית. המוטיב כמעט משבוע לשבוע.

● התחזית שלי: ניצחון ליפו.

הפועל כפר־סבא – הפועל ירושלים

הכפר־סבאים מפגינים יכולת טובה, אך עובדה זו איננה משתקפת במאזן נקודותיהם. בבית, נגד הפועל ירושלים, טובים סיכוייהם להתקדם למרכז הטבלה.

● התחזית שלי: ניצחון לכפר־סבא.

טבלת הליגה הלאומית

.1	מכבי חיפה	6	3—10	14
.2	הפועל ת"א	6	5—12	12
.3	בית"ר ים	6	5—10	12
.4	באר־שבע	6	5—8	9
.5	בני־יהודה	6	2—2	9
.6	מכבי נתניה	6	6—9	8
.7	מכבי ת"א	6	6—8	8
.8	מכבי פ"ת	6	6—4	7
.9	מכבי יבנה	6	5—2	7
.10	הפועל ים	6	11—7	7
.11	הפועל חיפה	6	9—4	7
.12	הפועל פ"ת	6	9—8	6
.13	כפר־סבא	6	11—9	6
.14	מכבי שעריים	6	4—3	5
.15	שמשון ת"א	6	9—7	5
.16	מכבי יפו	6	12—5	3

טניס

4 אירופים בחצי הגמר

מרטינה נגד כריס בגמר הנשים במלבורן

מלבורן (שרות "ספורט הארץ"). לראשונה בהיסטוריה של אליפויות אוסטרליה יופיעו כאן ארבעה ספורטאים אירופים בשלב חצי הגמר: שני שוודים, יוגוסלבי וצ'כי. המדורג ראשון איוון לנדל יתמודד היום עם סטפאן אדברג (מדורג 5) המדורג שלישי מאטס וילאנדר ישחק נגד סלובודאן ז'יבוינוביץ' הבלתי מדורג.

לנדל הפסיק אתמול את סידרת ההצלחות של הבריטי ג'ון לויד, כשגבר עליו 7—6, 6—2, 6—1 בעוד שאדברג הכניע את ההולנדי מיכאל שרפרס (שהדיח קודם לכן את בוריס בקר) 6—0, 7—5, 6—4.

בקר נוצח אתמול גם ברבע גמר הזוגות ביחד עם ז'יבוינוביץ'. הם נכנעו לצמד פול אנאקון (ארה"ב) וכריסטו ון־רנסבורג (דרא"פ) 6—4, 6—7, 7—5, 6—7, 9—7. לחצי הגמר העפילו גם השוודים וילאנדר ונייסטרום, שניצחו את האמריקאים דיקסון ווילקיסון 6—3, 4—6, 7—6.

מישחק הגמר לנשים בשבת יפגיש את שתי המדורגות הטובות בעולם – כריס אוורט־לויד ומרטינה נברטילובה. כריס גברה על הגרמניה קלאודיה קודה־קילש 6—1, 6—7 ותשחק בפעם החמישית בגמר (היא זכתה בתואר אשתקד). מרטינה גמלה 6—2, 6—1, 4—6 להאנה מנדליקובה, שניצחה אותה באליפות ארה"ב.

ליגה אנגלית

יונייטד מקווה לשבור את הקרח

לונדון (שרות "ספורט הארץ"). שתי הראשונות בטבלה ישחקו זה השבוע השני ברציפות בבית: מנצ'סטר יונייטד (43 נק') תארח את לפני האחרונה איפסוויץ', בתקווה לשבור את הקרח ולהפסיק סידרה של 5 מישחקים ללא ניצחון. ליוורפול (41 נק') תשחק ב"אנפילד" נגד אסטון־וילה.

הקבוצות במקומות השלישי והרביעי משחקות בחוץ: ווסטהאם (38 נק') בדרבי לונדוני על מגרש הדשא המלאכותי של קווינס־פארק ריינג'רס, וצ'לסי (37 נק') בקובנטרי.

יתר המישחקים במחזור ה־20: ברמינגהאם – ווטפורד, לסטר – מנצ'סטר סיטי, לוטון – ניוקאסל, שפילד ונסדיי – נוטינגהאם, סאות'המפטון – ארסנל, ווסט ברומיץ' – אוורטון.

ליגה גרמנית

כל הצמרת בבית בפתיחת הסיבוב ה־2

פרנקפורט (שרות "ספורט הארץ"). שלוש הראשונות ישחקו מחר בבית בפתיחת הסיבוב השני בבונדסליגה. וורדר ברמן (25 נק') תארח את שאלקה, בורוסיה מנשנגלאדבך (22 נק') את שטוטגארט ובאיירן מינכן (22 נק') את באייר אירדינגן.

יתר המישחקים במחזור ה־18: לוורקוזן – האנובר, מאנהיים – דיסלדורף, דורטמונד – סארבריקן, בוכום – נירנברג, פרנקפורט – קלן, קייזרסלאוטרן – האמבורג.

כדורעף

מטה אשר – לוורקוזן בגביע אירופה

הפועל מטה אשר יארח הערב (19.00) בקיבוץ אילון את באייר לוורקוזן ממערב גרמניה, בסיבוב השני של גביע אירופה בכדורעף למחזיקות גביע.

הפועל המעפיל יצא לצ'כוסלובקיה, כדי להתמודד ביום א' עם הכוכב האדום פראג בסיבוב השני של גביע אירופה לאלופות.

● נבחרות הנוער של ישראל בטניס יצאו אתמול לארה"ב, שם ישתתפו בתחרויות "אורנג' בול" (אליפויות עולם לנוער). בקבוצות הנבחרות נוער, כמו כן ישתתפו הישראלים בכמה תחרויות בארה"ב ובמרכז אמריקה. היוצאים: גלעד בלום, עמית נאור, רביב וייד, רנפלד וחיים ציון עם המאמן דורון מילה, והנערות דליה קוראם, הבית גלאון, הגית אוחיון וסופי רפאל.

חדשות המשק

דוד שטרן תוקף החלטת קונצרן סולל־בונה

נשיא הקבלנים: ההחלטה לפרק המוסד המאוחד לבניה – פזיזה

מאת אריה לביא

נשיא מרכז הקבלנים, דוד שטרן אומר, כי החלטת מנכ"ל קונצרן "סולל בונה", לפרק את המוסד המאוחד לענף הבנייה, היא פזיזה ולא נשקלה כראוי.

כפי שפורסם אתמול ב"הארץ", החליט קונצרן "סולל בונה" להביא לפירוק המוסד המאוחד לענף הבנייה, המשותף לחברות הבנייה הציבוריות ולמרכז הקבלנים. שטרן ציין, כי הוא מצטער על החלטת "סולל בונה". לדבריו, התרשם משיחת טלפון שניהל עם רוטמן, כי "סולל בונה" לא תביא לפירוק המוסד המאוחד לענף הבנייה, לפני שיתקיים דיון על ההחלטה. לדעת נשיא מרכז הקבלנים, העמדה הרשמית של מרכז הקבלנים, שלא לסייע לחברה אחת, (במקרה זה "סולל בונה") לא צריכה להביא לפירוק המוסד המאוחד לענף הבנייה.

החלטת מנכ"ל "סולל בונה" התקבלה בעקבות הפרסום ב"הארץ", על־פיו המחירים בהם זכתה "סולל בונה" במכרזים בשנה וחצי האחרונות, נמוכים בין 10 ל־30 אחוז ממחירי קבלנים אחרים, ולכן גורמים לחברה להפסדים.

"חלק ממאבק על זכיה במכרזים"

בחוגי ענף הבנייה מפרשים את החלטת "סולל בונה" לפרוש מהמוסד המאוחד לענף הבנייה כחלק ממאבק המתנהל כעת על הזכייה במכרז להקמת נמל הפחם באשדוד ולדרישות האולטימטיביות של נשיא מרכז הקבלנים, דוד שטרן, משר האוצר, יצחק מודעי, לא לסייע לחברות בודדות, אלא לענף הבנייה כולו. וכן לדרישה שהופנתה למזכיר ההסתדרות, לא למסור עבודות ללא מכרז ל"סולל בונה" בידי חברות העובדים וההתיישבות העובדת.

קופ"ח מכבי העלתה דמי החבר ב־16% בדרגות ההכנסה הגבוהות

בקבוצת הדרגות הקטנות הורדו דמי החבר ★ הדובר: הגידול הריאלי בהכנסה 4% ★ הייקור – למצטרפים חדשים שהכנסתם מעל 2 מיליון שקל

מאת יפעת גבר
סופרת "הארץ"

קופת־חולים מכבי העלתה את דמי החבר שלה בדרגות הגבוהות של ההכנסה, החל מחודש דצמבר, ב־16%, בעוד שבקבוצת הדרגות הקטנות של ההכנסה הורדו דמי החבר. השינויים נעשו תוך כדי רוויזיה בדרגות וצימצום, מ־35 דרגות ל־17 בלבד. ההעלאה באה לאחר שבחודש נובמבר לא הועלו דמי החבר, בעוד שקופות אחרות עשו כן.

דובר קופ"ח מכבי יוסי פריאל מסר, כי אי העלאת דמי החבר בחודש נובמבר, גרמה לקופה הפסד הכנסות של כ־200 אלף דולר. לדבריו, הגידול הריאלי בהכנסות הקופה מההעלאה של דצמבר, יגיע בממוצע ל־4% בלבד, בעוד שגידול ההכנסות הריאלי הממוצע בקופות אחרות, לחודשים נובמבר–דצמבר, מגיע ל־12%.

דובר הקופה מסר, כי תקרת דמי החבר העלתה בדרגה אחת, והיא תחול על בעלי הכנסה משני מיליון שקל בחודש ועד ל־2.250 מיליון. בדרגה זו יהיו דמי החבר ליחיד 49 אלף שקל ולמשפחה 57 אלף. הדובר הבהיר, כי לקבוצה זו יוכנסו רק חברים חדשים. חברי קופה ותיקים ששילמו עד כה בתקרת המס הישנה, יישארו בה (זו מהווה דרגה 2) וימשיכו לשלם בהתאם לדרגה 2. הם יועברו לדרגה מס' 1 רק אם הוכח שהכנסתם מעל שני מיליון, ואז מתחייבת הקופה להודיע להם על השינוי בדירוג.

הצטרפו כ־3000

מבדיקות שנעשו במכבי עולה, כי למרות הבעיות הקשות בשירות התרופתי לחברי הקופה מאז תחילת פעילות הרשת, מראשית אוקטובר, הצטרפו לקופה במשך החודשיים שחלפו קרוב לשלושת אלפים חברים חדשים. עוד נמסר, כי רווחי מכבי מהפעלת רשת בתי המרקחת לחודשיים בהן הפעלה, מגיעים לכ־600 אלף דולר נטו.

החברה הממשלתית־עירונית אתרים מואשמת בבנייה שלא כחוק

מסעדת בוגרשוף בניגוד לחוק התכנון והבניה

מאת חיים הנרוזקר
סופר "הארץ" בתל־אביב

כתב אישום נגד חברת "אתרים", חברה ממשלתית־עירונית, הוגש כאחרונה בבית המשפט המחוזי בתל־אביב, לפיו מעורבת החברה בבניית מסעדת הבוגרשוף, בניגוד לחוק התכנון והבנייה.

על פי כתב האישום, מפעלת מסעדה במקום בניגוד לתכניות שאושרה, ובחריגה מהשטח מעבר למה שתוכנן.

באחרונה פנתה חברת אתרים לוועדה המחוזית לתכנון ולבניה וביקשה לשנות את תוכניות הבנייה לאתר שבשטח נקבעו עבודות אחרות. בוועדה המחוזית דנו על התנגדותה של הסביבה ועקב כך הוחלט להגיש כתב אישום.

הוגש כתב אישום בפרשת ההלוואות בשוק האפור

אברהם ברגר מואשם בזיוף ערבויות ב־6 מיליון דולר

מאת צבי הראל

כתב אישום ראשון בפרשת ההלוואות בשוק האפור, הוגש השבוע לבית המשפט המחוזי בתל־אביב. הנאשם הוא אברהם ברגר (32) מכפר סבא, המואשם בזיוף של ערבויות בנקאיות בהיקף של כ־6 מיליון דולר.

ברגר שימש מאמצע שנת 83 עד לאמצע שנת 84, כמנהל עסקים בחברת "מ.ב.ע. מימון והשקעות בע"מ" מרחוב אלנבי 118 בתל־אביב. התובע עו"ד אמנון רותם, מנהל המחלקה הפלילית־הכלכלית בפרקליטות המדינה, מציין בכתב האישום, כי הנאשם תיווך בין לווים ומלווים. לשם כך, טוען התובע, קשר ברגר קשר עם שמשון בזריה, מנהל סניף בנק המזרחי לפיהם יוציאו מסמכים מזויפים המתיימרים להיות ערבויות בנקאיות של "המזרחי" בהרצליה. המסמכים שזויפו נמסרו כבטוחות להלוואות שניתנו באמצעות מ.ב.ע. בהיקף של כ־6 מיליון דולר.

בפרשה זו יוגשו כתבי אישום נוספים.

נחנך ציר רפיח־ניצנה

מאת איתן רבין

בנוכחות אלוף פיקוד הדרום האלוף משה בר־כוכבא, קציני צה"ל בכירים וראשי מועצות מקומיות, הממונה על המחוז ואנשי רשות שמורות הטבע נחנך אתמול ציר נוסף ממסוף רפיח ועד ניצנה. אורך הציר כ־45 ק"מ.

ערך את המדור: חיים מל

קיסר ההסת' עומדת בהתחייבותה לסייע בהפעלה מחדש של אתא

נפגש עם המשקיע ז'אק נאסר ויועציו המשפטיים

(עש"ת). מזכ"ל ההסתדרות ח"כ ישראל קיסר חזר עובדי אתא, נפגש אתמול עם המשקיע האמריקאי ז'אק נאסר ויועציו המשפטיים. קיסר הודיע כי ההסתדרות עומדת בהתחייבותה לסייע להפעלת אתא מחדש ולגייס לצורך זה סכום כסף בסדר גודל של 2 מיליון דולר.

קיסר הודיע למשקיע כי השתתפות ההסתדרות והעובדים, מותנית בכך שגם הממשלה תעמוד בהתחייבויותיה.

טכנאי מראשל"צ תובע 15 אלף דולר בביהמ"ש בת"א ממנהל חברה בסיסקאי

טוען: הנתבע משך כספי החברה לצרכים פרטיים ★ טרם הוגש כתב־הגנה

מאת צבי הראל
סופר "הארץ"

מנהל חברה בסיסקאי מרווין (מברי) שליט שבדרום אפריקה, העוסקת בייצור מכוניות, נתבע בבית המשפט המחוזי בתל־אביב לשלם סכום השווה ל־15 אלף דולר, לטכנאי אלקטרוניקה בשם רב אידלמן מראשון לציון. החברה מסיסקאי, נשלטת על ידי חברה "שירעד" – חברה לפיתוח ולהשקעות בע"מ הרשומה ופועלת כחוק בישראל. בעלי המניות הם: שר האוצר לשעבר יורם ארידור, אבי שטיינברג, אברהם הירשזון ומנהל החברה.

באמצעות פרקליטו, עו"ד יצחק סגל, טוען רב אידלמן כי לפני מספר חודשים עזב את עבודתו כאלקטרונאי בחברת מוטורולה, לאחר שמרווין שליט הציע לו לעבוד כטכנאי בכיר בחברתו העוסקת בייצור מכוניות מרצדס.

התובע טוען, כי השקיע כ־15 אלף דולר בתמורה לרכישת 5% ממניותיו של שליט בחברה. בתחילת יוני השנה הוא הגיע לסיסקאי יחד עם משפחתו והחל לעבוד שם.

אולם ייצור המכוניות התנהל בעצלתיים ולדבריו, יוצרו שלוש מכוניות בלבד. אידלמן טוען שהנתבע ואבי שטיינברג רוקנו את קופת החברה על ידי משיכת כספים למטרות פרטיות. סכומי כסף נוספים בשווי של 150 אלף שקל שנתקבלו מממשלת סיסקאי נמשכו על ידי שליט ושטיינברג.

טרם הוגש כתב־הגנה נגד תביעה זו.

מכתבו של כ"ק אדמו"ר שליט"א מליובאוויטש לחג החנוכה

ב"ה. יום שלישי פ' וישב,
כ"ף כסלו, התשמ"ו
ברוקלין, נ.י.

אל בני ובנות ישראל
בכל מקום שהם
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה:

לקראת ימי החנוכה הבאים עלינו ועל כל ישראל לטובה, באתי כמזכיר אודות הוראות עקריות המודגשות במצות נר חנוכה, מצוה ראשונה במצות המיוחדות הקשורות לימי החנוכה. ומהן – באר פנה ובמקומה:

(א) עצם הדלקת נרות חנוכה מראה – אפילו לעיני בשר – אשר קיום מצות הבורא ית' ממשיך אור אלקי בעולם הזה התחתון. ומצוה למדים לכל המצוות. (בלשון הכתוב) כי נר מצוה ותורה אור.

(ב) מצות נר חנוכה היא באופן דמוסיף והולך, בהוספת נר ואור בכל לילה ולילה. והלימוד מזה הוא שאף על פי שבהדלקת נר אחד בליל ראשון דחנוכה הרי קיים המצוה בשלימותה, אבל לאחר שעבר יום וקנה עוד חכמה ועוד שלימות, שוב לא מספיק להדליק נר אחד בלילה השני, והוא מוסיף ומדליק – שני נרות, וכן מוסיף עוד נר מידי יום ביומו בימי חנוכה. מליל שני והלאה, שבעת ימים רצופים, וללמדך ג"כ, כנ"ל, שכן צריך להיות בכל ענייני נר מצוה ותורה אור בכל שבעת ימי השבוע דכל השנה קיום הציווי דמעלין בקודש – בגלוי, כולל גם העלאה בהשפעת המצוה, תוספת אור בכל סביבתה.

(ג) הדלקת נר חנוכה היא "על פתח ביתו מבחוץ". הרמז בזה, כמדובר כמה פעמים, שאין להסתפק בהארת והתורת ביתו בנר מצוה ותורה אור, אלא מחובתו ומזכותו להפיץ אור היהדות, התורה ומצוותי', גם מחוץ לביתו, להאיר בחוץ, וברשות הרבים, בכל הסביבה, ובמיוחד, לאלה אשר מאיזו סיבה שתהי' עדיין נמצאים – מבחינת חיים יהודיים בשלימותם – בחוץ.

(ד) מאיר הי' תיכף עוד בהיותם בחוץ, וכנ"ל, עד שנראה לעיני בשר, ואח"כ משתדל כביכול לקרבם ולהביאם פנימה.

(ה) ועוד זאת, שנרות חנוכה מרמזים בכללות, שאף על פי שבזמן שקעה החמה החושך יכסה ארץ –

ביום זכאי דערב ימי חנוכה – שקיעת החמה מזכיר אותו אשר בא הזמן והרגע אשר בורא עולם ומנהיגו מקדשו במצוה חדשה – ולכן מודה להשם ומברך עלי' (גם) ברכת "שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה" – מצוה אותו להדליק נר חנוכה.

(או"ז) מצות נר חנוכה היא לאנשים ולנשים. אבל נהגו הנשים להוסיף בזה "שלא לעשות מלאכה בעוד שהנרות דולקות" – חרורות הן בעניין ותוכן הנרות חנוכה הדולקות עד שאין להן שייכות לשום מלאכה.

ויהי רצון שהמעשה בכל האמור, והרי המעשה הוא העיקר, ובאופן – כלשון הכתוב "ילכו מחיל אל חיל" – דמוסיף והולך ואור, כל אחד ואחת בתוך כללות אחינו בני ישראל, תקרב ותמהר קץ חושך גלותנו, וקץ חושך כל העולם.

(כמו "שעשה נסים לאבותינו בימים ההם בזמן הזה", כן במהרה בימינו ממש יעשה לנו נסים נפלאות וישועות בביאת משיח צדקנו, אשר לבאו מקוים – "קוינו כל היום" – בכל יום.

בכבוד ובברכה לימי חנוכה מאירים,
מאירים גם בימים שלאחריהם,
בכל ימות השנה

מנחם שניאורסאהן

יום שלישי: בלשון אדה"ז בנוגע ליום גאולתו בשנת תקנ"ט, "יום שבכפל בו כי טוב" (אגרות קודש אדה"ז (קה"ת תשמ"ו) סי' לח. ושנ"נ).

כ"ף כסלו: להעיר אשר יציאת אדמו"ר הזקן מבית האסורים הי' בי"ט כסלו בעת תפלת מנחה, ביאתו לבית החסידים בפטרבורג היתה יותר מב' שעות לאחרי זה – היינו בכ' כסלו וגם (בבוקר) אמר: ביום הרביעי (כי אז הי' י"ט כסלו, כנ"ל, ביום השלישי) כ' נהלו המאורות (שיחת ליל א' י"ט כסלו (ס"ט) וליל ב' כ' כסלו (סי"ג) תרצ"ג – לקו"ד כרך א כס, א. מב, א).

כ"ף כסלו.. התשמ"ו: להעיר מהשייכות דימי הגאולה י"ט כסלו לחנוכה – דקבעוה על נס השמן (שבת כא, ב ובפרש"י שם ד"ה מאי), ד"שמן" מורה על רזין דרזין דאורייתא – לקו"ת שה"ש ב, ה, ואילך. ובארוכה – אמרי בינה שער הק"ש פנ"ד ואילך. ולהעיר, אשר שלימות הגאולה דאדה"ז, כשחזר מפטרבורג (עד מאסרו) לוויטעבסק, הי' "ביום ג' ב' דחנוכה" ו"התעכב שם כל ימי חנוכה" (שיחת ליל א' י"ט כסלו הנ"ל ס"א – לקו"ד שם יב, א). וראה ברכות הנהנין לאדה"ז (פי"ג ה"ה): לא יברך החולה (ברכת הגומל) עד שיחזור לבוריו לגמרי.

כסלו: ולפעמים מלא יו"ד (מצות שי לזכרי ו, א). וראה תרומת הדשן סי' רל"ב. שדי חמד אסיפת דינים מערכת גט סי"ג סקי"ז (התנה, סע"ג ואילך). ושנ"נ. שו"ע אדה"ז סקנ"ז ס"ז (כרמ"א). שם סכ"ד.

כסלו: ראה לקוטי לוי יצחק – אגרות ע' רכג.

במקומה: ע"ד דאין מרחין אלא למורחין (ספרי נשא ה, ב. במדב"ר פ"ז, ז. וראה מכות כב, א).

הוראות.. במצות נר חנוכה: להעיר משל"ה (חלק תושב"כ פ' וישב דרוש צאן יוסף בהגה"ה), אשר חנוכה שייכות ופעולת בכל העולם כולו. עיי"ש באורכה. ולהעיר מהוראת כ"ק מו"ח אדמו"ר (שיחת ליל ש"ק וישב, כ"ז כסלו, שבת חנוכה תש"ו, נדפסה בהוספה לקונטרס ברוך שעשה נסים, ברוקלין, תשי"א): מען דארף זיך צוהערן וואס די ליכטלאך – נרות חנוכה – דערציילן. – ולהעיר מתורת הבעש"ט הידועה (כש"ט הוצאת קה"ת הוספת סי' קכז קכח), שבכל דבר שיהודי רואה או שומע ישנה הוראה בעבודת ה'.

נר חנוכה. מצוה ראשונה: כי זמנה (מלבד הדלקת נ"ח דמוצאי ש"ק ובעש"ק) תיכף משתשקע החמה של היום שלפני חנוכה (שבת כא, ב. רמב"ם הל' חנוכה פ"ד ה"ה. טושו"ע או"ח הלכות חנוכה ר"ס תערב), משא"כ אמירת "ועל הנסים" באה לאחרי זה, בתפלת ערבית, ואמירת הלל – למחרתו. וראה לקו"ש ח"כ ע' 632 הערה ד"ה המיוחד מנרות חנוכה. ושנ"נ.

נרות.. אור אלקי: וראה זהר"ב קסו, רע"א.

אפילו לעיני בשר: ראה שו"ע שם סתרע"א ס"ז ובנ"כ שם. לקו"ש ח"ה ע' 456.

בלשון הכתוב: משלי ו, כג. ובייחוד במיוחד לנרות חנוכה – ראה פרש"י ד"ה בנים. שבת כג, ב (וראה לקו"ש ח"ז ע' 143). וראה או"ת להה"מ ר"פ בהעלותך. תו"א מקץ לב, ב לפיכך קבעו (גם חנוכה) בנרות על שם הפסוק כי נר מצוה כו'. וראה שם לג, ב ואילך. מב, א ואילך. שערי אורה ד"ה בכ"ה בכסלו פנ"צ (כב, סע"א ואילך). שם פנ"ס (כה, סע"א ואילך). אוה"ת חנוכה (כרך ו) תתתמב, ב ואילך. נ"ך שה"פ (ע' תקסט ואילך). ובכ"מ.

באופן דמוסיף והולך: שבת כא, ב. שו"ע שם סתרע"א ס"ב.

לאחר שעבר יום וקנה עוד חכמה: ד"ימים ידברו ורוב שנים יודיעו חכמה" – איוב לב, ז.

שבעת ימים רצופים: שבעת ימי ההיקף (ושו"ת הרשב"א ח"א ס"ט), וכל שבוע השבוע הם אותם "ימי ההיקף שחוזרין חלילה" (סה"מ תרע"ח ע' רסט. תש"ד ע' 192. וראה לקו"ת שה"ש כה, א).

שכן צריך להיות.. בכל שבעת ימי השבוע דכל השנה: להעיר

כמ"ש המשל"כ בכתבי האריז"ל (שער הכוונות דרושי ר"ה (לפני דרוש א), סידור האריז"ל (עש"ת). מ"ה מס' ימי תשובה פ"א מ"ט) בנוגע לז' הימים (רצופים) שבין ר"ה ליוהכ"פ, שביום הראשון בשבוע שבימים אלו מתקנים ומעלים את יום ראשון דכל השנה שעברה, וכו"ח ביום ב' וכו' – עד"ז הוא גם בנוגע לימי השבוע הבאים – דומה קצת גם בנדו"ד.

הציווי דמעלין בקודש: ברכות כח, א. ושנ"נ. ירושלמי בכורים פ"ג ה"ג.

על פתח ביתו מבחוץ: שבת כא, ב. רמב"ם שם ה"ז. וראה טושו"ע שם סתרע"א ס"ה.

כמדובר כמה פעמים: ראה גם מכ' נר ה' דחנוכה התשל"ד (לקו"ש ח"י 283—84). ערב חנוכה התשל"ד (שם ע' 287). כ' כסלו התשל"ח (לקו"ש חט"ו ע' 531 ואילך). עש"ק ערב ימי חנוכה התשמ"ג (לקו"ש ח"כ ע' 632 ואילך). ועוד.

ברשות הרבים: ראה מקומות שבהערה הנ"ל (ד"ה על פתח ביתו מבחוץ). וראה לקו"ש ח"כ ריש ע' 634.

לאלה אשר.. נמצאים – מבחינת חיים יהודיים בשלימותם – בחוץ: ראה ד"ה מצותה כו' באוה"ת חנוכה (כרך ה) תתקמ, ב ואילך. סד"ה ז תר"ל, תרע"ת, ד"ה זה תשל"ת, סד"ה ת"ד נ"ח תרמ"ג (עטר) בפירוש מאמר רז"ל (שבת שם) "עד דכליא ריגלא דתרמודאי".

בדבעי: ראה כתובות סו, רע"א.

שבזמן שקעה החמה: דנר חנוכה מצותה משתשקע החמה. וראה מאמרים שבהערה הנ"ל (ד"ה לאלה אשר).

החושך יכסה ארץ: ישעי' ס, ב.

ביום זכאי דערב ימי חנוכה: ראה לקו"ש ח"כ ע' 632 הערה ד"ה ערב ימי חנוכה.

מקדשו במצוה.. מצוה: כלשון ברכת המצוות: אשר קדשנו במצוותיו וציונו. וראה תניא פמ"ו (סה, סע"ב ואילך). ובכ"מ.

מצות נר חנוכה היא לאנשים ולנשים: ד"אשה מדלקת נר חנוכה שאף היא חייבת בה" (שבת כג, א. טושו"ע שם סתרע"ה ס"ג), ד"אף הן היו באותו הנס" (שבת שם. וראה טור שם), ויתירה מזו, ע"י אשה נעשה הנס – פרש"י שבת שם ד"ה היו. וראה רשב"ם פסחים קח, ב ד"ה שאף הן. תוס' שם ד"ה היו. תוד"ה שאף הן – מגילה ד, א. ובפע"ח סוף שער החנוכה: גאולת יון ע"י בת מתתיהו.

נהגו הנשים.. שלא לעשות מלאכה בעוד שהנרות דולקות: טושו"ע שם ר"ס ערב. ומהטעמים לזה – לפי שנעשה הנס על ידיהם (מג"א סק"א בשם מט"מ: ט"ז סק"ב).

המעשה הוא העיקר: אבות פ"א מי"ז.

כלשון הכתוב: תהלים פד, ח. וראה ברכות בסופה. שו"ע אדה"ז או"ח סקנ"ה ס"א.

כל העולם: ראה רמב"ם הל' מלכים ספי"א.

שעשה נסים כו': ברכת "שעשה נסים". ולהעיר משייכות ברכה זו לי"ט כסלו – ע"פ מה שאמר אדה"ז "ברוך שעשה נסים לאבותינו הבעש"ט ורבנו הרב המגיד, בימים ההם פורים וחנוכה, בזמן הזה י"ט כסלו" – שיחת י"ט כסלו תרצ"ג הנ"ל בריש המכתב ס"א (לקו"ד שם כא, א). נדפסה גם בתור הקדמה לקונטרס ד"ה ברוך שעשה נסים הנ"ל.

נסים נפלאות וישועות: ע"פ נוסח "הנרות הללו" בסיומה: להודות ולהלל לשמך הגדול על נסיך ועל נפלאותיך ועל ישועתיך. (ובתחילתו בסידור תורה: על התשועות ועל הנסים ועל הנפלאות – נתבאר בארוכה בלקו"ש חט"ו שיחה א' לחנוכה (ע' 366 ואילך)).

לימי חנוכה מאירים.. בכל ימות השנה: כמו בכל המועדים (ובפרט מהם) שנמשכת מהם הארה על ובכל השנה – ראה לקו"ת ברכה צח, ב.

החברה להגנת הטבע
פקידת שכר
להכנת משכורות לעובדים יומיים
(כ־400)
כישורים: נסיון קודם בעריכת שכר למחשב בחברה גדולה וב־אופן עצמאי, ידע בנושאי מיסוי.
ראיונות במחלקת כח־אדם, ביום ב' 9.12.85 בין השעות 8.00־10.00
רחוב השפלה 4 תל־אביב מיקוד 66183

החברה להגנת הטבע
רחוב השפלה 4 תל־אביב מיקוד 66 183
דרוש
רכז שיווק ומכירות
לפיתוח והפצה של מוצרי „החברה להגנת הטבע" ופרסומיה
עבודה כעצמאית ובעלת אחריות לאדם בעל כושר, ראיה שיווקית ויכולת מכירות. המעוניינים רציניים יפנו בכתב [illegible] ארוך, בצירוף תולדות חיים, נסיון בעבודה [illegible].

החברה להגנת הטבע
רחוב השפלה 4 תל־אביב מיקוד 66 183
דרוש/ה
סגן/סגנית למנהלת החשבונות הראשית
נסיון בעבודה של 5 שנים לפחות. המעוניינים יפנו בכתב בצירוף קורות חיים והמלצות עבודה קודמים.

פזיב בע"מ
מפעל קונפקציה ב"ש
דרושים:
מכונאי מכונות תפירה
מועמדים בעלי נסיון בתחום הנ"ל או בעלי השכלה בתחומי האלקטרוניקה – מכשירנות – מכניקה עדינה, יפנו בצירוף קורות חיים בכתב וטלפון להתקשרות לת.ד. 586 ב"ש לידי עודד.
– סודיות מובטחת –

אמונה – רשת מוסדות חינוך
לכפר הילדים ונוער דתי „נוה מיכאל" בפרדס חנה, דרושים מיד:
מדריכות לגיל תיכון
מגורים במקום
עובד/ת סוציאלי/ת
מוסמך/ת
אמהות בית קבוצתיות
למשרות חלקיות
מועמדים/ות דתיים/ות יפנו בציון השכלה ונסיון לכתובת המפורטת. טל. 063-71952; 063-77104

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של יקירנו
השופט ד"ר מאיר רובין ז"ל
ההלוויה תצא היום, יום ו', כ"ג כסלו תשמ"ו (6.12.85) בשעה 11.30 מהיכל המשפט, רח' ויצמן 1, תל־אביב, לבית העלמין בחולון-יצחק.

המשפחה המתאבלת

גב' רבקה (ריבושה) שחורי ז"ל
אשר ציוותה גופתה למדע תובא היום, כ"ג כסלו תשמ"ו (6.12.85) למנוחות בבית העלמין בכפר סמיר בשעה 10.30.
נפגשים בכניסה הראשית של בית העלמין

בתי זיקוק לנפט בע"מ
ההנהלה וציבור העובדים

למשפחות אל־חנני וגולן
משתתפים בצערכם הכבד על מותו של
אריה אל־חנני ז"ל
A. PALUCH – Frankfurt / Main

לכל מנחמינו
תודה על השתתפותכם בצערנו במות
רחל גלר ז"ל
גיטה רוז
והמשפחה האבלה

אבלים ומשתתפים בצערה של המשפחה על מות
שמואל איתן ז"ל
שר המשטרה
המפקח הכללי
ועובדי משרד המשטרה

לחברת יבוא רכב
דרושים:
- ✶ חשב
- ✶ מנהל חשבונות ראשי
- ✶ מנהל חשבונות דרגה ג'
- ✶ מזכירה אנגלית ספרדית
- ✶ מכונאים

מועמדים מתאימים יפנו לת.ד. 9107, ת"א 61 090, או טלפונית לטל. 03-338955

לעתון „הארץ" דרושים
★ **מחלקי עתונים**
בעלי קטנוע לעבודה בשעות הבוקר המוקדמות באזור ת"א וגוש דן.
★ **פקידות**
לעבודה בשעות הבוקר ואחה"צ.
נא לפנות ליורם, טלפון 03-824271 מיום א' משעה 13.00.

חברה מסחרית גדולה
מחפשת:
לסניף חיפה
מנהל מחלקה טכנית
הכישורים הדרושים: מהנדס־טכנאי מכונות, בעל כושר ארגון, בעל יכולת לקיים מערך מסחרי גדול הכולל קשר עם ספקים ולקוחות, בעל נסיון ביחסי עבודה. גיל עד 45 שנה, תושב איזור חיפה.
על המעונינים לפנות בכתב יד בלבד בצירוף תולדות חיים ונסיון מקצועי לת.ד. 866, תל־אביב 61008 עבור מס' 435.

לחברת בניה בת"א
דרוש
מנהל חשבונות מנוסה
הכישורים הדרושים:
– סוג ג', ד' בהנה"ח.
– ידע בהפעלת מערכות הנה"ח ממוחשבות.
– בעל נסיון של 3 שנים לפחות.
לפנות בכתב, בצרוף קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 6840 ת"א 61068.
– סודיות מובטחת –

לחברה ליבוא תרופות
דרושה
מזכירה בכירה
בעלת ידע בקצרנות, הפעלת טלקס, הנהלת חשבונות והדפסה עברית ואנגלית
טל' 613149 – 03-624727

במלאת שש עשרה שנה לפטירת בעלי, אבינו וסבנו היקר
שלמה בר' מרדכי גפני ז"ל
תערך אזכרה לזכרו ביום רביעי 11.12.85 כ"ח כסלו תשמ"ו בבית העלמין סגולה פתח תקוה בשעה 15.30
אוטובוס יצא מבית המנוח ב־15.15.

המשפחה

לשמעון קליר
ולבית ארגמן תעשיות בע"מ
השתתפותנו הכנה באבלכם הכבד על מותו של
אברהם קליר ז"ל
משה חולו
מ. א. חולו בע"מ

לחברנו מכבי אליהו
השתתפותנו הכנה בצערך העמוק על פטירת
אמך ז"ל
העובדים והנהלת
תעשיות שטיחי נצרת בע"מ
גלניט כרמל בע"מ

המומים וכואבים על מותו הפתאומי של
רפי שפירא ז"ל
ומשתתפים בצער המשפחה

עובדי מרכז הירידים

אבלים אתכם על מותו בטרם עת של
רפי שפירא ז"ל
אביגדור ואהוד שלוש
בני משפחתם
ועובדי המשרד

על מותו של היקר באדם
אריה אל־חנני ז"ל
ממקימי יריד המזרח

אבלים ומשתתפים בצער המשפחה
עובדי מרכז הירידים

למשפחות אל־חנני וגולן
עובדי משרד אל־חנני—כנען
משתתפים בצערכם על מות
אדריכל **אריה אל־חנני** ז"ל
בית שיכון עובדים

לדליה קוסט, למשפחה ולבית גבת
אתכם באבלכם
בהילקח מכם
האב ז"ל
בית מכתשים

לידידנו שמעון קליר
ולבית ארגמן
אתכם באבלכם הכבד על פטירתו של
אברהם קליר ז"ל
אברהם גולדוסר, מנכ"ל
אוקסידון חברה ישראלית לחימצון בע"מ

בצער רב אנו מודיעים על פטירת אמנו וסבתנו היקרה
פרידה בנימיני
ההלויה תצא היום יום שישי כ"ג כסלו תשמ"ו (6.12.85) בשעה 12.00 בצהרים מבית ההלוויות העירוני רחוב דפנה אל בית העלמין בחולון
אוטובוס יעמוד לרשות המלוים

והאבלים:
בתה וחתנה: אסתר וחיים ריבלין
בנה וכלתה: עודד ודליה בנימיני
נכדיה: אהוד, ירון, דועי, אריאל ואורה
ומשפחות: מיכאלי, מרגלית, אליס, בנימיני, ברמן וריבלין

השבעה בבית המנוחה רחוב פיירברג 3 תל אביב

"שנקר" – ביה"ס הגבוה לטקסטיל ואופנה
לאסתר ריבלין והמשפחה
משתתפים באבלכם על מות האם
פרידה בנימיני ז"ל
חבריך ב"שנקר"
חברי חבר הנאמנים
ההנהלה והעובדים

יקירנו
רפי מטר
יובא למנוחות ביום שני 9.12.85 כ"ו כסלו תשמ"ו בשעה 13.30 בכפר סמיר חיפה
נפגשים בשעה 13.00 בבית משפחת מטר שדרות הנשיא 81 חיפה

המשפחה

אגודת דורשי הטכניון
אבלה על פטירתו של
אברהם קליר ז"ל
חבר מועצת האגודה
מבוני ומיסדי התעשיה בישראל
וידיד הטכניון

יו"ר עמוס חורב

למשפחת קליר
ולבית ארגמן
משתתפים באבלכם הכבד
במות עליכם האיש האציל
אברהם קליר ז"ל
מבוני התעשייה בישראל
השם ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים

אברהם שפירא ומשפחתו
ותשלובת שטיחי כרמל

למשפחת קליר
ולבית ארגמן
אתכם באבלכם במות
אברהם קליר ז"ל
משפחות: ד. דותן
ש. גליקמן
ד. דותן ובניו בע"מ

לשמעון קליר ומשפחתו
לבית ארגמן תעשיות בע"מ
משתתפים בצערכם
על פטירת ידידנו הדגול
אברהם קליר ז"ל
ישראל פולק
הנהלת ועובדי תשלובת פולגת

על חבר וידיד יקר כי איננו
אריה אל־חנני ז"ל
מגדולי האדריכלים,
מתכנן שכונת אזורי חן

אבלים
עטרה ועו"ד אברהם נאמן

"דלק" חברת הדלק הישראלית בע"מ

סוג	תוצרת	שנת יצור	מס' הרכב	הערות
פרטי	פגו 504	1978	214–225	מזגן רדיו +
פרטי	פגו 504	80	25–870–80	מזגן רדיו +
פרטי	פיאט 127	79	430–974	
פרטי	פיאט 127	81	22–802–81	
פרטי	פיאט 127	81	22–806–81	
פרטי	פיאט 127	81	22–963–81	
מסחרי	טנדר דודג' 200	78	175–257	ארגז וספסלים

– תשלום העברת הבעלות ע"ח הקונה.
– הצעת המחיר עבור הרכב המסחרי לא תכלול מע"מ והקונה מתבקש לשלם המס.
– את הרכב ניתן לראות במתקן "דלק" ריבל 7, ת"א, בין השעות 07.00 – 14.00 בתקופה 11.12.85 – 6.12.85
– את ההצעות עבור הנ"ל יש לשלוח לפי הכתובת:-
"דלק", חברת הדלק הישראלית בע"מ ת.ד. 50250, ת"א/61500, ולציין על גבי המעטפה מכרז מס' 3/85.
– על המגיש לצרף להצעתו המחאה בנקאית או ערבות בנקאית בשיעור של 10% מערך ההצעה
– הצעות תתקבלנה עד 12.12.85, שעה 12.00
– לא תתקבל כל תביעה מצד הקונים לגבי תקינותם ומצבם המיכני של כלי הרכב
– תשלום והוצאת הרכב תוך 7 ימים מתאריך ההודעה על הזכיה. שאם לא כן, תהיה "דלק" רשאית להציג לפירעון את ההמחאה הבנקאית או לממש את הערבות הבנקאית
– אין החברה מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר. או כל הצעה שהיא

אמצעים מתוחכמים בע"מ
הודעה על כינוס אסיפה כללית שנתית רגילה
ניתנת בזה הודעה לבעלי המניות בחברה כי ביום 22.12.85 בשעה 08.00 לפנה"צ תיתכנס אסיפה כללית שנתית רגילה, במשרדה הרשום של החברה, רחוב הצופים 7א', חיפה.
על סדר היום:
1. אישור דו"חות כספיים ודו"ח הדירקטוריון
2. מנוי רואי חשבון לחברה וקביעת שכרם
3. מנוי דירקטוריון
4. דיון בענינים שאפשר לדון בהם באסיפה כללית רגילה

כל בעל מניות הרשום בפנקס החברים של החברה יכול להצביע אישית או על־ידי בא־כח. יפוי כח יש להפקיד במשרדי החברה לפחות 48 שעות לפני המועד הקבוע לאסיפה. פנקס החברים של החברה יהיה סגור להעברות החל מיום 8.12.85 ועד תום האסיפה הכללית.
אם תוך חצי שעה מהמועד שנקבע לתחילת האסיפה הנ"ל לא ימצא מנין חוקי, תידחה האסיפה ליום 29.12.85 בשעה 08.00 לפנה"צ בכתובת הנ"ל.
אם באסיפה הנדחית כאמור לא יהיה נוכח מנין חוקי, אזי שני בעלי מניות הנוכחים בעצמם או על ידי בא־כח יהוו מנין חוקי באסיפה הנדחית כאמור.

בפקודת הדירקטוריון
לואי קרוקין
מזכיר החברה

חיפה, 6.12.85

בצער רב ובינון קודר אנו מודיעים על פטירתו של בעלי, אבינו, סבנו וחברנו היקר
חיים מורבר
ההלוויה תתקיים היום יום שישי כ"ג כסלו תשמ"ו 6.12.85 בשעה 13.00 מסע ההלוויה יצא מבית העם במושב עין ורד לבית העלמין בתל־מונד

המשפחה
ובית עין ורד

למשפחת קליר
ולבית ארגמן תעשיות בע"מ
משתתפים בצערכם על פטירתו של אבי המשפחה
אברהם קליר ז"ל
משפחות רזוב
גבור מפעלי טכסטיל בע"מ
שלרינה סברינה מפעלי טכסטיל בע"מ

למר שמעון קליר ומשפחתו
ולבית "ארגמן תעשיות"
השתתפותנו באבלכם על מות ידידנו
אברהם קליר ז"ל
התעשיין הדגול רב־הפעלים

חיים שטייגמן ובני ביתו
"פוליגון" מצבעת טקסטיל חיפה
ההנהלה וצוות העובדים

למר שמעון קליר
ולבית "ארגמן"
השתתפותנו הכנה באבלכם במות
אברהם קליר ז"ל
"תכלת"
מפעלי צביעה ואשפרה (טקסטיל) בע"מ
ומשפחת הורוביץ

למשפחת קליר
ולבית ארגמן תעשיות בע"מ
הננו משתתפים בצערכם
על פטירתו של
אברהם קליר ז"ל
ה.ג. פולק בע"מ
משפחת פורת

למשפחת קליר
ולבית ארגמן
השתתפותנו הכנה באבלכם במות
אברהם קליר ז"ל
מרנית בע"מ

הארץ הלוח החדש מעריב

בשיתוף ג'רוסלם פוסט. העיר. כל העיר.

המשרד הראשי: רח' הנגב 4, ת"א. מיקוד 66186, ת.ד. 28233 ת"א. טלפונים למסירת מודעות: 371222 ערבי־חג־קרי בי"ב

מודעות מילים בלוח החדש

בפחות מחצי מחיר

ביום ו' במקום 40.208 שקל עכשיו 18.400 שקל

ביום חול במקום 30.736 שקל עכשיו 12.200 שקל

ירושלים

וילות ובתים

* בק. הלנסון וילה 5 חדרים עורפה "סוכה בייר" 226231 מלר"ן

* באפרתה קוטגים באפשרות ... גינה או ברכה ... בלעדי ליוסובה בייר 226231 מלר"ן

4 חדרים ויותר

3־3.5 חדרים

קבלנים מציעים

דירות כלי

דירות בשכר חודשי

דירות 1.5 חד'

דירות 2־2.5

דירות מרוהטות

הצעות עבודה

מגפואר

מציעים למכירה

מגרשים

מחשבים

משרדים

עסקים

מבנה תעשיה

שירותים

ביקוש דירות

ביקוש מכוניות

ביקוש עבודה

ג'יפים

דירות בדמי מפתח

חיות בית

חנויות

צמוד בנין

מחסנים

מכונות תפירה

כלי נגינה

ביקוש דירות

ביקוש עבודה

דירות בדמי מפתח

דירות להחלפה

הנהלת חשבונות

חיות בית

חנויות

מכוניות למכירה

סוזוקי

לנציה

מסחריות

אודי

אפל

אופנועים

אודי

אפל

אופנועים

אלפא

ב.מ.וו.

סלבוס

(המשך בעמוד 9)

הארץ · הלוח החדש · מעריב

בשיתוף ג'רוסלם פוסט. העיר. כל העיר.

מודעות מילים בלוח החדש

בפחות מחצי מחיר

ביום ו' במקום 40.208 שקל עכשיו 19.800 שקל.
ביום חול במקום 30.736 שקל עכשיו 12.200 שקל

תל־אביב

משכנתאות

קבלנים מציעים

4 חדרים ויותר

וילות ובתים

3 – 3 1/2 חדרים

2 – 2 1/2 חדרים

1 – 1 1/2 חדרים

דירות בשכ"ח

דירות מרוהטות

1 1/2 – 1 חדרים

4 חדרים ויותר

ביקוש דירות

אזור השרון

דירות בדמ"פ

3"3 1/2 חדרים

2"2 1/2 חדרים

מגרשים

משרדים

חנויות

מבני תעשייה

מחסנים

בתי מלאכה

אולמות

עסקים

הלוואות

הצעות עבודה כללי

בגידה ותפירה

מוכרים / מוכרות

עובדי מתכת

אחיות

שליחים

טכנאים הנדסאים

שמירה ואבטחה

פקידים

נערים

ביקוש עבודה

מכוניות כללי

אמריקאית

אודי

אוטוביאנקי

אוסטין מוריס

אופל

אלפא רומאו

ב.מ.וו.

הונדה

דייהטסו

וולוו

טלבוט

לנציה

מזדה

מיצובישי

נסאו

סובארו

סיטרואן

פולקסוואגן

פיאט

פורד

פיג'ו

רנו

סקודה

ספורטיבים

מסחריות

משאיות

רכב כללי

עזרות ומטפלות

מדריך הארץ

יום שישי

פרק יומי
מלכים א' כא־כב
משנה יומית
ערכין ה, א־ב
דף יומי
נדרים פג
הלכה יומית
ברכות כא, יד־טו

תורנות בתי־חולים

תל אביב
רוקח — (ילדים,פנימית)
איכילוב — (כירורגית)

ירושלים
שערי צדק — (פנימית)
הדסה ע"כ — (נשים, כירורגית, אורטופדית, עיניים, א.א.ג.)
ביקור חולים —(ילדים)

תורנות בתי־מרקחת

תל־אביב
שחר (ברנדייס) פנקס 27 441449
בריאות המלך ג'ורג' 28 283731
נתניה
באות, שקד מ. מסחרי אורים 52484
פתח תקוה
קופ"ח הכללית חיים עוזר 905271
רמת־גן
קופ"ח הכללית המיתר 25 782537
חולון
המרכז כפר ויצמן 845236
בת ים
גבי בת ים הנביאים 3 585671
ירושלים
אל חיאת בית חנינה 859386
חיפה
בלפור בפורה 1 662289
הקריות
סביניה הגפן 24 ק. ביאליק 712674

דלת פתוחה

מרכז מידע וייעוץ לצעירים ע"י צוות מקצועי — ייעוץ ומידע בנושא חברות, משפחה, מיניות — אמצעי מניעה.
ימים ב' וד' — 17.00–21.00.
יום ג' — 18.00–21.00.
בוגרשוב 66 ת"א, טל. 9–281228.
חיפה: ימים א', ד' — 16.00־19.00
רח' הספורט 14 טל. 81520

תורנות רופאים

הזמנת רופאים במקרים דחופים מ־6 בערב עד למחרת ב־7 בבוקר בתחנת מד"א טל' 101.

ירושלים 523133
תל־אביב 460111
חיפה 512233
גוש דן 781111
הרצליה 81333–052
רחובות 51333–084.
מוקד מידע רפואי בקופ"ח הכללית:
בימים א'־ה' 8.00־20.00
בימי ו' 8.00־15.00
טלפונים: 03־433500, 03־433500
ער"ן — עזרה ראשונה נפשית:
(24 שעות ביממה):
ירושלים 669911
חיפה 04־672222/3
תל־אביב 03 261111
חיפה 04־672222/3
נתניה 35316
באר־שבע 48111–057.
מרכז רפואי באר יעקב, 03־223958.

מרכז סיוע לקורבנות אונס (24 שעות ביממה):
תל־אביב טל' 234819.
ירושלים טל' 02־245554
חיפה טל' 04־382611

מרכז סיוע למצבי לחץ במבצע "מעגלים"
א' רח' 11.00־13.00
ב' רח' 16.00־18.00
רח' מאפו 13 תל־אביב.

מרפאת שיניים לעזרה ראשונה
תל־אביב:
בר כוכבא 49
טל: 02־284649
פתוחה בימים א'־ה' בין 21.00 עד 23.00
ימי ו' וערבי חג מ־18.00 עד 24.00
שבתות וחגים מ־15.00 עד 21.00
דיזנגוף סנטר שער 3 (ליד המשביר) טל: 294869, 03—285822
המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות וחגים בין השעות 9.00־24.00, אחרי חצות בתאום טלפוני בלבד
חיפה, רח' הגפן 26, קומה ג', טל' 523566–04. שעות הקבלה כל יום 20.00—23.00
שיר"ן - שירות רפואי נייד ירושלים (24 שעות ביממה) כולל רפואת שיניים
מוקד יום - 660585, 02־669531
מוקד לילה שבת חג - 226191 מנוי מס' 1788 ולהשאיר הודעה לרופא תורן מכון ב"ד
תל אביב, מוקד יום - 218820 218898
מוקד לילה - 631011 מנוי 3752 ולהשאיר הודעה לרופא תורן מכון ב"ד

זמן הדלקת הנר

	ע"ש	מוצ"ש
ירושלים	3.59	5.13
תל־אביב	4.17	5.15
חיפה	4.07	5.12
באר־שבע	4.15	5.13

יום שבת

פרק יומי
מלכים א' א־ב
משנה יומית
ערכין ה, ג־ד
דף יומי
נדרים פד
הלכה יומית
ברכות סא, יד־יט

תורנות רופאים

הזמנת רופאים במקרים דחופים: מ־6 בערב עד למחרת ב־7 בבוקר בתחנות מד"א טל' 101.
ירושלים 523133
תל־אביב 460111
חיפה 512233
גוש דן 781111
הרצליה 81333–052
נהריה 923335
רחובות 51333–084.
בת ים 585555
חולון 803133
לוד־רמלה 08־221022
מוקד מידע רפואי בקופ"ח הכללית:
בימים א'־ה' 8.00־20.00
בימי ו' 8.00־15.00
טלפונים: 03־433500, 03־433500
ער"ן — עזרה ראשונה נפשית:
(24 שעות ביממה):
ירושלים 669911
תל־אביב 261111
חיפה 04־672222/3
נתניה 35316
באר־שבע 48111–057.
מרכז סיוע לקורבנות אונס: — 24 שעות ביממה.
תל־אביב טל' 234819.
ירושלים — 810110
חיפה — טל' 82611–04

מרפאת שיניים לעזרה ראשונה
תל־אביב, בר כוכבא 49
טל: 02־284649
פתוחה בימים א'־ה' בין 21.00 עד 23.00
ימי ו' וערבי חג מ־18.00 עד 24.00
שבתות וחגים מ־15.00 עד 21.00
דיזנגוף סנטר שער 3 (ליד המשביר) טל: 294869, 03—285822
המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות וחגים בין השעות 9.00־24.00, אחרי חצות בתאום טלפוני בלבד
חיפה, רח' הגפן 26, קומה ג', טל' 523566–04. שעות הקבלה כל יום 20.00־23.00
שיר"ן - שירות רפואי נייד (24 שעות ביממה) כולל רופאי שיניים
מוקד יום - 660585, 669531
מוקד לילה, שבת וחג - 226191 מנוי מס' 1788 ולהשאיר הודעה לרופא תורן מכון ב"ד

תורנות בתי־חולים

תל אביב
רוקח — (ילדים)
איכילוב — (פנימית, כירורגית)

ירושלים
ביקור חולים — (נשים)
שערי צדק — (ילדים)
הדסה ע"כ — (כירורגית, אורטופדית, עיניים, א.א.ג.)
הדסה ה"צ — (פנימית)

תורנות בתי־מרקחת

תל־אביב
צפון יהודה המכבי 33 449995
ארלוזורוב ארלוזורוב 76 230746
מוצ"ש, סניטס אבן גבירול 83 246003
נתניה
המגן שד' ויצמן 13 22985
פתח תקוה
קופ"ח הכללית חיים עוזר 905271
רמת־גן
חן ז'בוטינסקי 99 7514434
חולון
המרכז כפר ויצמן 12 845236
בת־ים
בלפור בלפור 90 583448
ירושלים
קופ"ח הכללית מרפאת רוממה הג"א 28 523191
מוצ"ש, אשר מ. מסחרי ק. יובל 415841
חיפה
גאולה הרצל 12 640466

המראות ונחיתות

(ע). להלן ההמראות והנחיתות בנמל התעופה בן־גוריון ביום שישי ושבת 6־7.12.85:

יום שישי

המראות

ב־01.00 אל־על (001) לניו־יורק, ב־05.45 פאן אמריקן (115) לפאריס, ניו־יורק וסן פרנציסקו, ב־06.45 טי.וו.איי (803) לפאריס, ניו־יורק וסן פרנציסקו, ב־06.45 טי.וו.איי. (825) לפאריס ובוסטון, ב־06.50 אל־על (363) לוינה, ב־07.20 לופטהאנזה (607) למינכן, ב־07.25 בריטיש איירווייס (577) ללונדון, ב־07.40 אל־על (541) לאתונה, ב־07.50 סוויסאייר (333) לציריך, ב־08.05 אייר פראנס (131) לניצה ופאריס, ב־08.10 טארום (246) לבוקרשט, ב־08.50 אולימפיק (302) לאתונה, ב־09.05 אייר סיני (055) לקאהיר, ב־09.30 אל־על (323) לציריך ופאריס, ב־09.50 אל־על (581) לאיסטנבול, ב־10.00 אל־על (357) לפרנקפורט, ב־10.25 אל־על (315) ללונדון, ב־15.15 האפאג לויד (610) לקלן/בון, ב־15.55 ק.ל.מ. (532) לאמסטרדאם, ב־16.30 לופטהאנזה (605) לפרנקפורט, ב־18.25 אליטליה (747) לרומא.

נחיתות

ב־08.20 אייר סיני (054) מקאהיר, ב־11.10 אל־על (004) מניו־יורק, ב־12.35 אל־על (542) מאתונה, ב־13.35 אל־על (334) מבריסל, ב־14.00 ק.ל.מ. (531) מאמסטרדאם, ב־14.15 האפאג לויד (609) מקלן/בון, ב־14.45 אל־על (582) מאיסטנבול, ב־15.00 אל־על (364) מוינה, ב־15.15 לופטהאנזה (604) מפרנקפורט, ב־15.25 טי.וו.איי (800) מסן פרנציסקו, ניו־יורק ופאריס, ב־15.25 טי.וו.איי (812) מבוסטון ופאריס, ב־16.00 פאן אמריקן (114) מסן פרנציסקו, ניו־יורק ופאריס, ב־16.25 ס.א.ס. (771) מקופנהאגן, ב־17.10 אליטליה (746) מרומא, ב־19.05 סוויסאייר (332) מציריך, ב־23.00 אל־על (358) מפרנקפורט.

שבת

המראות

ב־05.45 פאן אמריקן (115) לפאריס, ניו־יורק וסן פרנציסקו, ב־06.45 טי.וו.איי (803) לפאריס ניו־יורק וסן פרנציסקו, ב־06.45 טי.וו.איי. (825) לפאריס ובוסטון ב־06.50 ס.א.ס. (772) לקופנהאגן, ב־07.50 סוויסאייר (333) לציריך, ב־11.00 ארקיע (431) לפרנקפורט ומינכן, ב־16.30 לופטהאנזה (605) לפרנקפורט, ב־18.25 אליטליה (747) לרומא, ב־23.30 אל־על (005) לאמסטרדאם, שיקאגו ולוס אנג'לס.

נחיתות

ב־11.35 טי.וו.איי (884) מניו־יורק, ב־15.15 לופטהאנזה (604) מפרנקפורט, ב־15.25 טי.וו.איי. (800) מסן פרנציסקו, ניו־יורק ופאריס, ב־15.25 טי.וו.איי (812) מבוסטון ופאריס, ב־16.00 פאן אמריקן (114) מסן פרנציסקו, ניו־יורק ופאריס, ב־17.10 אליטליה (746) מרומא, ב־19.05 סוויסאייר (332) מציריך, ב־19.20 אייר פראנס (136) מפאריס, ב־20.10 אולימפיק (301) מאתונה, ב־20.30 בריטיש איירוויס (576) מלונדון, ב־20.45 לופטהאנזה (606) ממינכן, ב־22.35 ארקיע (432) מפרנקפורט ומינכן.

כל ההמראות והנחיתות זמנן אינו סופי. את הזמן הסופי יש לוודא כשעתיים לפני המועד הנקוב לעיל בטלפון מספר 03־381111.

הארץ הלוח החדש מעריב

בשיתוף ג'רוסלם פוסט. העיר. כל העיר.

המשרד הראשי: רח' הנגב 4, ת"א, מיקוד 66186. ת.ד. 28233 ת"א. טלפונים למסירת מודעות: 371222 ...

ביקוש רכב

אופנועים וקטנועים

אופניים

חלפי רכב

מציעים למכירה

מכונות כביסה

מקררים

מכונות תפירה

מכונות גילוח

ריפוי והדרכה

מכונות כתיבה

מלגזות ושינוע

נקיון ופוליש

צילום

ציוד בנין

רהיטים

וידאוטייפ

חיות בית

חקלאות

שידוכים

חמום והסקה

טרקטורים

כלי נגינה

מעוניינים לקנות

שרותים

שעורים

קייט ונופש

קמפינג

הכרזות

מחשבים

בת זוג

בן זוג

4 חדרים ויותר

3 1/2 - 3 חדרים

2 1/2 - 2 חדרים

1 1/2 - 1 חדרים

דירות בשכ"ח

דירות מרוהטות

חדרים מרוהטים

דירות בדמ"פ

ביקוש דירות

תל־אביב יפו

גוש דן

4 חדרים ויותר

3 1/2 3"3 חדרים

2 1/2 2"2 חדרים

1 1/2 1"1 חדרים

דירות בשכ"ח

דירות מרוהטות

דירות בדמ"פ

ביקוש דירות

דירות להחלפה

אזור השרון

4 חדרים ויותר

3 1/2 3"3 חדרים

משרדים

דירות בשכ"ח

דירות מרוהטות

4 חדרים ויותר

חנויות

מבני תעשייה

בתי מלאכה

הלוואות

אזור הדרום

הצעות עבודה כללי

עסקים

פקידים

חקלאות

אולמות

מגרשים

גלשנים ומפרשיות

הנה"חש

עוזרות ומטפלות

עובדי מתכת

אחיות

שליחים

חשמלאים

נגרים

מכונאות כללי

אמריקאיות

אודי

אוטוביאנקי

אופל

אלפא רומאו

ב.מ.וו.

וולוו

טלבו

לנציה

דייהטסו

מרצדס

משאיות

מסחריות

סובארו

פולקסוואגן

סיטרואן

פורד

פיאט

פיג'ו

רנו

סיאט

טנדרים

אופנועים וקטנועים

בתי ספר לנהיגה

מציעים למכירה

פאות

וידאוטייפ

חיות בית

חקלאות

כלי נגינה

מערכות קול

מקררים

מלגזות ושינוע

רהיטים

מעוניינים לקנות

ציפורי אמבטיות

תנורי בישול ואפייה

שעורים

קייט ונופש

חוגים

הכרזות

מחשבים

אותיות דביקות

שידוכים

בת זוג

בן זוג

נתניה

וילות ובתים

4 חדרים ויותר

3 1/2 3"3 חדרים

דירות בשכ"ח

לוח חיפה

וילות ובתים

תל־אביב יפו

4 חדרים ויותר

3 1/2 - 3 חדרים

1 1/2 - 1 חדרים

דירות בשכ"ח

דירות מרוהטות

עסקים

מגרשים

חנויות

הצעות עבודה כללי

עוזרות ומטפלות

ביקוש עבודה

סובארו

פולקסוואגן

פורד

רנו

כלי נגינה

P.O.BOX 487-1211 GENEVE 1 SUISSE

BOX 552 YOWILLE STATION MONTREAL CANADA

המשך תל־אביב

קבלנים מציעים

וילות ובתים

חדרים מרוהטים

דירות בדמ"פ

ביקוש דירות

תל־אביב יפו

מגדל פנקס
גבוה מעל צפון תל-אביב

רח' פנקס פינת דרך חיפה.
דירות יוקרה חדשות
ומוכנות לכניסה מיידית.
5,4 חדרים ופנטהאוזים.
מיזוג אויר דירתי + שוער 24 שעות.
עכשיו הזמן לעיסקה טובה!
דירות יוקרה במחירים נוחים.

בואו לראות בשבת
בשעות 14.00-11.00

פרטים: "סקסס" ה' אייר 50, טל. 03-448704

אוזל מלאי חמצן ותרופות בבתי־חולים ממשלתיים

גם מלאי חירום יספיק ליומיים־שלושה בלבד ★ חובות מש' הבריאות לספקים: 40 מיליארד שקל

מאת יסעת נבו
כתבת "הארץ"

מצב החירום בבתי החולים הממשלתיים נמשך. מלאי החמצן, התולים לעידוד והתרופות מספיק ליומיים־שלושה בלבד. זאת לאחר שגם מלאי החירום מתקרב לקו האפס.

הספקים צמצמו בימים האחרונים את אספקתם של מוצרים אלה הן לבתי־החולים הממשלתיים הן לשירותי האספקה המרכזיים של משרד הבריאות, בגלל חובות כבדים של המשרד.

15 תביעות משפטיות

היקף חובות משרד הבריאות לספקים ונותני שירותים מגיע כיום לכ־40 מיליארד שקל. בשבוע האחרון הוגשו נגד משרד הבריאות 15 תביעות משפטיות בגין אי־תשלום חובות לספקים ותביעה להשלום רבית הצמדה.

הבוקר יכנס שר הבריאות, מרדכי גור, את ראשי משרדו לקראת הפגישה עם שר האוצר שתתקיים אצל ראש הממשלה ביום ראשון.

תנובה ממשיכה לספק לבתיה"ח

אתמול בצהרים חידשה תנובה את אספקת מוצריה לבתי־החולים הממשלתיים, לאחר התערבותה של סגנית שר הבריאות, שושנה ארבלי־אלמוזלינו. סגנית השר שכנעה את מנכ"ל תנובה לתת לבתי־החולים הממשלתיים ארכה עד יום ראשון הקרוב.

יתכן ניתוק טלפונים בבי"ח בחדרה

מנהל בית חולים הילל יפה בחדרה, ד"ר שמואל משיח מסר שכ־15 בחודש זה עומדת חברת בזק לנתק את הטלפונים לבית החולים בשל חוב של 24 מיליון שקל.

ד"ר אליצור חוני מנהל בית החולים הממשלתי בנהריה מסר כי מוצית מציוד המעבדה מקולקל ר־3 מכונות הנשמה מתוך ה־8 בבית החולים אינן פועלות. "אם תהיה תאונה רצינית יהיה צורך להפעיל יותר מ־5 מכונות הנשמה המצב השישי עלול למות" אמר ד"ר חוני.

ברוורמן מואשם בהריגת ערבי שהטרידו ליד שער שכם

התביעה: עלי משהור נטפל קודם לתקווה כהן ★ הנאשם ירה באוויר ואחרי שהערבי המשיך לקלל ולצעוק, ירה בראשו

(עט). לבית המשפט המחוזי בירושלים הוגש אתמול כתב־אישום נגד מאיר ברוורמן. הוא מואשם בהריגת עלי חסן משהור, תושב מזרח ירושלים. ב. בערב יום הכיפורים השנה, ליד שער שכם.

בכתב־האישום נאמר, כי מאיר ברורמן וידידתו תקווה כהן, טיילו ב־24 בספטמבר בירושלים. סמוך לשעה 6 בערב ירדה תקווה כהן מן המכונית בה נסעו ליד שער שכם כדי לקנות כעכים. בדרכה חזרה אל המכונית נטפל אליה עלי חסן משהור. אחרי כן ליווה אותה למכונית ושם פנה אל הנאשם בצעקות וקללות. ברוורמן ביקש ממשהור לעזוב את המקום אך זה לא נענה והמשיך בשלו.

קודם ירה באוויר

בכתב־האישום נאמר עוד, כי אז הוציא ברוורמן אקדחו וירה ירייה באוויר. משהור, למרות הירייה לא עזב את המקום והמשיך לצעוק ולקלל. ברוורמן שב וירה והפעם לראשו של משהור וגרם למותו. ברוורמן טוען כוד קירותו להגנה עצמית.

בי"ד צדק של החרדים הוציא כרוז נגד יידוי אבנים על רכב

עם זאת — קריאה לחדול מ"תמונות תועבה" בתחנות־אוטובוסים בירושלים

מאת נדב שרגאי
סופר "הארץ" בירושלים

בית דין צדק של העדה החרדית בירושלים, פרסם אתמול כרוז בחוצות העיר וכן הבעת התנגדות מוחלטת להשחתת תחנות האוטובוסים בירושלים. בכרוז נאסר על יידוי אבנים על אוטובוסים וכלי רכב אחרים — "דבר היכול לגרום לסכנת נפשות".

נגד אלימות מכל בלשהי

הרבנים הראשיים של ירושלים קוליץ ומשאש, פירסמו אף הם השבוע הודעה נגד אלימות מילולית ופיסית מכל סוג שהוא. בהודעתם קוראים הרבנים לנהוג בסובלנות "ולחדול ממעשים בלתי אחראיים".

שתי ההודעות מסתייגות מפירסום "תמונות תועבה" בתחנות האוטובוסים בירושלים וקוראות לחברות הפרסום המפרסמות מעל גבי התחנות, להתחשב באוכלוסיה הדתית. גם הרבנות הראשית ואגודת ישראל גינו את השחתת התחנות.

יהודה חטב בן 24, תושב שכונת מאה שערים הודה אתמול בבית משפט השלום בירושלים, בניסיון לחבל בתחנת אוטובוס ברחוב שטראוס לפני שלושה ימים. גזר הדין ינתן הבוקר.

יהודה חטב בן ה־24 ממאה שערים הודה אתמול בפני שופט שלום בירושלים בניסיון לחבל בתחנת־אוטובוסים
(צילם: יצחק הררי)

נדחתה תביעה לשלם למתווך עבור קונים שהופנו ללא התחייבות המוכרים

שופט־שלום בפ"ת הטיל על משרד התיווך לשלם לנתבע הוצאות ההתדיינות ★ קבע כי הנתבעים רשאים לזכות בפרי עמל המתווך, כי סוכם מראש שלא ישלמו

מאת נורית אמיתי
סופרת "הארץ" בפתח־תקווה

תביעה של משרד תיווך לתשלום שכר טירחה, על אף שהנתבעים מכרו את הדירה ללקוח שנשלח אליהם על ידי משרד התיווך, נדחתה בבית משפט השלום בפתח־תקווה. השופט אהרון כהן הורה לתובעים לשלם לנתבעים את הוצאותיהם בפועל, כולל הוצאות שכר טירחת עורך דין.

מכתב התביעה עולה כי דוד קנטור, בעל חברת "סוניקס שירותים לאורח בפתח תקווה" תבע את אוולין ומרדכי מיכאל, בטענה שקיבלו שירותי תיווך בעבור מכירת דירתם ברחוב סוקולוב בפתח תקווה. הנתבעים הודיעו לו מלכתחילה כי אינם מעוניינים בשירותי התיווך וכי לא ישלמו לו את דמי התיווך. כן אמרו לו, כי הוא רשאי להרוויח דמי תיווך מקונים פוטנציאליים שיביא אליהם. הנתבעים אף סירבו, בשתי הזדמנויות, לחתום על התחייבות על תשלום דמי תיווך לקנטור.

העסקה "התפוצצה"

מגזר הדין עולה כי המתווך הביא לבית משפחת מיכאל את מר שמואל ארגמן כרוכש פוטנציאלי של הדירה. אלא שהעיסקה "התפוצצה" מאחר שהתובע, המתווך, עמד על תשלום דמי תיווך על ידי משפחת מיכאל ואלו כאמור סירבו בתוקף. המוכר והקונה יצאו לדרכם מבלי לסכם דבר. לאחר זמן מה התקשר ארגמן עם משפחת מיכאל ללא עזרת המתווך והצדדים הגיעו להסכם; לפי המחיר שהתובע־המתווך השיג מלכתחילה אצל משפחת מיכאל.

הנמקה מוטעית

השופט קבע, כי ההנמקה שהביא בא כוח התובע, כי לא יתכן שהנתבעים ישתמשו בשירותי המתווך ללא תשלום וכי לא יתכן כי השירותים יסופקו להם חינם, הינה הנמקה מוטעית. עוד קבע השופט, כי העובדה שהעסקה התפוצצה במשרדו של התובע ואחר כך הצדדים בעצמם השלימו אותה ללא עזרת המתווך אין בה כדי לשנות דבר ביחסים שבין התובע לנתבעים. עוד קבע השופט בפסק הדין, כי "בהחלט יתכן שהנתבעים יזכו בפרי עמלו של המתווך שזימן את הצדדים מלכתחילה בלא לשלם, וזו משום שסוכם במפורש שלא ישלמו כמו במקרה הנדון".

300 עובדי המלונות מרינה ודיפלומט הכריזו סכסוך עבודה

מאת הדר בלומנקרנץ

300 עובדי בתי־המלון מרינה ודיפלומט בתל־אביב, השייכים לרשת מלונות שיף, הכריזו אתמול באמצעות מועצת פועלי תל־אביב, על סכסוך עבודה בגין אי־העברת כספים לקרן הגימלאות של מבטחים, וכן לקרן ההשתלמות "כנרת" ולתשלום מס אחיד, מזה כחמישה חודשים.

עד לפני שלושה חודשים נהגו לקבל את משכורתם, לא יאוחר מה־9 לכל חודש. אולם בשלושת החודשים האחרונים קיבלוה ב־15 ולעתים ב־16 לחודש. בהתאם להכרזתם, אם בתוך שבועיים לא יימצא הסדר, יפתחו העובדים בשביתה. את תגובתו של חיים שיף לא ניתן היה לקבל אמש.

שר האנרגיה: יש מקום להוזיל מחירי החשמל ב־3%

כן סבור שחל שניתן להוזיל המזוט תוך השוואתו למחירי השוק האירופי

מאת יהודה שרוני
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

שר האנרגיה והתשתית משה שחל סבור כי יש מקום להוזיל את מחירי החשמל ב־3% למפרע מתחילת נובמבר. כמו כן סבור השר כי ניתן להוזיל את מחירי המזוט והשוואתם למחירי השוק האירופי.

ראש מינהל הדלק במשרד האנרגיה, שמעון גלבוע, סבור כי מחירי המזוט לתעשיה בישראל, אינם גבוהים ממחיריו השוררים באירופה. לדבריו, מחיר טון מזוט לתעשיה בארץ עומד כיום על 177 דולר לטון, בעוד שמחירו באירופה יכול להגיע בחלק מהארצות עד ל־183 דולר לטון.

ארגוני התעשיינים טוענים לעומת זאת, שמחיר המזוט בארץ גבוה ב־13% ממחירו באירופה, והפרש זה חל גם לגבי המזוט הנצרך על ידי חברת החשמל.

קורפו רוצה להפעיל צילום אוטומטי בכל הצמתים העירוניים המרומזרים

הפנה בקשתו למשטרה בנימוק: תאונות רבות קשות — בשל "גניבת" אור אדום

(עש"ת). משטרת ישראל התבקשה ע"י שר התחבורה חיים קורפו, לבדוק אפשרות להציב מצלמות אוטומטיות בכל הצמתים העירוניים המרומזרים במדינה (כ־600 במספר).

בסיור שערך שר התחבורה חיים קורפו במטה הארצי של המשטרה, כאורח המפכ"ל, ציין השר כי תאונות רבות וקשות מתרחשות בצמתים עירוניים בשל "גניבת" אור אדום. הצבת מצלמות אוטומטיות בכל הצמתים תביא — לדעת מר קורפו — לירידה ניכרת בתאונות ובנפגעים.

מפכ"ל המשטרה רב ניצב דוד קראוס הודיע כי הוא רואה בחיוב את הצעת קורפו והוא הטיל על המדען הראשי של המשטרה לבדוק את הצעתו של שר התחבורה.

קורפו חזר והעלה בפני מפכ"ל המשטרה את תביעתו להקמת משטרת תנועה ארצית והדגיש כי הגורם הדרמינטי ביותר במניעת תאונות ועבירות תנועה הוא נוכחות ישירה ואכיפת החוק.

עורך את העמוד: חיים טל

מבצע
נופש והרזיה
בבית פרומר באשקלון
תכנית מאורגנת
טל' 051־34901
051־36293

בכתב־הגנה נגד תביעת פיצוי על אי כיבוד כרטיס־אשראי

בל"ל: הקבלן בלושטיין חרג מזכותו למשוך מט"ח בחו"ל בכרטיס־ויזה

מאת אריה לביא
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

בנק לאומי טוען, כי הקבלן שלום בלושטיין עבר על הוראות חוק הפיקוח על מטבע חוץ ומשך באמצעות כרטיס הויזה שהיה ברשותו 7,500 דולר, כאשר היה רשאי למשוך 2000 דולר בלבד.

הדברים נאמרו בכתב הגנה שהגיש הבנק באמצעות עורך הדין בנימין לוינבוק, בעקבות תביעה משפטית שהגיש הקבלן נגד הבנק ונגד חברת כ.א.ל. המפעילה את כרטיס האשראי "ויזה".

בלושטיין תבע מהבנק פיצויים בסך 10 מיליון שקלים, לאחר שבעת היותו בחו"ל, נמנע הבנק מלכבד את כרטיס האשראי שלו והוא לא יכול היה לשלם בעבור שרותים שרכש, בהם השכרת רכב ושירותי מלון. כן גרמה לו, לטענתו, עגמת נפש, מפני שלא היו בידיו אמצעים לשלם בעבור השירותים שרכש.

"לא ייתכן שהדרוזים יהיו באפלה בעוד לולי התרנגולות של היהודים — מוארים"

מאת נורית כהנא

"לא ייתכן שתושבי הכפרים הדרוזיים יהיו באפלה, בלילה, בשל אי אישור תוכניות המתאר שלהם — בעוד לולי התרנגולות של הישובים היהודיים הסמוכים יהנו מאספקת חשמל", טענו ראשי מועצות מקומיות דרוזיות, בעת סיור שערכה אתמול ועדת הכנסת המשותפת לענייני כספים חוץ וביטחון בכפריהם.

בסיור התברר כי האבטלה בכפרי הדרוזים גדולה במיוחד רק בכפר. מגד. בו 400 מובטלים. בדלית־אל־כרמל מובטלים כיום 300 תושבים.

60 נחקרים עקב פיצוץ בגן הזיכרון בחיפה

לא היו נפגעים

(ע). כ־60 חשודים נעצרו אתמול לחקירה ע"י משטרת חיפה, בעקבות התפוצצות מטען חומר נפץ בגן הזיכרון ליד בית הממשלה בעיר.

הפיצוץ אירע בשעה 1145. המטען שהתפוצץ הונח מאחורי ספסל בגן הזיכרון. לא היו נפגעים ולא נגרם נזק. חבלנים וכוחות משטרה הוזעקו למקום, סגרו את הכניסות לגן הזיכרון וסרקו את האזור.

במהלך הסריקות עצרה המשטרה 60 חשודים שעוכבו לחקירה. דובר משטרת חיפה מסר כי לאחר מיון וגביית עדויות צפוי שחרורם של רבים מהחשודים.

שיפוצים ברמה גבוהה!

צריך לשפץ בנין, משרד, דירה? פנה למישהו שאפשר לסמוך עליו. אנשי חברת ד.נ.י יבצעו בשבילך עבודות בניה, הריסה, צבע, טפטים, אינסטלציות מים וחשמל, בדיקנות ובמחיר הוגן.

ד.נ.י.
שרותי תיקונים
ותחזוקה בע"מ

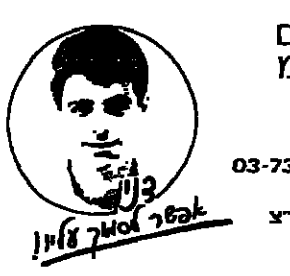

משרד ראשי:
רח' ביאליק 59 ר"ג
טל' 03-734933.734710
סניף דרום:
רח' כרמל 19 ראשל"צ
טל' 03-950106

מטבח צרפתי פאר - אקסלנס לה קסטל
Le Castel

לסעוד בחוץ -
מטבח צרפתי - באוירה של יפו העתיקה.
שילוב נפלא ההופך את הארוע לאירוע חגיגי.
אשפי המטבח הצרפתי, אליאן והנרי קומן,
מציעים מבחר של 80 מנות - שבל אחת מהן היא חגיגה לחיך
המעודן, באוירת פאר, שרות מעולה תנגני רקע (פסנתר וכינור).
פתוח יום יום — משעה 16.00 עד חצות — פרט ליום ראשון
מתקבלות הזמנות למסיבות גואל ולסילבסטר בתפריט חגיגי מיוחד
בואו לחגוג אצלנו ארועים משפחתיים וחברתיים.
מכבדים כרטיסי אשראי

ככר קדומים 14
יפו העתיקה
הזמנת ארועים
טל' 03-836507

Hecht הכט

חמין עם בשר טרי של הכט.
יותר טעים — פחות יקר
עכשיו רק 9200 ש' לקילו.

החורף בא. תני לצ'ולנט
שלך רק את הטוב ביותר
בשר מיוחד — עכשיו
במבצע: 9200 ש'
בלבד.

בשר לחמין טרי
9,200 ש'
צלי בשר כבוש טרי
13,500 ש'
קציצות בקר
בטעם של אמא
29,700 ש'

בית ממכר
לבשר
ולעוד
דברים טובים

מרכז מסחרי
כפר שמריהו
טל. 052-78631

שעות פתיחה: ● יום א' 08.00—13.00 ● יום ב' 08.00—13.00 16.00—19.00 ● יום ג' 08.00—13.00 16.00—19.00 ● יום ד' 08.00—13.00 16.00—19.00 ● יום ה' 08.00—13.00 16.00—19.00 ● יום ו' 08.00—14.00.

מזל טוב להכט.
5 קווים חדשים 052-78631 (5 קווים).

בימים ההם בזמן הזה

בימים אלה, באשר כל תפוצות ישראל עומדים לחוג את חג החנוכה ולהדליק נרות חנוכה – סמל נצחון החשמונאים על היוונים והמתייוונים ומזכירים בתפילה את כוונת הוד היווני "להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך..." ואת הנס הגדול של מסירת "רבים" ביד "מעטים".

יזכרו כל אלה ובראשם ראש הממשלה מר שמעון פרס המנסים להחדיר לארץ ישראל (באמצעות הכרה ב"גיורים" פיקטיביים), אלפים ורבבות גויים לשורות עם ישראל,

כי "נצח ישראל לא ישקר", ורוב כפוי באמצעות תרגילים מפלגתיים ופרלמנטריים, אינו מהווה משקל נגדי לנצח ישראל. לקונן מצד אחד על השואה הדמוגרפית המאיימת על עם ישראל בגין ההתבוללות, ומצד שני לעודד את נושאי הלפיד של ההתבוללות, זוהי התייהדות דו־ערכית, צינית וצבועה.

הטענה, כי הכרה בלעדית בגיור האחיד המקובל מדורי דורות גורם, כביכול, לפילוג בעם – אינה אלא דמגוגיה זולה וזריית חול בעיניים.

ההיפך הוא הנכון: הכרה ב"גיורים" פיקטיביים, שרוב העם אינו מכיר בהם – היא היוצרת חלוקה לשני עמים ופילוג הרסני בעם ללא תקנה.

התלכדות סביב לדרך אחת ויחידה להצטרפות לעם היהודי – גיור כהלכה – תביא אחדות בעם.

למען שלמות האומה – גיור כהלכה!

הועד למען שלמות העם
שלום עליכם 20, ת"א
טל. 03־282098

בזק החברה הישראלית לתקשורת בע"מ

סניף חדש של בזק בחיפה

במגמה לשפר את השירות לציבור תפתח חברת בזק
ב-15.12.85 סניף חדש בחיפה.

ברח' ירושלים 23 (פינת רח' הים 8) **טלפון 04-648311**

הסניף ישרת את תושבי העיר חיפה, ישובי הר הכרמל וחוף הכרמל עד עתלית (האיזור שמספרי הטלפון שבו מתחילים בספרות 2, 3, 5, 6, 94).

תושבי הקריות, קרית טבעון, יקנעם וכפר חסידים - ימשיכו בשלב זה לקבל את שירותיהם בסניף הקיים שברח' י. ל. פרץ 32.

הסניף החדש יטפל: ● בבקשות להתקנת טלפונים והעתקתם.
● בירורי חשבונות וגביית חובות.
● שינוי רישום הבעלות על הטלפון.
● תיקוני כתובת ושינוי־שם
● הזמנת ציוד נוסף.

מועדי קבלת הקהל: בשעות הבוקר: בימים א' ב' ג' ד' ו' 8.30 - 12.30
(ביום ה' אין קבלת קהל בשעות הבוקר)
בשעות אחה"צ: בימים א' ה' 16.00 - 18.30.
תחנת השירות לתיקון טלפונים תשאר בשלב זה בכתובתה הנוכחית ברח' י. ל. פרץ 32, חיפה

סוגרים לרגל ההעברה
הטיפול הניתן בסניף הקיים של חברת בזק ברח' י.ל. פרץ 32,
לתושבי חיפה, הכרמל וחוף הכרמל,
יופסק ביום ג' 10.12.85,
קבלת הקהל בסניף החדש תפתח ביום א' 15.12.85.

מתן השירותים בסניף שברח' י. ל. פרץ לתושבי הקריות, קרית טבעון, יקנעם וכפר חסידים יימשך כרגיל.

ל.פ.מ.
בזק/ המחלקה ליחסי ציבור

נגמר לך המצבר ויורד גשם?

שריר

★ ציוד חדיש וחדשני
★ פריסה ארצית
★ מוקדי שירות
24 שעות ביממה
★ 7 ימים בשבוע
★ אחריות
★ אמינות

צלצל ואתה מנוי:
ת"א — 7514450
י־ם — 246418
חיפה — 674476

יש לך שריר בכל מקום ובכל זמן
משרדינו החדשים: רח' היצירה 12 רמת גן
מיקוד: 52521 טל: 7514433

החברה הגדולה והמובילה בשרותי רכב וגרירה בארץ.
בבעלות "דלק" "הסנה" ו"הפניקס"

מבצע! 4 תשלומים בלי ריבית

שנת ייצור	מחיר רגיל במזומן	4 תשלומים ללא ריבית
85-86	44950	11230x4
83-84	59950	14980x4
80-82	67500	16875x4
76-79	82500	20625x4
70-75	97500	24375x4
69־קודם	119900	29975x4

אני מבקש להצטרף כמנוי לשריר
שם: ______
כתובת: ______ מס' הרכב: ______
סוג הרכב: ______ סוג כרטיס אשראי: ______
שנת ייצור: ______ מספר: ______
רצ"ב צ'ק: ______ בתוקף עד: ______

הארץ

יום ו', כ"ג בכסלו, תשמ"ו
6 בדצמבר 1985

ירושלים: רח' ההבצלת 2 טל' 224245-6 ת.ד. 273 מיקוד ירושלים 91002 חיפה: רחוב נורדוי 20 טל' 661166-8 ת.ד. 5259 מיקוד חיפה 31052

בתל־אביב: המערכת, ההנהלה, מחלקות המודעות, ההפצה והמנויים. רח' זלמן שוקן 21, טל' 824261 ת.ד 233 מיקוד תל־אביב 61001

המו"ל: הוצאת עתון "הארץ" בע"מ, רח' זלמן שוקן 21, ת"א
העורך: גרשום שוקן העורך האחראי: מתי גולן.
אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ואינה מחזירה כתבי־יד.
HAARETZ Daily Newspaper. Tel-Aviv Israel - POB 233. Tel 824261

משבר הבריאות ופתרונו

המשבר במערכת הבריאות הגיע לנקודה שבה לא תוכל ממשלה אחראית לעמוד מן הצד ולראות כיצד ועד להיכן יתדרדר השירות החיוני. אפילו אם מניחים (הנחה שקרוב לוודאי אינה מבוססת) כי מנהלי בתי החולים נוטים לדרמטיזציה בתיאור מצב המוסדות שלהם, הרי העובדה שהקשיים במערכת האישפוז נמשכים כבר חודשים רבים, ומראים בבירור סימני החרפה, מחייבת את הממשלה לנקוט ללא דיחוי צעדים יעילים כדי לפתור את הבעיות.

הבעיות המיידיות אינן יכולות להיפתר אלא על ידי צעד המנוגד בתכלית הניגוד למדיניות הכלכלית של הממשלה: הזרמת סכומים ניכרים לבתי החולים על מנת להבטיח אספקה תקינה של מצרכים ושירותים שבלעדיהם אי־אפשר לקיים את שירותי האישפוז. הזרמה זו תהווה חריגה מן התקציב כפי שתוכנן. יש לקבל באמון את הודעות האוצר כי הסכומים המגיעים למשרד הבריאות מקופת המדינה, הוזרמו ומוזרמים למשרד באופן סדיר, וכי מקור הבעיות הוא בחובות התופחים של קופות חולים מסויימות (לא כולן) לבתי החולים. במצב זה ברור שכל סכום נוסף שיזרים האוצר למערכת הבריאות יבוא מן הרזרבה המצומקת - או מבית הדפוס.

כדי למנוע את תוצאות הלוואי השליליות של מימון מסוג זה בטווח ארוך, יש לנקוט בעת ובעונה אחת עם ההזרמה צעדים שיבטיחו פתרון יסודי של המשבר. פתרון כזה מחייב הגדלת הנטל המוטל על הזוקקים לשירותי הבריאות. מתברר — וזו עובדת יסוד שאי־אפשר עוד להתעלם ממנה — שמערכת הבריאות איננה מסוגלת לקיים את השירותים ברמה מתקבלת על הדעת במסגרת כלל המשאבים העומדים לרשותה לפי ההסדרים הנוכחיים. מאחר שהמדינה אינה מסוגלת להגדיל את הנתח התקציבי המופנה למערכת הבריאות — וזאת עובדת יסוד שנייה שיש להביאה בחשבון — אין מנוס מלתבוע ממבוטחי קופות החולים להגדיל את השתתפותם במימון המערכת. דבר זה צריך להעשות על ידי העלאת דמי החבר המועברים לקופות החולים, או על ידי הטלת אגרות ניכרות על הנזקקים לשירותים — או על ידי שני הצעדים גם יחד.

מאחר שהממשלה נדרשת להציל את מערכת הבריאות מהתמוטטות, היא זכאית, ואף חייבת, לקבוע את התנאים שבמסגרתם תיעשה פעולת ההצלה. אם קופת החולים הכללית תתנגד להעלאת המס האחיד ולהטלת אגרות על המשתמשים בשירותים, חייבת הממשלה לכפות צעדים אלה באמצעים החוקיים העומדים לרשותה. לא יתכן שקופת החולים תדרוש במפגיע שהממשלה תחלץ את מערכת האישפוז מהתמוטטות, אך כאשר הממשלה תיגש לגייס את המשאבים הדרושים לכך במקום שמשם ראוי לגבותם, תביע קופת החולים את התנגדותה הנמרצת לכך בשם עקרון הוולונטריות.

בריטניה פורשת מיונסק"ו

מאת שאול צדקא, סופר "הארץ" בבריטניה

לונדון (מיוחד ל"הארץ"). למרות לחציהן של מדינות השוק המשותף ויפאן, על אף ביקורת נוקבת באופוזיציה ובקואליציה כאחד, החליטה אמש בריטניה לפרוש מארגון יונסק"ו. את ההחלטה קיבלה ראש הממשלה מרגרט תאצ'ר בנוכחות עם שר החוץ ג'פרי האו, ובניגוד לדעתו הנמרצת של ראש הממשלה לשעבר אדוארד הית'.

אנשי משרד החוץ הסבירו, כי אין טעם בהמשך המעורבות הבריטית בארגון אשר הפך את מדינות המערב שעיר לעזאזל לכל הצרות המתרגשות על העולם השלישי. הם ציינו את יהירותו של יו"ר הארגון ואת העוינות השוררת בו כלפי אירופה וארה"ב.

קאנצלר גרמניה המערבית הלמוט קוהל ונשיא צרפת, שביקרו בשבועיים האחרונים בלונדון, ניסו לדבר על לבה של תאצ'ר. אולם זו היתה נחושה בדעתה לפרוש מארגון החינוך, המדע והתרבות של האו"ם, בצעד אשר הוגדר על ידי מתנגדיה במפלגת הלייבור ככניעה לתכתיביו של הנשיא רייגן.

שיחות קהיר: מגע עדיף מנתק

מאת פולס

"משלחות המגב"לים" של משרדי ראש הממשלה והחוץ, יצאה לקהיר שנה, ועתה צריך להמתין לבוא המשלחת המצרית המקבילה לירושלים. עמדות שני הצדדים בסוגיית טאבה נשארו כשהיו: האם לשפוט לפי התבטאויותיו האחרונות של חוסני מובארק, אין סיכוי כי מצרים תשוב למסור את ניהול מגעיה השוטפים עם ישראל בידיו של שגריר. ישראל הרי אינה מוכנה לוותר על זכות ההתערבות בדרום־לבנון — ופשיטת צה"ל השבוע לכפר המצוי צפונית מרצועת הבטחון, תוכיח. גם אין להבחין בצעדים לקראת פתרון הבעיה הפלשתינית: מינויו של אחד מבני משפחת אל־מצרי לראשות עיריית שכם לא ייחשב בקהיר אלא כקומץ שאינו משביע את הארי.

מצרים, הטוענת כי ישראל היתה חייבת להחזיר לה את אזור טאבה על פי תנאיו של חוזה השלום, כחלק של חצי־האי סיני, דורשת למסור סכסוך זה לבוררות: היא מבססת תביעה זאת על הנימוק כי שלב המשא והמתן מוצה זה מכבר, וכן ש"פישור" אינו מבטיח הכרעה שתחייב את שני הצדדים. מצרים כופרת בטענת ישראל לפיה יש להקדים פישור לבוררות.

לעומת עמדה מצרית אחידה ומלוכדת, חלוקות הדעות בצד הישראלי. מ"מ ראש הממשלה ושר החוץ מתמיד בהתנגדותו לבוררות — לפחות כל עוד לא יוקדם לה ניסיון של פישור. לעומתו סבור ראש הממשלה כי מוטב להסכים לבוררות עכשיו, והוא אף מעריך כי סיכויי ישראל לזכות בה אינם מבוטלים כלל ועיקר. שמעון פרס השיג את הסכמתו של ממלא מקומו להידוק השיחות עם מצרים: נראה כי את הדיווח קנה במחיר הסכמתו שלו לכך שמשלחת המגב"לים תעמוד, לפחות בשלב הראשון, על פישור, בניגוד לעמדה המצרית המוסיפה לגרוס בוררות.

עמדת מצרים נראית בעינינו נוקשה מדי: מה תפסיד אם תחדל להתעקש על נוסח הסעיף הנ"ל, שאין בו אחיזה לתורת השלבים של יצחק שמיר, תסכים להקדים פישור לבוררות? הרי גם המחזיקים בעמדה הקשוחה ביותר בצד הישראלי יאלצו להודות, בכבוד ומקדמה, ואחרי כשלון הפישור, ששוב אין להימנע מבוררות. אך גם ייתכן כי חוסני מובארק ויועציו מאמינים כי נכונותם לבוררות מעידה דווקא על פייסנות. ואם נגיד כי הם מתעקשים על בוררות משום שיוכלו להסכים לריבונות ישראלית על טאבה רק על סמך פסק בוררות שיקבע נחרצות, על סמך בדיקת כל המסמכים וכל המפות, כי האזור שייך לישראל כדת וכדין — כלום נייחס לשלטון המצרי, מנה מופרזת של רצון טוב כלפי ישראל?

*

רווחת אצלנו דעה כי המצרים טרחו להחריף את ניגודי הגישה בסוגיית טאבה משום שראו בה מנוף שבעזרתו הם יכולים להוכיח לעולם הערבי כי בעיצוב יחסיהם כלפי ישראל קיים גבול שאין הם מוכנים לעוברו. בעלי תפיסה זו גורסים כי שום ויתור ישראלי בעניין טאבה לא יקדם את השלום הקר, ובכלל, מצרים מתחרטת על שעשתה "שלום נפרד" עם המדינה היהודית: את חוזה השלום היא רואה כבכס רק משום שהוא משחרר אותה מהפחד מפני התקפה צבאית ישראלית. בכל הנוגע לפירוש חוזה השלום — לרבות הסכסוך על טאבה — תגלה מצרים אי־פשרנות מוחלטת, ואל לה לישראל להשלות את עצמה כאילו אם תסכים לבוררות על טאבה, תגיע ל"נירמול" היחסים עם קהיר.

אפשר כי צודקים בעלי הדעה הזו. חוסני מובארק איננו דומה לאנוואר אל־סאדאת ואיננו שותף לחזונו — אם היה לו כזה. סאדאת נרצח; הפונדמנטליזם האיסלאמי מרים ראש במצרים; מן השלטון המצרי הנוכחי אין לנו מה לקוות, מעבר לזה שהוא יינזר מליזום מלחמה נגדנו; ואין ביטחון שלא ייגרר אי־פעם ויצטרף לקואליציה כלל־ערבית נגד ישראל.

לפי גישה פסימית זו, אין אף לסמוך על האוריינטציה הפרו־אמריקאית של מצרים; מכל מקום — מוטב שנגלה גם אנו גישה נוקשה בעניין טאבה; לעולם אין לדעת מה תפסוק הבוררות, וכל ויתור על טאבה יהיה בחזקת קורבן־שווא.

*

ראש הממשלה איננו שותף לדעה זו. כלום משקפת עמדתו אופטימיות ללא תקנה?

לעיתים נראה כי אמנם זו אחת מתכונותיו האופייניות; אבל אין להאשים אותו בראייה ורודה כשהוא מזהיר כי מצב היחסים שלנו עם מצרים איננו יכול להישאר כמו שהוא כעת; או שישתפר, או שיידרדר — ומדיניותנו הוא למנוע הידרדרות. מי בישראל שהאמינו כי סאדאת היה מוכן להסתפק בהחזרת חצי־האי סיני למצרים, ושחתם על תכנית האוטונומיה בהסכמי קאמפ דייוויד רק כדי לצאת ידי חובתו, ושמיסודו של דבר לא דאג לעתידם הפוליטי של הפלשתינים, ודאי שנתפסו לטעות. מצרים נזקקת להצדקת השלום עם ישראל, גם עתה; סילוקו של צה"ל מסיני לבדו איננו מספיק לכך, מה גם שהוראות הפירוז בחוזה השלום מגבילות את חופש ההיערכות של הצבא המצרי שם.

דא עקא כי אותו נימוק המדרבן את ראש הממשלה לחפש פשרה עם מצרים בעניין טאבה — החשש מהתחדשות סכנת המלחמה ביותר מחזית אחת — הוא אשר מקנה יתרון דווקא לצד המצרי: אם חיוני לה לישראל חימומו של השלום הקר — מדוע לא לגבות על כך מחיר ככל האפשר גבוה? ועם אלה הפראמטרים של המשחק — אזור טאבה עשוי להצטייר בעיני קהיר אפילו כמחיר נמוך.

מצרים ציפתה כי חוזה השלום עם ישראל ישמש מבוא לשלום באזור כולו. ציפיה זו לא התממשה. במצב זה של העניינים מצרים אינה חשה בנוח; וכל אלה בקהיר הטוענים בהתמדה כי אין השלום במזרח התיכון נתון לחלוקה, מדגישים בסיפוק כי ההתפתחויות באזור מצדיקות את תחזיתם. בנסיבות אלה אין לצפות להתרככות העמדה המצרית בעניין טאבה.

התקשחות בקהיר תחזק כמובן את יצחק שמיר ויתר נציגי הליכוד בממשלת ישראל; ואפשר לשאול מה הטעם בסיבובים נוספים של דיוני מגב"לים. כלום אפשר להגיע לידי תוצאות רק משום ששני הצדדים ממשיכים לשוחח ביניהם? אפשר ללעוג לתקווה זו; אך מגע, לפחות, הכל, עדיף מנתק.

צמרת נשחקת

שאלת השחיקה האישית בצמרת הבית הלבן לא תיפתר רק בדרך של החלפת יועצים

מאת צבי בראל

וואשינגטון

ואשינגטון לא הופתעה כשהודיע הנשיא רייגן שלשום שהוא מקבל את התפטרותו של יועצו לביטחון לאומי רוברט מקפרליין. השמועות על רצונו של סגן האלוף לשעבר בן ה־47, אשר מונה לפני שנתיים וחודשיים לתפקיד יועץ הנשיא, התגלגלו כבר לפני כחצי שנה. לידידיו סיפר כי הוא עייף מן התפקיד השוחק, ממלחמות הצמרת ומן הצורך לשחק את תפקיד המתווך, לא בין המעצמות או בסכסוכים בין־לאומיים, אלא בין חברי הממשלה של רייגן ובמיוחד בין שר החוץ שולץ לשר ההגנה ויינברגר.

מנגד יודעת הרכילות הפוליטית לספר כי עיקר מאבקו היה בראש המטה בבית הלבן, דונלד ריגן. היה גם מי ששמע לפני חודשים ספורים ויכוח קולני בין השניים, שבסופו זרק מקפרליין לדונלד ריגן "אתה יכול לקבל עכשיו את התפטרותי". אך ארוחת צהריים אינטימית של השניים, יישרה לתקופת מה את ההדורים. אך רק לתקופת מה, משום שדונלד ריגן, מאז החליף את תפקידו כשר האוצר עם ראש המטה הקודם ג'ימס בייקר, הודיע שהאיש מספר שניים בבית הלבן, הוא עצמו, יטפל לא רק בעניינים ניהוליים אלא בקביעת מדיניות.

אך לפתע מצא עצמו מקפרליין מול אדם חסר כישורים בתחום מדיניות החוץ, שאיננו מושיב במיוחד את הקונגרס, אינו יודע כיצד לטפח קשרים עם גבעת הקפיטול, ובכך יוצר קשיים לבית הלבן גם בתחום מדיניות הפנים. אך במיוחד מצא מקפרליין בדונלד ריגן אדם החושש למעמדו והדואג לטפחו גם על חשבון עשיית מדיניות. שנתיים קודם לכן לא היה מקפרליין רואה בכך כל בעיה. האיש ששירת 20 שנה במארינס, בנו של חבר קונגרס לשעבר מטכסס, בוגר המכון ללימודים בין־לאומיים בשוויץ, אינטלקטואל "יבש במקצת" ששירת כעוזר בבית הלבן של פורד וניכסון וכעוזרו הבלתי נראה של הנרי קיסינג'ר, הזיל את דרכו אצל הנשיא רייגן בטונים נמוכים.

כישור עבודה בלתי נלאה

כשמונה, באוקטובר 1983, לתפקיד היועץ הוא היה למעשה בחירה של פשרה, מין דמות לה הסכימו שר ההגנה ושר החוץ מאחר שלא ראו בו כמי שעלול לאיים על מעמדם. יכולתו הארגונית, הכרתו את עבודת הממשל בתוקף תפקידיו הקודמים, היכרותו עם הקונגרס בהיותו עוזר של הסנאטור ג'ון טאואר בוועדת השירותים המזוינים, כושר העבודה הבלתי נלאה שלו הכולל שבע עשרה שעות עבודה מדי יום עם המשכים בבית באמצעות המחשב האישי, וחוסר קשריו האישיים עם הנשיא רייגן הפכו אותו למועמד רצוי ובלתי מסוכן לסביבה הריגנית הקרובה. אך "האיש השקט" מצא עצמו די מהר בתפקיד של שומר הגדר בין "הגדולים". "הבעיה בבית הלבן היא, שכאשר יש חילוקי דעות בין שר החוץ לשר ההגנה, הנשיא רוצה לשמוע עליהם ולפלפל בהם" אמר פקיד בבית הלבן. "אך הנשיא יכול לתת הנחיות כלליות ביותר, לרוב במאקרו, בעוד שהעבודה בפועל, הפרטים ואופן הביצוע משאירים מקום רחב לחילוקי דעות בין השרים".

כאן ברוך כלל נכנס מקפרליין כמתורגמן למדיניותו של הנשיא. "ככל שהוא מצליח לנטרל את הויכוחים הפנימיים, ככל שהנשיא חש בהרמוניה יחסית שהוא מצליח ליצור תוך מילוי כוונותיו של הנשיא, גדלה השפעתו של היועץ". חשיבותו של היועץ גדלה דווקא משום שהנשיא רייגן "אוהב" לקבל החלטות מבריפות בפורום מצומצם, למרות התמיכה הפר מבית שלו ב"עבודת ממשלה". כך מצאו עצמם וינברגר, שולץ, ראש הסי.איי.אי ויליאם קייסי וראש מטה הזרועות המשולבים "נזקקים" לאישורו ולהכנתו של מקפרליין כדי להוליך את הנשיא להחלטות רצויות. האיש האפור, הטכנוקרט, "חסר המחשבה היוצרת" כפי שאומרים עליו מבקריו, הפך תוך חודשים ספורים למי שאוזנו של הנשיא כרויה לו עד כדי כך שדי היה לחתום על מזכרים בשם הנשיא או לטלפן לשרים ולומר להם "הנשיא רוצה" גם מבלי שיתייעץ קודם לכן עם רייגן.

הכרתו את הנושאים, שפע האינפורמציה שזרמה למשרדו, ויכולתו לשלוט במאגרי מידע שאינם עומדים לרשותם של השרים באופן נפרד, יכולת הבחנות שלו וסגנונו הבלתי פולמוסי על פיו "נהג לשאול את השאלות הנכונות במקום להכתיב תשובות" הביאו אותו לעמדה בה כבר לא היה מוכן לקבל עוד את התואר "מספר שניים" בבית הלבן, בוודאי לא ממי שהוא העריך כמומחה פחות ממנו בנושאים עליהם הוא מופקד.

התפטרותו של מקפרליין, סיבותיה כמו גם דרך תפקודו, הן סימפטומטיות לדרך מימשלו של רייגן והן גם מעלות את שאלת יכולתו של הממשל הרייגני לתפקד באופן יעיל על פי קווי מדיניות ברורים תוך יכולת יישום ומבלי שכוח א' מנטרל את כוח ב' או שהתוצאה תהיה פשרה בין לוחצים אישיים הנרכים מדיניות. כך לדוגמה שואלים כאן האם התערבות הכוח האמריקאי בלבנון היתה אמנם הכרחית או שנבעה מנטייתו האישית של שולץ ותמיכת מקפרליין בו ששינה אחר כך דעתו והצטרף לווינברגר כשהמליץ על נסיגתה?

לשחוק את תפקיד המתווך

עד כמה נובעת תמיכתו של מקפרליין במערכת ההגנה החללית ברצונו לפייס את ויינברגר ועד כמה היא מבוססת על הכרה בחיוניותה הדרושה, עד כמה ניסוחיו הפשרניים של מקפרליין ביחס לסובייטים נובעים שוב ממערכת היחסים שלו עם שולץ המבקש לנקוט בדיפלומטיה לא רעשנית כשממול זועק משרד ההגנה להתקפת מוחץ? אין ספק שיחסים אישיים כאלה, במיוחד בשיטת הקבינט המצומצם בה נוקט רייגן, עלולים ליצור מדיניות בלתי מכוונת, או זניחת ביצוע מדיניות קיימת, הכל בהתאם למצב יחסי הכוחות האישיים בתוך הבית הלבן בזמן נתון.

מקפרליין, יועצו השלישי של רייגן לביטחון לאומי, עזב עמדת כוח כשהוא בשיא הצלחתו. במקומו מינה רייגן את סגנו, אדמירל ג'ון פוינדקסטר לתפקיד. גם הוא, כמו הממונה עליו, מתחיל את התפקיד בטונים נמוכים ובעמדה בלתי מרכזית. הוא האיש שתכנן אמנם את יירוט המטוס המצרי שהטיס את המחבלים שחטפו את האוניה אכילה לאורו, אך חוות הדעת הראשונה עליו אומרת רק שהוא "איש מסודר, בקי בנושאים, שיהיה מסוגל להעביר לנשיא ניירות עמדה קצרים ותמציתיים". על יכולתו בתחום מדיניות החוץ אין יודעים הרבה ויחסיו עם הקונגרס מסתכמים בהיכרות שטחית. אך הוא יהפוך עתה לאוזנו של הנשיא ואולי תוך זמן מה גם לפיו. הוא יצטרך, כמו קודמו, להתמודד עם שרי החוץ וההגנה בעלי היחסים האישיים עם הנשיא, לשחק את תפקיד המתווך, ובתוך אלה להוליך קדימה את מדיניותו של הנשיא, תוך לקיחת חלק פעיל בהתווייתה.

מקפרליין סיפר פעם שהאבקוק התלונן אצל הפיל שכולם רומסים אותו ושהוא בעצם די דפוק. הציע הפיל לאבקוק להפוך לנשר. "עצה טובה" אמר האבקוק "אבל איך הופכים לנשר?" "זוהי בעיה לוגיסטית שאינה נוגעת לי" השיב הפיל "אני שייך לתכנון מדיניות". מקפרליין עצמו התחיל כאבקוק וסיים כנשר. לפני מוליפו עומדת בעיה דומה, ולפני הבית הלבן ניצבת שאלת השחיקה העצמית שאיננה יכולה להיפתר רק דרך החלפת יועצים.

עניינים קטנוניים / יואל מרקוס

פרס נתן, פרס לקח / הרישוי והמיסוי / למה שרון נדחף? / שוב קישון / מסוכן ממיסיון / שנת העלייה הפנימית / איפה הקוף

פרס נתן פרס לקח. ראינו השבוע תצלום שלו מלפני 40 שנה, רוכב על גמל ולבוש בגדי בדואי. ראינו השבוע גם את תצלומו מלפני 42 שנה בתלבושת מדריך בנוער העובד. חבל שלא ראינו תצלום ישן, שבו הוא נראה לבוש חליפה, כמנכ"ל משרד הביטחון או כסגן שר "גוזר סרט" לפתיחת הגוף, שהוא יום הקים ואשר השבוע — איזו אירוניה של הגורל — הודה כראש ממשלה לפרק אותו. האם טעה בשיקול אז או עכשיו?

הרישוי והמיסוי. אילו היתה אצלנו רגישות גבוהה יותר לזכויות האזרח, לא יכול היה להיווצר מצב של "לינקאג'" שרירותי כזה בין רישוי הרכב לבין ההיטל הרצועני המוטל עליו. ההיטל על הרכב הוא בעצם מס ככל מס. אך בעוד שמסים אחרים ניתן לשלמם במועדים שונים, לשיעורים או בבת אחת, על־פי ברירתו של משלם המסים — הרי השרירות היא כאן, בכך שהיטל הרכב נקשר לרישוי ולמועד חידושו. מי שאיתרע מזלו, וחידוש הרישוי שלו חל ביולי 1986, ייאלץ אולי לשלם 20 אחוז מערך רכבו במקום שלושה אחוזים. ואם לא ישלם — לא יוכל לנסוע ברכבו. זה אבסורד. האם גם רישיונותיהם של עורכי־דין, רופאים, רוקחים וכיו"ב תלויים במסים החלים עליהם? קשה להבין מדוע ועדת הכספים אינה מטפלת בעוול משווע זה.

תקדים חסר תקדים. הסכמתה של ישראל לבואם של חוקרים אמריקאיים, שיחקרו לא רק דיפלומטים ישראלים אלא גם את הממונה על הגוף, שלמענו פעל פולארד, היא גם חרפה, גם הודאה חסרת־תקדים, שתהווה תקדים מסוכן לארה"ב עצמה. הרי על־סמך תקדים זה עשויות בעתיד מדינות, שבתחומן נלכדו מרגלים אמריקאיים, לתבוע שיינתן להם לחקור את ראשי הסי.איי.אי. וחוקרים יבואו לכאן רשמית "להחליף דעות" אך בפועל לאסוף עדויות ולקבל לידיהם מסמכים, שיקלו עליהם להרשיע את בני הזוג פולארד בבית־המשפט. ויש לכך היבט חמור. יש, מן הסתם, באיקס מקומות איקס אנשים, השמים חייהם בכפם כדי לסייע לנו — מה זה יעשה להם כשיגלו איך ישראל מסייעת להרשיע את מי שפעל למענה?

מה הוא נדחף? אריאל שרון חזר מסיורו המוצלח בחו"ל, וכבר בנמל התעופה הצהיר, שכל הפרשה — אתם יודעים איזו — לא פוצצה אלא כדי להכפיש אותו ואת בגין. (הוא סוחב אותו עמו בכל הזדמנות. אם שמתם לב). מה הוא נדחף? כנראה שהוא לא יכול לסבול שיהיה סקנדל אחד במדינה, בלי שהוא יככב בו. אבל הפעם זה לא יעזור לו — הפעם נכנסה המדינה לבוץ בלעדיו. זה קורה לפעמים.

דיסקרדיטציה המורה. שוחרי חופש הביטוי והביקורת צריכים לעקוב בדאגה אחרי התופעה, שעיתונים התחילו "ללכלך" על עיתונים. הגרוע מכולם הוא מאיר שלו בתכניתו הטלוויזיונית "כתוב בעיתון". במחיר זוטות ההתחכמויות על התחלקיות שוליות של עיתונים — הוא עושה בכל תכנית עשרים דקות של דיסקרדיטציה לאמצעי התקשורת. בכך הוא כורת את הענף עליו הוא יושב. הוא ודומיו, מסייעים למימסד הפוליטי בנוהג שאימץ לעצמו, להכפיש את אמצעי־התקשורת ולהטיל עליהם את אשמת מחדליהם וחוסר כישוריהם לנהל את ענייני המדינה. יכול להיות באמת, שעיתון לא דייק באיות שם ילד מסויים, ואולי מאמר ראשי אחד היה לירי מדי לטעמו. אך האם שווה בשביל זה לערער בעיני שכבות רחבות בציבור את אמינות אמצעי התקשורת, אשר בכל זאת ולמרות הכל ממלאים שליחות בכך שהם פוקחים עין על הפוליטיקאים שלנו, שלא יעשו במדינה כבשלהם?

הבלי התקרית. הרבה הבלים התפרסמו סביב התקרית המסעירה. למשל: שיש הסכם בין שתי המדינות שאין־מרגלים זו־אצל זו. ובכן אחרי בדיקה יסודית, באפשרותי לקבוע שמעולם לא נחתם הסכם כזה. למשל: הצהרתו של השגריר לשעבר לואיס, "שהוא אינו מודע לכך שבזמן שירותו ריגלה ארה"ב בישראל". בוודאי שהוא אינו מודע. הוא היה בקי מאוד במה שקורה בתוך ישראל, אך ברור ששירותי הריגול אינם רגילים לגלות לשגרירים על פעילותם השוטפת. אפילו לא ללואיס. למשל: הקביעה שהופיעה בעיתונים רבים, כאילו בין ידידים מותר לבצע ריגול אלקטרוני, האזנה וצילומים וכיו"ב, אך אסור לגייס סוכן בתשלום. באמת? ומי קבע זאת? האם היה פחות סקנדל, אילו ארה"ב היתה מגלה שאנו מצותתים לשיחות הפנטגון או מצלמים מהאוויר את מיקום טיליה? כמובן שלא. אבל הם עושים זאת.

שוב קישון. אפרים קישון שב התלונן השבוע (בראיון ברדיו) שהוא זוכה בחו"ל ליותר הערכה מאשר בישראל. שם הוא כוכב, ופה אפילו לא כותבים עליו ביקורות ולא מעניקים לו פרסים. התמרמרותו באמת מתמיהה. ממתי נותנים בארץ פרסים בתחומים אלה למי שמגיע להם? לא עורכו הראשון של מעריב, עזריאל קרליבך, שהנהיג את עיתונות הערב הפופולארית בישראל, ולא גרשום שוקן שהוא אבי העיתונות הבלתי־תלויה ובעלת ההשפעה בישראל, זכו אי־פעם לפרסי עיתונות. פרסים והכרות־תודה בישראל מושגים רק בשיטת יד לוחצת יד, ומפליא שקישון מיצר על שאינו בחבורה זו. אשר לביקורת, יש הרבה סופרים פופולאריים בעולם, שהביקורת מתעלמת מהם בצדק או לא בצדק. על אחד מהם, סידני שלדון, שספריו נמכרים במיליוני עותקים, כתב פעם "טיים", שהוא בוכה על כך מהלך כל הדרך לבנק. לפחות יש לקישון הרבה קילומטרים של דרך לבכות.

מסוכן ממיסיון. מה שצריך להדאיג את החילונים במדינה הם לא המורמונים, אלא המטה הכללי של החוזרים בתשובה. משום שאלה גונבים את נשמותיהם של חילוניים, הופכים אותם לזקנים, פאות, קפוטות וחיי גטו. הרבה הורים איבדו את ילדיהם, ועוד ייכתבו ספרים קורעי־לב על טרגדיות שנפלו במשפחות בישראל. אם יש מיסיון שהוא מסוכן למדינת ישראל הלא הוא המיסיון הזה. השאלה היא האם לא יימצאו קבוצת ח"כים חילוניים, שייזמו תיקון לחוק המיסיון, שיאפשר החלתו על פעילות החוזרים בתשובה?

עלייה פנימית. חבר הכנסת כהן אבידוב עומד להגיש את הצעתו לחייב כל משפחה בישראל להביא בשנה הבאה ילד לעולם, במסגרת שנת העלייה הפנימית. וזאת לאו דווקא משום שזו גזירה שהציבור לא יוכל לעמוד בה. ההיפך הוא הנכון. הצעת החוק עוברה לפרטיה ובין סעיפיה הפסקה טוטאלית של ייבוא אמצעי מניעה (גם טוב לחיסכון בדולארים). מדי ערב יוקרנו בטלוויזיה תשדירי שירות, שבהם יוצגו תנוחות מגוונות, וכן לפחות סרט ארוטי אחד. שלוש פעמים בשבוע תהיה הפסקת חשמל פתאומית, לאור הצלחת ליל העלטה הידוע בניו־יורק, שהביא לגל ילודה. יהיה היטל מיוחד על מי שלא יעמוד בלוח־זמנים, והאוצר תוסב היחידה לאכיפת מע"מ לקידום עלייה פנימית. שיערוך בדיקות־פתע בחדרי־מיטות ויוטלו קנסות כבדים בו במקום לעבריינים. כהן אבידוב יזריז את הצעתו לאור החשש שהתעורר בו, כי גם במילוי חובה לאומית זו, כמו בכל העבודות השחורות בישראל, יעסקו ערבים.

איפה הקוף. הקוף שברח מגן החיות שיגע את תל־אביב. ראו אותו פה ושם ולקח זמן עד שמצאו אותו. האמת הפשוטה היא שהקוף הזה, כזכור הנהלה במוסד שהוא שוכן בו, כלל לא ברח. כמי שצמוד לבכיר באוצר ומכיון הזמן לסידרת הרצאות מטעם המגבית באמריקה, הוא ניצל את זכותו לעבור ניתוח פלאסטי באפו על חשבון המדינה. מה כל הרעש?

מפ"ם בסכנת חיסול

חרף משגיה הרבים של מפ"ם, יש בה צורך, אבל בדמותה כיום, אין היא הולמת את הנוף הפוליטי של 1985

מאת דן מרגלית

עכשיו יודעים כבר גם חוקרים מהשומר הצעיר — כמו דוד זית, בספרו "ציונות בדרכי שלום" — כי בגלגוליה השונים התאפיינה מפ"ם במשגים מדיניים ובעשייה טובה, וכי היותה נחוצה לחברה הישראלית הפלוראליסטית. ידיעה זו אינה מרשם בדוק כי בעתיד תתמיד באפיונים אלה. שכן, לא הולך לה, למפ"ם, והיא יודעת זאת.

אמנם השבוע ניסו כמה מחברי הכנסת שלה להיתלות בתקווה קלושה, כי נפתח פרק חדש במהלכיה. מפלגת העבודה ור"ץ וסתם עסקנים בהסתדרות יעצו לה להימנע מהצבעת אי־אמון בממשלה, על תביעתה לקבוע בחוק שכר־מינימום. שלא כבעבר — התגאו חברי־הכנסת של מפ"ם — נרתעו הפניות, חייקה גרוסמן העלתה את הנושא במליאת הכנסת, ולראשונה אף אילצה את ר"ץ ללכת בעקבותיה. אך הרוחות אינן מנשבות בעוצמה הראויה ממליאת הכנסת אל הבוחר הישראלי. הסקרים מעידים כי שישה חברי־הכנסת של מפלגה זו יצטמקו לאחד או שניים בקדנציה הבאה.

קשה להסביר זאת. הרכב מפ"ם בכנסת הוא לכל הדעות מן המעולים. אף הביקורתיים בין חברי הכנסת משבחים, לפחות, ארבעה משישה נציגי מפ"ם. כמה מהם מומחים בולטים בתחומיהם. אמנם יש בשורותיה מתחים פנימיים — העירוניים חשים שכל העמדות המרכזיות מוחזקות בכפל־תפקידים בידי הקיבוצניקים — אבל מריבותיה אינן מתפרסמות בפומבי. שם אין אומרים בישיבות פנימיות מאביאק ואין מה להדליף.

אף ניכרת במפלגה זו התפתחות פנימית. ח"כ מוחמד וותד, שהיה על סף פרישה משורותיה, מצא בה שינויים מהותיים. מפ"ם של 1985 — סיפר באחרונה — הורתה לנציגה באירופה, אריה יפה, להיפגש עם ראשי לשכתו של יאסר עראפאת. נציגיה הציעו למנהיגים פלשתינאים בשטחים הפסקה הדדית של הטרור היהודי־הערבי לתקופה קצובה. זה דרך מאוזן לעומת הנוסחה המקורית המיוחסת לאהרן ידיב ויקטור שם טוב, המציגה תנאים חד־צדדיים לפלשתינאים, סבור וותד. מפ"ם גם מגינה ביוזמות למען ערביי ישראל. השבוע היו אלעזר גרנות, חייקה גרוסמן וותד עצמו אצל שמעון פרס ועזר וייצמן, וקיבלו כמה הבטחות טובות.

איטיות התגובה

איך להסביר איפוא כי מפ"ם — שיש לה יותר רקורד יהודי־ערבי מכל מפלגה ציונית אחרת — אינה נהנית אלא מתמיכה זעירה במגזר המיעוטים? כיצד זה כמה רשימות ציוניות נרצות והרשימות חסרות רקע והיסטוריה קיבלו יותר קולות ערביים ממפ"ם? את התנועות האוהלים בירושלים יזמו עסקני מפ"ם בפרוזדורים. סיוע קיבלו מקיבוץ נגבה. הלוגיסטיקה של שלום־עכשיו מומנה מקופת הקיבוץ הארצי. אך למפ"ם אין מבצעים אלה מוסיפים קולות, לעת עתה.

אין הסבר יחיד לתופעה. דומה כי מפ"ם נותרה מפלגה רצינית שלא התקדמה עם הזמן. עד שהיא מגיבה על האירועים המתרחשים במהירות מסחררת, עובר זמן ניכר. צריך להתייעץ. יש תמיד פנים לכאן ולכאן. כאשר עלתה הצעה לדון בגידול האיטי מדי של הילודה היהודית, היה ברור כי אי־אפשר לתמוך ביוזמתו של ח"כ מאיר כהן־אבידב מהליכוד. אפילו עמיתיו למפלגה ביקשו לבלום אותו. אבל בעוד ר"ץ הצביעה כמובן פה אחד נגד יוזמתו של חבר־הכנסת הקיצוני מהליכוד, היה במפ"ם רגע של היסוס. שכן, למרות המיאוס שחשה מפ"ם כלפי עמדותיו של כהן־אבידב, היא אינה מתעלמת מן הצורך לחפש דרכים להגדיל את האוכלוסיה היהודית בישראל.

לכן היא איטית בתגובתה. לכן היא צריכה להסביר לחבריה את הצבעותיה. עד שהיא מגבשת עמדה, עליה להתהלך בעשרות סניפים וקיבוצים, כדי לשכנע ולתרץ. כשהיא מצביעה בכנסת, עליה לתת דין־וחשבון, ולא כולם קוראים את "על המשמר" כדי להשתכנע.

ככל פוליטיקאי שהמסר שלו אינו עובר לציבור, סבור חבר־הכנסת השכיו של מפ"ם כי התקשורת אשמה, שהיא נוהגת איפה ואיפה. איש אינו זוכר ליוסי שריד, שהכריז כי ינטוש את ההסתדרות, אם יוסיפו מפעליה לבנות בשטחים המוחזקים. היא המשיכה בפעילותה ביהודה ובשומרון, והוא לא קרע את הפנקס האדום — אמר לי שלשום אחד מחברי מפ"ם, שעסק בעבודה פוליטית. אילו אירע כדבר הזה לאלעזר גרנות או ליאיר צבן, לא היו שוכחים להם זאת באמצעי התקשורת.

מאשימים את התקשורת

מפ"ם רואה את עצמה כמפלגה המשלמת מחיר כבד על רצינותה. זה נכון אך גם נוח לה לפרש לעצמה כך את קיפאונה הפוליטי. היא מתקנאה בברק הדמגוגי הצפון־תל־אביבי של ר"ץ. היא מוקסמת ממהירותו ומבהירותו של יוסי שריד, ולא־כל־כך מפרגנת לו. מפ"ם גם מבינה שב־1985 אי־אפשר בלי "גימיקים", אבל אינה מעזה, או טרם הצליחה, ואפילו ח"כ כיאיר צבן, הבקיא בתרגילים של יחסי־ציבור טרם מצא את הסגנון הנאות. מה אפשר לצפות — אמר לי אחד הפעילים — ממפלגה שבה מדברים עדיין על "אינטרוונציה" ו"סוציה". ומחוקים מן המילון האשמות כמו "מימה" ו"רשעות"? העירוניים במפלגה יודעים שההסבר המתמיה נגד התקשורת אינו מיישב את הבעיה. שכן, נכסי הקיבוץ הארצי, הרוחק להתקרב אל מפלגת העבודה, מכבידים על מפ"ם. לר"ץ אין בעיה כזאת. אין לה אינטרסים כלכליים כה מסועפים. גם הקרע בין הגעגוע אל השותף הגדול מן המערך לשעבר לבין החיזור אחרי הסיעה הנעצבת משמאל טרם סוצה. המפלגה מתחבטת ומתקשה לנסח עמדה ברורה, וכשהיא נהירה לה — עדיין היא מתחבטת איך להנחילה לציבור בלי להכעיס את תומכיה החלוקים בדיעותיהם.

הצרה עם מפ"ם — אמרו שלשום כמה מראשיה — שהיא עומדת כל הזמן למכירה. יש לה שותפות בהסתדרות עם מפלגת העבודה, ויש בה נטייה להתחבר אל ר"ץ. ומי שמציג את עצמו כמואס מראש בכל אפשרות של הופעה עצמאית — ייאלץ להתמודד בבחירות לבדו, בעל כרחו.

אם זה יקרה בתנאים הקיימים, לא תהיה עוד מפ"ם. יהיה רק נציג יחיד של הקיבוץ הארצי בכנסת, בוועדת הכספים והכלכלה. אולי זה כתב אישום כלפי החברה הישראלית, שלא נמצא בה מקום למפלגות מן הסוג האחר, הישן. כמו מפ"ם מזה והמפד"ל מזה. זה יהיה בוודאי הפסד אם הן ייעלמו מן הנוף הפוליטי. מפ"ם יודעת מה עליה לעשות כדי לנסות את מזלה ולזכות בהזדמנות להחייאה פוליטית. עדיין לא קם בה הכוח לפעול בהתאם.

מקורות מדיניים / עקיבא אלדר

פרס ודילמת פולארד

פרשת פולארד תירשם כעסק ביש מאד ביחסיה של ישראל עם ארצות־הברית. אולם, כפי שאמר השבוע פקיד בכיר במשרד החוץ, היחסים האלה הדוקים דיים, כדי ששיחות טלפון בין ג'ורג' שולץ לשמעון פרס תעצור את הסחף. מתברר, כי ראש הממשלה גילה חרדה רבה יותר לגורל היחסים בתוך המערכת הפוליטית ובקרב קהיליית המודיעין בארץ, מאשר לגורל היחסים עם ארה"ב.

פרשת פולארד כמעט "מבקשת" ועדת־חקירה, והיו שביקשו זאת מראש הממשלה. פרס לא היה צריך לחשוש משאלת־המפתח הנצחית: "מי נתן את ההוראה?" — כבר בימים הראשונים התברר, כי ראשי הגוף שכונה (יש לומר שוב — על־פי מקורות זרים) "הלשכה לקשרי מדע", הולו לגלות להיטות מוגזמת אי־שם בין תקופת שרון לארנס. ועדת־חקירה היתה מניחה את דעתם של האמריקאים, אך גם מניחה ראש פוליטי אחד או שניים לכותרת ציבורית. חקירה כזו היתה מכניסה את קהיליית המודיעין למערבולת של האשמות ובעיטות הדדיות. פרס החליט, איפוא, לחפש מוצא כמין אחר, שהרי הוא אינו חובב ועדות־חקירה (ראה הצעתו של אמנון רובינשטיין בנושא מלחמת לבנון).

כיצד מפייסים את ארצות־הברית בלי לטייח את ה"פאשלה"? איך עושים זאת בלי לזעזע את המרקם העדין במערכות הפוליטיקה והמודיעין? פרס נוהג לומר, כי בממשלה הזאת הוא למד להרכיב קואליציות אד־הוק לכל משבר. קואליציית פולארד הביאה יומיים ללשכתו את יצחק שמיר ויצחק רבין.

הראשון סיפק לו מטריה פוליטית, והשני העניק את הסכמתו לחיסולה של "היחידה". למרבה מזלו של שמיר, שוטט אריאל שרון בלוויית פמלייתו בערבות ארגנטינה, כאשר זומן רפי איתן אל ראש הממשלה. ספק אם שרון היה מניח למנהיג הליכוד "להפקיר" את בן־חסותו בידי החוקרים האמריקאים. פרס היה זוכר כיצד עמד שרון בדרכם, כאשר ביקש ליטול מאיתן את משרת היועץ למלחמה בטרור לטובת עמירם ניר.

שיתוף־הפעולה עם שר הביטחון איפשר לפרס לרחות את שלב עריפת הראשים בקהיליית המודיעין, אך לדלג עליו. בהסכמתו של רבין יכול היה פרס להעלות את "היחידה" קרבן לאמריקאים. כאשר הגיעה הטיוזה מוואשינגטון, היה פרס מצויד כבר בהסכמתו של שר הביטחון לחקור את אנשיו, ולאפשר לצוות האמריקאי לפשפש במסמכי פולארד. הודעת הממשלה, שעקרונותיה סוכמו באותה שיחה טרנס־אטלנטית, זכתה כצפוי לברכתו של הממשל בוואשינגטון, ולא פחות חשוב מכך לדידו של פרס — היא השאירה את העוגה הפוליטית שלמה, ונגסה רק בשוליה של קהיליית המודיעין.

בעוד פרס מתמרן בין שולץ לבין שמיר ורבין, השתלטה הבולשת הפד־ראלית על הזירה. יש אומרים, שהיה זה סיכון מחושב של ראש הממשלה, שהוא מאמין שביקור מוצלח באמר־יקה שקול כנגד פרשיית ריגול אומללה אחת. מקורות יודעי־דבר אומרים, שפרס למד משהו בשבועיים הארוכים האלה. שמעתה יהיה קשה הרבה יותר להפעיל פולארדים מטר־נים מתחת לאפו. פרס יודע, שבפעם הבאה לא יוכל לומר "אבל אני לא ידעתי".

צימוקי: מוסר מדיני

אריה מדיני איננו

ארבע שעות ישבתי עם נחום ברנע והגענו רק עד גולדה — סיפר לי אריה צימוקי בשבוע שעבר על לפתן הפירות הנצחי שלו במזנון הכנסת. הוא היה נרגש כילד לקראת פרסום הפרופיל שלו בכותרות ראשית. אולי הגיע הזמן לקבץ את כל הסיפורים שלי בספר, מה אתה אומר. שבועיים אחרי שהצטרפתי למועדון הקטן של הכתבים המדיניים מצאתי עצמי עם צימוקי בחדר קטן במ־לון אינטרקונטיננטל בבוקרשט. היתה זו הפעם הראשונה שליוויתי אישיות פוליטית לביקור בניכר. אחרי הפגישה של יצחק שמיר עם הנשיא הרומני ניסו הכל לחלוב כל טיפת מידע מדיני. צימוקי רצה לדעת קודם כל כמה זמן נמשכה הפגישה, הוא זכר שמנחם בגין שאל אותו באותו מקום כמה זמן החזיק צ'אושסקו את גולדה והצטער שהיא קיבלה שש שעות והוא הסתפק בארבע.

מספרים שכאשר ביקש שמעון פרס לדעת מה באמת חושב יצחק רבין, הוא שאל את צימוקי. אריה צימוקי היה הרבה יותר מסתם כתב מדיני. הוא היה מוסד מדיני, את עמדותיו הפוליטיות שמר לעצמו והדליג בלי שום קושי ממשלה לממשלה. עטו היה חד מרעל, שמורת טבע בכתיבה הפוליטית, אולי בעיתונות הישר־אלית. בשנים האחרונות הוא הבין כנראה את מגבלותיהן של המלים ועבר למעשים. פעילותו בתנועה הציונית ריגשה אותו יותר מכל הסקופים, אך גם לאחר שהגיע לפני שנה לגיל הפרישה הוא לא אהב שהזכירו זאת במחיצתו. פגשתי אותו מכודבד במעיל בלי־לות חורף ליד משרד ראש הממשלה, ממתין לשרים ומתגרה בידיים עם כתבים צעירים מה קטנה בבנותיו. אני זוכר אותו בבית הכנסת בבוקרשט בחורף שעבר, מנגב בסתר דמעה למשמע נערות המקהלה המזמרות 'עם ישראל חי' במבטא רומני. כמה אופייני שדווקא הלך מאתנו כאשר יצא לצפות בהצגה ביידיש. כתב מדיני ציוני של פעם.

שלום ומלחמה

ריצ'רד מרפי חזר הביתה בכתוא משאיר את ירושלים במצב דומה מאד לזה שבו מצא אותה לפני שבועיים. שמעון פרס ממשיך להמתין לחוסיין שממתין לערפאת. יצחק שמיר מוסיף להטיף למלך על חיבוקי דמשק וראש אמ"ן בדימוס יהושע שגיא צופה כי מצפון תיפתח המלחמה. שר הביטחון יצחק רבין גורף את כל הקופה: כאשר מצלצלים פעמוני המלחמה משלשלת הממשלה את המצלצלים לתקציב הביטחון. אולם, רבין יודע שלא בריק כצעקתם של שמיר את שגיא.

בקהיליית המודיעין שהוא נמנה עם סוכני צרכניה, רווחות הערכות שקו־לות הרבה יותר. אפשר למצוא להן ביטוי בדבריו של פרופסור עמנואל סיון, מזרחן העומד בראש צוות החשיבה של משרד ראש הממשלה. סיון מתקומם נוכח המשפט שחוזר שגיא כי "המכבה המשותף של סוריה וירדן הוא השמדת ישראל". חוסיין מכיר כל שורה במחקר של מירון בנבנישתי על המאזן הדמוגרפי בגדה המערבית, אומר סיון. המחקר מונח ליד מיטתו של המלך והוא יודע היטב שהזמן פועל לרעתו. גם אם ייכשל המהלך המדיני שבו פתח המלך בפברואר האחרון האם יש ספק שחו־סיין לא יזלזל את האוריינטציה המערבית שלו באחרות? יתכן שבסופו של דבר הוא יגבש אסטרטגיה הגב־תית משותפת עם סוריה, אפשר אפילו, אם התהליך ייכשל, שהוא יתקרב עוד יותר לדמשק מחשש של פלשתינזציה של ממלכתו, אבל לדבר על שאיפתו להשמיד את ישראל זה לא רציני. מה שמדריך את חוסיין הוא יצר ההישרדות ולא קריאות קרב.

סיון אינו פוסל אפשרות שסוריה תפעיל מה שקרוי "מהלך כוח" כלפי ישראל. היא לבויה שרצה זוגות יער־אליים בחורשות מעודד הקצבה בקר־בנו, ויתכן שהסורים יעודדו את המחבלים להגביר את פעילותם בתוך הארץ. סוריה מבקשת לשמור על הגמוניה שלה באיזור הסהר הפורה. היא רשמה לזכותה הישג חשוב בלבנון במתנעה מישראל שמץ של הישג מדיני. המלחמה עם איראן ניטרלה את עיראק ומצרים מתקשה להתמודד עם בעיותיה הפנימיות. אולם גם בסוריה אין המצב מזכיר אידיליה: ירידה של 20 אחוזים בתל"ג (ריאלית), קרוב לרבע מהאוכלוסיה מועסקים בביטחון, התקוות לגילוי נפט נמצאו מוגזמות, איראן קיצצה במידה רבה את תרומות הנפט. העי־תונות הסורית מרבה להתריע על הקיצוצים בסובסידיות, אינפלציה וש־חיתות בצמרת. גם במישור המדיני הבין־ערבי לא שבעה סוריה נחת. אפילו סעודיה המתונה את פיה של אסד והתייצבה בוועידת קזבלנקה.

ראש צוות החשיבה אינו נבהל מהתרצצות בקו דמשק־רבת עמון. ירדן אינה מאיימת על ההגמוניה הסורית. ריפעי מגלה זה מכבר עניין רב בהידוק היחסים עם סוריה, אולם ההודעה המשותפת שפורסמה בסיום ביקורו שם, לא חרגה מעקרונות ועידת פאס. הידידים הוותיקים־ישנים פוסחים בעקיבות על מחלוקות. סוריה סולדת מאש"ף ומחרימה את מצרים. חוסיין טרם אמר נואש מערפאת ומהדק בעקיבות את הקשרים עם מובארק. חוסיין מאמין שתהליך השי־לום יכול להאריך את תוחלת החיים של השושלת ההאשמית.

בקהיליית המודיעין שיהושע שגיא היה אחד מקברניטיה, נהוג לחפש "כי סוי" לכל אפשרות מתקבלת על הדעת. אף על פי כן, צריך לחפש שם בנרות מומחה שיחתום על הערכה שכותרתה "סוריה וירדן — חזית להשמדת ישראל".

עודפים

* * * ביום שישי שעבר הזמין שמ־עון פרס את יצחק שמיר לאחת מאותן שיחות ריכוך המתקיימות בין השניים מעת לעת. פרס הודיע שהוא נחוש בדעתו לשלוח את משלחת המנכ"לים לקאהיר להמשך השיחות בנושא טאבה. שמיר ניסה לומר משהו על התנגדותם של המצרים בפרשת ראש בורקה. פרס לא רצה לשמוע. לא יתכן, אמר, שכל פעם שאני מנסה להזיז משהו אתה מפריע. הקבינט אישר בשעתו את השליחות ושום דבר לא יעצור אותם. פרס הודיע שהקבינט יכונס לישיבה קצרה לפני ישיבת הממשלה ויתבקש לאשר את ביקור המנכ"לים. ראש הממשלה ידע שהשעה כשרה כיוון ששרון עדיין נפקד מהארץ. דוד לוי ישמח לנצח את שמיר במענה למינויו של מיכאל דקל לסגן שר. גם יצחק מודעי היה זקוק מאד באותו יום על דיון על התקציב ליחסים טובים עם ראש הממשלה. שמיר הבין שהעסק אבוד ולא נותר לו אלא לכרסם בשוליים. הוא ביקש להדיח את מנכ"ל משרד ראש הממשלה אברהם טמיר מראשות הוועדה ולהחליפו במנכ"לו דוד קמחי. טמיר שישב בקצה השולחן שלף את כתב המינוי של ועדת המנכ"לים "אין כאן שום בעיה" הצביע על הכותרת "כתוב במפורש — יושבי ראש יהיו המנהלים הכלליים של משרד ראש הממשלה ומשרד החוץ". אחר כך פרסם שהקבינט החליט שטמיר וקמחי יהיו יושבי ראש משותפים. מישהו התלוצץ ואמר שאפשר היה להחליט על רוטציה.

מסדרונות מפלגתיים / אילן שחורי

השעון הליברלי מתקתק

ועידת תנועת החרות, שהשבוע שוב נדחה מועד פתיחתה, הפעם ל־16 בפברואר, תהפוך, ככל הנראה, בסיומה לוועידת היסוד של מפלגת הליכוד, ותיתן את החותמת הרשמית לאיחוד בין המפלגה הליברלית לתנועת החרות. זה היה רוח הסיכום בסדרה של שיחות ופגישות שהיו מאז סוף השבוע שעבר בין מ"מ ראש הממשלה יצחק שמיר, לשר יצחק מודעי, סיכום שאיפשר, בסופו של דבר, את תמיכת שרי הליברלים בצעדו של שמיר למינוי סגני השרים בממשלה.

מאז הסכם "שלום הבית" בין שרי המפלגה הליברלית, נוצר אצל ראשי מפלגה זו הרושם שבתנועת החרות שככה ההתלהבות לאיחוד בין שתי המפלגות. על שולחן המוסדות הבכו־רים של חרות מונח זה חודשים אחדים נוסח הסכם האיחוד כפי שנכבש על ידי השרים דוד לוי ומשה נסים (המעניק לליברלים ייצוג של 36 אחוז). אולם הוא טרם נידון, חרף העובדה שהליברלים כבר אישרוהו לפני יותר מחצי שנה.

הליברלים משוכנעים בעצם הימים האלה מבעיה לא קטנה הקשורה לאי־חוד בין המפלגות.

מתברר כי הסמכות שניתנה על ידי ועידת התנועה ליצחק מודעי ושרי הליברלים להביא לאיחוד בין שתי המפלגות עומדת לפוג ב־20 בדצמבר. כזכור נתכנסה ועידת הליברלים ב־20 ביוני השנה. מודעי גבר על יותר שרי הליברלים וקיבל סמכות לנהל את המגעים עם חרות, כשהחלטת הוועידה קובעת כי אם תוך חצי שנה לא תאשר חרות את מסמך האיחוד, הרי החלטת ועידת הליברלים בטלה.

בפגישותיהם בסוף השבוע שעבר וביום ראשון הסביר מודעי לשמיר את הבעיה הסבוכה הקשה שבפניה ניצבת היום המפלגה הליברלית. בשיחות קודמות שקיים שמיר עם חלק מחברי הכנסת הליברלים הבטיח להאיץ את המהלכים בחרות. אולם למודעי אמר בפירוש כי תנועת החרות תקבל את ההחלטות הנדרשות עד ל־20 בדצמבר, כשהנושא בכללו יובא לאישור ועידת חרות, שתהפוך מקץ יום יומיים לוועידת האיחוד. חרף דבריו של שמיר, תנועת החרות עסוקה כיום מעל ראשה בהכנות לוועידתה ועניין האיחוד עם הליברלים אינו עומד בראש סדר העניינים. מה גם שחלק גדול מראשי חרות חוששים שאיחוד עם הליברלים היום יפר את האיזון בין המחנות השונים בתנועה, כך שהרכב מוסדות חרות לאחר הוועידה עשוי להיות שונה לחלוטין.

מודעי אמר השבוע בתשובה לטענה זו כי גם בשיחות שהיו לו עם שמיר הבהיר כי הליברלים לא יקחו כל חלק במאבקי הכוחות הפנימיים בחרות. הם יחכו עד לסיום הוועידה, כך שהאיחוד המעשי ושילובן של שתי התנועות ייעשה בסמוך לוועידת חרות. מודעי טען כי כמעט כל ראשי חרות רוצים לזרז את המהלך לאיחוד והשיחות שהיו לו עם שמיר יביאו לסיום העניין. בעניין זה שוחח שר האוצר גם עם אריק שרון, ולדבריו מצדד גם הוא באיחוד המהיר. מודעי אומר כי יכנס תוך שבועיים את מרכז המפלגה הליברלית או את מועצתה כדי לדווח על ההתקדמות שחלה בעניין האיחוד.

בינתיים קבוצת מתנגדי האיחוד בליברלים מחדשת את פעילותה לקראת הקמת המפלגה החדשה. קבוצה זו שבראשה עומדים אריה דו־לצין, יצחק ברמן יחזקאל הר מלך, שלמה להט ואחרים, כבר החליטה עקרונית לפני מספר חודשים על הקמת התנועה החדשה, אולם, בשבו־עות האחרונים היתה רדומה. שלשום, בדברו בפני חברי מועצת תנועת "שינוי" הכריז להט, כי הקמתה הרש־מית של מפלגת המרכז החדשה תהיה ב־1 בינואר 1986. הכרזתו של להט לא היתה מקרית היות וידוע זה מכבר על מגעים שמקיימים חברי קבוצה זו עם תנועת "שינוי", ותנועת "אומץ" של יגאל הורביץ, להקמת חזית מרכז אחת לקראת הבחירות הבאות לכנסת.

דיוקן של עסקן / רענן כהן (מפלגת העבודה)

סיום פרק בחיים פוליטיים

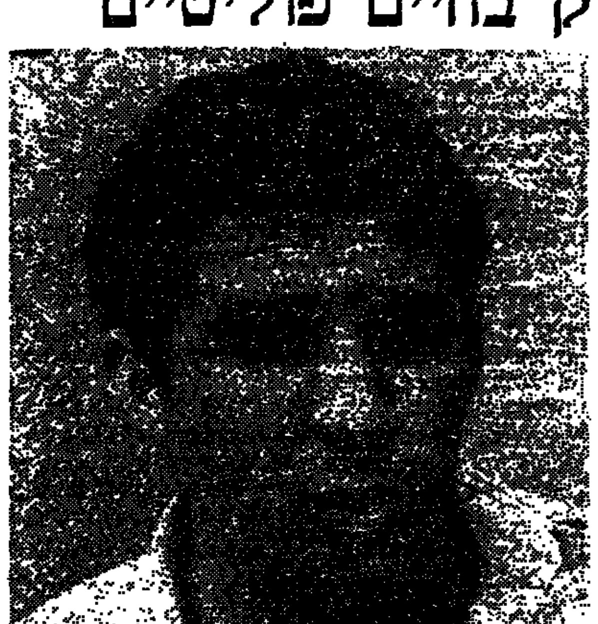

רענן כהן: לצידו של ברעם

עשר שנים עמד רענן כהן (43) בראש האגף למיעוטים במפלגת העבודה. משך שנים אלה נעשה מומחה לערביי ישראל. ערב הב־חירות האחרונות קיבל הבטחה ברורה מיו"ר המפלגה, שמעון פרס, כי אם המערך ישוב לשלטון, יתמנה לתפקיד יועץ ראש הממ־שלה לענייני ערבים.

מפלגת העבודה חזרה לשלטון, אך לא לבדה, ונוכח אילוצי ממשלת האחדות הועבר הטיפול בערביי־ישראל מלשכת ראש המ־משלה לידי השר ללא תיק, עזר ויצמן, שהחליט לבטל את תפקיד "היועץ", והטיל וטו על צירופו של כהן. ההבטחה, שלא מומשה, הניעה את כהן בימים אלה לפרוש סופית מהטיפול בנושא הערבי במפלגת העבודה.

לפני שבועות מספר התמנה על־ידי מזכיר המפלגה, ח"כ עוזי ברעם, לממונה על ההכנות לוע־ידת המפלגה, כשתוארו הרשמי הוא מ"מ יו"ר ועדת הבחירות המרכזית. ברעם החליט לנצל את כשרו האירגוני של כהן, שטרם לתפקידו כראש אגף המיעוטים כיהן בעבר כמזכ"ל בית ברל, והיה בין מקימי האיגוד הארצי למסחר.

כהן החליט להסיר מעצמו לחלוטין את הדימוי הערביסטי. בימים אלה השלים רענן כהן את עבודת המאסטר שלו באוניבר־סיטת תל אביב, על הנושא "תהליכי התארגנות פוליטית ודפוסי ההצבעה של ערביי ישראל בארבע מערכות בחירות לכנסת". קבלת התואר השני מהווה עבורו סיום פרק זה בחיים הפוליטיים.

מזכ"ל המפלגה החליט לגמול לידידו על העזרה הרבה של כהן, בעת התמודדות במרכז המפלגה לפני כשנה כשההכרעה בין ברעם למיכה חריש נפלה על חודו של קול. מי שנכח באותה ישיבת מרכז, יכול להבחין כיצד רענן כהן "מתדרך" את הנציגים הערביים והדרוזים במרכז עבור מי להצביע, ואיזו פתקה שם בידי אחרים מהם. לא לחינם היה מי שטען לאחר בחירות הללו, כי הערבים והדרו־זים הם שהכריעו מי יהיה מזכ"ל המפלגה.

בימים אלה עובר כהן לצידו של ברעם. עד לאחרונה היה עסוק בה־כנות לוועידת ההסתדרות והה־כנת המוסדות הנבחרים השונים. כמת, שהיה שמור עד אשתקד לעו"ד גיורא עייני, האיש הכל־יכול בהסתדרות בימיו של ירוחם משל. עבודתו לצד מזכ"ל ההסתד־רות ישראל קיסר, הולידה אפשרות שרענן כהן יצורף לוועדה המרכזת על תקן של מנכ"ל איר־גוני, ואפשרות זאת לא ירדה עדיין מהפרק.

בין השאר על כהן להכין את רשימת המועמדים למוסדות המ־וסמכים של המפלגה. עבודה זו מביאה אל כהן עשרות פניות ביום של פעילים מכל חלקי המפלגה, המעוניינים לחדור למוקדי־כוח אלו. עיסוקו הנוסף הוא גיבוש ההצעות השונות לתקנון הבחירות הפנימיות של המפלגה, כדי לגבש הצעה מוסכמת, שתובא בפני ועידת המפלגה, ותביא סופית לביטול הוועדה המסדרת ובחירה אישית־חשאית של מועמדי המ־פלגה לכנסת.

ר"צ: מתנועה למפלגה

בתנועת ר"צ, שבועיים לאחר ועידתה הראשונה, מדברים במושגים של מפלגה ותנועה גדולה. מפגן הכוח של פעילי התנועה לפני שבועיים בבית ברל, הביא את ראשי ר"צ להכרה, כי אם תסכים בעתיד לצירוף פוליטי כלשהו, יהיה זה מעמדת כוח של שותפה שוה, אם לא כשותפה בכירה.

400 צירים השתתפו בוועידה. פרט לדיונים האידיאולוגיים, אישרו הצירים גם את מוסדותיה הפעילים. 150 פעי־לים נבחרו למועצת ר"צ, ו־50 פעי־לים מסניפי ר"צ ברחבי־הארץ ישבו במזכירות החדשה. מזכ"ל ר"צ, דדי צוקר, התגאה השבוע בעובדה, כי מוסדות ר"צ השונים כוללים יצוג של 33 אחוז מבנות המין היפה, ו־15 אחוז ערבים, ממש כחלקם באוכלוסיה הכללית, לדבריו. נתון נוסף, שעליו גאוות המזכיר, הוא הגיל הצעיר של הפעילים המרכזיים בתנועה. ששת הנציגים למזכירות של סניפי תל־אביב וירושלים, הסניפים הגדולים בתנועה, הם מתחת לגיל 35.

בתנועת ר"צ מתגאים כיום ב־30 סניפים פעילים ברחבי־הארץ. 15 מהם חדשים, ביניהם סניפים בארבע ערים אשדוד, אשקלון, חדרה ואילת. דדי צוקר רואה בפתיחתם ובשיתוף האוכ־לוסיה המקומית בפעילות התנועה, הישג גדול. לר"צ גם תנועת־נוער בת כ־1000 חברים, שלדברי מזכ"ל התנועה, אחוז גדול מהם יהיה בעל זכות הצבעה בבחירות הבאות לכנסת.

אחת ממסקנות ועידתם עתידה להביא את ראשי ר"צ להגברת הפעי־לות החוץ־פרלמנטרית, למשל מעור־בות פעילה בפרשת קולנוע "היכל" בפתח־תקווה, הקרנות הסרטים בבית־אגרון בירושלים או קיומן של הפגנות מול תיאטרון "הבימה", כנגד כוונת החוגים החרדים למנוע את עריכת "שבתרבות" במקום. ח"כ שולמית אלוני, שאיש לא העז להתעורר על מעמדה בתנועה, טענה השבוע, כי עיקר פעילותה של ר"צ לאחר הוועידה תהיה בנושא "יחסי דת ומדינה".

ראשי ר"צ טוענים, כי בעקבות הוועידה, קל להם ללכת לקראת איחוד ושותפות עם מפלגות וגופים נוספים. לדברי שולמית אלוני ודדי צוקר, התנועה כיום ב־ר"צ היא של כוח רב, שמאפשר ליטול סיכונים כמו מיזוג ושותפות. לדברי אלוני, אם מפ"ם לא תשוב למפלגת העבודה לקראת מערכת הבחירות הבאה, הרי אפשר לראות כעובדה מוגמרת את ההליכה המשותפת של שתי התנועות.

הסוד הכמוס של המפלגה הקומוניסטית

אחד הסודות הכמוסים של המפלגה הקומוניסטית הישראלית, הוא מספרם המדויק של חבריה הפעילים הרשו־מים. ערב ועידתה ה־20 של רק"ח, שנפתחה שלשום בחיפה (לראשונה בהשתתפות הנשיא), פירסמה המפלגה כי מאז ועידתה הקודמת, לפני כארבע שנים, עלה מספר חבריה ב־50 אחוזים.

מנתונים, שהתפרסמו לאחר הב־חירות האחרונות לכנסת, התברר כי לרק"ח הצביעו 70 אלף איש, שני שליש מהם במיגזר הערבי ושליש בקרב היהודים. ח"כ מאיר וילנר, העומד בראש המפלגה הקומוניסטית זה כמה עשרות שנים, טען השבוע, כי מסורת היא ברק"ח שלא לתת פירסום למספר חבריה. עם זאת הדגיש, כי מספר צירי הוועידה הנוכחית הוא 600 איש, לעומת 200 בלבד בוועידה הקודמת, ועובדה זאת מבהירה את הגידול שחל במספר החברים.

ועידתה הנוכחית של רק"ח, הע־תידה להסתיים מחר בערב, נערכת על רקע השמועות החלקי־הידעות המת־פרסמות סביב מגעים חשאיים של ישראל עם בריה"מ־המועצות בנושאי עלייתם האפשרית של היהודים שם, חידוש אפשרי של הקשרים הדיפלומ־טיים, ושיתופה של בריה"מ בתהליך השלום באיזור.

עד ליום פתיחת הוועידה, סירבו ראשי רק"ח לגלות אם ראש המשלחת הסובייטית שהגיע לוועידה, הביא עימו מסר כלשהו ממזכ"ל בריה"מ, מי־כאיל גורבצ'וב. בראש המשלחת הסובייטית הגיע לארץ העורך הראשי של העיתון "רוסיה". משאיב, שהוא חבר הוועד המרכזי של המפלגה הקו־מוניסטית ואחד האישים המקורבים למזכיר המפלגה. כמו כן הגיעו השי־בוע לארץ משלחות אחרות נוספות מהגוש המזרחי מצ'כוסלובקיה, בול־גריה, הונגריה, קנדה, קפריסין ומו־גוליה. כן הגיעה לארץ, לראשונה, נציגות של המפלגה הקומוניסטית באפגניסטאן.

אחד הנושאים שלא עלו ברשמית לדיוני הוועידה, אולם היו נושא שיחה בין הצירים, היה היחסים בין רק"ח לבין הרשימה המתקדמת. בר־אשותם של חברי הכנסת מוחמד מיעארי ומתי פלד. רישמית טוענים ראשי רק"ח, כי התייחסותם לרשימה המתקדמת היא כאל תופעה חולפת כאל רשימה קיקיונית שצצות בכל מערכת בחירות, ובקושי מחזיקה מעמד כהונה אחת. הראיה, לטענתם בבחירות האחרונות להסתדרות לא עברה המתקדמת את אחוז החסימה. ראשי רק"ח אינם חוששים, כך הם טוענים, מרשימה מתחרה זאת.

לעומת זאת, בקרב רבים מהצירים נשמעו חששות לא מעטים מפעי־לותה של הרשימה המתקדמת ברחוב הערבי ולגינוי שקיימת בכהונה של רק"ח.

בהסתדרות / יהודית וינקלר

הליברלים בעד קיסר

בישיבה שבה נבחר ישראל קיסר למזכ"ל ההסתדרות, לפני כשבועיים, לא הצביעו הליברלים, כמו חברי חרות, נגדו כי אם נמנעו מהצבעה. ח"כ צבי רנר הכחיד את העובדה שבח־קופת דוד לוי כסיעת תכלת לבן, הליברלים נמנעו מלהצביע נגד משל אף על פי שדוד לוי הוא איש חוק תיהל נגד משל מערכת בחירות תקיפה.

השבוע הגיע אלי מסמך השופך אור על הסיבות האמיתיות לקרע ההולך ונפער בין הליברלים לבין חרות בסיעת הליכוד בהסתדרות. מדובר בחוזר שהופץ על ידי צבי רנר בקרב פעילי הליכוד בהסתדרות, תחת הכותרת "מכתב גלוי". בפתח גילוי הדעת טוען צבי רנר כי במשך כשנ־תיים לפני הבחירות לא התכנס הלי־כוד לדיון בנושאים הנוגעים למדיניות הליכוד בהסתדרות ולדיון בנושא היח־סים בין הליכוד הכללי לבין הליכוד בוועד הפועל, "במיוחד כאשר עמדנו לפני מערכת הבחירות להסתדרות". רנר ממשיך וכותב כי שרי הליכוד מעולם לא דנו ולא התייעצו עם הסיעה בנושאים הנוגעים ישירות לציבור העובדים אלא פעלו כראות עיניהם "כולם יחד־כל אחד לחוד".

אין ספק טוען רנר, יש לנו טענות נגד אנשי המערך המנהלים את ההסתדרות. אך אל לנו לשכוח ולהתעלם מהעובדה שחבר קיסר תרם דבר מה למען ציבור העובדים ועובדה היא שבשנה האחרונה נהנה מכך ציבור העובדים ובתוכו גם חב־רינו. אם כן, הוא שואל, מדוע שאנשי המערך יתייחסו אלינו ויתחשבו בנו כל זמן ששרי הליכוד שלנו מתעלמים ומתרחקים מאתנו עד כדי התנכרות?

בין הליברלים לבין חרות בהסתד־רות ניטש למעשה ויכוח מהותי לקראת כינונו של הליכוד הארצי כמפלגה מאוחדת — רנר תובע להכיר בסיעת ליכוד בהסתדרות כמרכיב מגובש, כשם שרנר נאבק בתוך המפלגה הליברלית לשם קבלת הכרה במעמדו של איגוד העובדים הליבר־לים. בעוברו לדבר על עמדות עקרוניות של הליכוד בהסתדרות, תובע רנר להבהיר ברורות שסיעת הליכוד מתנגדת להפריד בין האיגוד המקצועי לבין ההסתדרות (והכוונה להפרדה בין האיגוד המקצועי לבין חברת העובדים — י"ו).

אם אמנם יעלה בידיו להעביר החלטה בעניין זה, תהיה לקיסר בעיה רצינית כיוון שעד כה נאחז בעמדה זו כדי להצדיק את התנגדותו והתנגדות קודמיו לשיתופו של הליכוד במוסדות המבצעים של ההסתדרות.

רנר והאיגוד הליברלי פוזלים זה זמן לעבר הכנסתם בוועדה המרכזית. האופוזיציה ההסתדרותית נמאסה עלי־הם כשם שנמאסו עליהם היחסים העכורים עם שותפיהם לסיעה מתנו־עת החרות. בדרך כלל עלה בידם איך שהוא להתיישר עם חרות ולהופיע כלפי חוץ כסיעה מאוחדת, אך בחודשים האחרונים השתמעו מצידם טענות ללא סוף לא רק על דרך התנהלו של הי"רים מטעם חרות כי אם על העובדה שבמסגרות זאב הנהלים הפרל־מנטריים משתמשים וכי על פי חלוקת התפקידים המסורתית המעוגנת בהסכם גח"ל ראשות סיעת הליכוד בהסתדרות מובטחת לחרות, מבלי שתהיה מסגרת בה ניתן לדון בנושאים אקטואליים ועקרוניים.

הלכה למעשה נותנים אנשי חרות את הטון בהסתדרות, למורת רוחם של הליברלים, החולקים על דעתם לעתים קרובות לא רק בנושאים אקטואליים אלא גורסים כי תפיסותיהם בנושאים ההסתדרותיים מיושנות אך איש מביני־הם אינו טורח לחזור ולבדוק את עצמו.

למרות שמפגן השרירים של רנר קשור גם במאבקי כוח בתוך מפלגתו, תעשה אולי חרות טעות אם לא תקבל ברצינות את תביעותיו לקיים דיון של ממש, בשאלות היסוד הקשורות לפעילותם בהסתדרות. בהעדר דיון כזה, הליברלים עשויים בנסיבות שאין לחזותן מראש, לא רק להסתפק בהימ־נעות מלהצביע נגד קיסר, אלא לבצע מהפך של ממש על ידי תמיכה בעמדותיו ובעמדות המערך בהסתד־רות.

שבוע של סכסוכי עבודה בחברת העובדים

את האיגוד המקצועי העסיקו השבוע יחסי עבודה משובשים בחברת העובדים. ההסברה ההסתדרותית הרש־מית, נאמנה לניסיונות להתעלם ממאבקים ביתיים — שתקה, אך עובדי "סולל בונה" ועובדי "תנובה אקס־פורט" ואתם עובדי ה"קראופ", מצאו דרך אל התקשורת ובכך חשפו את מורכבות היחסים בין ההסתדרות כאר־גון מקצועי לבין ההסתדרות כממונה על חברת העובדים.

עובדי "סולל בונה" נזעקו השבוע בעקבות פרסום המלצותיה של ועדה מיוחדת שהעיקרית שבהן נתנה אור ירוק לקיצוץ שבוע העבודה ב"סולל בונה" לחמישה ימים, ולקיצוץ של כ־10 אחוזים בשכר. לכאורה, נועדה ההחל־טה להציל 1200 פועלים מגל הפי־טורים, והעובדים היו צריכים לקבל אותה בברכה. בפועל, הוועדים וחב־רים, שמואל בן דוד, יו"ר הגוף המאוחד של הוועדים שקם ב"סולל בונה", למורת רוחה של ההנהלה, טוען כי ההסתדרות עושה לעצמה חיים קלים שכן במקום לבדוק את הסיבות, את כל הסיבות, להידרדרותה של "סולל בונה", היא מטילה על העובדים לשלם את מחיר הכשלונות העסקיים של ההנהלה, ואת גם אם אין ויכוח באשר לתנאים האובייקטיביים, בעיקר בענף הבנייה, המקשים עתה על מצבו של הקונצרן.

הוועדים זועמים במיוחד על אחת הקביעות של הוועדה ההסתדרותית בה נאמר: "אין סולל בונה יכולה או חייבת בנסיבות הקיימות, לשלם שכר לעובדים שמסיבות בריאות אינם יכו־לים לבצע יותר את עבודתם ולפיכך מן הראוי שיפרשו בתנאי פנסיית נכות המתאימה למצבם". בן דוד שואל כיצד ההסתדרות, המועצת להגנת עוב־דים חלשים, ומטיפה מוסר למעסיקים העושים להבראת מפעליהם על ידי הוצאת עובדים חלשים מהמערכת — מרשה שייעשה כך. הסיפור שמאחורי הסיפור לא טופל על ידי הוועדה ההסתדרותית המיוחדת — רוב הווע־דים ב"סולל בונה" מנהלים מאבק כדי להקים מועצת ועדים, עקרונית האי־גוד המקצועי מעודד התארגנויות של ועדים במקומות עבודה גדולים שכן ריבוי ועדים מקשה לא רק על הניהול אלא גם משבש לעתים קרובות את העבודה של הוועדים עצמם ופוגע באינטרסים שלהם.

חיים הברפלד אמר לי השבוע כי הוא תומך בהקמת מועצת ועדים אך קשה לשנות בן לילה מסורות של שנים. מאחורי משפט זה מסתתר מאבק חריף בין רוב הוועדים ב"סולל בונה" לבין ההנהלה הסתדרות הפקי־דים, המעוניינת בשלב זה להתמודד בהעסקתם של שני פנסיונרים מוותי־קי "סולל בונה" כיו"רים של ועדי פקידים, למורת רוחם של רבים מפקידי הקונצרן. אלה הם שרידים מימי הזוהר של "סולל בונה". שבהם הוועד היה לא רק כל יכול אלא חלק בלתי־נפרד מן ההנהלה הפטרונית. המזכ"ל קיסר מנסה עתה לרענן את חברת העובדים, לשים קץ לבוסים. הבעיה לא אחת על ידי ועדים מטעם. אך טרם עלה בידיו להבקיע את החו־מה של "סולל בונה". אליהו דיין, מזכיר הסתדרות הפקידים, וממלא מקומו, נמצאים בחו"ל והוועדים אפילו הברפלד אינו מוכן לקפוץ למים העכורים של מלחמת הוועדים ב"סו־לל בונה".

ביום שלישי השבוע ערכו עובדי "קראופ", הפגנת מחאה בכפר סבא שבה פתחה "תנובה" חנות קמעונאית בשם "מזון מהקיבוץ והמושב". מאיר חיימוביץ, יו"ר ועד עובדי "קראופ" אומר, כי החנות של "תנובה" מהווה איום למקום עבודתם ולפרנסתם של עובדי "קראופ". "פעולותיה של "תנובה" המכוונת להשתלט גם על השיווק הקמעונאי תוך ניצול מעמדה המונופוליסטי לפתיחת חנויות קמעונ־אות הן בניגוד להחלטות שהתקבלו במוסדות ההסתדרות. פעילות זו מהווה איום על מקום עבודתנו".

מחזות סכסוכי העבודה בחברת העובדים מסתיימת ב"תנובה אקס־פורט". 400 עובדים, המפעילים יחד עם כאלפיים עובדים יהודים וערבים את בתי האריזה לפרי הדר, תובעים לאלתר מההנהלה לשלם להם תוספת מפעלים כמקובל ב"כור". בעקבות פסיקה שניתנה בעניין זה על ידי משה נגור, מזכיר חטיבת עובדי מוס־דות ההסתדרות.

לפני שנה פסק נגור כי עובדי "תנובה אקספורט" יקבלו את התוספת המבוקשת כאשר "כור" תשלם אותה לעובדיה. עתה שואלים העובדים מדוע אין ההסתדרות כופה על הנהלת "תנובה אקספורט" לבצע את הפס־קה.

יו"ר הוועד הארצי עמוס רפופורט תובע מהנהגת האיגוד המקצועי וההסתדרות למלא את חובתם ולבצע את ההחלטות. בינואר 1985 כתב מנהל כוח אדם בתנובה אקספורט שלום הימלפרב, כי "עצם הצמדתנו ל"כור" בטבלת השכר מכבידה מאד עלינו, כאשר הענף הולך ודועך, אי לכך אני מודיע לך שלא נוכל לשלם את 6.9 האחוזים בחודש ינואר, ואין אני יודע אם נוכל לעמוד בתשלום הזה בכלל". העובדים מאיימים לפתוח בעיצומים תוך מספר ימים ובינתיים הולך לערוך אסיפת הסברה. יתכן, אפוא, כי דווקא בעונה הבוערת של קטיף ואריזה ישותקו בתי האריזה של "תנובה אקספורט". או אז יתבקש בוודאי האיגוד המקצועי גם על ידי ההנהלה להיכנס לעובי הקורה. וקיסר יוכל להציג את הסכסוך כהוכחה נוספת לצדקת טענתו, שדרושה רפורמה במשק העובדים לא רק להלכה כי אם למעשה.

בס"ד

"כי היינו לעג וקלס בגויים" (מסידור התפילה)

Every Time An Arab Member's Name Was Announced During The Roll Call, A Wave Of Chuckles Went Through The Chamber As The Members Themselves could Not Resist Laughing At The Irony Of Having Palestinian, Druse And Arabs Helping To Determine Who Is A Jew

(N.Y Times, January 17 1985)

"כל אימת שהבריזו שם של ח"כ ערבי בהצבעה (על מיהו יהודי), עבר בכנסת גל של צחוק, כשהחכ"ים בעצמם לא יכלו לעצור בעד צחוקם האירוני, שערבים עוזרים לקבוע מיהו יהודי..."

(ניו־יורק טיימס — 17.1.85)

למחרת ההצבעה הקודמת על מיהו יהודי)

שאלה גלויה

לראש ממשלת ישראל — מר שמעון פרס

אתה

אביר הדמוקרטיה — הלוחם בכהניזם

הייתכן שתמנע חופש הצבעה דמוקרטי — ע"י כפיית משמעת סיעתית בשאלה הנוגעת לנפש האומה כולה

מיהו יהודי?

*

הייתכן שתחליט

ע"י רוב כפוי ובעזרת חכ"ים נוצרים ומוסלמים החלטה הנוגעת לזהות האומה היהודית ולתפוצותיה נגד רצון האומה היהודית כפי שרצונה בא לידי ביטוי ופרסום ע"י תשובות חכמי ישראל מכל תפוצות ישראל בעולם — לשאלת מורך ורבך בן־גוריון (90% מהם — כולל רפורמים וחילוניים — דרשו גיור כהלכה) ע"י עצומת מליון אזרחים יהודיים בישראל שדרשו גיור כהלכה, (הוגשה לממשלת ישראל בפברואר 1984).

מדוע תמנע מחברי סיעתך להצביע לפי צו מצפונם וכהתאם לרצון העם היהודי — בכח אימת השוט הסיעתי. האין זה "כהניזם־דמוקרטי"?...

אם כנים אתם והוכחו דבריכם

בקרוב תוגש שוב בהצעה לתיקון החוק

מיהו יהודי ובזאת תבחנו — אם דמוקרטים אתם;

זכור הרוב האמיתי של חברי הכנסת ושל האומה היהודית דורש גיור כהלכה

אם אינך מאמין — הסר המשמעת הסיעתית

ותיווכח!

תן דוגמא לדמוקרטיה אמיתית

ותירשם בהיסטוריה היהודית כמי

שהקים את הסכר־הבולם

את שואת ההתבוללות בארץ ובתפוצות.

*

ולמען אחדות האומה,

תן ידך לעצירת הכזב־האוילי

בטענה שתיקון החוק — יגרום לפילוג והוצאת הריפורמים מכלל ישראל.

הבה נכריז על האמת הידועה לכל;

הריפורמי — **הוא יהודי** — כי נולד לאם יהודיה.

"הגיור הריפורמי" — הוא הוא הכזב בהיותו חסר־תוקף.

גיור כהלכה — מקובל על כולם

"גיור" ריפורמי — יוצר פילוג

יתוקן חוק מיהו יהודי — במושב הכנסת הזו.

Shofar Association Of Americe Inc.
234 Fifth Avenue
New York, NY 10001
Tel: (212) 687-2570

משרד החקלאות
מינהל המחקר החקלאי
מרכז וולקני, ת"ד 6, בית־דגן 50250

קורסים מתקדמים במדעי החקלאות

בשנת הלימודים הקרובה ייפתחו קורסים למתקדמים במסגרת מינהל המחקר החקלאי, בנושאים הבאים:

סמסטר אביב תשמ"ו — התחלת הלימודים 19.1.1986

1.* פרופ' י. בקר (מרכז) — ביולוגיה מולקולרית של נגיפים
2. ד"ר י. סגל, מר א. שטיינפלד — בקרת אקלים בחקלאות
3. ד"ר י. שריג (מרכז) — אסיף ממוכן של פירות
4. ד"ר ד. פלביץ (מרכז) — צמחי רפואה ותבלין
5. ד"ר ג. פסטר — מיקוטוקסינים בתוצרת חקלאית
6. ד"ר ש. נברו, ד"ר ע. דונהאי — אחסון גרעינים ומוצרי מזון יבשים
7. ד"ר י. דן — קרקעות ארץ ישראל
8. ד"ר י. ישעיה (מרכז) — מנגנוני הדברה חדשניים נגד חרקים
9. ד"ר ע. ראובני — עקרונות וחידושים בשתלנות מתקדמת
10. ד"ר י. קליין — חידושים בענף המטעים
11. ד"ר י. שולמן — הורמוני צמיחה בחקלאות
12.** ד"ר י. קנר — היבטים מתקדמים בעיבוד תוצרת חקלאית (פרי הדר ועגבניות)
13. ד"ר א. כהן — התנהגות פיזיולוגית ופתולוגית של פירות וירקות לאחר הקטיף

הקורסים מיועדים לחוקרים, רופאים וטרינריים, עובדי מעבדות בתעשיה, מרכזי משקים, מדריכים ועובדי חברות. מורים לחקלאות ולביולוגיה ולחקלאים בעלי השכלה מתאימה.

המעוניינים יפנו אל המזכירות המדעית במינהל המחקר החקלאי לשם קבלת פרטים, חוברת הקורסים ולהרשמה. טלפון 03-980209.

מספר המקומות בכרבית הקורסים מוגבל התקיימנה ועדות קבלה

*התחלת הקורס הנ"ל ב־10.12.85
**התחלת הקורס הנ"ל ב־18.5.86

אליאס פריג'

רשאד א־שווא

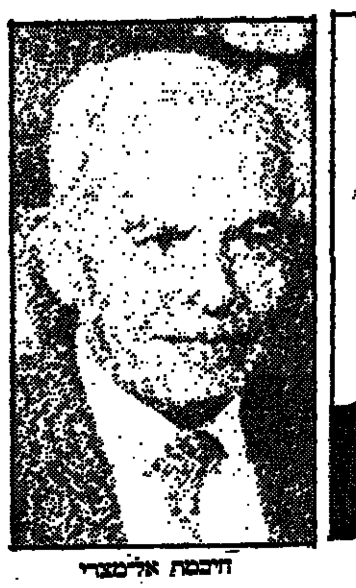
חיכמת אל־מצרי

אנואר אל־חטיב

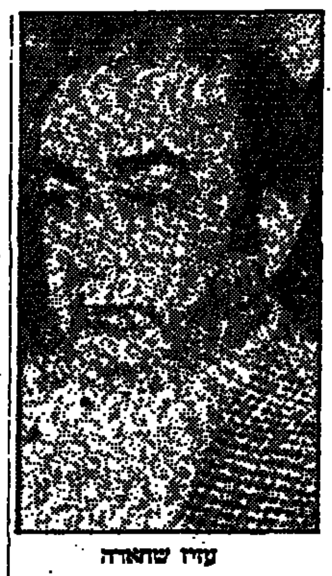
עזיז שהאדה

על מתונים וקיצונים

מאת יהודה ליטני

מתן התוויות "קיצונים" או "מתונים" לקבוצות שונות בשטחים החלה בשנים הראשונות לאחר מלחמת ששת־הימים. רבים בישראל עדיין לא שינו את הגדרותיהם מאז. למרות שחלו תהפוכות רבות בשטחים ומחוצה להם. החלוקה הנכונה אינה בין קבוצות כאלה או אחרות, אלא בין בני־אדם. כל אחד, ומידת נכונותו להגיע להבנה ולדו־קיום אמיתיים בין שני העמים

מיהו "מתון" בשטחים? הכל תלוי בצד המספק את ההגדרה. בישראל שבתוך הקו הירוק, למשל, נחשבים אנשי רק"ח כמתונים בקצה השמאלי של הקשת הפוליטית. בגדה־המערבית וברצועת־עזה. מחשיבים עצמם אנשי המפלגה הקומוניסטית הפלשתינית, מקבילתה של רק"ח בשטחים, למתונים.

באחרונה מוצאים את עצמם הקומוניסטים בשטחים, אם לא ממש ב"חזית הסרוב". לפחות בחלל שכינה לבין אנשי פת"ח בהנהגת ערפאת. אולם הם ממשיכים לדגול בהקמת מדינה פלשתינית, בגבולות יוני 1967, לצד מדינת ישראל.

עצם ההכרה במדינת־ישראל בגבולות 1967 הופכת אותם – לפחות בעיני עצמם – למתונים. זאת, בהשוואה לאנשי "חזית הסרוב", הדוגלים בהקמת "מדינה חילונית" בכל שטחי ארץ־ישראל, ואפילו בהשוואה לקבוצה לא קטנה בקרב הפת"ח, שעצם הנכונות להכרה במדינה הציונית, יהיה גבולה אשר יהיה, נחשבת בעיניה לחילול הקודש.

נקודת־המבט הישראלית

בעיני השלטון הישראלי נחשבים בדרך־כלל הקומוניסטים בשטחים כקיצוניים כמעט ללא תקנה. למרות שהם מגדירים את עצמם כמתונים. התארגנותם בתאים קטנים חשאיים, חזות המשמעת להנהגה המקומית (בגדה וברצועה), האיזורית (ברמת עמון ובבירות ערביות אחרות) והעולמית (במוסקווה), התחברותם לגופים לאומיים (כמו למשל "ועדת ההכוונה הלאומית") פעילותם הפוליטית והחברתית הענפה – כל אלה הכניסו אותם כמעט אוטומטית ל"רשימה השחורה" של ישראל.

לעומת הקומוניסטים בשטחים, נחשבות – שוב בעיני הממשל הישראלי – קבוצות "האחים המוסלמים" בגדה וברצועה לפחות ל"לא מזיקים". גם אם לא למתונים. "האחים המוסלמים" עצמם, לעומת זאת, רואים את עצמם כנושאי רעיון המדינה המוסלמית הגדולה ומבצעיו. האידיאל שהם מבקשים להגשים הוא מעל ומעבר להקמת מדינה לאומית כזו או אחרת – פלשתין העצמאית או מדינת־ישראל – שכן בהתאם לתורתם, יאלצו מדינות אלה להיעלם עם הקמת מדינת־העל המוסלמית. בשל כך, הם נאבקים באנשי אש"ף ורואים בהם בני־תמורות. מאבק זה אינו מדאיג במיוחד את אנשי הממשל הישראלי.

שתי דוגמאות הפוכות אלה – של קבוצות מתונות בעיני עצמן, הנחשבות קיצוניות בעיני הממשל, או כאלה שהן קיצוניות בעיני עצמן, ומתונות בעיני הממשל – ממחישות את הבעייתיות שבהגדרת מתונים וקיצונים בשטחים. השאלה היא לעולם מתונים בעיני מי? קיצוניים בעיני מי?

בעיני ישראלים רבים, קבוצת מנהיגים ואישים בגדה־המערבית וברצועת עזה, כמו אליאס פריג', רשאד א־שווא, חיכמת אל־מצרי, אנואר אל־חטיב ואחרים, שהם בדרך־כלל בעלי נטייה פרו־ירדנית, הם מתונים. תומכי "חזית הסרוב" וגופי שמאל בשטחים מחשיבים קבוצה זו למשתפי־פעולה מובהקים עם ישראל. לחסרי כבוד לאומי ועוד. גם בתוך הקבוצות הגדולות של תומכי פת"ח, חזית הסרוב ותומכי ירדן יש חלוקה של קיצונים ומתונים, קיצונים יותר מתונים יותר.

מנקודת־מבט ישראלית טהורה, ההגדרות ברורות למדי. מבחינתה של ישראל היה עורך־הדין עזיז שהאדה, שנרצח השבוע, מתון אמיתי. מתון, לא משתף־פעולה. מתוך אמונה פנימית עזה, כי הסכסוך ניתן לפיתרון באמצעות הקמת מדינה פלשתינית עצמאית לצד ישראל. במגעים ישירים

בשיר ברגותי

בין הצדדים. הוא ניסה לפעול ללא־ליאות למען רעיון זה משך שנים. אולם עזיז שהאדה בלט גם בקרב אלה הנחשבים למתונים. בשל העוזו להביע את דיעותיו בגלוי גם בעיתונות מבוקרה. הוא היה נועז גם במאבקו בשחיתות במערכת המשפט בגדה ובשל כך, ככל הנראה, שילם בחייו.

נתקלתי גם במתונים בשטחים, שהקריטריונים המקובלים של מתונים בעיני הישראלים אינם חלים עליהם. חילמי חנון, ראש עיריית טולכרם וזקן ראשי־הערים בגדה, נחשב אחד הוותיקים בתומכי אש"ף. כבר בתקופת השלטון הירדני. הוא נהג לחתום על עצומות מטעם אש"ף, ומבהיר לעתים באמצעי־התקשורת על דבקותו בעקרונות אש"ף. עם זאת, הוא אינו מאמין, כי התנגשויות תכופות עם המינהל הישראלי יועילו לעירו או לבני־עמו בשטחים. למרות היותו איש אש"ף מוצהר, יחסיו עם המינהל הישראלי מתנהלים על מי מנוחות – גם בתקופות מתיחות. חנון מאמין בדו־קיום ועושה לשם כך בפועל.

אש"פיסט־מתון

רשאד א־שווא, ראש־עיריית עזה לשעבר, נחשב לראש מחנה תומכי ירדן ברצועת עזה. בראשית שנות השבעים הסתיר בביתו את מפקד פת"ח ברצועה, שביקש מקלט. משך שבועות חודשים הסתתר המפקד, שהיה המבוקש על־ידי ישראל, במרתף בית א־שווא. אריאל שרון, שהיה אז אלוף פיקוד הדרום, נוטר בשל כך טינה לא־שווא, עד היום. שר הביטחון דאז, משה דיין, הבין, כי לרשאד א־שווא לא היתה ברירה והוא היה מוכרח לתת חסות לאיש הפת"ח המבוקש, שכן מנהגי המקום מחייבים. דיין נפגש בא־שווא אך לא פיטר אותו מתפקידו, למרות לחצים שהופעלו עליו.

א־שווא מבקש להגיע להבנה עם ישראל – תוך שמירת האינטרס הפלשתיני. הוא מקיים מגעים עם ישראלים בדרגים שונים. אולם אף פעם לא מוותר על כבודו הלאומי. הוא פועל אישית, לעתים באורח נמרץ, להשגת הבנה כלשהי. למרות איומים על חייו וניסיונות התנקשות אין ספור, הוא לא נלאה ממאמציו. האיש, שהסתיר במרתפו את זיאד אל־חור סיני. מפקד פת"ח ברצועה הוא פרו־ירדני־מתון.

בשיר ברגותי, מנהיג המפלגה הקומוניסטית בגדה המערבית ועורך כתב־העת "אל־טליעה", הואשם בתחילת שנות השבעים על־ידי שלטונות ישראל בריגול. ברגותי נחקר משך שבועות ארוכים בכלא רמאללה, ובתום חקירתו הוצא לנוח בחצר הכלא. מאחר שלא היה מורגל באור השמש, ישב משך זמן רב בעיניים עצומות. לפתע חש בטפיחה רכה על שכמו: חייל ישראלי שניצב לידו אמר לו, כי הוא מתנצל אך עליו לכבלו באזיקים. אלה הן ההוראות, אמר. אני עושה זאת בניגוד למצפוני ולחינוך שקיבלתי בקיבוץ כשמר־העמק, המשיך החייל, אך אני מקווה, שיום אחד לא יהיה כובש וכבוש, ותהיה זו לצד זו בהבנה ובידידות.

ברגותי סיפר לי פעם, כי לא היה יכול לכבוש את רגשותיו ופרץ בבכי. כל עוד יש חיילים ישראלים, המתנהגים ומתבטאים כך, אמר ברגותי, יש סיכוי לשלום. ברגותי פועל ומאמין, בדרכו שלו, כי יום יבוא ויושג שלום בין שני העמים, כי תוקם מדינה פלשתינית לצד מדינת־ישראל. הוא קומוניסט אדוק ונאמן אך גם הוא, בעיני לפחות, מתון.

החלוקה לקבוצות השתייכות אינה בהכרח מחלקת בין קיצונים למתונים. גורמי ביטחון שנים נהגו לא־פעם להדגיש, כי אישים שנחשבו בעיניהם מתונים ביותר, "כשרים" בתכלית, מתבטאים בחדרי־חדרים, כאן או בבירות־ערב, בצורה הפוכה. התבטאויות קיצוניות נגד ישראל ודיכויה, שהושמעו לא דווקא בשל הצורך להתנער מתדמיתם המתונה, אלא משום שכך חשו.

מתן התוויות "קיצונים" או "מתונים" לגבי מנהיגים ואישים בשטחים, החלה אצלנו בשנים הראשונות לאחר מלחמת ששת־הימים. יש רבים בישראל, שעדיין לא שינו את הגדרותיהם מאז, למרות שחלו שינויים ותהפוכות רבות בשטחים ומחוצה להם. החלוקה הנכונה אינה בין קבוצות או גושים כאלה או אחרים, אלא בין בני־אדם, כל אחד לגופו, כל אחד ומידת נכונותו להגיע להבנה ולדו־קיום אמיתי בין שני העמים.

ג'ינדי בעקבות אחיו

מאת אריה לביא

מה הניע את אברהם ג'ינדי לא להכליל את פעילותו בסחר מקרקעין ביהודה ושומרון בחברה שבאמצעותה גייס הון מהציבור?

מעורבותו של הקבלן אברהם ג'ינדי – בניגוד למעורבות שני אחיו משה ויגאל – בעסקי הקרקעות ביהודה ושומרון לא היתה ידועה בציבור הרחב עד לפני כמה שבועות. ג'ינדי אף הצליח ליצור רושם שאין לו כלל קשר לעסקות אלה. בעת שמפיקי התכנית הכלכלית בטלוויזיה "קבינט כלכלי" ביקשו לדון בהחלטת שני אחיו משה ויגאל לשהות בחו"ל הביע אברהם ג'ינדי את נכונותו להתראיין בתכנית ולומר שלשני האחים אין כל קשיים כלכליים.

בניגוד לפעילותו בתחום הקו הירוק, שם הפעיל מערכת משומנת היטב של יחסי ציבור שריוותה על עסקותיו, נמנע בעסקי הקרקעות ביהודה ושומרון מכל פרסום. למעט המודעות אותן פרסם בעבר לצורך שיווק המגרשים. אך בבית המשפט המחוזי בתל אביב מתנהלת זה תקופה ניכרת התדיינות בינו לבין אחד מסוחרי הקרקעות הגדולים אברהם שמאי. מסוחר זה רכש ג'ינדי לפחות חלק מהקרקעות אותן מכר בשלב מאוחר. ובגללן מצא עצמו בתא המעצר כאשר המשטרה מחשידה אותו בשורה של האשמות חמורות: כיזמה בנסיבות מחמירות, זיוף בנסיבות מחמירות, שיבוש הליכי משפט, בידוי ראיות והדחה עד.

האם החליט להמנע מכך בגלל שסבר באותה עת שעסקות הקרקע ביהודה ושומרון הן עסק בטוח ומוטב שלא כדאי להתחלק בו עם אחרים ולכן לא הכליל אותו בחברה הציבורית כפי שלא הכליל בחברה אותה הוציא לבורסה חלק ממשרדי המכירות שלו? אולי פרופ' יוסף גרוס מאוניברסיטת תל אביב שהכין לו את ההנפקה ראה את הבעיות המשפטיות הכבדות הכרוכות בכך ויעץ לו להמנע מכך? אולי נמנע מכך בגלל שבשלב בו תכנן את גיוס ההון בבורסה ביולי 1984, כבר ידע שמשהו לא כשר עם קרקעות אלה ולכן לא רצה לערב את החברה הציבורית? אחיו, עו"ד יעקב ג'ינדי אומר שכאשר הבין ש"נפל בפח" בכל הקשור לקרקעות בגבה והחזיר את הכספים למאות רוכשי קרקעות למרות שלא היה חייב בכך על פי החוזה ובתוצאה מכך הפסיד באופן אישי קרוב למיליון דולר.

לטענת האח הקרקעות נרכשו על ידי אברהם ג'ינדי מסוחרים יהודים: אברהם שמאי וסוחרת הקרקעות מהרצליה דינה ביאן שהתחייבו גם להשיג את האישורים הדרושים. מקורבי ג'ינדי רומזים שמה שנחשף כעת הוא רק קצה של קרחון שיביא לחשיפת עובדות תמוהות בכל הקשור למכירת קרקעות ביהודה ושומרון אשר נעשתה בידיעת גורמים ממשלתיים רמי מעלה. האישור שנתן אבי צור עוזר סגן שר החקלאות לאחים ג'ינדי רק רומז על כך. יממה לאחר שנעצר אברהם ג'ינדי ל-10 ימים נעצר גם אבי צור שהספיק להאשים, בטרם נעצר את הממונה עליו לשעבר מיכאל דקל במתן הוראה לתת אישור לפיו ועדת השרים לענייני התיישבות "הכשירה את האזור למגורים".

תחילת הדרך – בראשון לציון

כוכבם של אברהם ג'ינדי ושל שני אחיו משה ויגאל החל לדרוך בשנות ה-60 בעיר מגוריהם ראשון לציון. הם היו שותפים בחנות למכירת מוצרי חשמל שהתמחתה במכירת טלוויזיות שחור לבן. עד מהרה גילו את הכשרונות שלהם בתחום המכירה והלוו בשיווק דירות. תחילה כמתווכים ומאוחר יותר הגיעו בין הראשונים למסקנה שלהיות קבלן זה לא קונץ גדול" והחלו לעסוק בבנייה עצמה. סיפר בזמנו אברהם ג'ינדי: ראיתי שכמה שאני לא מקבל מהקבלן אחוזים זה עדיין כלום לעומת הרווחים שיש לו והחלטנו לבנות.

תחילה פעלו שלושת האחים ביחד. אך בשלב מאוחר יותר כאשר ההצלחה החלה להאיר להם פנים התגלעו חילוקי דעות ביניהם. כל אחד מהאחים רצה להוביל את העגלה לכיוון שלו, מספר מי שמכיר את עסקיהם של האחים. התוצאה היתה שמשה ויגאל פרשו והקימו חברה עצמאית שפעלה על פי העקרונות של "דירות פאר" לציבור שהחל להרגיש שהוא יכול להרשות לעצמו לשפר את תנאי מגוריו. שני אחים נוספים, הבכור עזרא (58), נשאר בעסקי הרהיטים ואח אחר יעקב (39) הינו עורך דין והיה, קשור גם לעסקי אברהם בכל הקשור בייעוץ משפטי. שלושת האחים האחרים התפרסו בעסקי הבנייה כאשר לתחרות ביניהם יצאו מוניטין, שכן שתי החברות – של אברהם ושל משה ויגאל – ביקשו לפעול סביב אותה אוכלוסיית יעד.

הקבלנים האחרים בראשון לציון לא ראו, מטבע הדברים, בעין יפה את פעילותם של האחים כקבלנים. כל עוד הם עסקו בשיווק הדירות שהם בנו הכל היה בסדר אך ברגע שביקשו לנגוס חלק גדול יותר בעוגה, שמו להם רגליים. כך למשל החליט מרכז הקבלנים להוציא את בקשתם של האחים ג'ינדי, ביוני 1977, להתקבל כחברים. הסיבה היתה הון עצמי נמוך מדי ביחס להיקף הפעילות. תגובת אברהם ג'ינדי היתה צפויה. הוא האשים את חברי המרכז בצרות עין והמשיך בפעילות ביתר מרץ כאשר שבע שנים מאוחר יותר. לאחר שנפרד מאחיו, הצליח לגייס הון בבורסה.

ההנפקה של ג'ינדי היתה בתקופה שבה נהרו לבורסה, עוד כמה חברות ובכלל זה חברת האחים רובינשטיין אך ג'ינדי גייס את הסכום הגבוה ביותר כ-2.9 מיליון דולר. למרות ההצלחה הוא לא היה מרוצה שכן אם היה מצליח לגייס כפי שתכנן שנתיים לפני כן. היה מגייס כ-10 מיליון דולר. את תאריך גיוס ההון, הנציח על עטי פארקר לבנים וחילקם למי שהיה חבריו או רצה להפכם לכאלה. בשלב מאוחר יותר אף יצק בגוש פלסטי שקוף מיניאטורה של התשקיף למזכרת מהאירוע.

הסתבך עם הרשות לני"ע

השאיפה שלו שמניותיו יעלו, סיבכה אותו כנראה גם עם הרשות לניירות ערך שחקרה אותו באחרונה בקשר לחיסות המניות הללו על ידי שני גורמים: חברת הברוקרים פ.י.ם. החברה בבורסה התל אביבית ובשלב מאוחר יותר חברה אחרת. לג'ינדי היו קשרים הדוקים עם חברת מגרית העוסקת בין היתר בפעילות בשוק האפור. חברה זו ביקשה לרכוש את בנק למשכנתאות כרמל ולבעלי מגרית היו תכניות לשיתוף פעולה עם ג'ינדי בתחום זה אך בבנק ישראל הגיעו למסקנה שמגרית אינה ראויה להיות בעלת בנק למשכנתאות.

ביחד עם מגרית ועם יעקב דוניץ, אחד מבעלי חברת המחשבים משוב, הקים ג'ינדי את חברת ברסר שהתמחתה בסחר חליפין זאת במסגרת שאיפתו להתרחב לתחומי פעילות נוספים. ג'ינדי ניסה להשתחרר מניהול שוטף של עסקיו על מנת "שיהיה לו זמן לעשות כסף". בסוף 1982 מינה את תת אלוף (מיל.) אפרים חירם

אברהם ג'ינדי במשרדו: בניגוד לאחיו המשיך לגור בראשון לציון ולא עבר לסביון (תצלום: רחל הירש)

כמנכ"ל חברת הבנייה שלו. בעת ממלא תפקיד זה קצין בכיר אחר במילואים יואל גורודיש.

בניגוד לשני אחיו משה ויגאל שבנו שתי וילות ענק בסביון, זהות בצורתן ובריהוטן, הוא המשיך להתגורר בראשון לציון שם החל את הקריירה שלו. כאשר נעצר בראשית השבוע היה בטוח שישתחרר מיד. כאשר נודע לו שייעצר לזמן ממושך יותר הצליח להשיג מחוקריו הבטחה שלא ילון בבית המעצר המשטרתי באבו כביר. הללו עמדו בהסכם והלינו אותו במטה הארצי בירושלים. עורכת־דינו יהודית להב ניסתה למנוע ממנו את העיתונאים שפרסמו בעמודיהם הראשונים את דבר מעצרו בהכירה את רגישותו לפרסום אך אלה הגיעו אליו בכל זאת. הוא הרגיש כמי שעולמו חרב עליו. מי שראה אותו מאז שנעצר אמר: זה לא אותו אברהם ג'ינדי שהכרתי בעבר. בכל מקום מעצרו הינו ללא ספק ראשית חקירתם של המעשים שהביאו להפיכת קרקעות יהודה ושומרון למערב הפרוע של שנות ה-80 בישראל.

עם מעצרו של ג'ינדי מיהר מנכ"ל חברתו יואל גורודיש, שגם הוא נחקר על ידי המשטרה בפרשה זו לפרסם הודעה לבורסה ובה ציין שלמעצר אין כל קשר לעסקי חברת אברהם ג'ינדי. הפעילות מעבר לקו הירוק נוהלה על ידי אברהם ג'ינדי באופן פרטי וללא קשר לחברה הציבורית שבראשה עמד. הסיבות בגללן החליט לא להכליל את הפעילות בקרקעות יהודה ושומרון במסגרת החברה הציבורית לא ידועות, ונתונות לפירוש מגוון. מכל מקום בעת שג'ינדי החל לתכנן את ההנפקה שלו ביקש להכניס גם פעילות זו במסגרת החברה הציבורית ולייעד חלק מהתמורה לפיתוח ישוב ביהודה ושומרון. בטיוטת התשקיף הראשונה, שלא נמסרה לבורסה, נכללה גם פעילות זו אך ברגע האחרון החליט להמנע. כאשר הסיבות לא ידועות.

החזיר כספים למאות רוכשים

מה הניע אותו לכך לא ידוע וגם לא ידוע אם נשאל על כך על ידי חוקריו.

ריח הירוקת וניחוח הכלור

מאת מיכאל גרטי

עשרים שנה לאחר הפעלתו של המוביל הארצי הולך צינור הבטון והארוך הופך לספק העיקרי של מי השתיה בישראל. שאיבת־יתר הביאה להרעלת הבארות במישור החוף ולהידלדלות מי התהום באיזור ירושלים. וכך, מדי שנה מופנה חלק גדול יותר ממימי המוביל הארצי לאספקת מים לשימוש ביתי. התהליך הנמשך של הרעלת הבארות בחומרי דישון, בכימיקלים ובשפכים תעשייתיים המחלחלים למי התהום. מסב מדי שנה כמויות מים נוספות ממי המוביל הארצי לשימוש ביתי – ובמקביל עולה באיכות ובתמורה צריכת המים במשקי הבית בישראל.

המוביל הארצי שואב את מימיו מן הכינרת באתר ספיר. שאיבת מים המיועדים לשתיה מאגם פנימי לא־גדול, שבאגן ההיקוות שלו מתבצעת פעילות כלכלית ערה, איננה הפתרון המומלץ ביותר למי שתיה. אגמים המשמשים מאגרי מים לערים גדולות בעולם (כמו ניו־יורק) נשמרים מבודדים ומגודרים, וכל פעילות בתחומם נבחנת בשבע עיניים – שמא תגרום לזיהום מי האגם. אגן ההיקוות של הכינרת, לעומת זאת, הוא איזור המיושב בצפיפות – ולחלק מן הישובים אין מפעלי ביוב – או שמפעלי הביוב שלהם אינם מתפקדים. השדות בכל האיזור מעובדים, מרוססים ומודשנים, ופעילות נופש על שפת האגם ועל פני מימיו אף היא תורמת לזיהום. התוצאה הברורה היא שמי הכינרת אינם ראויים לשתיה.

בעבר התגלו במי הכינרת זיהומים "רגילים" של חיידקי קולי שמקורם בצואה. לצד זיהומים מסוכנים הרבה יותר כגון וירוסים של מחלת הפוליו ושיתוק ילדים. המים הנשאבים מן הכינרת עכורים, מכילים חלקיקי צואה ולכלוך, אצות, אוכלוסיית פלנקטון עכירה וכן טרופיות. את כל המים האלה יש לטהר לפני שיהיו המים ראויים לשתיה – ומוסכם על כל מומחי המים שמערכת הטיפול במים האלה, כפי שהיא פועלת היום, אינה מספיקה – ובוודאי שאינה עונה על הדרישות שיתעוררו בשנים הבאות עם המעבר לשימוש בכמויות גדולות והולכות של מי המוביל הארצי לשתיה.

הנבואות השחורות התבדו

כדי להבין את הקשיים שבפניהם עומדת מערכת טיהור מים בהיקף כזה מן הראוי להבחין בין סוגי הזיהום השונים ודרכי הטיפול בהם. באורח פשטני מעט אפשר לדבר על זיהום כימי – שעיקרו רעלים המומסים במים, זיהום ביולוגי – שעיקרו בקטריות, נגיפים, וחלקיקים גדולים יותר של חומרים אורגניים.

תיאורטית אפשר לטהר כל מים, מזוהמים ככל שיהיו. אך במרבית המקרים מצריכים זיהומים כימיים טיפול יקר בטיהור שכמויות גבוה לעתים מכמות דיוק המים. לכולה של האוכלוסיה השותה ממי המוביל הארצי התבדו עד כה הנבואות השחורות שחזו לכינרת קץ של אגם הגווע מעודף רעלים – ובעיקר מעודף כימיקאלים שיישטפו לתוכו מהמטרי הריסוס והדישון בשדות. בתחזיות שפורסמו בשנת 1971 נאמר כי

בעתיד הלא־רחוק תשמש הכינרת מאגר מי השתיה העיקרי של מדינת ישראל. עד כה הצליחו למנוע הרעלה כימית של מי האגם, אך מכאן ועד להפיכת מימיו לראויים לשתיה עוד רחוקה הדרך

הכינרת עוברת תהליך של אאוטרופיקציה: תהליך שבו עודף של תנקות (ניטראטים) במים גורם להשתלטות של אצות. התרבותן באורח פראי – שולל את החמצן משאר היצורים החיים באגם, עד לשלב שבו מתים הדגים ובעלי־החיים. האיזון האקולוגי נהרס, החומרים האורגניים נרקבים ומי האגם הופכים לנוזל עכור ומעופש.

הנבואה לא התגשמה, וזאת בין השאר, בזכות טיפול נמרץ למדי של מינהלת הכינרת, ופעולתה המחקרית של המעבדה לחקר הכינרת, שהתמקדה בחקר איכות המים והאוכלוסיית הדגה. מסקנת החוקרים היתה כי יש לטפח את האוכלוסיה ה"זוללת" של דגים – כגון אמנון הגליל, הניזון מן האצות החומות המסוכנות לאגם (הפירידיניום), וכך נעשה. איכלוס הכינרת במיליוני דגיגי אמנון, הגבלת הריסוס והדישון באגן ההיקוות, וטיפול, חלקי אמנם, במערכת הביוב וסילוק האשפה מסביב הכינרת ביטלו לפי שעה את החשש מהרעלה כימית של האגם – אך לא הפכו את מימיו לראויים לשתיה.

תהליך הטיפול במי הכינרת המיועדים לשתיה אינו מתבצע היום במוביל הארצי עצמו, אלא ברשתות המים המקבלות את מימיו. אלה מבצעות הרשויות המקומיות, והטיפול המקובל ביותר בהן הוא ההכלרה (כלורינציה) – ספטוק אישי ומבוקר של המסת כלור אל המים הנשאבים. אלא שלצד יתרונותיה של ההכלרה כשיטה זולה, יעילה ואמינה יש בה גם סכנות. מעבר לריחם המבחיל של מים שטופלו בכמות גדולה מדי של כלור, יש משום סיכון־של־ממש בשימוש בכמויות גדולות מדי של החומר. בעת ההכלרה נוצרות תרכובות אורגניות של כלור – ואלו בולמות את פעולת החיטוי. לדברי פרופ' הלל שובל מורידה נוכחות התרכובות הכלורו־אורגניות את יעילות החיטוי בכלור פי 100. במים שבהם מרוכזים החלקיקים האורגניים, נוצרות תרכובות המכונות טרי־האלומתאנים, שהמוכרת שבהם היא הכלורופורם.

יתרונותיה וחסרונותיה של ההכלרה

אמנם אין חשש שכמות הכלורופורם הנוצר בעת הכלרה רגילה תרדים – אך מחקרים לא מעטים הראו כי גם בכמויות קטנות עלול הכלורופורם להיות חומר מסרטן, ובעיקר השחרות תרכובות הכלורופורמים בגרימת סיכון שלפוחית־השתן. המחקרים אינם חד־משמעיים באשר לכמות הכלורופורמים המסוכנת, והתקן האמריקאי למי שתיה מתיר ריכוז הלופורמים שנקבע יותר על פי היכולת לחטא את המים בכלור מאשר על פי מחקר שהוכיח כי כמות זו אינה מסוכנת.

החיטוי בכלור כשלעצמו אינו מחסל גם את כל הזיהום הביולוגי, שכן הכלור אינו יכול לחדור לחלקיקי לכלוך מעל לגודל מסוים והזיהום נשמר בתוכם. סיכון נוסף בשימוש בכלור הוא בעצם הטיפול במיכלים המכילים את גז הכלור הירקרק – גז רעיל במיוחד, ובמקומות שונים בעולם אסור להכילו בתחומי יישובים מאוכלסים.

רק לאחרונה נמצא תחליף להכלרה המבוצעת כיום במרבית היישובים בישראל. לאחר שנוסו חומרים שונים, קהם יקרים מאוד לשימוש, נמצא כי החומר היעיל ביותר הוא הכלור דיאוקסיד (דו־תחמוצת הכלור). בישראל פועל היום רק מתקן אחד לחיטוי מים בכלור דיאוקסיד. הוא מופעל על ידי חברת "מקורות" באחת מתחנות המוביל הארצי. לדברי המהנדס הראשי של "מקורות", שמואל קנטור, המתקן יעיל ביותר הפעלתו פשוטה ואמינה. חישובים שונים שנעשו באשר להפרשי המחיר בין חיטוי בכלור דיאוקסיד להכלרה רגילה העלו כי החיטוי היעיל יותר מייקר את המים בשיעור של כמה עשרות סנטים לנפש לשנה.

חיטוי בכלור דיאוקסיד יעיל יותר מהכלרה, ותוקף ביעילות־יתר גם וירוסים עמידים יחסית בפני כלור רגיל. יתרון נוסף של החיטוי החדיש הוא בכך שהחיטוי בו אינו משאיר כל ריח או טעם לוואי למים. ובכל זאת החיטוי בכלור דיאוקסיד עדיין איננו בשימוש – ובכמה יישובים אין מבצעים כראוי אפילו את ההכלרה הדרושה, אף שמשרד הבריאות חזר והתריע על כך.

החיטוי החדיש, יעיל ככל שיהיה, אינו מספיק לטיהור המים הנשאבים מן הכינרת, שכן גם חיטוי זה אינו חודר לתוך חלקיקים מגודל מסוים. לצורך טיפול מושלם במים יש צורך לסננם לפני החיטוי – סינון המקנה למים צלילות ומאפשר לחיטוי לפעול במלוא יעילותו. אלא שסינון מים – כפי שנעשה למשל במערכת אספקת המים ללונדון – הוא תהליך יקר המחייב השקעות כבדות. הצעות שונות לסינון מי המוביל בפילטרים מיוחדים מוערכות במחיר של כ-150 מיליון דולר.

היכן לסנן את המים?

שאלת סינון מי המוביל הארצי היא היום במוקד הויכוח במשק המים – במיוחד לאחר שוועדת מומחים הגישה לאחרונה המלצות להחמרת תקן מי השתיה – המלצות הכוללות, לצד רמת ניטרטים נמוכה בהרבה מזו המותרת היום, גם דרישה לצלילות גבוהה יותר. כדי לעמוד בתקן המוצע יהיה צורך בסינון מי המוביל, ובחברת "מקורות" בוחנים עתה דרכים שונות לסינון זאת מחירן. השאלה העיקרית היא אם יסוננו המים בכניסה למוביל בפילטרים ענקיים – או שיסוננו ביציאה מן המוביל ובכניסה למערכות המים של היישובים – מדובר בסינון מי שתיה בלבד ולא במים המיועדים לחקלאות.

בינתיים, מכל מקום, המים אינם מסוננים וכדי לעמוד על כמות החלקיקים האורגניים שבהם די להתבונן בלכלוך החום־ירקרק המצטבר על פילטרים המותקנים על ברזי המים במעברות שונות. במעבדת צילום בלב תל־אביב אפשר היה לראות שכבת ירוקת בת חצי מ"מ על הפילטר – ולדברי מנהלי המעבדה פילטר זה הוחלף רק יומיים קודם לכן.

כמעט כל תושבי ישראל שותים מים בלתי מסוננים שעברו, במקרה הטוב, הכלרה רגילה. סינון המים וחיטוי בכלור דיאוקסיד יכלו לסלק מכוס המים שאנו שותים הן את ריח הכלור והן את הסיכון ללקות במחלות מעיים ולספוג הלופורמים רעילים. השאלה היא בעיקרה, כמובן, שאלה תקציבית. או בפי שאמר זאת אחד מהמומחים הבכירים של תה"ל: "עד שאנשי הממשלה וראשי העיריות לא יקבעו לעצמם סדר עדיפויות, שיהיה ברור שמים טהורים קודמים בו גם לכבישים וגם למדרכות, יוסיף להתקיים הסיכון שבשתיית מי ברז ואף יגדל. ואם הם לא הבינו זאת אחרי ההרעלה בקריות נראה שנדרש אסון של ממש כדי להזיזם".

(כתבה שנייה בסדרה)

ירושלים בעידן קולק

מאת נדב שרגאי

בעשרים שנות תפקידו של טדי קולק כראש עיריית ירושלים, התחוללה בירושלים מהפכה – היא היתה לבירה של ממש. כאשר יפרוש מתפקידו, יותיר חלל שיורשו יתקשה למלאו

אוקטובר 1983. ימים ספורים לפני מועד הבחירות לעיריית ירושלים. טדי קולק מתרווח בכורסתו. הוא מרואיין נח, אם כי עייף מאד מאסיפות בחירות ומהתעייבית שהופיע בהם. השיחה מתגלגלת אל מנחם בגין, שפרש לפני ימים מספר מתפקידו. קולק מדבר על בגין בכאב: "אני מצטער על בגין. דעתי שונה משלו כמעט בכל דבר, אבל נמלאתי רחמים עליו. כך פורשים? הוא אישיות. הוא מנהיג. הגיעה לו פרישה יותר מכובדת". היום, כעבור שנתיים, טדי קולק בן 74. ראש־עיר 20 שנה. גם הוא יהיה ראוי לפרישה מכובדת.

ידידיו של ראש־העיר ואנשים, אשר עבדו עמו שנים רבות, אומרים היום, כי יעשו הכל כדי לשכנעו שלא לרוץ לכהונה נוספת. למען האמת, אילו היה הדבר תלוי ברבים מהם, היו מייעצים לקולק לסיים את הפרק הזה של חייו בתום השנה ה-18 לכהונתו כראש עיר. קולק, כך נראה, נוטה הפעם באמת ובתמים לפרוש בסיומה של כהונתו.

לתהילת העולם שקנה לו קולק כראש־עיר בירושלים, יש על מה לסמוך. איש לא יוכל לגזול אותה ממנו, פרט לו עצמו. העשור הראשון, ועוד כמה שנים טובות, השביעו את קולק נחת. בשנים האחרונות היו גם מרורים, ואסור כתם יאפילו על הימים היפים.

סבכם של משברים מקומיים ומפולות בתחום המוניציפלי, כתם אינם זוכים להד ולפרסום כפי שזוכים משברים במישור הארצי (חוץ, ביטחון ופוליטיקה). הפקידות העירונית הבכירה בעיריית ירושלים, שניתנו לה מלוא האשראי ב-15 השנה הראשונות לעידן קולק, יושבת היום ברובה מחוץ למערכת. קולק ידע לבחור את האנשים הנכונים לתפקידים הנכונים. ובכך היתה גדולתו. אך הוא לא השכיל לטפח בתוך העירייה דור של צעירים, שיוכלו ליטול עליהם את התפקידים הבכירים, שיתפנו בבוא היום. לפני כחצי־שנה, הגיע לשיאו משבר הניהול בעיריית ירושלים. כאשר החליט קולק להדיח מתפקידו את מנכ"ל העירייה שאול שטון. שטון היה האחרון בשורה של פקידים בכירים שהודחו, או עזבו בשנים האחרונות את עיריית ירושלים, מסיבות שונות. "על הגדר" יושבים היום עוד לפחות שלושה מנהלי מחלקות, ומערכת היחסים הפנימית בין הפקידות הבכירה היא עניין עדין ומורכב.

עצות אחיתופל

מאחורי הדיבורים "הגדולים" התגלו בשנים האחרונות סימנים של התשאבות. שורה של פרויקטים, שביקש קולק לסיים עוד בתקופתו, נתקעו בעת האחרונה. הבולט כתם הוא תכנית האצטדיון. כאן שמע קולק לעצת אחיתופל והתעקש להקים אצטדיון בלב שכונת המגורים קטמון הישנה. בהפרש של קול אחד בלבד, נחל קולק את המפלה הגדולה ביותר בכל שנות כהונתו, והצעתו נפלה בהצבעה בוועדה המחוזית. קולק זעם אז כפי שאולי לא זעם מעולם וברוב כעסו איים להתפטר. אבל נשאר.

הליכי תכנון של פרויקטים גדולים בירושלים שמו בשנים האחרונות את העוק בירושלים ללעג ולקלס. המקרה הבולט ביותר היה בניית מלון לרום במתחם עמרה. המשנה ליועץ המשפטי לממשלה מתח ביקורת חריפה על הגורמים העירוניים בפרשה זו, אבל כדברי פקיד בכיר בעירייה: "הכלבים נבחו והשיירה עברה, ויוסף רק את מה שנשאר". וזה לכל הדעות אבן – ברשים.

קולק שהיה תמיד אימפולסיווי, מפתיע ושונה ממשיך להיות כזה, אם כי בשנים האחרונות השתנה. מקורביו מאבחנים אצלו, לעתים קרובות יותר, עייפות רבה וקוצר־רוח. התפרצויות, שהיו חלק בלתי־נפרד מאישיותו – הולכות ותוכפות. בעצרו של בן טיפר ויוי מרדכי דרוויש, ומותו של הביצועיסט מספר־אחד בעירייה, ממלא מקום ראש־העיר יוסף גדיש, העכירו מאד את מצב רוחו של קולק. ביקורת חריפה נמתחה בשנים האחרונות על אופן תפקודו של אמנון ניב, מתכנן העיר, תפקיד בעל חשיבות מכרעת בפיתוחה של ירושלים. קולק דחה שוב ושוב את התביעות לפטרו והעניק לו גיבוי. אבל באחרונה – כך דומה, הבחין גם טדי כי העשן לא יהיה ללא אש. מכאן קרה בשנים האחרונות לסכיעת־עינו של קולק בבחירת אנשים.

היהודים ישלטו בירושלים

20 שנה אחרי, ועוד כשלוש שנים לפני הפרישה, כבר אפשר להעריך: טדי קולק בנה לעצמו את התפקיד, אך כאשר ילך, ישאיר אחריו רק את הכתרה. כל מי שיבוא אחריו יעשה כפות אם יבנה להכנס לנעליו. לא רק התדמית שיצר לעצמו טדי האדם, כראש־עיר. היא תדמית של איש אחד, אלא גם מזהות התפקיד שיצר קולק. "המזהות הזו תגמור כאשר יפרוש קולק. אז יחזור תפקיד ראש־העיר למבדית הבכירים". אמר השבוע מירון בנבנישתי, בעבר, סגנו של קולק.

החן הקסם האישיים, השובבות המצודדת בשילוב כישרון וידע סייעו לקולק לגייס כספים למען ירושלים. בהיקף אדיר. "אני מכיר יותר כבוד כצלה יותר". אמר עליו פעם ראש ממשלה ממפלגת העבודה, זו המפלגה שקולק עצמו כינה לא־פעם: "רע הכרוך" ב"קרן ירושלים". המכשיר שבנה קולק לצורך גיוס התרומות למען העיר אפשר אולי למצוא ליקויים לא־מעטים. אך היא היתה למכשיר יעיל להפליא, שהזרים כספים לבירה. ניסיונותיהם של חוגים בליכוד ובאגודת־ישראל, להקים לעצמם "קרנות ירושלים" משלהם, בעת מערכת הבחירות האחרונות לעיריית ירושלים, נראה מגוחך לרבים.

בכסף הזה ובכספים שגייס מהממשלה, תוך צעקות, איומים וסקנדלים לרוב, חולל קולק מהפכה בירושלים. קשה למצות בכמה פסקאות את ההבדלים שבין ירושלים בשנת 1965 לבין ירושלים של היום. אך אם מותר בכל זאת לנסות – ירושלים נהפכה לבירה. התואר הזה הולם את ירושלים של 85 הרבה יותר מאשר את ירושלים של 65. אולי בזה מתמצה השינוי. תיאטרון ירושלים, המדרחוב, מערכת הגנים העירונית, החפירות בעיר דוד וליד הכותל, המוזיאון, הספריות, בתי־כנסת, בתי־ספר רבים – זה רק מעט ממה שחולל טדי בעיר הזאת.

בתחום החינוך עשה בשבילו את המלאכה יוסף גדיש, שהלך לעולמו בשבוע שעבר. ואם האינטגרציה נחלה הצלחה בירושלים, יותר מאשר בכל מקום אחר בארץ – גדיש וקולק היו האחראים לכך. השכונות לא היו מעולם הצד החזק של קולק, הבד גם נשארו היום. העיתונאי דב גנחובסקי סנב על קולק, כי היו לו שתי ירושלים – האחת של אבנים והשנייה של אנשים. דווקא בסוד הזה, אהבתו של טדי לעיר הזאת כוונה לירושלים הראשונה. זו של האבן הזהב שבאבן. האנשים עניינו אותו פחות, וכך גם תושבי השכונות.

"אני לא חסיד, והיהדות שלי אינה היהדות שלכם". התריס פעם קולק כלפי אנשי אגודת ישראל, כאשר האשימו אותו אנשיה ב"קוסמופוליטיות". ואכן, השקפת־העולם הקוסמופוליטית היא שעיצבה את מדיניותו של קולק בירושלים, עיר מלאה קונפליקטים, ניגודים ויריבויות, ועמים שונים. כדי להלך בין הטיפות, עיצב קולק מדיניות של סובלנות והבנה. בנוסח "לחיות ולתת לחיות". עם גבול מסוים. לדתיים בירושלים, שחלקם היחסי באוכלוסיית העיר עולה משנה לשנה, נתן קולק הרבה יותר מאשר קודמיו בתפקיד. הוא הכריז לא פעם, בניגוד לדעת חבריו, כי בשכונות יש לסגור רחובות שרוב יושביהם דתיים. הוא ויתר על פעילות שונות בלילות שבת וטען ש"זה המחיר שצריך לשלם". במבט לאחור, הוכיחה המדיניות הזאת את צדקתה ברוב שנות כהונתו של קולק, אף שבשנים האחרונות, בעיקר לנוכח התגברות מעשי האלימות החרדית, הועלו כמה סימני שאלה על הדרך שהלך בה ראש־העיר. הניסיון לתחום תחומי מגורים נפרדים לאוכלוסיה הדתית, ובעיקר לחרדים, שנעשה בשנים האחרונות, כדי לצמצם את מוקדי החיכוך בין חרדים לחילונים – נכשל. מחקר של יוסף שלהב ומנחם פרידמן, שיצא באחרונה מטעם מכון ירושלים, מוכיח זאת.

קולק מפוכח מאד בדבר ההתפתחויות העתידיות בתחום זה בירושלים: "בעוד 50 שנה יהיה פה רוב דתי חרדי, ועל כס ראש־העיר ישב הנכד של פרוש".

לקראת שנת אלפיים

"חבית חומר נפץ" – כך כינה קולק לא־פעם את מערכת־היחסים שבין יהודים וערבים בירושלים, והוא אכן טיפל בה, כפי שמטפלים במוקש. בכפפות של משי. עשרות פעמים מאז 1967 זומנו ללשכתו נכבדים ערבים, לאחר התפתחויות מדיניות מסעירות באיזור, או לאחר אירועים אלימים בירושלים, כדי לרכך תגובות חזויות של האוכלוסיה הערבית הנסערת. בדרך הזאת נקט קולק גם בצד היהודי. "ירושלים אינה הגדה והגדה אינה ירושלים". אמר, חזר ואמר, שוב ושוב, בשיחות עם גורמי צבא ומשטרה, עד שהללו גורמי הביטחון להתייחס לירושלים באופן שונה.

קולק ביקש לסגור את הפער בשירותים בין יהודים לערבים בירושלים. ההצלחה היתה חלקית בלבד. מתכנית הרבעים שלו לא הרפה קולק לאורך כל השנים – "זה יבוא בסופו־של־דבר כפתרון לוקאלי", שיעניק לאנשים את התחושה כי הם מנהלים את ענייניהם הם ויפחית מההרגשה של חיים תחת שלטון כיבוש. "לא יהיה בעתיד שום שיפור באורח מחשבתם של הערבים. הם לא יהפכו לציונים. אבל בסדרי יום תהיה השלמה יותר ויותר גדולה", אומר קולק על ערביי ירושלים.

לפני חמש שנים הכריז קולק כי הוא נשאר ראש־עיר עד שנת 2000. "אפרוש לאחר חגיגות שלושת אלפים שנה לירושלים", אמר אז טדי בשמץ חיוך, ואחר־כך הוסיף ביתר רצינות: "אני בטוח למי שיהיה אז ראש־עיר להפוך עד שנת 2000 לאירוע חגיגי לעם היהודי וגם לעולם הנוצרי. אירועי שנת ה-2000 צריכים להדגיש את התפתחותה של הנצרות כתוצאה מהיהדות ולא להיפך. יש להתחיל ללקט רעיונות בכל העולם לאירוע הזה, גם כדי להגיד לכל העולם, שבשנת 2000 אנחנו עדיין נהיה כאן. אפשר גם לכתוב אורטוריה גדולה לדוד המלך, וליצור יצירות אמנות לכבוד האירוע. כל מי שיהיה אז ראש עיר – יצטרך 15 שנה טובות כדי להכין את זה. זה יהיה דבר גדול, חד־פעמי בעולם". נאום קולק, לפני חמש שנים. עדיין ראש־עיר – כנראה לא ממש עד שנת 2000. אבל קרוב.

איראן: מי יירש את חומייני אחרי מותו?

שרות
DER SPIEGEL
מיוחד ל"הארץ"

נמל התעופה של טהראן נסגר. חיי־לים השתלטו על דרכי היציאה ממנו לבירה. כדי למנוע הפגנות נגד המשטר, שמרו חברי "המפלגה האיסל־אמית הרפובליקאית" השלטת על הרחובות החשובים ביותר של העיר בת שמונה מיליוני התושבים. תסריט זה שתורגל כבר בפברואר השנה, נועד לשמש חזרה ובדיקה לקראת אחקית האמת: פטירתו של האייטולה רוחולה חומייני.

חומייני עצמו דאג להכנות לקראת התקופה שלאחריו. כבר ב־1981 כאשר סבל מתחלואים שונים, הקדיש "הרועה העליון" את מחשבותיו לנו־שא. הוא ייפה את כוחה של הממשלה לשמור בסוד את דבר מותו זמן רב ככל שתמצא לנכון, למען האינטרס של ביטחון המדינה. הוא אפילו הרשה לעצמו בנקודה זו חריגה מהנוהג האיסלאמי, המחייב להודיע על מותו של מוסלמי בתוך 24 שעות. על יו"ר הפרלמנט האשמי ראפסנג'אני הוטל להכין תוכנית דקדקנית של כל מה שיבוצע ביום הפטירה. אולם הדבר החשוב ביותר — ב־1983 חתם חומייני על מסמך בן 30 עמודים האמור להתפרסם רק לאחר מותו. רק נקודה אחת מצוואה זו גילה מראש — שהאייטולה חוסיין עלי מונטזארי נהנה מאמונו המלא.

לאחר רמז זה לא היה כמעט ספק שמונטזארי נבחר ליורשו של חומייני בתורת המנהיג הדתי העליון — שחייב, על פי החוקה האיראנית, להיות "צודק, מוסרי, ראוי לכך שבי־דיו יופקד פיתוחו של הצוה, נועז, שקוד ומוכשר". לפני שבועיים קיבל רצונו של חומייני אישור פורמלי נוסף: גוף של 83 אנשי דת בחר במונטזארי בן ה־63 ליורשו. לבל ידי עודדו כל השורות, מיהרה לישכת חו־מייני לפרסם את ההודעה כי האיי־טולה נהנה ממצב בריאות מצוין.

נאמנות ללא סייג

ואכן, גם עכשיו תלוי כל דבר באיראן במוצא פיו של הישיש בעל המבט הקודר. למשל, היה זה חומייני שהחליט לאחר שנים רבות של בידוד, שעל איראן להרחיב את קשריה עם ארצות חוץ. הוא הודיע לאנשי אמונו המופתעים, כי "אין זה הגיוני לאיראן להיות בבידוד". והוא היה זה שבלם במידה מסוימת את "פעולות "משמרי המהפכה", וגופים אחרים. המעצרים נמשכים כמו בעבר אך מי שמתרחקים מפוליטיקה בטוחים יותר מבעבר.

חומייני בחר כנראה באייטולה עלי מונטזארי ליורשו. פרט אחד בתסריט עתידי מדוקדק לתקופה שלאחר הסתלקות המנהיג הישיש

חומייני: שם היורש נרמז

הצודרת תחושה של הקלה, לפחות כלפי חוץ.

כדי למנוע את התפרצותם של מאבקי כוח גלויים באיראן, ניסה חו־מייני, עד כה בהצלחה, לאזן זה כנגד זה את הסיעות השונות בשלטון. ביוזמתו נבחר עלי חאמנאי באוגוסט לתקופת כהונה שניה כנשיא המדינה. וחאמנאי תומך בליברליזציה והיה ומבקרות של המשטר. הוא מהווה איפוא משקל נגדי לראש הממשלה, חוסיין מוסאווי, הפונדמנטליסטי יותר ממנו, שגם הוא חב את משרתו לאיי־טולה הפועל ברקע. על שניהם חולש יו"ר הפרלמנט ראפסנג'אני שהוא בעצם השליט במדינה.

אין לדעת באיזו מידה יוכל חוסיין עלי מונטזארי למשוך בחוטי משחקי הכוח של הפוליטיקה האיראנית. עד כה הוא הצטיין בעיקר בנאמנות ללא סייג לחומייני. רק לפני שנה כתב את ה"רסאלה" שלו, אותו חיבור דתי שהוא תנאי הכרחי להתקבלות איש דת לחוגם של האייטולות הגדו־לים. לציבור מוכר מונטזארי העגלגל בעיקר בחיוכו הנצחי ובנטייתו לדי־בור בוטה. חומייני הפקיד בידיו בין כלל את ניהול תפילת יום שישי בטהראן. הדרשות המושמעות בתפילה זו מצביעות תמיד על הקו האחרון של המשטר. מעמדו של חומייני יכול היה להתבטא בחריפות ולומר מש־פטים בנוף: "יש לי הרושם שכל התפקידים החשובים בממשלה הם בידי אנשים חסרי כישורים, מתרפסים וחלשים". וכן: "אומרים שהמהפכה טורפת את ילדיה. לי נראה שאצלנו כך בדיוק קרה במהפכה שלנו".

מונטזארי האוהב להופיע בפני המיקרופון עם תת מקלע בידו, נחשב ליברל. הוא התקרב כדי שראש הממשלה לשעבר מהדי באזארגאן, העומד בראש קבוצת האופוזיציה הי־חידה המותרת במדינה, "תנועת הש־חרור האיראנית", ושהיה בעבר מקורב לחומייני, לא יסבול מהצקות. בתחום הכלכלי הוא מצדד בחיזוק הסקטור הפרטי. מונטזארי נקשר לחומייני כבר בשנות ה־50, כשזה עוד שהה בעיר הקדושה קום. הוא נשאר נאמן לו גם כאשר חומייני יצא לגלות, ופעמים רבות נאסר בגין זאת. לאחר שובו של חומייני לאיראן, גמל למונטזארי ומינה אותו לאייטולה העיקרי בטה־ראן, אף כי כישוריו התיאולוגיים לוקו בחסר.

אפשר למצוא, עם זאת, הבדלים דקים בין המורה לתלמידו, ובסופו של חשבון השאלה מה יקרה לאחר מות חומייני נשארת פתוחה, ככל שחומייני ומקורביו יואילו להבין מראש את התסריט. בכלות הכל, גם לשאה היו תוכניות מדוקדקות לגבי העתיד.

גרמניה: בעיות כוח אדם בצבא

מאת וולפגנג הופמן
DIE ZEIT
מיוחד ל"הארץ"

בריגיטה טראופה, חברת הבונדס־טאג מטעם הסוציאל־דמוקרטים, שאו־תה מעריך אפילו יריבה הפוליטי שר ההגנה בשל התמצאותה בנושאי ביט־חון, דואגת לבונדסוואהר. אמנם שר ההגנה מנפרד וורנר קבע בהצעה שבינתיים נדחתה על ידי הפרלמנט, כי ברשותו "תנאי המסגרת הפיננסיים הדרושים" בשביל "כל הזימוש שהצ־בא יזדקק לו עד סוף שנות ה־90". אבל את השאלה החשובה ביותר לעתיד מותיר שר ההגנה פתוחה. לא ברור מי בכלל יפעיל את הנשק של שנות ה־90. פסיקתה הספקנית של בריגיטה טראופה: "כל מערכת כוח האדם הולכת ומתמוטטת".

אין זה חדש שצבא גרמניה המערבית מתחבט בבעיות כוח־אדם. האייל ועתה בא מועד גיוסם של צעירים שנולדו בשנות מיעוט ילודה, עומדים לרשות שר ההגנה הזו ל מאמצע 1988 פחות חיילים מהדרוש. ללא תכנון לניצול מגמה זו, תהיה מצבת כוח־האדם כעבור 15 שנה רק כ־60% משיעורה כיום. במקום 495 אלף איש יעמדו המגוייסים רק 297 אלף.

בסוף ספטמבר החליט שר ההגנה על אמצעים ראשונים להילחם בהקות הדם האלה בתקופת שלום. תוכת השירות בצבא שעד כה עמדה על 15 חודש, הוארכה בשלושה חודשים. כן מתכוונים לגייס יותר אנשי מילואים, שעד כה בכלל לא נקראו למילואים או נקראו מעט מאוד. ייקראו לצבא גם חייבי גיוס שמסיבות כלשהן לא גויסו מעולם. אולם כל אותם אמצעים לא יספיקו. "מעל לכל" יזקוק הצבא להבטחת יציבות השירות בקרב החיי־לים המקצועיים, המתנדבים שחותמים על שירות קבע.

תרומה ניכרת לתפקידי הבקרה שיש לוועדת הכספים של הבית על הרשות

אמר השר וורנר בסוף ספטמבר: "יש להאריך את זמן שירות החובה הממוצע של חיילי הקבע". כרגע עומד הזמן הממוצע (זמן המינימום שנתיים, זמן המקסימום — 15 שנה) על קצת יותר משבע שנים. היעד: כמעט תשע שנים. המפקח הראשי, וולפגנג אלטנבורג, המליץ זה כבר להעניק לחיילי קבע בכוחות הקרקע תמריצים לחתום על תקופות שירות ארוכות יותר. "התכנון שלנו תלוי בשר האוצר, שכן אמצעים אלה עולים כסף", ציין אלטנבורג בתחילת השנה. בינתיים כמעט שהסתיימה השנה ושר האוצר עדיין לא סיכם את אותם של שר ההגנה, איזה אמצעים הוא אכן יכול לנקוט, ואיזה סכום הוא רשאי להוציא כדי שמתגייסים יסכימו לשרת תקופות ארוכות יותר.

מחסור בבעלי כישורים

כאן נכנסת לתמונה ביקורתה של חברת הפרלמנט הסוציאל־דמוקרטית, מה עוד שהדרגים הנמוכים יותר בקרב חיילי הקבע, עד לדרגת סמל, הם המהווים את חוט השדרה של הצבא. וכפי שאומרת טראופה: "הם עושים את כל העבודה הבסיסית ולא יודעים בכלל מה זה שבוע עבודה בן 40 שעות". הם מונים 110 אלף איש. חמישית מכוח־האדם בימי שלום. כיום לא ברור מדוע שאיפה לחתום על שלוש, ארבע או 12 שנים של עבודה קשה כזאת, על אף שיעורי אבטלה גבוהים ועתיד לא ודאי ביותר בקר־ב קבוצות האוכלוסיה. אדרבה, בקרב מי שהתנדבו ל"לגוב החלומי" בבונד־סוואהר על כל הבטחותיו, הולכים ומתעמקים התסכולים.

"מצב הרוח הוא בפירוש רע", מודיעה טראופה על ביקורים שערכה במחנות צבא. סיכויי הקידום בדרגות הנמוכות גרועים במיוחד. האפשרויות המקצועיות העומדות בפני חייל הקבע לאחר שחרורו אינן טובות כל כך כפי שציפו, למרות ההכשרה הרחבה יותר וההשכלה המשלימה שהוא מקבל בשירותו בצבא. לפיכך הולכת ופוחתת נכונותם של אלה החייבים לשרת בצבא להוסיף ולשרת כחיילי קבע.

כוח המשיכה של שירות הקבע הועם והבונדסוואהר עומד בפני בעיית כוח־אדם מחריפה, לא רק בכמות אלא גם באיכות

פקידים במשרד ההגנה בבון חשפו בפני טראופה את מצב הדברים האמיתי: ב־1984 עמד שיעור המגוי־סים בקרב אלה החותמים על ארבע שנות שירות בצבא על 110%; דהיינו, לרשות הצבא עמד 10% מעבר לנדרש, ולפיכך יכול היה לברור את המועמדים. אף כי טווח הברירה לא היה גדול כבשנים קודמות, כאשר שיעור המתגייסים עמד על 120% או 130%. ב־1985 הוא ירד ל־78%. שיעור חיילי הקבע החותמים על תקופה בת 12 שנה ירד מ־103% ב־1984 ל־87%.

זו העדות הברורה ביותר לכוח המשיכה המועם של הבונדסוואהר. זאת כאשר הצבא ההולך ומתמכן סובל כבר כיום ממחסור בחיילים בעלי כישורים שיוכלו להשתלט על משחק הגומלין המורכב בין האדם והטכניקה. "חסרה קונצפציה לפתרון הבעיה", מאשימה טראופה את מנפרד וורנר.

היא נבחרה על ידי הביטאון "ואהרטכניק" לאחת מעשרת "אנשי השנה". ביקורת זו מצד האישה הראשונה שנבחרה ל"איש השנה" היא בעלת "משקל". העיתון כתב עליה: "היא גילתה מעורבות מרהימה בתחום [illegible] הזימוש והרכש, ובידע רב תרמה המבצעית".

אך גם חברי פרלמנט מטעם הקו־אליציה מתייחסים בביקורתיות גדלה והולכת לבעיות כוח־האדם בצבא. חבר ועדת התקציב מטעם המפלגה הנוצ־רית־דמוקרטית, ברנהרד פרידמן, מ־ציין ש"שיעור הגיוס של חיילי קבע אכן יורד". וולפגנג האגג מהמפלגה הדמוקרטית החופשית אומר: "המצב עדיין אינו אקוטי, אך יש לעמוד על המשמר, בעיקר כאשר שוק העבודה שוב יתרחב. שירות הקבע צריך להיות מפתה יותר. יש לתת אפשרויות קי־דום לקבוצות אלה".

בנקודה זו מסכימים מומחי הזימוש פרידמן, טראופה והאגג המפקחים על תקציבו של וורנר, הם גם מסכימים כי פגם רציני הוא שחיילי קבע מוצאים עצמם מובטלים לאחר שחרו־רם. יש גם לנקוט אמצעים נוספים. למשל, לפתור את בעיית הדיור והאכ־סון של החיילים. לדעת האגג זו "בעיה של שר ההגנה ולא של ועדת התקציב".

אם ימשיך שר ההגנה להזניח לטווח ארוך את הטיפול בבעיית כוח־האדם, בעוד מתבן תוכניות נשק בסכומים של מיליארדים — הרי הפרלמנט הוא שיידרש לתת את הסכמתו. וכשם שקיצץ בתקציב ההגנה ל־1986, הוא יוכל באמצעות איומי קיצוצים נוספים להגל בכל קונצפציה כוללת לפתרון כוח־האדם, במידה שתעלה. בשנות ה־90 יזדקק וורנר לאנשי צבא בעלי כישורים משתנים מאתמול יותר, ו־היה עליו להתחרות בשוק [illegible] בהעלאת השכר [illegible] אך דבר זה עשוי לעלות מיליארדים שאינם כלולים בתוכניות הבונדס־וואהר.

תכנון בלתי מציאותי

עם זאת, כבר עכשיו דורש וורנר יותר כסף מכפי שהוא יכול להוציא. לדעת ועדת התקציב. הוועדה קיצצה 388 מיליון מארק מתקציבו (טיוטת התקציב — 50.3 מיליארד מארק). לדעת הסוציאל־דמוקרטים, אפשר היה לקצץ שני מיליארדים מבלי לפגוע ברמת הכוננות של הצבא. הירוקים אף רצו בקיצוץ בן 13 מי־ליארדים. גם אם הקואליציה והאופו־זיציה חלוקות בשאלת גובה הקיצו־צים, כולם הסכימו שכבר בשנה השוטפת יש לשר ההגנה יותר כסף מכפי שהוא יכול להוציא.

כמה דוגמאות: אף שכבר בעבר קבלו מאוד על המחסור בתחמושת, מההוצאות ל־1985 בסך 2.4 מיליאר־דים, 200 מיליון כלל לא הוצאו. כאשר המפלגה הסוציאל־דמוקרטית דרשה בשנה שעברה לקצץ 50 עד 70 מיליון מארק מרכישות הצי, הזהיר פיקוד הצי שקיצוץ כזה יביא לאובדנו, אך בסיכומו של דבר לא הוציא כלל 180 מיליון מארק. בסופו של דבר מתנקמים צירי הפרלמנט על משגי תכנון כאלה. גם אם אלה עדי־פים על הטעויות שנעשו בתקופת שר ההגנה הנס אפל, כאשר שגו בהערכות הביקוש והצרכים.

הקואליציה חייבה כעת את וורנר לשלם תשלומים שעד כה שילם משרד החוץ. במסגרת הסיוע הגרמני לנאט"ו מקבלת טורקיה 150 (אך אולי גם 250) טנקים ישנים מדגם ליאופרד 1 של הבונדסוואהר. בתמורה יקבל צבא גרמניה המערבית טנקים חדשים מדגם ליאופרד 2. וורנר רצה לשלם תמורת העיסקה רק מה שצריך היה להוציא על ערכונם ושיפור יכולתם הקרבית של טנקי ליאופרד 1, תיקונים שהיו מבוצעים ממילא לו נשארו הטנקים ברשותו. אך כעת הוא אמור לשלם את מלוא הסכום, 900 מיליון מארק. כך צפויה סכנה נוספת לתכנון לטווח ארוך של הצבא. נראה ש־900 מיליון המארקים הנוספים אינם ממלאים שום תפקיד בסך הכולל, לדידו של השר. בספר הלבן של הבונדסוואהר ב־1985 ציין שר ההגנה, שלא תהיה חריגה מהמסגרות הפיננסיות של התכנון הצבאי, אבל את הסכום הנוסף הוא לא יוכל לשלם וגם לא צריך יהיה, שכן זמן הפרעון ייפול תחת כהונת שר אחר.

דוגמאות שונות מורות עד כמה התכנון הצבאי אינו מציאותי: בתוך שנה (מ־'85 ל־'86) עלה המחיר ההתחלתי של רכישתם המתוכננת של 3300 טילי אוויר־אוויר מ־2.5 ל־3.5 מיליארדי מארקים. מחיר מטוסי יגואר 90 עלה מ־17.5 ל־18 מיליארד מארק. ב־1984 אמורה היתה רכישת מסוקי נ"ט לעלות 2.3 מיליארדי מארק, אך כעת עלה המחיר ל־3.6 מיליארדים.

שאלות לגבי הסיבות לעליות מחירים כאלה, זוכות לתשובות מתוך מקות מצד משרד ההגנה. פעם מציינים דרישות טכניות חדשות. פעם תכנון בהיקף רחב מדי, או חישוב נמוך מדי של שיעורי אינפלציה או הערכה מחודשת של הביקוש הכולל. ברור הוא שאין שר ההגנה יכול לחשוב עד לפתוח את ההוצאות של תכנון בן חמש עד עשר שנים. אבל שיבושים ובעיות כמו אלה שהוזכרו לעיל מעמידים בספק את מידת רצינותו של התכנון כולו.

חברת הבונדסטאג הסוציאל־דמוקר־טית קטרין פוקס חישבה ומצאה שבשנות ה־90 יסבול משרד ההגנה מגרעון תקציבי בשיעור שבין 95 ל־193 מיליארד מארק. גם בריגיטה טראופה סבורה שתוכנית הבונד־סוואהר אינה שווה את הנייר שעליו היא כתובה. אבל "הדבר הגרוע" לדעתה, הוא ש"מתכננים תוכניות כאלה בלי לומר כמה אנשים עומדים לרשותנו, שיוכלו בכלל להוציא את התוכניות לפועל".

הפיליפינים: הגיגי הגברת הראשונה

מאת סאת מיידנס
The New York Times
מיוחד ל"הארץ"

לפעמים, אומרת אימלדה רומואלדס מארקוס, כאשר רוחה נדכאת בגלל האשמות בדבר אכסטרווגנציות, שחי־תות ושלטון כושל, היא חושבת על הסרט האהוב עליה. "או קיי, הם לא אוהבים את הפנים שלי", אומרת אשת הנשיא פרדיננד מארקוס על מבקריה האמריקאים. "אבל אני יכולה להיות חברה טובה. אני מרגישה כמו הגיבן מנוטרדם. הנה היה האיש הזה, אבל הוא היה נשמה כל כך יפה, אתה מבין. זה הוא הסרט האהוב עלי".

"הם מכנים אותי מושחתת, קלת ראש", אמרה בראיון בחדר אוכל בארמון מאלאקניאנג. "אני בכלל לא בעלת פריווילגיות. אולי הפריווילגיה היחידה שהיתה לי הם פני. ומושחתת? אלוהים! אני לא הייתי נראית כך אילו הייתי מושחתת. כיצד אישה צריך היה אז להתיישב במראה שלי".

אימלדה מארקוס דיברה על הלחצים שחשה, לדבריה, בעוד האופוזיציה הפוליטית בפיליפינים על מרכיביה השונים מזה ומבקרים בוואשינגטון מאידך תוקפים את ממשל בעלה. (זי־כויו של הרמטכ"ל הפיליפיני פביאן ור מעורבות ברצח מנהיג האופוזיציה בניגנו אקינו והוחזר לתפקידו על ידי הנשיא מארקוס, כבר הולו לשדור גל חדש של מחאות). היא תיארה את עידן מארקוס כקאמלוט של ארצה (קאמלוט היה מקום מושבו של המלך ארתור, המלכה גוויניאר ואבירי השולחן העגול, שמיתוסים ואגדות כה רבים נרקמו סביבם. בתקופת קנדי היה זה אפנתי מאוד להשוות את הממשל החדש לקאמלוט). ואת בעלה ואותה עצמה כהתגלמות האגדה הפיליפינית על אדם וחווה. היא אמרה שהביקורות מארצות הברית רק משקפות את ההבדלות הרוחות שם כלפי תרבות ארצה.

מארקוס את מארקוס

אימלדה מארקוס הגיגיה מעוררים כעת עניין הולך וגדל, בעוד היא עומדת במרכזו ספקולציות פוליטיות חדשות. אף כי מינוי כזה לא יהיה צעד נבון ביותר, אימלדה מארקוס היא הדמות המדוברת ביותר בתורת מועמדת אפשרית לסגנות הנשיאות, שותפה לבעלה בבחירות לנשיאות האמורות להיערך בפברואר. היא הכחישה שוב ושוב אפשרות זו, בבי־טויים כגון "בשום פנים לא", ו"תוציא אותי מהחשבון". כמו שעשה בעלה בראיון לפני חודש, היא תיארה עצמה כמי שמבחינה פוליטית "חופפת" לבעלה. אך ככל שהתקרב מועד קונגרס המפלגה של מארקוס ב־7 בדצמבר, החלו להתהפך התהלות אחרות.

בסוף השבוע שעבר פירסמו שלושה עיתונים פרו־ממשלתיים סקרים שנראו כמאמץ מתואם לקדם את מועמדותה. "מתרקמת שעטת עדר פוליטית", כתב תאוס ביגוריה ב"בולטין היום". "הרעש", אמר, "ברור וקולני יותר מדי יום. המסר הוא: ציינו את הגברת הראשונה". מתחרה אפשרי על המינו־מרות, שר העבודה בלאס אופל, מודע גם הוא לאפשרות. "בעולם רציונלי היית יכול לומר שמועמדות כפולה של מארקוס את מארקוס אינה אפשרית", אמר לא מכבר. "אבל פולי־טיקה בפיליפינים היא רק לעתים רחוקות רציונלית". הוא הוסיף: "לשום איש אין קרן פוליטית של אימלדה. אהדה ורצון טוב כפי שיש לה. היא הפיה הטובה של מאגר שלם של חובות פוליטיים".

למרות ההכחשות, נראה שאימלדה מאריקוס בכל זאת תתייצב לבחירות כמועמדת לתפקיד סגן הנשיא

אימלדה מארקוס: מושחתת? אלוהים! אני לא הייתי נראית כך אילו הייתי מושחתת

אימלדה מארקוס פוסלת חלק מיר־יביה הפוליטיים הסוציאליים באמי־רה, שמה שמניע אותם הוא "פשוט קצת אינטרס עצמי". היא נשאלה על הדעה שקוראזון אקינו, אלמנתו של בניניו אקינו, מנהיג האופוזיציה הנרצח (שהסכימה להגיש את מועמ־דותה לנשיאות), מייצגת עניין מוסרי שעשוי להנחיל לה ניצחון מוחץ בב־חירות. "עניין מוסרי, זה זה וזה", אמרה אימלדה. "איזו מלה גדולה ואצילית — עניין מוסרי — בשביל אינטרס אחד. אנחנו משתתפים בצע־רה. אני משתתפת בצערה, בצער משפחתה, משפחת אקינו, כמו כל פיליפיני. אבל אנחנו לא יכולים להמשיך להשתתף בצער עד שבסוף נשתתף בצער עצמנו, על כך שאבדה את ארצנו".

ציתותים בארמון

היא אמרה שהיא חוששת לקיים שיחות פרטיות בארמון. "ובכן, זה נראה שבכל הארמון יש מכשירי האזנה", אמרה. "מאזינים לשיחות הטלפון שלנו. בכל מקום יש מכשי־רים, בכל הפינות". היא דיברה בצורה מעורפלת ולא פירטה מהו המקור האפשרי של כל אותם ציתותים המתנהלים לדעתה, אך אמרה ששי־חות פרטיות בארמון מתפרסמות מאוחר יותר באמצעי התקשורת. היא גם אמרה שמידע מוטעה מופץ על ידי אנשים המשתמשים בטלפון שלה ומחקים את קולה. "זה נורא מה שעו־שים לנו", אמרה.

במהלך הראיון היא הורתה שיביאו לה פנקס צהוב והמחישה את דבריה בציורי משולש המייצג את הפולי־טיקה, מרובע המייצג את הכלכלה, מעגל המייצג את השירותים הסוצי־אליים. הסך הכולל של סמלים אלה, אמרה, הוא לב. ועליו היא ציירה פנים מחייכות. בתורת מושלת מאנילה רבתי המונה יותר מ־8 מיליוני איש, ובתורת השרה לענייני ישובים, ועם תקציב של מיליוני דולרים לרשותה, היו לאימלדה מארקוס הזדמנויות בשפע ליישם את רעיונותיה.

בשלב מסוים אמרה את המלים הבאות שאפשר לראותן כמעין סיכום: "הם אומרים שאמני התהירה לכסף וכזו באה ההתירה ליופי. שכן היופי הוא האהבה בהתגלמותה, רוח האהבה; היא האלוהים. במדינה — מצב פעיל של טובה, אהבה והאלוהים הוא אושר. מצב סביל של יופי, אהבה והאלוהים הוא שלום". ועוד אמרה: "אחד הדברים הטובים מהמעט שאני יודעת הוא, שביסודי אני ענווה ושפלת רוח. ביסודי אני ענווה".

מי מנצח במלחמת ששת השנים באפגניסטן

מאת אנדרו נאגורסקי
Newsweek
מיוחד ל"הארץ"

שש שנים לאחר הפלישה הסובייטית לאפגניסטן, נמשכת התנגדותם של האפגנים. זו מלחמה המתנהלת ברובה מחוץ לעיניה של התקשורת, ומלבד זאת מאופיינת בהפצת דיווחים מופרזים ולא אמינים מצד שני הצדדים. בניסיון להתגבר על פילוגיהם הפנימיים, הקימו השנה שבע קבוצות הלוחמים העיקרי־ות ארגון מאוחד. דוברם הוא גולבודין חקמאטיאר, המנ־היג בן ה־37 של החזב־אי־איסלאמי, הסיעה הפונדמנטליסטית הגדולה ביותר בקרב המורדים. בביקור שערך לא מכבר בגרמניה הוא דיבר עם כתב ניוזוויק.

שאלה: לאחר כמעט שש שנות מלחמה, מי מנצח במלחמה באפג־ניסטן?

תשובה: כאשר החלה המלחמה היינו חלשים ומעטים. עכשיו יש לנו למעלה מ־300 אלף לוחמים חמושים. כל המדינה מאחורינו ולמעלה מ־90% מהשטח שוחרר ונמצא בשליטת המוג־'הדין. אנחנו מסוגלים עכשיו לנהל קרבות פנים אל פנים באיזורים המשוחררים מסביב לבסיסינו. אנו משוכנעים שלבסוף ננצח במלחמה זו. החיילים הרוסים לא יוכלו להחזיק את אפגניסטן תחת כיבוש לנצח.

שאלה: אבל ברית המועצות היא מעצמת־על היכולה להביא סוגי נשק וכוח אש שאינכם יכולים לעמוד נגדם.

תשובה: נשק אינו הגורם היחיד שיביא לניצחון במלחמה. הדבר תלוי במורל של הלוחמים. והמורל של הלוחמים הרוסים נמוך מאד. נוסף על כך, האיזורים בעלי החשיבות האסטר־טגית הרבה ביותר הם בשליטתנו. הרוסים נמצאים באזורי השפלה ובע־רים, בעוד לנו יש עמדות חזקות באזורי ההרים. בהתחלה לא חשב איש שאומה עניה תוכל להתגבר זמן כה רב על מעצמת־על. אבל היינו מסוג־לים לא רק להתגבר אלא גם להביס את האויב בשדה הקרב.

שאלה: איזו עדות יש לכך שהמורל בקרב החיילים הרוסים באמת כה נמוך?

תשובה: הם שותים לשכרה. הם מוכרים את הנשק שלהם, וכמה מהם עוזרים ללוחמים שלנו על ידי אספקת תחמושת וידיעות מועילות. כאשר יש תוכנית לתקוף איזור, מדווחים לנו על כך החיילים שלהם. יש דוגמאות רבות לאהדה כזו בקרב חיילים סובייטים, בדרך כלל בקרב המוסלמים מהרפוב־ליקות הסובייטיות הכבושות. יש כמה חיילים המצטרפים אלינו ולוחמים נגד הצבא הרוסי.

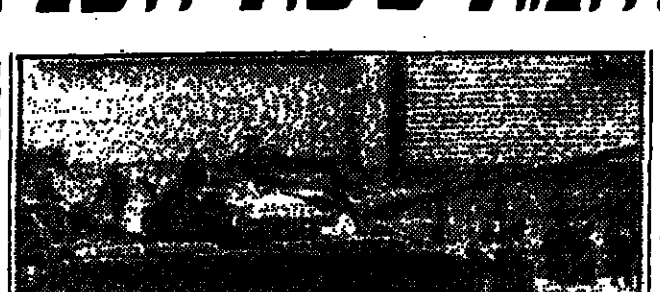
טנק רוסי ברחובות קבול: מעשי זוועה נגד התושבים

שאלה: איזה טקטיקות חדשות נוק־טים הסובייטים באפגניסטן?

תשובה: בריבוי מעשי זוועה נגד עמנו הם מנסים לרוקן את השטחים המשוחררים מיושביהם. הם הורסים כפרים, בתים ומאגרי מזון, מרעילים בארות מים ושורפים שדות, כדי לאלץ את האנשים לעזוב את השטחים המעובדים. הם משתמשים בפצצות, נשק כימי, פצצות מיצרך, מוקשים. כל פעם שהם תוקפים או מכתרים שטח משוחרר, הם מטמינים אלפי מוקשי נעל בכל מקום כדי לאלץ את האנשים לעזוב.

שאלה: באיזו מידה הצליחה, לדע־תך, אסטרטגיה זו?

תשובה: למעלה מ־4.5 מיליון איש ברחו מחוץ למדינה. אבל מספר עוד גדול יותר הם פליטים בתוך המדינה. הם עזבו את השפלות ואת הכפרים מסביב לערים וכעת הם שוהים בעמ־קים ובאזורי ההרים, שם הם נרדפים ונהרגים על ידי תותחי מסוקים.

שאלה: מה, לדעתך, מספר האבידות בשני הצדדים?

תשובה: המספר הולך וגדל. כללית הרגנו כ־50 אלף חיילים סובייטים. בצד שלנו נהרגו כ־1.1 מיליון איש. אבל 95% מקדושים אלו היו אזרחים ורק 5% היו אנשים עם נשק.

שאלה: באיזו מידה התגברתם על הפילוגים הפנימיים בכוחות ההתנג־דות?

תשובה: יש לנו כעת ברית של שבע מפלגות גדולות, ואנחנו יכולים להשיג שיתוף פעולה ותיאום בקרב הלוחמים.

שאלה: אבל האם חלה אחדות פולי־טית זו גם על שדה הקרב?

תשובה: יש לנו ועדה צבאית משותפת האחראית להחזית בתוך אפגניסטן. ובוצעו פעולות משותפות רבות נגד האויב.

שאלה: האם אתם מקבלים די נשק מבחוץ?

תשובה: למעלה מ־80% מהנשק שלנו בא לנו מידי האויב בשדות הקרב בתוך אפגניסטן. כ־20% אנחנו מקבלים מחו"ל, אבל בקשיים רבים, כיוון שממשלת פקיסטן הודיעה שלא תרשה שימוש בשטחה לאספקת נשק ללוחמים.

שאלה: מה דעתך על הנסיונות בחסות האו"ם לשאת ולתת על הסדר?

תשובה: באפגניסטן יש שני צדדים אמיתיים לסכסוך: המוג'הדין והרו־סים. באבראק קארמאל אינו אלא חייל רוסי רגיל. אין שום ממשלה אפגנית. הכל נשלט על ידי הרוסים. ברגע שיעזוב הצבא הרוסי אפשר לפתור את הבעיה בקלות רבה מאד.

שאלה: אתה מתנגד איפוא לכל נסיון לשאת ולתת אפילו באורח עקיף עם המשטר בקאבול?

תשובה: כן. איך אנו אמורים להסכים למשא ומתן בין צדדים מדו־מים שאין לנו מעורבות בהם? במקום לפתור את הבעיה, שיחות כאלה מסבכות אותה. אין לי שום דבר על מה לדבר עם הרוסים כל עוד לא יסוגו לחלוטין וללא תנאי מאפגניסטן. זה הנושא היחיד.

שאלה: האם אתה רואה סימנים כלשהם שהעמדה הסובייטית תשתנה?

תשובה: לא. במקום להציע תקווה כלשהי הם הגדילו את מספר חייליהם והידו במעשי הזוועה שלהם. אנחנו רואים בשטח שהרוסים אינם מוכנים לצאת מאפגניסטן.

מועצה אזורית שפיר
מרכז שפירא, דואר מרכז שפירא
טלפון: 055־82201
דרושים
2 עובדים סוציאליים
למוסדות חינוך
★ עובדת סוציאלית
במשרה מלאה
עבור האולפנא לבנות באבן־שמואל
★ עובד סוציאלי
במשרה מלאה
עבור ישיבת אור עציון במרכז שפירא
כישורים הדרושים:
א. עובדים בעלי הכשרה ונסיון בתחום העבודה הסוציאלית. רצוי נסיון במוסדות חינוך.
ב. על העובדים להיות שומרי דת ומצוות.
ג. העובדים ידרשו לעבוד גם בשעות הערב.
ד. העובדים ידרשו להתגורר באזור מוסדות החינוך.
למתאימים קיימת אפשרות למגורים במרכזים של המועצה.
השכר יקבע בהתאם לכישורים ודרוג העובדים הסוציאליים.
לקבלת פרטים וראיון יש לפנות למר משה פרגל, מנהל המחלקה לשרותים חברתיים בשעות העבודה, בטל. 051־885364, 885137, 885373.

עץ לבוד בע"מ
ETZ-LAVUD LTD
להנהלת החברה
דרושות
מזכירות בכירות
☆ מזכירה אנגלית/עברית
השולטת באנגלית ובעברית על בוריין כולל הדפסה מושלמת בשתי השפות.
☆ מזכירה אנגלית/גרמנית
השולטת באנגלית ובגרמנית על בוריין כולל הדפסה מושלמת בשתי השפות.
נסיון בהפעלת טלקס ו/או מעבד תמלילים – יתרון!
משרה מלאה – 6 ימים
המתאימות מתבקשות להתקשר לאגף משאבי אנוש, טל' 03־914931 או לפנות בכתב, בציון השכלה ונסיון לת.ד. 38, פתח־תקוה 49100.
- סודיות מובטחת -

בר־אילן חברה למחקר ופתוח בע"מ
דרושים:
1. מנהל חשבונות בכיר
עם ידע ונסיון בהנהלת חשבונות ממוחשבת.
2. עוזר בכיר לראש מדור
על המועמד להיות בעל ידע בהנה"ח ממוחשבת.
על המועמדים לפנות לטל' 718528, בין השעות 8.00 עד 15.00, או לת.ד. 20140, מס' 6

מכון ויצמן למדע
דרוש/ה
עובד/ת מחקר
בעל/ת תואר M.Sc. או Ph.D. רצוי עם רקע בביוכימיה או שטחים סמוכים, ונסיון בעבודה עם ממברנות ביולוגיות – לחקר מעבר של יונים דרך ממברנות ביולוגיות.
נא לפנות בכתב, בציון קורות חיים ונסיון קודם, אל מחלקת כח אדם, ת.ד. 26, רחובות 76100 (משרה 18/85).

למחלבת "תנובה" ת"א
דרוש
מהנדס מזון
הכישורים הדרושים
★ בוגר מוסד אקדמי מוכר
★ בעל נסיון מעשי של 2–3 שנים לפחות בתעשיית מזון
★ תינתן עדיפות לבעלי רקע ונסיון בענף החלב
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב למחלקת המנגנון של "תנובה" מחוז תל־אביב ת"ד 282 תל־אביב 61002 ולצרף קורות חיים בכתב, תעודות על הכשרה מקצועית ונסיון בעבודה.
תנאי שכר הולמים מובטחים למועמדים המתאימים.
סודיות מובטחת

להבונים מוצרי צנרת
אזור התעשיה ראש פינה – הצפון
דרושים
1. שרטט
בעל ידע ונסיון בשרטוט מכשירים ומתקנים לעיבוד שבבי – רצוי הנדסאי מכונות.
2. מכשירן
המתמחה בייצור כלים ומתקנים הדרושים בתהליכי עיבוד שבבי.
★
מועמדים בעלי כישורים מתאימים יפנו למזכירות המפעל טלפון: 069־32911.

לחברת ביטוח מבוססת
דרוש
אחראי על רכישת ביטוח חיים בירושלים
★ בעל ידע ונסיון בביטוח חיים
★ בעל רקע של 2–3 שנים בניהול, ניהול תיקונות על סוכנים
★ בעל נסיון בהדרכת סוכנים וביהול מ"מ
תנאים טובים למועמד המתאים
פניות לשלוח בכתב־יד לת.ד. 1471 ירושלים עבור "אחראי על ביטוח חיים".
– סודיות מובטחת –

למפעל מתכת בת"א
דרוש
מנהל
מהנדס או הנדסאי מכונות
בעל נסיון בענף המתכת
לתכנון, ייעוץ והצעות מחיר
המתאימים יפנו בכתב־יד, בציון השכלה ונסיון לת.ד. 3119, תל־אביב 61030, ל"מנהל".
– סודיות מובטחת –

למפעל טקסטיל באזור הדרום
דרוש
מנהל כוח־אדם
כישורים:
★ תואר ראשון במדעי החברה – התנהגות.
★ כושר ארגון וניהול.
★ יחסי אנוש טובים.
★ 3 שנות נסיון בתפקיד דומה.
מועמדים מתאימים ישלחו קורות חיים בכתב־יד לת.ד. 146 ב"ש לידי סטפן.

לחברה תעשייתית גדולה
דרושה
מזכירה
למנהל כספים
הכישורים:
★ הדפסה שוטפת בעברית לרבות עבוד תמלילים.
★ ידיעת אנגלית.
המעוניינות מתבקשות לפנות בפרוט קורות־חיים ונסיון קודם לת.ד. 1042 רמת־השרון.
נא לציין מספר טלפון להתקשרות.
– סודיות מובטחת –

זוהר מידע וטכנולוגיה בע"מ
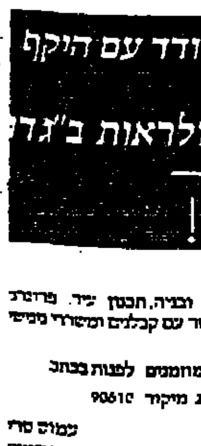
המוצאים לאור של מדריכי טלפון מסוגים
דרושים לנו
נציגי מכירות מעולים
לאיזור גוש דן
דרישות לתפקיד:
השכלה: בעלי 12 שנות לימוד לפחות
גיל: מעל 24 יועדפו בעלי משפחות
נסיון: אין הכרח בנסיון קודם, תינתן הכשרה מקיפה ע"י החברה יועדפו אנשים בעלי רקע במכירות ורגש מודעות
רכב: חובה - השתתפות בהחזקתו ע"י החברה
שפות: ידיעת שפה זרה אחת נוספת לפחות
כללית: נכונות לעבודה מאומצת בלתי שגרתית במסגרת מסודרת עם אתגר רב. הכנסה כספית מובטחת
המועמדים יוכשרו בסמינר מיוחד
התקשרו ושכנעו אותנו שאתם המתאימים לתפקיד!
טלפונים:
בתל־אביב 229164, 03־230245
משרד ראשי: ירושלים טל. 245817, 02־221366

אם הנך מסוגל להתמודד עם היקף בעיות לא שגרתי, לעבוד עבודת צוות ולראות ב"גדל"
מהנדס עיר
מעלה אדומים
המקום המתאים לך!
במסגרת התפקיד כלולים:
• ניהול מחלקת מהנדס העיר.
• אחריות על הוועדה המקומית לתכנון ובניה, תכנון עיר, פרוגרמה ותיאום חשתיות, ניהול פרוייקטים, קשר עם קבלנים ומשרדי ממשלה וועדות תכנון אחרות.
בעלי תואר ונסיון ניהולי ומקצועי רלוונטי מוזמנים לפנות בכתב למועצה מקומית מעלה אדומים, ת"ד 50 מיקוד 90610
תאריך אחרון לפניות – 20.12.85
מעלה אדומים, עיר המתוכננת ל־50,000 תושבים עומדת בפני תנופת פיתוח נרחבת וכבר כיום גרים בה למעלה מ־11,000 תושבים.

האחים גינדי — הסיפור רק מתחיל

סיפור קלאסי בנוסח האגדות על הברונים השודדים. סגן שר הביטחון מיכאל דקל הוא איש המפתח. בסופו של דבר תיאלץ המשטרה לחקור אותו. עו"ד אמנון גולדנברג פעל "בשם מרשי מר אברהם גינדי". כל מחדלי ארמונד לוי, מי שעמד בראש המחלקה החוקרת שכונתה "משטרת לואי דה־פינס"

האחים גינדי

תמונת האחים גינדי המופיעה למעלה, כבר הופיעה פעם במדור זה, בתחילת חודש פברואר השנה, תחת הכותרת "אלף לילה והאחים גינדי". מתחתה פורסם סיפור מעללי האחים משה ויגאל גינדי שהוליכו שולל אלפי לקוחות תמימים, מכרו להם שטחי קרקע לאילהם, שלשלו לכיסם מיליארדי שקלים והותירו לקוחות בלא קרקע ובלא כסף. בחודשים שחלפו פורסמו הדברים בכל כלי התקשורת.

בינתיים, לפני מספר חודשים הסתלקו האחים גינדי לארה"ב, שם הם מנהלים אורח חיים של מיליונרים. עיתונאים בארץ ידעו את הכתובות ואת מספרי הטלפונים שלהם, משוחחים אתם ארוכות, מפרסמים את דבריהם, ואילו המשטרה אשר לה נציג קבוע בארה"ב מאשרת, כי האחים חשודים בשורה של מעשים חמורים ובכל זאת מניחה להם להתגורר בביטחה בארה"ב, ואינה יוזמת פנייה להסגרתם.

הסתלקות האחים גינדי הפתיעה אורחים רבים שתמהו כיצד זה אותה משטרה, המוציאה צווי עי־כוב יציאה מהארץ ומחרימה דרכוניהם של חשודים במעשי מרמה קלי־ערך, לא נקטה פעולה דומה נגד לוויתנים שאמללו אלפי לקוחות. עד היום לא הבהירה המשטרה ולא ניתן היה לקבל כל הסבר מוסמך מה בעצם קרה — האם היה זה מחדל בעבודת המשטרה, רשלנות של צוות החקירה או אולי גורמים מסוימים, עצמו עין ואפשרו בידועין את התחמקות השניים.

החקירות הקשורות בחשדות למעשי הרמאות וההונאה־ההיקף במכירת קרקעות ביו"ש, הופקדו בידי היחידה לחקירת פשעים חמורים, שבראשה עמד עד לפני מספר חודשים תנ"צ ארמונד לוי, שנתמנה לאחרונה כסגן מפקד מחוז ת"א.

במשך יותר משנה תמימה, גם לאחר שהוגשה שורת תלונות של אורחים מרומים, גם לאחר שתי פניות למשטרה מצדה של פליאה אלבק, מנהלת המחלקה האזרחית בפרקליטות המדינה, פניות שנתקבלו במשטרה עוד בשנת 1983, לא טרחה המשטרה לפתוח בחקירה. ניצב יחזקאל קרתי, ראש אגף החקירות אמר בשעתו כי מחדל זה מקורו בכך שלא נמצא ביחידה כוח אדם מיומן לחקירת נכלויות בקרקעות ביו"ש. לאחר הפרסומים בכלי התקשורת החלה המשטרה מאז תחילת השנה, בחקירות. בראש צוות החקירה העמיד ארמונד לוי את סגן ניצב איזידור סלוק שהוא אמנם דובר ערבית, אך שנים רבות עבד במשטרה במחלק הסמים, לא עסק בפענוח פרשיות נכלויות ואין לו ניסיון בחקירת נושאים הכרוכים בתכניות מתאר, בתכניות בניה. לא ייפלא שהחקירה, גם כשהוחלה באיחור כה רב, התנהלה בעצלתיים.

ראש היחידה עצמו, ארמונד לוי הוא דמות שנויה במחלוקת. הקריירה המשטרתית שלו רוויה, במשך השנים, בשורת תקריות. כך, רק לאחרונה, במשפטו של העיתונאי יגאל לביב הדבר כי מידע "הקשור בלוי" שהועבר למשטרה על ידי אורחים, לא נבדק. גם במשפט כבלאל מרוזוז — "הארץ" שורבב שמו של ארמונד לוי, ואילו רק לפני פחות מחודשיים התקיף תנ"צ לוי בסדרת כתבות שהופיעה ב"ידיעות אחרונות", בין השאר בשל דרך תפקודו בפרשת ניצב תורגמן, עת היה זה מפקד מרחב חיפה.

השבוע, במסגרת הבקשה להארכת מעצרו של הקבלן אברהם גינדי, אחיהם של משה ויגאל, שלדברי נציג המשטרה בבית המשפט, רכש ויזה לכל החיים לארה"ב והתעורר החשש שיימלט מהארץ, שוב נתגלה מחדל חמור בפעילות המשטרה: נציג המשטרה אמר כי תחילה סברו החוקרים שהמעשים הפליליים והונאת הלקוחות נעשו אך ורק על ידי שני אחיו של אברהם גינדי ורק לאחרונה גילו החוקרים שגם אברהם נהג כדוגמת שני אחיו.

יש לזכור, את החקירה מנהלים חוקרים שיחידתם נושאת את השם היומרני — המחלקה לחקירת פשעים חמורים. והנה, גם חוקרים טירונים, לו היו טורחים במסגרת איסוף חומר רקע, לסור לאחד מארכיוני שלושת העיתונים הגדולים היו מגלים שעוד ב־3 במאי 1983 פרסם אברהם גינדי מודעות־ענק שהשתרעו על פני עמודים שלמים. מודעות אלה (ראה מסגרת) הוליכו שולל קוראים תמימים, אך תוכנן כמעט זהה לתוכן המודעות שפרסמו שני האחים האחרים. מודעות שהיו לדברי המשטרה שקריות.

מי שעמד על כך בחודש שעבר היו כתבי "הארץ" צבי הראל וראובן שפירא לפני שפרסמו את כתבתם, שבה טענו שגם אברהם גינדי כשני אחיו הציע למכירה במודעותיו, כפי שנאמר בבית המשפט: "אוויר צח, לא מגרשים". ביקשו לקבל את הסבריו של גינדי. הלה השיב כי בתוך שעות אחדות תינתן תשובה מפורטת. ואכן בעבור זמן קצר הגיע למערכת "הארץ" שליח מיוחד והציג מכתב בחתימת עו"ד ד"ר אמנון גולדנברג, פרקליטו של גינדי (ראה מסגרת).

האזהרה לא הרתיעה את העיתון מלפרסם את תוכן הסיפור. ייתכן שרק בעקבות פרסום זה, שהיה לפני חמישה שבועות, למדו החוקרים לדעת את שאמורים היו לדעת מזה למעלה משנתיים.

כל שלושת האחים גינדי פרסמו במודעות ענק צילומי מכתבים ששיגר אליהם אבי צור, מי שהיה עוזר סגן שר החקלאות באותו הזמן, מיכאל דקל. מכתבים אלה אישרו את דבר רכישת קרקעות על ידי הקבלנים וציינו כי כל האישורים המתאימים להקמת ערים ביו"ש ניתנו על ידי הגורמים הממשלתיים המוסמכים.

לו ניהלו את החקירה אנשי היחידה לחקירות הונאה שבראשה עמד בשעתו בנימין זיגל, יש להניח שלא היו משהים אותה במשך יותר משנתיים. מתוך זה יותר משנה כלא לנקוף אצבע וכלא ליטול את דרכוני האחים. יתר־על־כן, דמות המפתח בפרשת מכתבי צור היא מיכאל דקל. כל המודעות שהופיעו בעיתונים, שבהן נכללו מכתבי אבי צור, יצרו רושם שרוכשי המגרשים אינם מניחים את כספם על קרן הצבי. שהרי המכתבים נכתבו על נייר מכתבים רשמי של "לשכת סגן שר החקלאות מיכאל דקל", ובראשו, סמל המדינה. יש להניח שמי שהיה סגן שר החקלאות, קרא לפחות אחת מאותן מודעות־ענק, והבין מכתביו של צור. אשר נציג המשטרה בבית המשפט אומר עליהם כי תוכנם שקרי.

יתר־על־כן, מתברר שגם שמחה ארליך, שר החקלאות באותם הימים, קבע כי אין אמת באותם מכתבים. אך דקל התעלם, לא הגיב ובמחדלו גרם ללקוחות תמימים ליפול בפח.

יש להניח כי אם היו מטפלים בפרשה חוקרים שהיו זוכים לגיבוי ומלאכם, מקום הם היו מתחילים בחקירתם, מהקודקוד ולא מהשוליים. ח"כ מיכאל דקל, שאף לאחרונה זכה במינוי סגן שר הביטחון, היה מוזמן לחקירה נמרצת, ככל אורח אחר, כדי שיסביר פשר מחדליו. אך עד עצם היום הזה, איש המפתח, השחקן הראשי בפרשה, טרם זומן לחקירה. גם באבי צור החלה המשטרה לטפל רק השבוע, באיחור רב.

שלא לציטוט, לחש לי אחד העוסקים בחקירה: "רק זה חסר לנו, להתחיל להתעסק עם אישיות פוליטית. אנו לא בנויים לזה".

כדאי לשים לב, היחידה לחקירות פשעים חמורים, הוקמה כדי לעסוק בפענוח מקרי רצח, מקרי סחיטה וכדומה. אין היא אמורה לעסוק בפענוח עבירות כלכליות, בין חוקריה אין רואי חשבון או כלכלנים. אם יש חקירה שהיתה ממש תפורה למחלקה שזיגל עמד בראשה, ואשר בה מצוי כוח אדם מעולה, המורגל בפענוח נכלויות כלכליות, הרי היתה זו חקירה זו. עד היום לא ניתן לקבל הסבר לפשר שיקולו של המפכ"ל הקודם להפקיד את החקירה בידי תנ"צ ארמונד לוי.

"מגרש לווילה — וזה קרוב לכפר סבא!"

"אין תוכמות: יש אישור ממשלתי"

"הנה בבקשה. לא מספיק לדבר, צריך גם להראות: אישור רשמי ממשרד החקלאות המכריז על כרמים כישוב מאושר לבניה ופיתוח. קרא ותיווכח". (בהמשך מפורסם צילום מכתבו של עוזר סגן שר החקלאות, המאשר כי "ידידות גינדי" אכן רכשה קרקע ב"כרמים" וכי השטח אושר לישוב בוועדת שרים לענייני התיישבות ביו"ש).

"כדאי להזדרז — המכירות מתחילות. המגרש שלך תמורת 3.100 דולר, מיועד לבנייה ולכן תוכל להיות חלק מהעיר המודרנית אשר תוקם במקום. אך אינך חייב למהר ולבנות — המגרש הינו גם השקעה טובה".

בחלקה האחר של מודעת־הענק, כתובות כל משרדי המכירות של אברהם גינדי הפרושים על פני כל הארץ. מצוין כי המכירה מתבצעת ישירות רק במשרדי המכירות הללו של "ידידות גינדי" ללא כל עמלת תיווך.

מודעות־ענק אלה פורסמו בעיתונים עוד בחודש מאי 1983. המשטרה טוענת כי אברהם גינדי "רצה למכור אוויר", לא מגרשים, וכי תוכן מכתב עוזר שר החקלאות שקרי. והנה, למרות מסע הפרסום הרעשני בעיתונים, לפני למעלה משנתיים, טוענת המשטרה היום כי רק לאחרונה נודע לה שלא רק האחים יגאל ומשה גינדי מעורבים במעשי נוכלות בגרה, אלא גם אחיהם, הקבלן אברהם גינדי.

האזהרה של גינדי

בשם מרשי מר אברהם גינדי הנני לפנות אליכם כדלקמן:

הובא לידיעת מרשי כי עיתונכם עומד לפרסם כתבה המתייחסת למרשי ואשר בה יאמר כי מרשי מכר קרקעות באזור "כרמים" ביהודה ושומרון.

ברצוני להביא לידיעתכם כי מרשי לא מכר כל קרקע באזור הנ"ל והכרכת שמו בנושא מכר הקרקעות ביו"ש יש בה משום הוצאת שם רע עליו.

עוד ברצוני להביא לידיעתכם כי מרשי הינו המנהל ובעל שליטה בחברת אברהם גינדי בע"מ שהינה חברה ציבורית ואשר מניותיה נסחרות בבורסה בת"א. מרשנו וחברתו נהנים ממוניטין רב והוצאת השם הרע עלולה לפגוע בו ובחברתו באורח קשה.

כדי למנוע תקלה העלולה לצמוח מפרסום לשון הרע, ביקשני מרשי להעמידכם מראש על חומרת העניין ולבקשכם להימנע מכל פרסום כזה. למותר לציין כי אם לא תעשו כן, לא תוכל לעמוד לכם טענת פרסום בתום־לב במסגרת הגנת תום הלב הקבועה בחוק איסור לשון הרע, תשכ"ה—1965.

בכבוד רב
ד"ר אמנון גולדנברג, עו"ד.

כבוד המנהל — המפטר עובדים

במסגרת החלטות הממשלה לצמצם את מספר העובדים במשרדי הממשלה ובמגזר הציבורי, פיטרה לאחרונה עיריית חיפה מעל 200 מעובדיה. בין המפוטרים כאלה הטוענים שסגרו עמם חשבון על ששיתפו פעולה עם מבקר המדינה או עם אנשי המשטרה שבדקו אי־סדרים בעירייה. קשה לדעת אם יש אמת בטענות אלה, אך דבר אחד ברור — האחראי למבצע הפיטורין בעירייה הוא מרדכי היטנר, מנהל אגף כוח אדם בעירייה. והנה, כנגד פקיד בכיר זה — הקובע גורלם של עובדים, תלוי ועומד בבית משפט השלום בחיפה כתב אישום פלילי.

העירייה לא טרחה להשעות את היטנר עד שייפסק דינו בבית המשפט. אך כאמור, באותו זמן הוא מפטר אחרים. אין צורך לציין כי את אשתו, למשל, העובדת כמנהלת חשבונות בחברה להערכות, חברת־בת של העירייה, לא פיטר.

בהנהלת העירייה אומרים שפרשת היטנר קשורה לקופת התגמולים של עובדי העירייה חו קופה וולונטרית ואין לה קשר לעירייה. לא ברור היגיון המחו של ראשי העירייה הקובעים כי אם כתב אישום פלילי אינו נוגע ישירות למקום העבודה של המועסק, הרי כאילו אין לעירייה כל עניין בכך. הרי מדובר במנהל אגף כוח האדם החייב לשמש דוגמא ומופת לכל עובדי העירייה. נראה, שראשי העירייה עצמם הבחינו בחולשת טיעונם. לכן העלו, באמצעות הדובר טיעון נוסף, מוזר לא פחות. "בהתאם להוראות היועץ המשפטי לממשלה", אומר הדובר, "הרי הרשויות העוסקות בהעמדה לדין של עובד חייבות להודיע על כך למעסיק. עד היום לא קיבלנו על כך כל דיווח רשמי". הדובר מאשר, כי העירייה יודעת היטב, שנגד היטנר תלוי ועומד משפט פלילי, אך כאמור היא עוצמת עין משום, שפורמאלית איש לא טרח להודיע לה על כך.

הרב וטיפול רפואי חינם

בחודש אוגוסט 1982 שיגר הרב שמחה מירון, מנהל בתי הדין הרבניים, מכתב להנהלת ישיבת שעלבים, בו הוא מציין כי בנו, אלחנן, תלמיד הישיבה, "זכאי לכיסוי מלא על ידי משרד הבריאות של כל הוצאותיו לטיפול רפואי". זאת, כיוון שהוא, אביו, מקבל שכר כדיין בית הדין הרבני הגדול והזה לשכר שופט עליון במערכת השיפוט האזרחית. ממילא הוא מצוי בקבוצת האישים שהם וילדיהם, עד גיל 18, זכאים לטיפול רפואי חינם.

הרב שמחה מירון

בספטמבר 1984, החל בנו השני של מירון, נתנאל, ללמוד באותה ישיבה והאב שלח מכתב נוסף, זהה בתוכנו למכתב הראשון, בעניין ההוצאות הרפואיות.

ביולי 1985, חזר האב ושלח מכתב דומה, כדי להזכיר להנהלת הישיבה כי משרד הבריאות חייב לכסות את כל הוצאות הטיפול הרפואי לשני בניו.

לאחרונה קמה בציבור זעקה בכל הקשור להטבות המיוחדות מהן נהנים המכובדים, כמו גם עובדים בכירים באוצר עצמו. מן הראוי לבדוק כיצד הגיע בכלל, הרב מירון, למעמד של מקבל שכר של דיין בבית הדין הרבני הגדול, המזכה אותו, בהטבות הגלוות.

לפני כשבועיים פורסמה ב"הארץ" כתבה שעסקה בפרישתו של הרב שמחה מירון מתפקיד מנהל בתי־הדין הרבניים ("משרד הדתות — פרוש ועשה חיים" 19.11). בכתבה צוין כי על פי חוק הדיינים, כדי לזכות בתפקיד מנהל בתי הדין הרבניים חייב המועמד להיות דיין, וכדי לשאת בתואר זה עליו לעמוד בבחינות "כושר דיינות". הרב מירון קיבל משר הדתות דאז אהרן אבו חצירא פטור מהבחינה. השר התקין תקנה מיוחדת שאפשרה למירון למלא את התפקיד. בינתיים מתברר כי בהחלטת מועצת הרבנות הראשית נקבע, כי תואר הדיין ניתן לרב מירון רק כדי שיוכל למלא תפקיד מנהל בתי הדין הרבניים אך "לא יהיה רשאי ליישב בדין".

הרב מירון טוען כי החלטה זו שונתה לאחר מכן משום ש: "אין מתן כושר להנאין, אושר לי בפירוש כושר מלא לדיינות". הרב מירון אף מציין כי אכן, ישב בדין במאות תיקים. אישור זה אינו מצוי בתיקו של הרב מירון, אך הוא טוען כי הרב הראשי נטל את תיקו האישי ואם המסמך אינו מצוי, בוודאי הלך לאיבוד. על כל פנים הוא ישתדל למצוא ולהמציא מסמך המאשר דבריו.

לאחר מינויו לדיין על ידי השר אבו חצירא, הוליך שלמה לורנץ, מי שהיה יושב ראש ועדת הכספים, כי שכרו של הרב מירון לא יהיה כשל דיין רגיל, אלא: "כשל מנהל בתי הדין הרבניים כדיין חבר בית הדין הרבני הגדול".

במשרד הדתות והרבנות הראשית מביעים פליאה על החלטה זו, מציינים כי תקנות הדיינים (תנאי הסכמה והסדריה, 1955) קובעים מפורשות כי לא יוסמך אדם להיות כשיר להתמנות כדיין בבית הדין הרבני הגדול אלא אם נתמלאו מספר תנאים. הרב מירון עצמו מאשר כי אותם תנאים לא נתמלאו לגביו. הוא מסביר כי מעולם לא ישב כדיין של בית הדין הרבני הגדול וכי אותם תנאים מדברים רק על אלה היושבים בפועל בדין ואילו לגביו המדובר רק בהשוואת שכרו לשכר חבר בית הדין הרבני הגדול.

בחוגי משרד הדתות והרבנות הראשית מרימים גבה. "כשנוח לו, אומר הרב מירון שאי אפשר לתת כושר דיין להנאין, והנה, כשנוח לו הרי ייתכן מצב בו הוא מקבל שכר כחבר בית הדין הגדול, למרות שאין הוא יכול לשבת בדין". ובינתיים, בעוד כל צד טוען שהצדק עמו, פרש מירון מתפקידו, בעקבות סכסוכים קשים עם משרד הדתות ועם הרבנות הראשית וקיבל פנסיה מגדולת כזו של שופט עליון.

איך להגן על פרקליט שנשלל רשיונו

בניגוד לכלל המקודש של פומביות הדיון בבתי המשפט, אין מתירים כניסה לקהל לדיוני בית הדין המשמעתי של לשכת עורכי הדין. בבתי דין אלה מתבררות תלונות של אורחים נגד מעשי מרמה ומחדלים אחרים של עורכי הדין. בכך קנה שעמיתיו של הנאשם שופטים אותו, במקרה כמו זה שלפנינו, גם אוסרים את פרסום שמו. הסיפור שלהלן ממחיש את האבסורד שבדבר — במקרה זה, איסור פרסום שמו של פרקליט שהוחלט לשלול את רשיונו לשלושה חודשים, וממילא לאסור עליו לעבוד באותה תקופה.

המדובר בעו"ד אילן אורחן מרחוב אחד העם בת"א. מקרהו פורסם בקובץ פסקי הדין היוצא לאור מטעם בית המשפט העליון (של המדינה) ועל־ידי לשכת עורכי הדין. עו"ד אורחן הוא מומחה במשפטי תעבורה ורכש את ניסיונו כתובע עת עבד מטעם משטרת ישראל. בית הדין הרשיעו בכך, כי במשפט תעבורה שבו ייצג נאשמת, מסר עדות שקר בקשר למרחק בין מקום אירוע התאונה לבין צומת מסוים, כיודעו שתוכן דבריו אינו נכון או מתוך שצריך היה לדעת כי אינו נכון. המרחק בפועל היה 24 מטרים ואילו בעדותו טען עו"ד אורחן, על סמך ביקור במקום, כי המדובר במרחק של כ־200 מטרים.

בית הדין המשמעתי של לשכת עורכי הדין שלל כאמור את רשיונו לשלושה חודשים. אורחן ערער על החלטה זו בפני בית הדין הארצי ובפני בית המשפט העליון ושני ערעוריו נדחו. בית הדין הארצי הוליט לפרסם את שמו של אורחן וקבע כי הערכאה הראשונה התייחסה אליו לקולה.

והנה, מתברר כי עו"ד אילן אורחן משגר לעורכי דין הצעות להעביר לידיו תיקים. הוא מציע לאותם עורכי הדין שליש משכר הטרחה שיקבל מהלקוחות שעמיתיו יפנו אליו. כותב עו"ד אורחן: "אני עו"ד אשר מומחיותו בהופעה בתיקי תעבורה פליליים והול מרו"ח תנועה, הדראה בעבירות מהירות וטיפול לענגש, ועד לתיקי הריגה הנדונים בבתי משפט מחוזיים".

באחד המכתבים, שהגיע לידי עולה, כי כבר בחודש פברואר 1984 פנה עו"ד אורחן לעורכי הדין כדי שיעבירו אליו תיקים. באותו חודש בדיוק הרשיע אותו בית הדין המחוזי. כיוון שנאסר פרסום שמו, כיצד יכול ציבור הלקוחות — כמרגם ציבור עורכי הדין שנתבקשו להעביר לידיו תיקים — לדעת על הרשעתו ועל הרחקתו?

בנקודה זו, בדיוק, התמקד גם מבקר המדינה בדו"ח האחרון שלו בעניין תפקוד לשכת עורכי הדין. הוא הביע תמיהה על המספר הרב של איסורי־פרסום שם של עורכי דין שנידונו בבית הדין של הלשכה לעונשים שונים. הוא גם מציין כי אין בקרה מספקת אם אמנם עורכי דין שרשיונם נשלל זמנית, או דרך קבע, אינם עובדים.

משרד הביטחון / אגף השיקום
היחידה להנצחת החייל

תחרות לעיצוב
מעטפת יום הזיכרון תשמ"ו

התחרות פתוחה למעצבים גרפיים בלבד ללא שתוף עם אגודת המעצבים הגרפיים בישראל.
סעיף מס' 12 במודעתנו מיום ה־29.11.85 בטל

JEWISH ORGANIZATION

Interested in Acquiring Paintings and Lithographs by Jewish Artists

for a total amount up to U.S.$100,000.

Interested parties are requested to send good quality colour photographs, with the following noted on the back:
1. Price in U.S.$ 2. Name, address and telephone number

The proposal should be sent as soon as possible to:
P.O.Box 1647, Rockefeller Center Branch, New York, N.Y. 10185.

★ All proposals will be answered within 30 days.
★ No commission will be paid by the buyer.

יהדות הומניסטית חילונית

תל אביב
מסיבת חנוכה — נר שלישי
יום ב' 9.12.85 בשעה 20.00 בבית הסופר, רח' קפלן 6.
בתוכנית: קריאה. להקת "קולות המדבר", שירה בציבור, סופגניות.
כניסה: 6,000 ש' לחברים, 8.00 ש' לאורחים.

ירושלים
מסיבת חנוכה — נר שישי
יום ה' 12.12.85 בשעה 20.00 במועדון "צוותא", המלך ג'ורג' 38.
בתוכנית: להקת "קולות המדבר", שירה, סופגניות, דיון בעברית ובאנגלית על משמעות החג.
כניסה: 4,000 ש' לחברים 6,000 ש' לאורחים

חיפה
הרצאת פרופ' זאב לוי על "מוסר ביהדות"
ביום ב' 30.12.85 בשעה 20.00
חברים ואורחים מוזמנים

NON-RESIDENT AMERICAN UNVERSITY DEGREES
It is possible – *it is honestly possible* – to earn good, usable Bachelor's, Master's, Doctorates, even Law Degrees from recognized American universities, without ever going to America. The time involved can be quite short, and the cost surprisingly low. *May I air mail you free information, without obligation?* Dr. John Bear, 9301 N. Highway 1, Suite 898 Mendocino, CA 95460, U.S.A. Telephone: (707) 937-4226

הודעה
ללקוחות קבוצת הבנק הבינלאומי

בהתאם לאישור בנק ישראל והחל מ־1.12.85 תחול עמלה חודשית בשיעור 1 פרומיל (0.1%) לחודש על היתרה החודשית הממוצעת בחשבונות פת"מ עובר־ושב.
סכומים שימשכו מחשבונות פת"מ עובר־ושב עד ה־20 לחודש דצמבר 1985 לא יחויבו בעמלה כאמור.

הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ
בנק פועלי אגודת ישראל בע"מ

לאספנים בלבד
למכירה בהזדמנות נדירה
מכונית שברולט דלוקס
מודל 1951
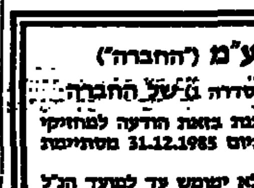
במצב מצוין, עם טסט לאפריל צבע, ריפוד אורגינל, ללא תאונות 60.000 ק"מ
המשוגעים לדבר יתקשרו מיום ראשון 052־558825 לרונן

אמצעים מתוחכמים בע"מ ("החברה")
הודעה למחזיקי כתבי אופציה (סדרה 1) של החברה
לפי תנאי תשקיף החברה מיום 1.7.83 ניתנת בזאת הודעה למחזיקי כתבי אופציה (סדרה 1) של החברה, כי ביום 31.12.1985 מסתיימת תקופת המימוש של כתבי האופציה הנ"ל.
כל כתב אופציה (סדרה 1) של החברה שלא ימומש עד למועד הנ"ל (31.12.1985) יפקע, יהיה בטל ומבוטל ולא יקנה למחזיק בו כל זכויות שהן כלפי החברה, והתמורה ששולמה בגינו לא תוחזר.
מחיר המימוש בגין כל כתב אופציה (סדרה 1) הוא 1.85 שקל. בגין מימוש של כל כתב אופציה (סדרה 1) תוקצה מניה רגילה אחת בת 1 ש' ע"נ של החברה.
לואי קרוקין
מזכיר החברה
חיפה 6.12.1985

"מגדה"
מעבדת שיניים אקספרס
תיקון וחידוש פרוטזות במהירות
רחוב אלנבי 66, ת"א, טל: 656180

דרוש משקיע
למפעל תעשייתי
באיזור המרכז
במעמד "מפעל מאושר"
המייצא כל תוצרתו לארה"ב
הסכום הנדרש 1.500.000 דולר
לפנות לת.ד. 110 תל־אביב מ. 61000
סודיות מובטחת

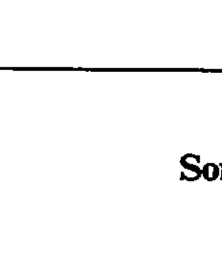

מלתעות בלהקות

מאת אלי אלעד

התופעה של להקות כלבים פראיים הפועלות מחוץ לישובי האדם במבנה חברתי מוגדר עם מנהיג או מנהיגה בראשם, תוך שהם פושטים על עדרי מקנה וצדים חיות בר, התרחבה לממדים המדאיגים את רשות שמורות הטבע, את השירותים הווטרינריים ואת החקלאים

להקות של כלבים פראיים, שמספרן רבה באור בשנים האחרונות, מדאיגות את רשות שמורות הטבע, את החקלאים ואת השירותים הווטרינריים.

התופעה של כלבי־בית שננטשו על ידי בעליהם בשולי ישובים או שברחו מבתיהם, מצאו דרכם אל שולי הערים ומשם לשטחי בר פתוחים מחוץ לישובים, מוכרת כבר שנים רבות. מה שהשתנה באחרונה הוא בעיקר הממדים — והנזקים שגורמות להקות הכלבים. אם בעבר נדרשו פקחי רשות שמורות הטבע במסגרת עבודת הפיקוח היום־יומית בשדה, לחסל כלבים משוטטים בהיתקלם בהם, או להיענות לתלונה של חקלאי זה או אחר אשר מקנהו ניזוק, כיום לבשה התופעה ממדים מדאיגים ביותר. מספר מנהל אגף הגנת חיות הבר ברשות שמורות הטבע, הזואולוג אבינועם לוריא: מנתונים והדיווחים המתקבלים מן השטח מצטיירת תמונה של מאות רבות של פרטי כלבים, שבכמה מאזורי הארץ פועלים בלהקות וגורמים נזקים קשים לחקלאים וגם לחיות הבר.

התופעה מקיפה מלהקות הכוללות פרטים בודדים של שלושה עד חמישה ועד ללהקות גדולות הרבה יותר ומזיקות לעין ערוך, שגודלן 15 פרטים ויותר. בממדים ובעוצמה כפי שהם משתקפים באחרונה בתלונות מהשטח, לא היתה התופעה מוכרת בארץ. להקות אלה, המדובר בעיקר בגבולות שבקן, מתאפיינות במבנה חברתי מוגדר. בראש כל אחת עומד הכלב המנהיג — לעתים כלבה מנהיגה — שהוא בודק כלל הפיקוח והעידעגפים בלהקה וקנה את מעמדו בקרבות פנימיים בתוך הלהקה וכן בביצועים בפועל בשטח. לכלבים אלה יש כנראה טריטוריות־מחיה מוגדרות למדי שבהן הם פיתחו דגמי תנועה ופעילות קבועים.

בטריטוריות אלה יש לפחות מקור מים יציב אחד ולעתים גם מקורות מזון, דוגמת מיבולות. עם הזמן מיטיבה הלהקה להכיר את השטח ומרכזת את פעילות הציד שלה בשעות הלילה והבוקר המוקדמות, שאז הם חשופים פחות לאיבוד נהולים, סכנת העימותים והמפגשים עם האדם פחותה, וחיות בר שהן הטרף הפוטנציאלי פעילות בשעות אלה. הם לומדים מהר מאוד גם להיזהר מפני סכנות עליהם, למשל של ציד. אדם עם רובה הכי"ב. לחץ הפעילות הטורפת גובר בעונת גידול הגורים, שאינה קבועה אצל כלבים, שאז הם נדרשים להביא יותר מזון לגורים הצעירים, בעיקר אלה שעדיין אינם יכולים ללוות את ההורים. לוריא אומר, כי אחד הנושאים שטרם נחקרו דיים ולכן חסר לגביהם מידע מאומת, קשור בהתנהגות החברתית והתוך־להקתית שלהם. האם בדומה לזאבים, יש אצלם מידע ושיתוף ברירה גבוהה, ובאיזו מידה שיטות הציד והתקיפה שלהם משוכללות ומתואמות או שהן פרי מצב שנוצר בשטח, על פי רמת הכלבים ואפי הלהקה. ושאלה נוספת: מה קורה לאורך זמן?

בעקבות פרות ממליטות

האם לחזור לתופעה המתרחבת אצלנו. רשות שמורות הטבע יחד עם פקחי הסיירת הירוקה נדרשת באחרונה למאמץ מיוחד כדי לאתר ולקטול פרטי כלבים פראיים ולהקטין כמויות היכולת את השרשרת של כלב שנפלט אל שולי העיר ושרם התלהק, פרטים בודדים שעדיין אינם פועלים כלהקה מגובשת, והלהקות עצמן.

האזורים הבעייתיים ביותר הם כנראה שטחי יהודה והשומרון, הגולן, הכרמל ורמות מנשה וחלקים מהגליל המערבי והמרכזי. באזורים אלה רבו מאוד תלונות חקלאים על פגיעה גוברת בצאן ובבקר. המדובר למשל בתקיפה ובפציעה קשה של פרות המליטות בשדה הפתוח. יש לזכור שחלק ניכר מענף הבקר לבשר בארץ מתקיים כיום על עדרי פרות, שברוב ימי השנה רועות בשטחי מרעה פתוחים, הרחק מהישובים. פרה המליטה עם עגל כזה, מתרחקת מעט מהעדר סמוך למועד ההמלטה ואז מושכים ריח הדם השיליה וכן געיות ההמלטה — האופייניות, הנקלטות על ידי הלהקה — את כלבי הבר, ולהבדיל תנים יחידים שלמדו את משמעות הסימנים. אלה אינם מהססים להתקרב לפרה חסרת הישע, ולפגוע בה באזור הבושת (איברי ההמלטה) העטינים, ובפרי בטנה. הפגיעה מתבטאת בנשיכות, שעשויות לגרום למות העגל ולפציעה קשה של הפרה: שטפי דם, פגיעה ברקמות וזיהומים.

פגיעה אחרת היא בעדרי צאן ללא רועה. כאן מבודדים בעיקר פרטים צעירים, זקנים או חלשים. הם ננשכים באזור הצוואר ונטרפים. רק באחרונה נמסר ממושב ספסופה בגליל על להקת כלבים שתקפה וחיסלה חלק מעדר כבשים שהיה כלוא בתוך המושב.

אולם זה רק מרכיב אחד של הבעיה. את אנשי רשות שמורות הטבע מדאיגה לא פחות הפגיעה בחיות הבר. זו מתבטאת בשני מישורים: לאותם שטחים מצומצמים שנותרו לחיות הבר לחיות בהם ולהשיג את מזונן, פלשו להקות הכלבים הפראיים, המתחרות עמן על המזון וכמו כן דוחקות אותן מהשטח, בשל היתרון הלהקתי שלהן.

בעיקר סובלות אותן חיות בר הניזונות עם הכלבים, התחוליים וטורפים שונים כמו צבאים. בארץ לא נחקרה עדיין התופעה באופן יסודי, אך יש סימנים בשטח להתמעטות אוכלוסיות של תתולי בר, צבאים וטורפים קטנים אחרים, שחלקם נדחק לשולי שטחים פחות מתאימים לקיומם. באיטליה, למשל, מוכרת תופעת להקות הכלבים הפראיים כבר תקופה ארוכה וידוע כי אוכלוסיית הזאבים שהתקיימה בעבר במדינה זו עומדת בסכנת כליה והיא מוגדרת כיום שרידית, בשל התחרות מצד להקות אלה, הדוחקות אותם יותר ויותר מאזורי קיומם בטבע. לוריא מציין כי המדובר בכלבים פראיים ממגוון גזעים, וכמובן מעורבים, בעלי גודל בינוני ומעלה.

מעבירי הכלבת

בעיה שלישית שמדאיגה בעיקר את השירותים הווטרינריים קשורה בהתפרצויות של מחלת הכלבת. החשש הוא שלהקות הכלבים הפראיים מהוות פוטנציאל העברה הרחבה של ממדי המגפה, מפני שהן מתקיימות בטריטוריות נרחבות הסמוכות לעתים לריכוזי ישוב והן חשופות להדבקה משועלים ומחיות בר אחרות נגועות, דוגמת גירזות. כדי לאתר את סכנת הכלבת מקיימים פקחי רשות שמורות הטבע פעילות הדוקה משותפת עם הווטרינרים האזוריים ומבקשות שיטות שונות להמתת הכלבים המשוטטים.

הפעילות לצמצום אוכלוסיות הכלבים הפראיים מצריכה מאמץ רב וזמן רב, הן בשל הממדים המתרחבים של התופעה והן בשל התנאים וההיררחות של להקות אלה. המדובר בתצפיות יום ולילה לאיתור אזורי פעילות ובמארבים סמוך למיבולות ולמוקדי מזון אחרים. כן קיימת בעיית התנועה בשטחים שחלקם בעלי עבירות נמוכה. בין השאר, פותחו שיטות להמתת הכלבים הפראיים באמצעות פתיונות סלקטיביים. למשל, קושרים נקבה מיוחמת בשולי השדה והמקף למקום מצידים מארב. הכלבים הפראיים נמשכים לריח ולנביחות המשוך מתקרבים ויורים בהם כדי להרגם. מעבר לכל אלה נדרשת מיומנות גבוהה של קליעה, עקב הטווח הגדול לעתים של הירי בכלב הפראי. אנשי הטבע נעזרים ברובים בעלי טווח ירי המצוידים בכוונת טלסקופית. בסך הכל נקטלו בחודשים האחרונים מאות פרטים של כלבים פראיים ושל כלבים משוטטים.

לוריא מציין כי לא ידוע על מקרים שבהם תקפו להקות של כלבים פראיים בני אדם. ע.ג.ה מסוימת יכולים להוסיף בעלי כלבים האלצים מסיבה זו או אחרת להיפרד מכלבם. אלה מתבקשים שלא לנוטשם, אלא להשתמש בשירותים הקיימים, כמו אגודות צער בעלי־חיים או משטרה וצבא * אם הכלב מתאים להם, ולמסרם להם.

מכת מדינה — כבר ב־1862

שני הקטעים הבאים על אודות כלבים פראיים לקוחים מתוך הספר "תולדות הטבע" שחיבר "החוקר הטבעי החכם המפואר" הד"ר הארלד אטמרלעננן והוא נעתק לשפת עבר הקדושה על ידי שלום יעקב בן חיים משה אברמוביץ — הוא מנדלי מוכר ספרים, בשנת תרכ"ב (1862) ויצא לאור בהוצאת "ליפסיא".

הספר הוא מאוסף של אבינועם לוריא מרשות שמורות הטבע.

"אם יבוא בעדר הרחלים, יפריע פרעות, כי ישסף ויטרוף מכל שתנתנו בשר תשיכתו רעה מאד, אשר אך לעתים רחוקות ירפא השער ולפעמים ימותו עשרים עד שלושים צאן מנשיכות פיהו.—

"בהרים ישוטו הכלבים המנתים אל הערים, מבקרים באשפתות, בגללי צואה ויאכלו כל נבלה. ובערים הרבה כמו בעיר ארעסא (אודיסה — א"א) סובבים בשווקים והרחובות אנשים הורגי כלבים אשר אין אדונים למו ושופכים דמם כמים, אבל כל זאת לא הועיל, מאשר לא יכלו למתום מקור הכלבים הנולדים בשדות ובכפרים. הכלבים המשולחים והעוברים בשדה הנה מכת מדינה, כי יפרעו פרעות וישחיתו גם פרי הגן האשר כולות־ענבים".

סונול
סונול ישראל בע"מ. Sonol Israel Ltd
מוצרי נפט Petroleum Products
חיפה, 4.12.1985
מכירת רכב מס. ר/85/7

החברה מעמידה למכירה את הרכב המשומש הנזכר מטה:

סוג הרכב		מספר רשוי	שנת ייצור	
פיאט 124	1197 סמ"ק	757־426	1972	
סימקה 1307	1294 סמ"ק	799־060	1977	
פיג'ו 504	1796 סמ"ק	799־084	1977	
פיאט 131	1585 סמ"ק	803־578	1978	
פיאט 131	1297 סמ"ק	805־161	1978	
פיאט 131	1297 סמ"ק	811־486	1979	
פיאט 131	1297 סמ"ק	811־510	1979	
סובארו	1298 סמ"ק	75־450־80	1980	רכב זה חייב בשפוץ מנוע
סובארו	1298 סמ"ק	73־457־80	1980	
אאודי 80	1588 סמ"ק	72־993־81	1981	
פאסאט	1272 סמ"ק	804־697	1979	
סנדרים ומשאיות				
דודג' D־200		855־070	1978	
שברולט 10703		857־820	1979	
דודג' D־500		778־792	1975	
מיכליות	נפח מיכל			
וולוו N 88־48	12.550 ליטר	606־401	1970	
וולוו N 10־50	12.100 ליטר	686־659	1974	

המיכליות יימכרו עם המיכלים אך ללא הזכות להובלת דלקים.
למעוניינים תינתן האפשרות לקבל פרטים נוספים על מצב הרכב במתקני סונול חיפה באיזור המפרץ בימים: א־ו, בין השעות: 08.00—12.00, החל ביום ראשון 8.12.85
נא לפנות למר אהרון שביאור — בנושא רכב פרטי
ולמר נתן רוס — בנושא רכב מסחרי בטלפון מספר 04־671141
את ההצעות יש לשלוח בכתב, במעטפה סגורה ולציין על גבי המעטפה: "מכירת רכב", לא יאוחר מיום שישי 20.12.1985 לפי הכתובת: סונול ישראל בע"מ, רח' הבנקים 8, חיפה ת.ד. 214, חיפה 31001.
בהצעה נא לפרט את המחיר בעד כל יחידה בנפרד ולצרף המחאה בנקאית בגובה של 10% מערך ההצעה.
סונול זו אינה מחייבת מכרז ואין החברה מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או הצעה כלשהי.
רוכש הרכב הנ"ל יהיה חייב להעביר רישום הבעלות ברכב שירכוש על־ידו על שמו מִשם סונול ישראל בע"מ, לאחר תשלום מלוא המחיר ולפני קבלת החזקה ברכב.

סונול ישראל בע"מ

תרבות וספרות

משורר רוסי הכותב עברית

תרגומים
מאת עזרא זוסמן
הוצאת אליה, תשמ"ה, 209 עמ'

מאת יורם ברונובסקי

עזרא זוסמן, משורר בן דורו הספרותי של שלונסקי, כינס את שיריו שכתבם במשך שנים רבות רק באחרית ימיו, כחמש שנים לפני מותו בשנת 1973. במסיבה שנערכה אז לרגל צאת ספר השירים, אמר נתן אלתרמן (המסיבה זכורה לי, אולי ובעיקר, משום שהיתה זו הפעם היחידה שראיתי ושמעתי את אלתרמן) שאין הוא זוכר מידת־התאפקות שכזאת בכל תולדות־הספרות — "אלי סרן זוכר", הוסיף בהערת־אגב בזיקה לעברו של המלומד הנודע בכוורנותנו. חתן המסיבה עצמו נראה פחות מאושר מהעוד־התוקים להתאפקותו, אכן, נדמה היה שקונן קמעה על התאפקות נדירה זו, ועודני שומע את קולו המתנגן־רוסית, באמרו "אני איחרתי את רכבת השירה בארץ".

דומה שבדיוק: שיריו — וכמה שירים יפים להפליא כמו "טבריה בגשם" או "הופעת המשורר" — נפלו לתוך תקופה שהיפנתה עורף לפואטיקה שלו באופן נחרץ, ואם את שלונסקי ואנשי חוגו האחרים אפשר היה למקם מיקום היסטורי וכך, איכשהו, להתחזר עימם, הרי שירת זוסמן הישנה־החדשה היתה כבחינת אנאכרוניזם גמור שלא היה לו שום סיכוי להיקרא בצורה הנבונה, או אף להיות מובן כשורה, על ידי קוראי השירה או המשוררים הפעילים של שלהי שנות השישים. רק מירון ידע למצוא בשירים מיני יופי מיוחדים (הוא הקדים מבוא לקובץ שירי זוסמן, שהופיע לאחר מותו, באמצעיה של אלמנתו) אבל מבקרים ומשוררים צעירים נרתעו ממנה, ואחד מהם אף התנדף וחיבר מאמר בשם "על טיפשותו של עזרא זוסמן". האם גם אפשר לגנות את נימוקיהם. לא היה אפשר שלא להבין את הבעיה: עזרא זוסמן התגלה כנציג הבולט, המגוחך כמעט בבליטותו המאוחרת, של "העידן הרוסי" בשירה העברית. בשלהי שנות השישים או גם שלהי שנות השבעים שבהן נכתב המאמר הנ"ל נשמעה הנימה הרוסית הנוכחת־בכל הזאת כלאודלותנית בתכלית.

קודם שעלה עזרא זוסמן ארצה והחל לכתוב שירים בעברית הוא היה משורר רוסי, כפשוטו: כתב שירים ברוסית. שירים ברוסית כתבו גם לאה גולדברג בעודה נערה וגם אלכסנדר פן, אבל זוסמן היה משורר רוסי צעיר ופעיל, מאנשי החבורה האודסאית, חברו של אדוארד באגריצקי (גם את יצחק באבל הכיר וידע להעלות עליו זכרונות אישיים). המומחים ימצאו אולי כמה מן השירים שלו מודפסים במאספים השונים של החבורה האודסאית; הוא עצמו הראה לי פעם חוברת מצהיבה כזאת עם פואמה שלו שדווקא ניחוחות מזרח עלו ממנה, ברוח ה"פאנמונגוליזם" האוריינטליזם הרווחים בשיריהם של ילדי השמש האודסאים שיצחק באבל ניסה לאפיינם ברשימותיו "אודסה שלי" (אחת מהן תירגם שלונסקי לעברית).

פרחים במדבר

בואו של זוסמן לארץ היווה לדידו התגשמות הנהייה הזאת אל המזרח, ולא פלא ששירו הראשון העברי מתחיל במלים "כאן אסיה". ארץ ישראל היתה לדידו התגשמות העולם האודסאי של אסיה, מעין המשך, או הגשמה, של הפואטיקה האודסאית של ימי בחרותו. לא אתפלא (והרי הנתונים שלי על כך מעטים מאוד, נשענים על זיכרון עמום בלבד של אותה פואמה בעיתון המצהיב) אם יתברר ששירתו העברית של זוסמן היתה גם המשך ישיר לשירתו הרוסית, ובמובן זה אפשר לומר שזוסמן נשאר משורר רוסי גם כאשר כתב עברית. ברור בכל מקרה שעד סוף ימיו חי את השירה הרוסית כפי שלא חי שום שירה אחרת — והוא הירבה לקרוא אף תירגם משירה רוסית: בין השאר — זו אותה מבכבים, היתה זו "שירתו", המריים הטבעי שלו. כאשר תירגם ממנה לעברית היה זה כאילו כתב דפים בספר שירתו שלו, "המסורתית". הוא לא היה מתרגם מקצועי יותר משהיה

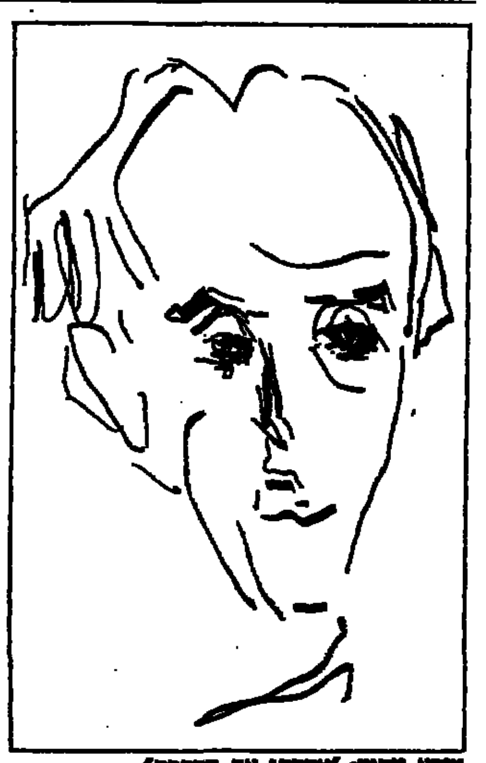
עזרא זוסמן: "איחרתי את הרכבת"
(רישום של צבי מאירוביץ)

משורר מקצועי — יותר משיש דבר כזה כמו "משורר מקצועי". על כן אי אפשר לדון בתרגומיו בהפרד משירתו: זו ואלו כרוכים יחדיו במכלול שלו.

על כן יפה עשתה אלמנת המשורר, גב' לאה זוסמן, שפירסמה את ספר התרגומים הזה מן השירה הרוסית. ספר שהוא מעין אנתולוגיה וכינוס של תרגומי זוסמן מן השירה שלו, השירה הרוסית. בכך הכתירה את השורה הארוכה של הספרים שפירסמה מעיזבונו של המשורר: ספרי ביקורת התיאטרון שלו, ספרי מאמרים ושירים. זוסמן פירסם קבצי תרגומים משירי אחמטובה, בהוצאת דביר, משירי פסטרנק וברודסקי, שני אלה בהוצאת עקד, משירי מנדלשטם בהוצאת ספרית פועלים. עורכת הספר בחרה מתוך הקבצים הללו והוסיפה על מבחרה תרגומים נוספים שלא נתפרסמו בספרים, או שנמצאו לאחר מות המתרגם — משירי טיוטצ'ב ובלוק, בלה אחמדולינה, יסנין ואחרים. כך נתקבל ספר חדש, יפה ומפתיע, כאילו נוסף כרך שירים של עזרא זוסמן עצמו.

קראתי את הקבצים הללו "משירי בוריס פסטרנק", "משירי אנה אחמטובה" וכו' בעיתם — וזכורני שעל כולם נזדמן לי לכתוב בשעתם — וברור לי שדעתי היתה נתונה אז למשוררים המתורגמים בראש־וראשונה, לאותם קוסמי המלה הרוסית שהיו פסטרנק ואחמטובה ומנדלשטם האחרים (זכור לי שבאתי אז חשבון עם זוסמן, בעודו בחיים, על שחטא כך או אחרת — במיני אי־דיוקים — בתרגומי אחמטובה שלו, והמשורר השיב לי תשובה יפה וניצחת שלימדתני לא להטפל עוד הטפלויות כאלה, במשך דרכי הרצנזנטית). אבל הפעם קראתי באנתולוגיה זו כשדעתי נתונה על עזרא זוסמן בעיקר, על עזרא זוסמן המשורר־המתרגם, וממילא קראתי את התרגומים הללו אחרת. הספר הזה נסב בעצם על סיפור־אהבה גדול, סיפור אהבתו של משורר עברי לשירה הרוסית. אפשר לומר כך: לשירה הרוסית כמות שהיא ובכלל, כאידאה חיונית. לא מקרה הוא שהקובץ הזה מתחיל בפיודור טיוטצ'ב, בתקופה הבתר־פושקינית, ומסתיים במשוררים צעירים דוגמת יוסיף ברודסקי שעל שירתו מעיד זוסמן במבוא לקובץ שירי ברודסקי כי "אני אוהב ומחשיב שירה זו מכל שירה רוסית בימינו". זו התקופה בשירה הרוסית שהיתה חיונית לזוסמן המשורר, דבר לא לפניה, אפילו לא פושקין או לרמונטוב. הוא תירגם, בעצם "כתב", את השירה הרוסית הרלוונטית לו, בת תקופתו הספרותית. ואם אין בקובץ דבר משירי האודסאים — רק שמו של באגריצקי מוזכר בשיר האחרון בספר, מאת מרגריטה אליגר ("ארטבורג, באגריצקי וסוטלוב") — הרי גם בזה אני מרשה למצוא סימן לכוונה חיונית, הכוונה שלא "לתרגם את עצמו", את מה שהוא שירתו הרוסית במובן המיידי־נעורי ביותר (אבל אולי כאן כבר הפרזתי משהו).

דומני שהתכונה הבולטת של שירי זוסמן — הם אינם כאן לפני ועלי לסמוך על זכרוני, אך לא אסמוך עליו, על המבוגני, עד כדי ציטוט שטופי עייפות — היא שבמסגרתו של שיר אחד עשוי הקורא להיתקל בבית נפלא, וסמוך לו בית שמלאכתו השירית גרועה, או שהוא קלוקל מעיקרו. הקריאה בספרי השירים — כיום הם כאמור לפחות שלושה ספרים, אחר שיצא אחרי הקובץ הראשון "שירים" ("עם עובד") עוד כרך של זוסמן, ב"ספרית פועלים" וניכרה בו, בזה האחרון, הופעה מסויימת — דורשת סבלנות רבה, אך למי שהוא ניתנה ניתקל מדי כמה עמודים בפלא קטן — מרובע בדרך־כלל — של השירה. באמצע שיר משמים עשויה לפתע לעלות סטאנצה מקסימה, מעין פרח במדבר. אפילו בתוך בית עילג משהו (והיתה לזוסמן נטיה רצינית לעילגות, ביחוד תחבירית) יכול היה להימצא, כמין מציאה של ממש, דימוי מקסים או קולע בתכלית. נדמה לי שאפשר להדגים טענה זו גם לגבי הנודע שבשירי זוסמן "טבריה בגשם".

אנטי־וירטואוז

המעניין הוא שתכונה זו היא בדיוק תכונת השירים שמהם אני יכול אמנם לצטט. השירים המתורגמים שבספר שלפני. אני פותח — באמת — באקראי, בעמוד 92, שם אני מוצא, במדור תרגומי פסטרנק, את בתי הסיום של השיר, שהתחלתו בעמוד הקודם "לבוא בכל אני שואף", ואת הבית הראשון של השיר "להיות מפורסם", השיר הנודע שנכתב בעקבות שערוריית פרס נובל שהוענק לפסטרנק על "ז'יוואגו". הנה בין בתי הסיום של השיר הראשון אני מוצא פנינה כזאת: "ושמתי בשירים נשימת/ורדים ובכנה/אפר ואחו ושרטה/ורעם פתע". זה כה יפה, כה נכון, כה רוסי, כה פסטרנקי — עד האסונאנסים הדוקים הללו (נשימת־שרטה, ורעם־פתע). זה גם זוסמן במיטבו, כמשורר וכמתרגם. אבל הבית הראשון של השיר המפורסם "להיות מפורסם" מתחיל בשורה העילגת להחריד "להיות מפורסם — לא נאה זה", ואת המיפלץ התחבירי הקטן הזה לא תוכל להצדיק הדריית השורה השלישית הגמורה "אין צורך להתחיל בגנז", כי גם "גנז" זה עצמו (המהודר גניזה) הריהו מין מיפלץ של חוסר־פשטות ושל בנאליות. כי אמנם נטה זוסמן מאוד לאותן מלים מלעליות שפתרו לו, בדרך כלל, את בעיית החריזה. נטה אל ה"וורד" במקום "וורדה" ואל ה"עלט" במקום "עלטה": הוא קיבל זאת משלונסקי שקיבל מבעלי הפיוטים הקדומים שכתבו בשפה שאינה חיה ... כך או כך, המלאכותיות של המלים המלעליות במיפלצים הללו היא לא נסבלת לאוזנינו כיום.

עוד דוגמה, הפעם לא־אקראית, ממשורר שקשיי תרגומו הם מוחלטים ממש, מנדלשטם. זוסמן מתמודד בגבורה עם מיטב שיריו, אבל חייב לנחול במאבק זה כישלון, שהרי לא היתה לו אותה שליטה בכלי השיר העבריים שאיפשרה את תרגמי־המופת ממנדלשטם של אליהו סטלה, למשל. בתרגומי זוסמן אלו נוכל, נצטרך, לקרוא בתים עילגים נוסח "מוהלד עד מות לאה/ כלום לא אקח מידי הלל/ אוהב אריסתי האומללה/ כי אורות הן לא אראה" (עמ' 106). אבל פתאום בתוך השממה הזאת העין ניתקלת בבית הבא: "לילה זה תיקון לו אין/ ואתכם עדיין אור/ שערי ירושלים/ בא השמש השחור", והכל נסלח. פשוט, מושלם — וגם מרתק, ככל שזה חשוב. אגב, כשהתרגום לשיר הקטן הזה (יש בו עוד שלושה בתים לא רעים, אם גם נופלים קמעה מן הראשון) נדפס לראשונה, באחת מחוברות "עכשיו", היה שם במקום "ואתכם" בשורה השנייה "ואצלכם", ודומני שנוסח ראשון זה, שתוקן אחר־כך, עדיף.

מיגבלותיו הטכניות של זוסמן כמתרגם מתגלות בבירור באותם השירים המעטים שהוא תירגם אף על פי שהיו תרגומים קיימים שלהם, ולא עוד אלא תרגומים של שלונסקי, אותו מתרגם וירטואוז (וזוסמן הוא אנטי־וירטואוז) מקצועי בתכלית, במובן החיובי כמעט־בלבד של המושג. השוואה של השיר "תרנגולים" ב"שירת רוסיה" עם השיר הזה של פסטרנק כאן תעמיד אותנו בנקל על המיגבלות הללו, ולא פחות מכך ההשוואה של השיר המתחיל אצל זוסמן "לשנים, אי־פעם כאולם הקונצרטים..." עם השיר הזה המתורגם ב"שירת רוסיה" תחשוף הן את חובו של זוסמן לשלונסקי והן את הליקויים הטכניים שלו.

הגדרה נפלאה של שירת זוסמן יצאה מפיו של חברו הקרוב, שלמה גרודזנסקי. הוא אמר ש"שירת זוסמן מוכיחה כי כדי לכתוב שירה עברית מעולה אין צורך לדעת עברית". מובן שהיתה מידה של הגזמה בהידור הזה, אבל יותר מכך היתה בו עמקות רבה, הרבה מעבר למה שנוגשת העין. המשורר צריך לדעת את שפתו, וכשהוא משורר־אמת הוא יודע את שפתו — אבל אין כל הכרח שתהיה זו גם השפה הכללית, המכונה עברית או רוסית או סינית ואשר בה מדברים מיליוני אנשים נוספים מלבד המשורר. יתר על כן: מוטב לו לפעמים להתרחק קמעה מן השפה הזאת, או לא להתקרב אליה יותר מדי כדי לעדן את לשון־שירתו. לכך כיוון גרודזנסקי, דומני שזוסמן הבין — ולא נעלב כלל, להיפך, הבין שמסתתרת בפרדוקס הזה מחמאה גדולה.

לגבי המתרגם זה כבר עניין קצת אחר: כאן לא יזיק לדעת יפה את הלשון הכללית, להיות אדון מוחלט שלה, כפי ששלונסקי היה אדונה. שלונסקי שלט בשפה הזאת והפליא לכוף לצרכיה שירה זרה, בעיקר רוסית. תמיד תעמוד לו זכות זו, זכות "שירת רוסיה" וזכות "יבגני אונייגין". אבל שלונסקי היטיב מדי לדעת את השפה העברית — אולי זה העניין, והוויתור הנ"ל יכול לשמש למסורות הבנה נוספת — מכדי להיות בה משורר גדול, משורר אמת. מבלי להסתבך יתר על המידה בפרדוקסים הללו נוכל לומר שעזרא זוסמן היה משורר אמת — וזה דבר ניכר לא פעם דווקא מתרגומיו אלו שבהם רבים פגמים.

מסע אל סודות הנוף

עם מותו של הצייר יוסף זריצקי (1985־1891)

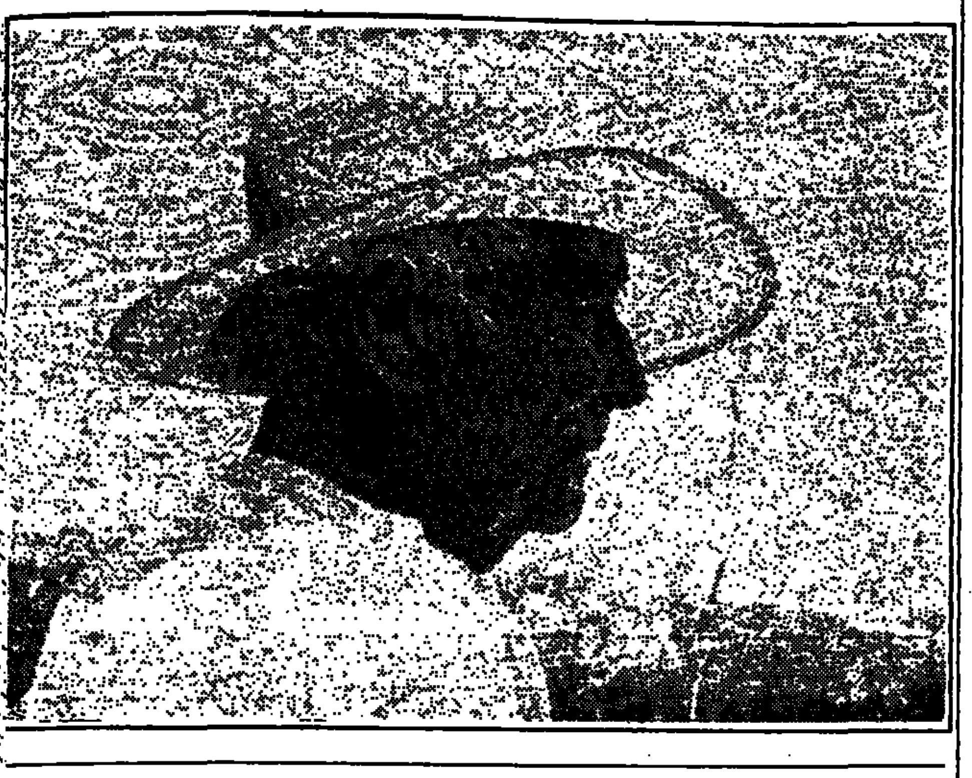

מאת נסים מבורך

מהפכן וחדשן לשמו יוסף זריצקי לא היה, והנסיון להציג את התמורות בעבודתו באור דראמטי חוטא לאמת. זוהי עבודה שיטתית של אדם שהתפתח ויצר ברצף אבולוציוני ברור, רציף ושקט. המבקשים לאתר את הסופה והסער בתוך יצירתו, נוטים לשלב אותה, שלא לצורך, בתולדותיה של ארץ זו בשבעים השנה שבהן חי ופעל בה אמן דגול זה, כפרט גמור, אם כי לא כמסתגר במגדל־שן. חוסר־הודעות יש גם באמירתו המפורסמת: "אני לא כל כך אוהב נוף כמו שאני אוהב את הציור וצבע המים". היתה זו, למעשה, פארפראזה, מודעת או שלא מודעת על קנדינסקי כשהתגלתה לו האמת שלו בנושא האמנות המופשטת למראה תמונת־נוף שלו, שהוצבה, במקרה, במהופך. עם זאת היתה דרכו של זריצקי, מן הפיגורטיבי אל המופשט הלירי, בבחינת דרך ראשית באמנות הישראלית, ויותר מכך היא היתה מעין חוט־שדרה יציב, קונסטרוקציה מוצקה.

יוסף זריצקי נולד בעיירה האוקראינית בוריספול שברוסיה הצארית, תשע שנים לפני מותו של יצחק לוויטן, האימפרסיוניסט היהודי־רוסי הגדול. הוא למד באקדמיה לאמנות של קייב ועבר, בתחילת דרכו, בסגנון שהיה מעין תערובת של פוסט־אימפרסיוניזם עם אותה גרסא סלאבית מובהקת של האמנות הביזאנטית שניכרת היטב בנופים ובדיוקנאות שלו מאותה תקופה. בשנת 1914, בפרוץ מלחמת העולם הראשונה, הוא התגייס לצבא, ובשנת 1923 עלה לארץ־ישראל והתיישב בירושלים. מיד עם בואו תפס זריצקי מקום בולט, פורה ומשפיע, בעשייה האמנותית שהחלה להתהוות כאן. בשנת 1924 הוא הצטרף ל"תערוכת מגדל דוד" השלישית, ובשנה שאחריה הוא התמנה שופט לתערוכה הרביעית. היו שטענו נגדו אז כי לא חש דיו את אווירת הארץ, ואולי אף צדקו מנקודת ראותם שלהם. אותם ימים היו ימי המאבק בין אסכולת־בצלאל הרומאנטית שניסתה ליצור איזו סינתיזה בין ערכים מקראיים ואוריינטאליים, ארוזים בעטיפה הדורה של "ארטנובו", לבין מי שניסו לאתר את המציאות המקומית כמות שהיא, לדעתם. וזריצקי שכבר אז החל לגשש אחר דרכו העצמאית, לא התאים עצמו לדרך אשר המסתייגים מ"בצלאל", שוללי־גולה מקצועיים, ניסו להתוות. כבר אז היה בו יותר משמץ של קוסמופוליטיות והערכים הצורניים, הליריים, היו חשובים לו יותר מאשר המציאות הניגלית בארץ, וזה גם כשהציג "רחוב בצפת" ב"תערוכת מגדל דוד" השישית, לצידם של גוטמן, ליטווינובסקי ואחרים.

הוא היה איש תקיף, העולה החדש הזה, באמרו אחרי התערוכה בבית הספר לבנים בירושלים, בשנת 1927: "חבל שתערוכתו היתה טרף למבקרים חובבניים ולא לבני־סמכא אמתיים בביקורת האמנות". ברם, הוא זכה גם בביקורת חובבנית פחות כאשר קבע מי שקבע כי אינו לאומי, כמו הרומנטיקנים מ"בצלאל" ואף אינו נמנה עם מבטאיה הקנאים של הארץ המתחדשת על ידי חלוציה, וכי הוא חשף את סוד הנוף בהביטו בו "ללא רגשנות תיאטרלית". ייתכן שהתרחקותו, כצייר, מתיאטרליות גרמה לו לרדת מירושלים לתל־אביב בשנת 1929. ירושלים היא עיר קשה, רומנטית, אחידתית, שרויה בצללים של הריה ומלאה במשיחים ובעלי־מומים. היא מסוגלת להשרות על השוהים בה איזו אופוריה שאינה ניתנת לשליטה, וזריצקי לא היה מסוג האנשים שהיו מוכנים לאבד את עשתונותיהם. ירושלים מסוגלת מצד שני, גם להפיל על היושבים בה מרה שחורה ולהכניעם. וזריצקי לא היה מן הנכנעים. ההיפך הוא הנכון. הוא העדיף להכניע, להנהיג. כבר בשנת 1924 הוא הפך למזכיר ולרוחה המרכזית של "אגודת האמנים העבריים", וזה שנה לאחר הגיעו לארץ. בשנת 1932 הוא היה מיוזמיה של "קבוצת האמנים המודרניים", ובמקביל הפך למורה הראה בפתחו סטודיו בתל־אביב. תלמידו אברמוביץ' יודע לספר כי הוא חדש שם ללמוד רגישות לציור מסוגן ורגישות לצבע מבאטים.

זריצקי היה אף בין מייסדי אגודת הציירים והפסלים והיושב־ראש שלה במשך שנים ארוכות, עד ליציאתו ממנה בטריקת־דלת, כדי לייסד את קבוצת "אופקים חדשים".

המושג "אופקים חדשים" מתקשר, אוטומאטית, ולרוב בטעות עם סגנון "המופשט הלירי". למעשה, היו ב גוונים אסכוליים שונים. למעשה, לידתה של אופקים חדשים היא בסכסוך, שעיקרו מינוי המשתתפים לביינאלה של 1948 על ידי זריצקי, יו"ר האגודה, לבדו אולי מתוך אילוצים של חיפזון שנכפו עליו. בת למעשה זריצקי הסתייג תמיד מן התערוכות הכלליות של כל חברי האגודה מתוך שיקולים של איכות. כך־או־כך, סכסוך הביינאלה גרם להרחקתו של זריצקי מ האגודה ולהצטרפותם של אחרים אליו, מתוך סולידאריות. ב"אופקים חדשים" נכללו, אמנם, ראשי "המופשט הלירי": זריצקי, שטרייכמן, סטימצקי, אברמוביץ' ו... אך גם כהנא נמנה עמהם, וגם לאיזארא ואחרים. ששאפו להגיע לאיזו כלליות אוניברסאלית בשילוב עם ביטוי עצמי אותנטי.

חזרתו של זריצקי לשולי המופשט הזה, למעשה עוד בשנות ה־30, כאשר צייר מן הסטודיו שלו, על ה תל־אביבי את הנופים הנשקפים משם, בצבעי מים, הנים לעתים דראמאטיים. גם כשעבר למופשט ממש בשנות החמישים, והתמסר לצבעי־שמן יותר מאשר לאקוורל, שימש, בדרך כלל, הנוף כנקודת מוצא לעבודתו. כאמור, לא הוא היה המחולל של המופשט בעולם האמנות בכלל ובארץ־ישראל בפרט, אבל היו בו יחודיות משלו. אותם צירופי־צירופים של "המופשט הלירי", של רגישויות צבעוניות, כתמיות ושרבוטים שהוא הניח על פני מאות מטרים רבועים של בד ונייר, הם אמירות קטנות, ריבואות במספרן, שאי מצטרפות לכלל משפטים מנוסחים של אפוס רחב־עליל לכן היריעות לא הבינונו.

גם אם אין יצירתו בכללותה בבחינת אפוס מונומנטלי, מכילות עבודותיו אווירה כללית ויותר מכך הן קובעות נורמות של איכות שלא ניתן להתעלם מ ושל התוויית דרך מנהיגותית. זריצקי היה מנהיג, הוא חש בחוסר־משמעת, והעניש. למשל, את מרסל ינקו שאותו האשים בספרותיות־יתר, ועל רקע זה פילג את "אופקים חדשים".

זריצקי התהלך כאן כאבי שבמנודה, כמו שרגה גם בגיל מתקדם, כשהיה פוסע בחוצות תל־אביב במכ סיים קצרים וכובעים, כשהחולצה מרובבת ושמוטה והב דלים שחוקים, גם אז שפעה ממנו איזו סמכותיות בלתי מעורערת.

המוניטין של זריצקי התפשטו גם מעבר לגבול הארץ משנפתחה תערוכה שלו ב"סטדליק" באמסטרדם, ואשר הועברה משם לבלגיה. יצירות מש מצויות במוזיאונים מרכזיים בעולם ובארץ. עם זאת הו חתן פרס־ישראל לשנת 1959, סירב בעקשנות להצ כאן במשך כ־30 שנה עד שנתרצה. התערוכה הגדו ביותר שהוצגה אי־פעם מיצירתו, לכל שלביה־התפתחותו נפתחה במוזיאון תל־אביב בשנת 1984. האיש חש כבר שכוחו אזל, ושהגיעה שעת חשבון־הנפש הסופי.

זריצקי ניסה, על דרך הפאראדוכס, להיות אמן בינ לאומי וארץ ישראלי כאחת. אם הצליח בכך קש לקבוע. ברם, אין ספק שתוך חתירה לעבר מטרה זו ה הציב נורמות גבוהות מאוד של איכות אמנותית. זו ריק, אשר אין לדעת, ואולי לא כל כך קשה לנב באיזה סוג של חומר הוא יתמלא, נפער עם הסתלקו הוא הובא למנוחות ביום ג' 2 בדצמבר, בקיבוץ צו שבהרי ירושלים, מקום בו חי ויצר בשנותיו האחרונ על רקע הנופים שאהב.

לבנון: התקומה והחורבן

The Formation of Modern Lebanon By Meir Zamir. Croom, Helm, London, 1985, 305pp.

מאת יהושע פורת

ספרו החדש של מאיר זמיר, מרצה באוניברסיטת באר־שבע, מן הראוי שיעורר את עניינו של הציבור הישראלי וייקרא על־ידי מעצבי דעתו. בספר נדונה השאלה, המעניינת המעסיקה שנים רבות את המתעניינים בהיסטוריה החדשה של המזה"ת: מה היו הנסיבות של הקמת לבנון המודרנית ומה היו השיקולים שהביאו את הצרפתים להרחיב את גבולות הר־הלבנון האוטונומי ולהפכו למדינת "הלבנון הגדול"?

כידוע, היה הר־הלבנון אזור אוטונומי בתחומי האימפריה העותומאנית מזה דורות, תחת אמירי בית מען ובית שהאב התפתח שם סדר חברתי ועדתי מיוחד במינו. איכרים מארונים פיתחו חקלאות יעילה לגידול משי ועסקו בשיווקו לסוחרים צרפתיים. הקרקע היתה בחלק הגדול שייכת להם ומכאן בטחונם העצמי הרב. הכנסיה המארונית, בעזרת מוסדות חינוכיים קתוליים־צרפתיים, יצרה תשתית חינוכית־השכלתית החל מסוף המאה ה־18 ואוכלוסיה זו הקדימה את כל חלקי המזה"ת בקליטת התרבות המערבית.

אמנם הדרוזים נתנו את הטון הפוליטי באמירות עד אמצע המאה ה־18, אך מאז הולך המארונים בהדרגה לעצב את האמירות לפי רוחם, להשתלט על המינהל, מוקדת עריסת ההשכלתית, ולהפכה לאמירות מארונית לא רק מבחינה דמוגרפית.

התנצרות בית שהאב בסוף המאה ה־18 והצטרפות אמיריו לעדה המארונית, היו גולת הכותרת של התהליך הזה. הסדר זה השתנה ב־1861, בעקבות משטר האוטונומיה הפורמלי, שבא לתקן את מה שעיוותה מלחמת האזרחים של 1860. אך יסודותיו השתמרו. באזור הר־הלבנון נקבע הסדר מדיני, שנתן ביטוי לעובדה שהיה בו רוב מכריע לנוצרים (כ־80%) ואף למארונים לבדם (כ־70%).

בנסיבות כאלה אין פלא שבקרב המארונים הולה להתפתח תנועה לאומית שחתרה להרחיב את מימוש האוטונומיה הן מבחינת הסמכויות והן מבחינה טריטוריאלית. הלאומנים המארונים שאפו לכונן מדינה עצמאית בגבולות נרחבים בהרבה מגבולות הר־הלבנון. לדעתם, היה צורך בסיפוח בקעת הלבנון וביירות להר־הלבנון, בעיקר מסיבות כלכליות. באופן כזה תובטח אספקת הדגנים ללבנון מהבקעה ויובטח המוצא לים דרך ביירות. אחרים מתוכם אף הרחיקו לכת: הללו תבעו הרחבת גבולות הלבנון קדמה וימה, צפונה ונגבה כדי לכונן מחדש את לבנון הגדולה והשלמה, ברמות האמירות שהצליח האמיר פח'ר אלדין השני לכונן בראשית המאה ה־17.

כאשר הועמד אזור החוף הסורי, לרבות לבנון, תחת שלטון צבאי צרפתי, עם תום מלחמת העולם הראשונה, הסיקו החוגים הלאומיים המארונים שבאה שעתם. הם החלו ללחוץ על המעצמות הגדולות ובמיוחד על דעת־הקהל בצרפת, שיהיה זה משום צדק היסטורי אם תוקם מדינה לבנונית גדולה בחסות צרפתית. באופן כזה ייגמל לאוכלוסיה המארונית על הסבל שסבלה במלחמת־העולם הראשונה מידי השלטונות הטורקיים, בגלל נאמנותה לצרפת. כך גם יובטח לבנה מעמדה של צרפת בלוואנט.

הצרפתים התלבטו בדרכי תגובתם. מעצבי מדיניותם היו מעוניינים במנדט על סוריה כולה ולא רק על לבנון. לשם כך, הבינו, יש צורך בפשרה עם התנועה הלאומית הערבית הצעירה, המתבססת השולטת בדמשק ואין להסתפק בסיפוח המארונים תוך הרחקת כל שאר היסודות באוכלוסיה. לפיכך לא הלהבה ממשלת ג'ורג' קלמנסו להיענות לתביעות המארוניות הקיצוניות.

במשך שנים נהגו חוקרי תולדות המזרח התיכון לשאול: מה אירע שלפתע סטתה צרפת מדרך הפשרה עם פייצל בדמשק, הגיעה לקרע גמור עם התנועה הלאומית הערבית והכריזה ב־1 בספטמבר, 1920, את מדינת "הלבנון הגדול", שהיה כפול בשטחו משטח האזור האוטונומי המסורתי של הר־הלבנון? ספרו של מאיר זמיר מספק לנו את מלוא התשובות לשאלות הללו, וכאן נעוצה חשיבותו. מדיניות צרפת בלוואנט עוצבה בידי שני אנשים: הגנרל גורו והיועץ המדיני רובר דה־קה.

גורו היה קתולי אדוק ולנוצה הכנסיה המארונית הקשורה בכנסיה הרומית־קתולית העולמית התיר עליו רושם עז. הכנסיה והחוגים הלאומיים שנשענו עליה, טענו שכדי להתקיים חייבת המדינה הלבנונית להשתרע בתוך "גבולות היסטוריים־טבעיים". דבר זה מחייב מן הבחינה המדינית ומן ההיגיון הכלכלי הפוליטי. לעומתו הזהיר רובר דה־קה מפני ההיענות לתביעות המארוניות. הוא הצביע על כך שאמנם יש צידוק כלכלי לסיפוח בקעת הלבנון וביירות ללבנון, אך דבר זה יערער את ההגמוניה המארונית בה, שכן באזורים הללו רק כמחצית האוכלוסיה היא נוצרית והרובה המכריע בלתי־מארונית. יתר־על־כן, הוא לא הבין כלל מה הבסיס לתביעות המארונים לספח את טריפולי בצפון ואת אזורי השיעים בדרום. במקומות הללו אין כמעט מארונים וכלל הנוצרים מהווה בהם מיעוט קטן. באביב 1920 קבע רובר דה־קה במפורש, שהרחבת גבולות לבנון לכל עבר תגדיל את המדינה מבחינה טריטוריאלית, תחזק אותה מבחינה כלכלית אך תקעקע את יסודות קיומה.

בפברואר 1920 התפטר ג'ורג' קלמנסו מראשות הממשלה. במקומו בא אלכסנדר מילראן, שהיה נתון להשפעת החוגים הקלריקליים בארצו. הוא נתן יד חפשית לגורו להוליך כרצונו, והאחרון הלך וטעה טעות פאטאלית.

אם לפני מלחמת העולם הראשונה היוו המארונים לבדם כ־60% מכלל אוכלוסיית האזור האוטונומי של הר הלבנון ויחד עם שאר הנוצרים כ־80%, הרי במפקד 1921, לאחר ההרחבה, היו המארונים רק כ־33% ויחד עם כלל הנוצרים כ־55%; ואילו במפקד 1932 ירדו המארונים ל־29% וכלל הנוצרים ל־51%. פעל כאן התהליך הדמוגרפי, המוכר ממקומות רבים בעולם. שיעור הריבוי הטבעי של אוכלוסיה תלוי בראש וראשונה בהשכלת הנשים וכיוון שבקרב המארונים והנוצרים בכלל היה כבר אז מקובל לשלוח את הבנות לבתי־ספר, הרי שיעור הריבוי הטבעי שלהם דמה למקובל באירופה. לעומת זה, היה המצב מנוגד לחלוטין בקרב השיעים ומנוגד במידה רבה אצל הסונים. לפיכך עלה שיעור הסונים מ־3.5% ב־1914 ל־20.5% ב־1921 ול־23% ב־1932, ואילו שיעור השיעים עלה, בהתאמה, מ־6% ל־17% ול־20%. נוסיף עוד שתהליך טבעי זה האיץ מחמת הגירת נוצרים לחו"ל. מאז, כידוע, חלה מהפיכה נוספת. כיום מהווים השיעים כשליש האוכלוסיה הלבנונית, הסונים קצת יותר מ־20% ואילו המארונים ירדו ל־17%–18%. כלל הנוצרים אינו מגיע אף ל־40% של האוכלוסיה.

כאשר ניסה רובר דה־קה להעמיד את הפטריארך וראשי הציבור המארונים על הסכנה שבמעשה הסיפוח, לא התרשמו הללו מדבריו. מקצתם השלו את עצמם, שניתן יהיה להעניק אוטונומיה מנהלית לאזורי המוסלמים הסונים שבטריפולי ובביירות ובכך לבטל את הסכנה. אחרים האמינו שיצליחו בכוח אידיאולוגיה לאומית לבנונית כוללת, השואבת את מקורותיה מהתקופה הפיניקית להתיך את עדותיה של לבנון לאומה חילונית אחת ומאוחדת. מדינאי אחד הבין, אך הוא היה בודד.

היה זה אמיל אדה, ראש וראשון להסדרי צרפת ולאוריינטציה הערבית של לבנון. דווקא הוא הבין, שאם ברצון המארונים לשמור על זהותם הנפרדת ולקיים את לבנון כמדינתם הלאומית, אשר אין לה ולא כלום עם העולם הערבי, כי אז חייבים הם להחזיר לסוריה את המחוזות שצרפת נתנה להם, בלחץ ראשיהם, בשנת 1920. אולם, קולו היה בודד והוא לא העז להאבק על אמיתו בציבור. הוא קיווה לשכנע את שלטונות המנדט הצרפתי לחזור בהם משגיאתם. משנכשל במשימתו, לא ניסה לשכנע את בני עדתו.

כיום ידוע לכל מה אירע לחזון המארוני הגדול. לבנון הפכה והולכת למדינה ערבית רגילה, בעלת רוב מוסלמי החוסה בצילה של סוריה. הנוצרים, לרבות המארונים, מסתגלים והולכים למעמד המסורתי של העדות הנוצריות בארצות האסלאם: בחסותם של השליטים הערביים המוסלמים. מהחזון של מדינה לבנונית עצמאית וגדולה, בעלת זהות לאומית מיוחדת, השונה מהזהות הערבית, לא נותר כמעט דבר. במשך עשרות שנים היו הפלנגות (מפלגות אל־כתאאיב) נושאי הדגל של החזון הזה. היום מסתגלים גם ראשי המפלגה הזאת למציאות ומחפשים את תמיכתם של שליטי סוריה. נותרו עדיין "נטורי קרתא" בודדים של הלאומיות הלבנונית בדמות "שומרי הארזים", חסידי תורתו של המשורר־האידיאולוג סעיד עקל, שרב מאוד הדמיון בין דיעותיו לבין אלה של יונתן רטוש והכנענים בישראל, אך הללו תש כחם בהיותם מיעוט קטן בקרב עדה שאיבדה את בכורתה.

ספרו של מאיר זמיר בא בעיתו. הוא עושה שימוש רב בחומר הארכיוני הצרפתי, שפתיחתו לעיון החוקרים נתעכבה זמן רב, וראוי מאוד שיתורגם לעברית.

העורך: אברהם רמון

עבר, הווה ועתיד

מדוע איננו לומדים מן ההיסטוריה?
מאת ב.ה. לידל־הארט,
תרגם יורם שדה
הוצאת מערכות, תל אביב 1985, 108 עמ'

מאת ב"ז קדר

ההיסטוריון האקדמי המצוי רואה עצמו מומחה לעבר, שההיקש מן העבר על ההווה או על העתיד אינו בתחום עיסוקו. הוא מתייחס בספקנות או בביטול לנסיונות נוסח טוינבי, שמטרתם לחשוף חוקיות אשר תסביר את העבר ותאפשר לחזות מראש את עיקרי ההתפתחויות העתידה. גם חסידי הקליאומטריה או ההיסטוריה ה"מדעית", אותה אסכולה חדשנית המנסה לגלות חוקיות תוך יישום מודלים התנהגותיים ושיטות כמותיות של מדעי החברה, נזהרים בינתיים מלהקיש ממחקריהם על ההווה. רק היסטוריונים ספורים מעזים להסתייע בעבר כדי להתחקות על האפשרויות העכשוויות, ואלה חשודים על־ידי חבריהם בעולם האקדמי על גלישה לעיסוק מפוקפק היאה לפובליציסט הפוליטי, זה שכבר מאקס ובר ראה בו את נציגו המובהק של הדמאגוגיה המודרנית.

בציבור הלא־אקדמי נפוצה, לעומת זה, האמונה שהכרת העבר מאפשרת להיסטוריון לאבחן מגמות חבויות בהתרחשות השוטפת. מכאן הקשב לו זוכים, בדרך כלל, דבריהם של ההיסטוריונים המעטים המביעים דעה בעניינים אקטואליים.

בוז לאקדמיה

נראה לי שמכאן גם נובעת הפופולאריות של "מדוע איננו לומדים מן ההיסטוריה?" מאת הוגה הדעות הצבאי באזיל לידל־הארט, ספר שהוא בגדר אוסף הרהורים בלתי מקושרים כל צרכם, המזכיר לפעמים בנימתו את חוקיו של פארקינסון. לידל־הארט בז להיסטוריה האקדמית, הנכתבת לדעתו על־ידי מומחים למען מומחים, נזהרת ממסקנות והכללות, והיא משום כך עקרה ונעדרת משמעות. בניגוד להיסטוריון האקדמי משוכנע לידל־הארט שלימוד נכון של העבר יכול להביא לחיזוי העתיד, והמשפט החוזר ונשנה בספרו הוא "אנו לומדים מן ההיסטוריה ש..." למשל, לימוד המלחמות שהתנהלו בחמישים השנה שקדמו למלחמת העולם הראשונה עשוי היה להביא לחיזוי ההתפתחויות העיקריות במלחמה ההיא; הוא עצמו הצליח לחזות מראש את ההתפתחויות המכריעות במלחמת העולם השנייה בזכות "יישום פראקטי של המיתודה ההיסטורית", שהוא יישום העומד על "השלכה מן העבר דרך ההווה אל העתיד".

בנוסף לכך טוען לידל־הארט שכשם שהעבר מסייע לחזות את העתיד, כך מסייע ההווה להבין את העבר. התנסות בלתי־אמצעית בארוע היסטורי בשעת התרחשותו מחדדת, לדעתו, את חושי ההיסטוריון לגבי אירועי העבר ומאפשרת לו, בין השאר, לעמוד על חשיבותם של גורמים מקריים. כמו כן, היסטוריון שזכה עד לחיבורם של מיסמכים רשמיים, ילמד שלא לייחס חשיבות מגוזמת למיסמכים מן העבר. מכאן עצתו הנבונה של לידל־הארט להיסטוריון האקדמי, או "ההיסטוריון הבודד־במגדל", שיתנסה בחיי המעשה.

לידל־הארט ראה לעצמו זכות לקבוע מסקנות נחרצות במיגוון של נושאים. כך, למשל, הוא טוען ש"אנו לומדים מן ההיסטוריה שהדמוקרטיה מעודדת בדרך כלל את הקונבנציונליות", או ש"הגורם אשר תרם יותר מכל למלחמות הגדולות אשר יסרו את העולם בדורות האחרונים היתה שיטת גיוס החובה". הוא אף מודיע, ברצינות גמורה, שעלה בידו "למצוא הוכחה לקיום האל שיש בה כדי לשכנע את השכל". אכן, פשטנות כדורבנות המסבירה מדוע זוכה כתיבתו של לידל־הארט אצל סוג מסויים של אנשי צבא.

הסוואה והחלקה

אם הפקת הלקחים מן העבר היא תהליך כה פשוט, מדוע בכל זאת איננו לומדים מן ההיסטוריה בכלל, ומן ההיסטוריה הצבאית בפרט? משום שהמחקר ההיסטורי אינו מרעי די הצורך, לדעתו של לידל־הארט. ההיסטוריונים האקדמיים מזניחים את ההיסטוריה הצבאית, וגם חסרים את הידע הצבאי הדרוש כדי לעסוק בנושא.

לעומתם, אנשי הצבא חסרים הכשרה במחקר היסטורי, ונוטים להעלים או לעוות עובדות בלתי־נעימות, אם מתוך נאמנות למולדת, ליחידה או לחברים־לנשק, ואם מתוך דאגה לקידומם האישי. צמרת הצבא חוששת שהאמת על מחדליהם של מצביאי האתמול תערער את אמונם של החיילים הצעירים בגנראלים של היום והמחר.

משום כך נוטה ההיסטוריה הצבאית הרשמית להיות היסטוריה שעברה תהליך של הסוואה והחלקה, ועל כן היא מונעת את הפקת הלקחים הנכונים ומצמיחה בטחון עצמי כוזב. כך, למשל, נכתבה ההיסטוריה הבריטית הרשמית של מלחמת העולם הראשונה תוך "מריחת" העובדות, מה שמנע מן הדור הבא ללמוד מבעוד מועד את הלקחים הנכונים לקראת מלחמת העולם השנייה.

לידל־הארט ראה, כידוע, במפקדי צה"ל את בוגרי תלמידיו. במאמר המפורסם על מלחמת ששת הימים, שהופיע ב"אנקאונטר" בפברואר 1968, הוא הציג את ניצחון סיני על ידי אוגדות טל, יפה ושרון כיישום המוצלח ביותר של התיאוריה שלו על איסטרטגיית הגישה הבלתי־ישירה, תוך ניצול מושלם של קו הציפייה הפחותה. יש בכך, כנראה, משום הומור שבשנת 1985 ראה בית־ההוצאה של צה"ל לנכון לתרגם לעברית את הספר בו מוקיע לידל־הארט מימסדים צבאיים שמרניים על אי־יכולתם ללמוד מן העבר.

לא כנען — אלא סעודיה

בשנה שעברה "גרעשה" הקהילה המדעית באירופה בשל תיאוריה חדשה בתולדות המקרא: ד"ר קאמאל סאליבי טען שהתנ"ך לא נוצר בארץ ישראל, אלא בערב הסעודית. בשבוע שעבר ראה אור ספרו של סאליבי "התנ"ך בא מערב" (הוצ' "קייפ", 10.95 לי"ש). סיחרר פארפיס, מרצה לעברית במחלקה ללימודי המזרח ואפריקה באוניברסיטת לונדון, כתב על הספר ב"סאנדיי טיימס".

סאליבי הוא מורה להיסטוריה של המזרח־התיכון בימי־הביניים באוניברסיטה של ביירות. התיאוריה שלו אומרת בקצרה, כי בני ישראל של התנ"ך מוצאם אינו בכנען אלא באסיר, איזור נידח בערב הסעודית, הגובל בים סוף מצפון לתימן.

סיחרר פארפיס כותב: כי אפשר שמה שמניע את סאליבי הוא פשוט נסיון לדחוק את ישראל כמה מאות מילין דרומה, וביחס לכל השאר כל מה שהוא כותב אינו אלא שטויות. "בכל מקום, תהיה זו טעות", כותב פארפיס, "לחשוב שזו שטות משעשעת שכן היא מגמתית ומסוכנת. היא מסוכנת, משום שלטענותיו של סאליבי השלכות שונות, לכל הפחות במובן של הלגיטימציה של מדינת ישראל, ובעיני הדיוט עלולות הן מלומדות המזויפת שלו והמקבילות המזויפות שהוא משרטט בין העברית לערבית, להיראות משכנעות".

התיאוריה של סאליבי מקורית, לפי הודאתו, "במקרה גמור". אגב עיון בלכסיקון גיאוגראפי של ערב־הסעודית שנתגלגל לידיו, הסתבר לו לפתע שאין הוא מתבונן רק בשמות המקומות של מערב־ערב "אלא גם ב... של המקרא". ובטענה כי שם מקפיאים את "תהליכי ההיסטוריה" ה מגיש את ראשיתו הטופונימית. כך שרבים משמות המקומות באז והם לשמות העבריים ולמלים ע ית, ומכאן שיש לערוך פרשנות מ דשת של ההיסטוריה הישראלית התנ"ך.

אחת מטענותיו של סאליבי אומ כי המלומדים העברים שפירשו ולנ את התנ"ך בין המאות ה־6 וה־ לאחר הספירה לא ידעו עברית כש מרובות, כי העברית כשפה חיה מ בסביבות המאה ה־5 או ה־6 לפנ"ס זה כמובן לא נכון. נכון הדבר שבש תקופה הכריעה הארמית את העב בצפון הארץ, אבל בדרומה, ביהו הוסיפו לדבר עברית עד לסוף ה ה־2 לספירה. בזמן שנכתבה המש עדיין דובר עברית בכל ארץ והעברית הוסיפה להיות לשון התפ הספרות של היהודים עד לימינו.

אין טעם למנות את טענ המגולפות של סאליבי שכל תלמ בית־ספר יכול להפריכן ובדרך מ מות יותר יופרכו על ידי עד אכדיות ומצריות.

ראוי לציין שאין שום דבר מפ בדמיון בין שמות מקומות בא ישראל לאלה שבערב. הלא ער ועברית שתיהן שפות שמיות ומש פים להן שורשים ומלים רבים, ו הידוע לכל תלמיד המתחיל לל ערבית או להיפך, ובכל האזור יושבים עמים שמים הרים ומשי אותם שמות המקומות שב ושב.

אם הספר אינו אלא שטות, נש השאלה מה ראתה הוצאה נכב כ"קייפ" להוציאו לאור. ולא זו בי שראה אור באנגליה אלא נתפ בעת ובעונה אחת ברוזני איח ר"דר שפיגל" הגרמני אף פ סדרת פרקים מתוכו. יש להניח, כ פארפיס, שקיים בזדה לפרסם הספר בגלל היותו שמהדורייה וב

אילן ברשם / שני שירים

מחוזות העבר

לא טשטשתי עקבותי; לא ברחתי על נפשי
והייתי לאיש נמלט לא נודעו עקבותיו.
עתים אני שב על עקבי (שם היה ביתי)
איש זר בארץ לא נודעת.

כך הייתי

אתה עושה רמונט בבית
חודר לפנות שלא שזפתן
עין זה כמה שנים; ממיין
חפצים ומזהה אותם עם
תקופות בחייך; מדיח אבק
מאלבומים כארכאולוג המסיר
אדמה ממִמצא ארכאולוגי
כלשהו להשיב להיותו:
כל המיון בינך לבינך
מקרי בהחלט.

מעולם הספרות והאמנות

בעקבות המצעד הארוך

צ'ו אן-לאי (משמאל), מאו דזה-דונג בימי המצעד הארוך ב-1935

לפני כחמישים שנה, ב-19 באוקטובר 1935, הוליך מאו טסה טונג את ארבעת אלפי האנשים ששרדו מן המצעד הארוך בן 6000 המיליך אל מחסה בצפון המערבי השומם של סין. אל הדרך יצאו 86,000 איש ואשה, שנה אחת קודם לכן, בבורחם מפני צבאות צ'אנג קאי שק. אולם באוקטובר 1949 הכריז מאו על הקמת הרפובליקה של העם. גם כיום, ארבעה מתוך חמשת מנהיגי סין הם פליטי המצעד הארוך, שהוא המאורע החשוב ביותר בהיסטוריה של סין המודרנית.

קשור בכך גם הסקופ העיתונאי אולי הגדול ביותר של המאה ה-20. אדגר סנו, עיתונאי אמריקאי, פרסם את הסיפור בספרו "כוכב אדום בשמי סין", תיבא, כי "השודדים האדומים" אבולי הבינים ימשלו יום אחד בסין. "יום אחד" כתב סנו "יכתוב מישהו את סיפורו המלא של משלחת מסעירה זו".

ובכן, הריסון סולסברי מן ה"ניו יורק טיימס" זכר את תקוותו של סנו. לפני עשר שנים הגיש משהו בקשתו לפני פקין, שיורשה לו לשחזר את סיפור המסע הארוך, אבל רק לפני קצת יותר משנתיים קיבל מה שביקש והוא כבר בן 75. הועמדו לרשותו האמצעים, הארכיונים והחומרים ההיסטוריים והותר לו לנסוע בתוואי של המסע הארוך.

במשך חודשיים חקרו סולסברי, ג'ון סארוויס (מומחה לענייני סין) ונשותיהם את השטח — המשעולים המסולעים, הנהרות הגועשים, ההרים הקפואים עוטי השלג וארץ העשב הטובענית שבה מצאו את מותם רוב הצועדים. "רק מסע בארץ עצמה", כותב סולסברי, "עשוי לתת מושג מה עבר על מאו ואנשיו. גם עתה זו עדיין ארץ נידחת. אין בה עדים, אין בה דיים — איש, סיני או זר, לא עבר מסע כזה ואין סיכוי שמישהו יעבור בדוגמתו אחרי שעשינו זאת".

את המוצאות אותם ואת תוצאות המחקר מספר סולסברי בספרו "המצעד הארוך", שראה אור בהוצאת מאקמילן.

הדברים שסיפרו מאו ורעיו לאדגר סנו על ראשית המהפכה ועל המצעד הארוך ועל חייהם, היו יוצאי דופן. אלה דברים שגם נועדו להכיות את הפטריוטיות שלהם, את גבורתם ואת זכויות תביעתם לשלטון. הגירסה של סולסברי, המבוססת על תדריך ראיונות עם שרידים, למן נשיא המדינה והמזכיר הכללי של המפלגה ועד למלחי-מעברות פשוטים, וכן על חומרים ארכיוניים שנשכחו, היא הרבה יותר מורכבת, מעוררת תמיהות ואמיתית.

הסקופ של סולסברי אינו רק המעקב אחרי המצעד הארוך. הוא השיג ידיעות על פגישות ועל קרבות שלא תועדו על ידי סנו ואשר כלל לא נודעו למומחים מערביים. לא זו בלבד שלא היה מאו מנהיג המצעד, אלא שהיה של מאו סר בעיני מנהיגי המפלגה שהאמינו במוסקווה עד כדי כך, שנודע למאו על המסע רק "בשעה האחת-עשרה". המנהיג הראשון והמפקד של המסע היה סוכן הקומינטרן, גרמני בשם אוטו בראון. מדריכים סיפרו לסולסברי שהם זוכרים את מאו רוכב מאחור באפידיון, לאחר ישיבות ליליות של תכנונים, לעתים ישן, לעתים מתווכח נגד האסטרטגיה של בראון. עד שלבסוף, לאחר שורה של פגישות מתוחות לאורך הדרך, הצליח לסלק את בראון מדרכו ולהחזיק בשלטון שבו החזיק עד יום מותו.

ואולם סולסברי מעוניין לא רק בתמונה הרוכבה. נשים רבות נעצרו בדרך מחמת הופעת המחזור, הוא מספר. אחרות, כאשתו השנייה של מאו, ילדו בצד הדרך ונטשו את תינוקותיהן בידי איכרים אלמונים. אשר ל-22 הגיבורים שפרצו דרך גשר דאדו המופגז באש מכונות הירייה של הלאומנים, אלה קיבלו לאות הוקרה, לא מכבי זהב, כפי שסיפר סנו, אלא ספלי אמייל וקערות אמייל ועטים ומקלות אכילה.

אבל יותר מכל דבר אחר מתרגם סולסברי בפני השטח ועושה זאת ברגל, על גב סוס, בג'יפ או בקר מנדיקאר. הוא התגבר על גשר דאדו, עמד על האבן שעליה ניצב הגנרל לי בנצ'נג וכיוון את הציית נהר החולות הזהובים, ואף פסע בקרקע הבוגדנית של ארצות-העשב שבלעו בשקט פלוגות שלמות. סולסברי הוא אמן הפרטים והציורים מבהירים לקורא מדוע "אין עוד מאורע במאה שלנו, שכבר כך שבה את דמיונו של העולם ובאופן עמוק כל כך התווה את גורלו".

לדעת מבקר "אובזרוואר" נכשל סולסברי בסוף הספר, בהציגו את השאלה: מדוע טרף מאו בחמש עשרה שנות שלטונו האחרונות את הבריח מן המצעד הגדול והטיל את סין לאבד כיוון הוא מציין, כי כל הסינים ידעו שמאו כיוון את ההרג ואיפשר את רצח רעיו הקרובים ביותר. אבל משום שמודיעיו לא היו מסוגלים להשתחרר מקסמו של מאו, נופל גם סולסברי בפח של מאו הוולם, האיש בעל החזון, המאמין בשינוי מהפכני.

לדעת ג'ונתן מירסקי, הכותב על הספר ב"אובזרוואר", העובדה הפשוטה היא, שכבר פעולותיו מעוררות הזדעזעה היה מאו גם אדם תדור שנאה והרגיש שהשלטון היה בידיו באופן מוחלט הוא ניצלו לרעה. "הייתי בר מזל", אמר יאן שינקון ממפקדי המצעד הגדול, בן 71 כיום ואחד הגנראלים הבכירים של הצבא. הוא עשה שתים-עשרה שנים במעצר בפקודת מאו. "איש במשפחתי לא נהרג. אבל כמה מחברי לא היו כה ברי-מזל. הם נרצחו וילדיהם נרצחו והטלו בהם מומים".

הפסיכולוגיה של הרצח, כותב מירסקי, אינה תחומו של סולסברי. הוא חוקר גדול בתחום שונה לחלוטין: חוקר של כוח הסבל, ההקרבה, הקנאות. הם ויזע הבזוזן על אף הכל.

The Long March by Harrison Salisbury. Macmillan, £16.95

"ספרי השנה" באנגליה

בתום 1985 עורך ה"אובזרוואר" הלונדוני משאל בין סופרים ואנשי רוח ומודרה להביא רשימה של "ספרי השנה". רפרוף קצר אינו מעלה הרבה שמות חדשים, וכפי שסביר היה להניח, השמות החדשים ומופיעים ברשימה הם של ספרים שראו אור ממש בסוף השנה.

הסופרת האמריקאית אליסון לורי מציינת את "הטרוריסט הטוב" מאת דוריס לסינג, מן המועמדים לפרס "בוקר", ספר שראה אור לפני ימים רב ב"קייפ" והחשב לטוב בספרי לסינג מזה שנים ("קייפ"). הספר השני שבחרה הוא ספר אמריקאי בשם "ימי אגם ווביגון" מאת גאריסון קילור (יראה אור ב"סאבר") שהוא ספר זכרונות דמיוני על חיים בעיירה אמריקאית, משהו בין שרווד אנדרסון לג'יימס תרבר, כדברי לורי; והשלישי — הוא "הזהו" מאת גב' אוליפנט — רומאן פמיניסטי מן המאה ה-19.

מייקל רטקליף בחר בביוגראפיות, בהן — בנו של מייקל מאייר "סטרינדברג" (סאקר אנד וארבורג), והספר של ריצ'רד הולמס "עקבות" ההולך בעקבות סטיבנסון, וורדסוורת, שאלי ו־ארא רא כאריאל הצרפתי בספר רמיזני שהוא עורך בצרפת ובאיטליה (הוראה). השלושה שבחר בהם מאלקולם בראדבורי, הם: "השיבה האיטית הביתה" מאת פיטר הנדקה שיצא בתרגום אנגלי ב"מתואן", הוא אוסף של רשימות-יומן; ספרו של האמריקאי ויליאם גאדיס "הגותיקה של קרפנטר" ("אנדרה דויטש") [illegible] ספרו של ג'ונתן ראבאן [illegible]. מרי מקארתי בחרה ב"אימפריית השמש" של ג'י.ג'י באלארד, שהיה מועמד רציני ל"בוקר" בשנה שעברה, סיפורו של נער במחנה שבויים יפאני, ובספר צרפתי מאת ז'אן לוי "הקיסר הגדול והאוטומאטים שלו" (אולבין מישאל), המתרחש בסין בתקופת בנית החומה הגדולה.

קליב ג'יימס בחר בספר שהוזכר מספר פעמים במשאל, הוא ספרו של פיליפ רות "אורגיה בפראג", האחרון בסדרת ספריו על צוקרמן (קייפ).

תום סטופארד מציין את הביוגראפיה של "פולוניציף" מאת מייקל סקאמאל (הוצ'ינסון) כמחקר בנושא חשוב, בעוד אנתוני בארג'אס מציין את "טבע הדומם" מאת איי. ס. בייאט (צ'אטו אנד וינדוס) כרומאן מבריק על המצב האנושי, ואת "העולם" הרומאן החדש של ג'ון פולס (קייפ).

פיליפ פראנק מזכיר ספר שנזכר אף הוא כמה פעמים — "לוח המחזור" מאת פרימו לוי, סיפור זכרונותיו של יהודי איטלקי משנות המלחמה. גם הוא מזכיר את "סטרינדברג". הרמיוני לי מציינת ביוגראפיה אחרת — "וולט ויטמן: עיצובו של משורר" מאת פול צוויג (וייקינג), וספר שלדעתה לא זכה להכרה הראויה, בשם "גלימה שחורה" מאת בריאן מור, שהוא סיפור על כומר מן המאה ה-17, היוצא למסע עם שבט פראים בקנדה המושלגת והקפואה.

גרייהם גרין בחר ברומאן על נושא יפאני "בית קאבנה" מאת גובוק אליבוי (סנסצ'יו), על חיי התיאטרון המסורתיים הפיאודליים במאה ה-14, ספר שבלי צדק לא זכה לתשומת לב. כן הוא מציין את הרומאן הישן של סטפן צווייג "השיכור מן הרומאנים" שראה אור ב"סנגוויך".

א. אלווארז בחר בעשר המסות היפהפיות של ובינגיב הרבות הכלולות בספרו "ברבארי בנבר" (הוצאת קארקאנט), המספרות בעיקר על מסעותיו בצרפת ובאיטליה. השני ברשימתו הוא "לוח המחזור" של פרימו לוי, השלישי הוא ספר הסיפורים מראשית השנה של עדנה אובריאן האירית "לב קטן" ("ויידנפלד").

הפמיניסטית ג'רמין גריר בחרה ב"בוקר" האחרי של "קארי הלם": "יצירה יוצאת מן הכלל בסוגה — מן ההתבוננות באופן הגרוע ביותר שקראתי מעודי, ואף על פי כן יש בה מן ההתבוננות המפתיעות ביותר שבהן נתקלתי יחד עם הלשון המתנגרת של המאורי".

פיליפ רות מציין את המהדר הביוגראפיה של לארואה ג'ונס מאת הסופר השחור האמריקאי, ואת "רב הוכל מאקסימוס" (קנתפ) מאת באירי, הנער המתואר על ידיו כבשרון בלתי ידוע, מתוך האגרכי ומשווה אותו לפלאבארי ולפוקנר.

ברנרד לוין מעדיף אף הוא ביוגראפיות: "סטרינדברג" ו"ריו ואלטר" מאת בן פימלוט.

ביוגראפיות נוספות המוזכרות במשאל הן "אלכסנדר פופ" מאת מיינארד מאק (ייאל), "אורן מאהוב" מאת דורותי פארגאן (ממבר), "אורסון וולס", "ג'ונתן סוויפט: צבע במהפך" ועוד.

נאדין גורדימר בחרה על פני כל השאר את ספרו של תומאס קניל "שגעון המשפחה" (הראר), רומאן אפל ומרתק, השואב את המתח שלו מן הקטבים של הנסיון האנושי, הקיומי, ההיסטורי ואף הגיאוגרפי תוך שהוא מצייר שני עולמות שונים, של רוסיה הלבנה מזה ושל אוסטרליה מזה. הספר השני שבו בחרה, כ"תגלית נפלאה", הוא "הים הפתוח" מאת אוגוסט סטרינדברג — רומאן פראי ויפה המוזרים בכוח רב המבוך חדש בעורקי הספרות (מאקרו).

הסופר סאלמאן רושדי, שבשעתו מילא ספרו את טורי המשאלים, בחר בשני ספרים מתורגמים "מר פאלומר" מאת איטלו קאלווינו ו"תמונה קבוצתית עם גברת" מאת היינריך בואל. הוא גם מברך על ספרו של פיטר קארי "אילייוואקר" ("פאבר"), סיפור אוסטרלי מרמתו של הרומן מאלוויל — קומדיה אפית נפלאה של ההיסטוריה כשקרים, כתובה במבנה משובח והרבה התלהבות.

תערוכות

בשבי הערפל

תערוכת אודילון רדון - מוזיאון ישראל, ירושלים

מאת ניצה מליניאק

השורה הידועה על "מלכות ים ערפילי" מתוך שירו של אדגר אלן פו כמו אימרתו החביבה על הסימבוליסטים בדבר "האנלוגיות המרדייקות לעולם המטאפיזי בתוך מלא העולם החומרי", עולה לא אחת על הדעת בעת השיטוט בתערוכת הצייר הצרפתי אודילון רדון (1840 - 1916) שנפתחה השבוע בירושלים. וזה לא רק בשל תמונות כמו "הסירה הפלאית", או סידרת הדפסי האבן המוקדשים לאדגר אלן פו (1882), אלא בשל אווירה ערפילית, חופש בלתי גדלה אחר יופי זר ומסתורי ודיירה אל מחוזות החלום. השורה על מכלול יצירתו לפרקיו השונים, ומגיעה לשיאה בציורי הפרחים בפסטל ובשמן מן התקופה שלאחר 1890, עת השתחרר במידה מסויימת מן ה"דמון השחור" - על פי הגדרתו של פול קלודל - והגיע ליצירה אינדיווידואליסטית מובהקת, מן האומנויות ביותר שידע עולם האמנות של שלהי המאה הי"ט, ובכך היה ממבשרי הסוריאליזם.

רדון עצמו סירב בעקשנות להסביר את משמעות האיקונוגרפיה העשירה של ציוריו או להידרש למקורותיו הספרותיים. לדבריו, (והוא הירבה לכתוב יומנים ומכתבים שיצאו לאור שנים מעטות לאחר מותו) אין דמויותיו מבקשות דבר, פרט ללקיחת הצופה אל עולמות המיסטיקה, המוזיקה והערפל. ואכן, יצירתו של רדון צמחה מתוך קרבה גדולה לזרם הספרותי השליט של התקופה — הסימבוליזם, ותוך הטמעת יסודות חזקים של רומנטיציזם, כשהיא עומדת בניגוד בולט לזרם המכוון בציור של אותה עת - האימפרסיוניזם. אין ספק שלידידותו הקרובה עם המשורר מאלארמה ואלדי, ובמיוחד עם י.ק. הויסמנס מחבר "כנגד הטבע" (1884), היה חלק רב בעיצוב תמונת עולמו. מן הראוי לשים לב לכמה מן המוטיבים הנפלאים ביותר שיצאו מתחת ידו, הלא הם האיורים לפרחי הרוע של בודלר (1890) המוגעים כמעט בתכלית לתמונות הפרחים היפהפיים שצייר באחרית ימיו, תוך שימור יסודות קודרים משהו למוטיב פאנטזין להיות הספר, שבהן קנה את עיקר פרסומו בקרב הבורגנות החדשה.

אודילון רדון, הדפס אבן יופי זר ומסתורי

כלות "פרס זאב" לספרות ילדים

חגית בנזימן ותיהיה הראל יקבלו את "פרס זאב" לספרות ילדים לשנת תשמ"ו — נמסר מלשכת דובר משרד החינוך והתרבות.

על הענקת הפרס לשתי הסופרות החליטה ועדת שופטים בהרכב מר גרשון ברגסון, ראש המדור לספרות ילדים ונוער במשרד החינוך והתרבות (יו"ר), ד"ר שלמה הראל ומר אורי אורלב. לוועדה הוגשו 15 ספרים.

הוועדה החליטה פה אחד להעניק את הפרס לחגית בנזימן על ספרה לגיל הרך "בשטוסים לארץ אחרת" בהוצאת "דביר", ולניקה הראל על ספרה לגיל הגבה "כוכב חדש" בהוצאת "עם עובד".

שבוע של ספרים

מאת בני ציפר

מקור

חבלי שב, סיפורים
מאת צבי פרייגרזון
עורכה: חגית הלפרין
הקדמה: יהושע א. גלבוע
הוצאת עם עובד ומכון כ"ץ לחקר הספרות העברית, 1985. 314 ע'

צבי פרייגרזון (1900—1969) היה מחשובי הסופרים העברים בברית המועצות. תחת שם העט א. צפוני שלח לארץ את כתב היד של הספר "אש התמיד" (1966) ו"יומן זיכרונות" (1967) שנתפרסמו ב"עם עובד". שאר כתביו התפרסמו זעיר פה זעיר שם בכתבי-עת ועיתונים וחלקם לא פורסמו מעולם. ועזבונו העשיר, שהועבר למכון כ"ץ ב-1980 פתח צוהר אל יצירה יהודית, שנכתבה בתנאי מחתרת ובבידוד כמעט מוחלט מכל חברה או מרכז ספרותי עברי.

פרייגרזון נולד בעיירה שפטובקה שבפלך ווהלין למשפחת משכילים קנאים לעברית. שאף שלחו את צבי הילד לתל-אביב ללמוד בגימנסיה הרצליה, אך מלחמת העולם הראשונה ריתקה אותו לנצח לגבולות רוסיה. שבה חי פרייגרזון — מן הסתם גם מתוך אהבת-המשוק שבדבר — חיים כפולים, של מהנדס מכרות מסור, שתרם לבריה"מ בתחום השכבתן של עפיות הפחם, ומצד שני כמחבר סיפורים עבריים בסגנון חיים זה, המתארים את העיוועים העוברים על העיירה היהודית המסורתית של תחום המושב לאחר פרוץ המהפיכה. רוב סיפורי הקובץ הם מתקופה זו, ועובדו על ידו מחדש בשנות הארבעים. הם מספרים, מהם בעריקאות ומהם בכאב, על התאקלמות של היהודים בנוסח החיים הסובייטי, ועל הקלקלת המקומות שבה הם מוכנים להפגין התגברות גמורה לשורשים.

יהושע א. גלבוע כותב בהקדמתו, כי הסיפורים ממוגים "יסודות של נובלה, פליטון ורפורטזה": זו גם עיקר חולשתם. לפעמים, העלילה נוטה להפרזה, במגמה לחדד סיטואציות של התפקרות (למשל: בסיפור המתאר שמש בית-כנסת שבתו היתה לפרוצה באישורו של האב), ולפעמים הוא משים עצמו לעיתונאי ממש, הנוסע בין העיירות לסקר את ממדי החורבן של התרבות היהודית. אך במקרה זה, דווקא הפרטים הריאליסטיים המכוונים אל התיעוד יותר מאשר אל הספרות, חשובים לאין-ערוך מן העלילות הבדיוניות בדרך.

חשיבתו של פרייגרזון בהיותו תופעה של אדם המכור לעברית כנרקומן, שנשא את העברית עמו כמולדת מיטלטלת בעוד כלפי חוץ הצליח לנהוג כל חייו כאדם סובייטי שלם ומכובד. אך הרשת הושאית של המשטר הסובייטי לא פסחה עליו, וב-1949 הוא נידון לעשר שנות מאסר, שהעשירו לאחר מעשה את הספרות העברית ביומן זיכרונות עשיר על תקופת המאסר, החקירות, הלחצים והעינויים. מתקופה קשה זו מובא כאן הסיפור האכזרי "עברית", המספר את העינויים העוברים על האסיר היהודי המתעקש לדבר "עברית ורק עברית", למורת המכות ומכות החשמל.

שריפות, ששה סיפורים
מאת אורציון ברתנא
ספריית פועלים, 1985. 173 ע'

בספר המאמרים האחרון שלו מביע המבקר אורציון ברתנא שאט-נפש עמוק עד ייאוש לנוכח הנעשה כיום בשדה הספרות העברית. "שריפות", קובץ סיפוריו הראשון של ברתנא-הסופר, נועד מן הסתם להביא את המעשות על תיקונו ולשמש מופת לדרך שהספרות העברית צריכה ללכת בה. אך כדרכם של אנשי אקדמיה שמילאו את כרסם בתיאוריות על הספרות, הפך ברתנא את יצירתו לשדה-אמונים בטכניקה של כתיבה; והתוצר שהוציא מתחת ידו נשאר ברובו כלל בגדר תרגיל אקדמי בלבד.

הסיפור הפותח את הקובץ, "שריפות" שמו, כתוב כהזיה מתמשכת, או כטראנסקריפציה משודרת של חלום ארוך. הכתיבה מגובבת במכוון, כדרכם של סופרי "הרומאן החדש", והסיפור כתוב כולו בגוף ראשון, כאילו עוקב האני-הכותב כצל אחר מעשיו של האני-ההולך-העושה, גיבור העלילה. הסיפור הוא סיפור של הליכה שאינה נגמרת בתוך [illegible] רומה וכלב, תוך כדי שיחה על שריפה [illegible] התרבות, הבגדים והספרים. ובבקין שידור חוזר של מהפכת סדום ועמורה עוזבת השלישיה המסתורית את העיר הנשרפת, ונבלעת באפלה.

"שריפות" הוא הסכימטי, אך גם המוצלח המגובש בסיפורים, משום השילוב המהודק שיש בו בין תחושה של מיתוס עתיק, לבין כתיבה פיוטית בנוסח שיר בפרוזה. הסיפורים הבאים חורקים וצולעים, כל אחד מסיבה אחרת. "נפילה", הסיפור השני, כתוב כרצף, לא תמיד קוהרנטי, של שירים בפרוזה, שברתנא הדביק להם עלילה סמלית מאולצת. גם כאן כתוב הסיפור בגוף ראשון, כשיחזור של הזיה או חלום, הרצוף "התערבויות" של הכותב בעלילה, בנוסח "איני זוכר" או תמיהות "מה יהיה אם נעצור", וגם כאן כתוב הסיפור כמפיע בתוך פרזם סיפוני. המשתתפים הפעם הם הגיבור, נערתו, סוס (במקום הכלב בסיפור הקודם) ובחור זר, הגוזל מהגיבור את נערתו ושוכב אתה — אך רק לאחר שאבדה לו, נפקח חזון עיניו לראות את מלוא יופיה.

"אור גנוז", היומרני והארוך בסיפורי הקובץ, הוא דווקא הגרוע ביותר שבהם. שיר של ב. מרדכי, אביו של ברתנא, מעטר אותו, והוא כתוב כתיאור של מונולוגים פנימיים, המצטרפים לעלילה מפורפלת מאולצת, שבמרכזה סופר המתאר את הרמיזות והיצאות מבנו ואת חייו הדמיוניים אתו. הסיפור עתיר-יצרים וכולל מין בשפע בתנועות ספרותיות שונות. ב"התחדשות", הסיפור שלאחריו, מתואר גם בו מאבקו של אדם לכתוב פרוזה, וכן הלאה וכן הלאה, נושאים ליטראטיים לעייפה.

תרגום

רועי לילה, רומאן
מאת ז'ורז' אמאדו
תרגמה מפורטוגלית והוסיפה הערות: מרים טבעון
איורים: אלדמיר מארטינס
זמורה ביתן, 1985. 284 ע'

הדי אופנת ז'ורז' אמאדו, שסחפה את ברזיל ואת אירופה בשנות הארבעים והחמישים, הגיעו בשעתם גם לישראל, בתרגומים שלא מן המקור הפורטוגלי, שעשה משה לוין ויתר מתרגמי התקופה. היה זה אגודר ל"ד שגילה את אמאדו לאירופים, ובמשך עשור שנים לא חדלו להתפעל ממנו — אך בעיקר בזכות היותו סופר פוליטי של השמאל, ופחות בזכות כישוריו הספרותיים. עם חלוף אופנת הריאליזם הסוציאליסטי, שאמאדו המוקדם היה אחד מעמודי התווך שלה, סר חינו של אמאדו, עד גילוי-מחדש בארגנטינה, באור מפוכח ולא מתלהב, לאחר שנפלה מפניו מסיכת הסופר הנבוכים.

בדומה ל"כנענים" אצלנו, שם לעצמו דור הסופרים שאמאדו נמנה עם ראשיו לחדש את הספרות הברזילית תוך מחאה נגד התרבות הקלאסית והצבורית, ועם פנייה דווקאית לפבאביאת. אמאדו, בן מחוז באהיה, פותח את "רועי הלילה" בפרובוקאטיביות עם שורת שרבוטי-קיר שישם בעירו באהיה, ולאנדיה בפרולוג אופראי, המעלה את שמות אליה הקדושים של ברזיל, אגב שיטוט לילי ברחובות ובבתי היין. מכאן פותחה הדרך לשלוש פיקארסקות המציגות את חיי העולם התחתון של באהיה בלשון דיבור עשירה באלוויות, שהמתרגמת מתאמצת בכל כוחה לבוא בעברית.

חלקו הראשון של הספר מספר על פרשת נישואיו של רווק מושבע, מרשין ארוחרהזהו, הנופל ברשתה של יפהפיה שאפתנית. כדרך הסיפור הפיקרסקי העממי רבים הם, המשולבים בתוך הסיפור העיקרי, סיפורים משניים על תמהוני זקן בעל הזיות, בעלת בית בושת טובת לב, ובה צעירה ותמימה ועוד ועוד. בחלק השני מסופר, בנימת רכילות של יושבי קרנות, סיפור מסובך לכאורה של הטבלת בנה של הוזה בבריטה בכנסיה, עד שמגצא לו סוף סוף סנדק, וסוף טוב הכל טוב.

חלקו השלישי של הספר, "ההתגוללות על גבעת מת התעול", שייך במגמתו לסיפורי הריאליזם הסוציאליסטי: זהו סיפור התגוללות של איכרים על אדמותיו של בעל הון, המציג באור אכזרי את המשטרה ואת ניצולם של העניים בידי בעלי הממון והשררה — והכל בהומור וברימון פולקלורי, כיד הכשרון הנריב של אמאדו.

רק עונת גולדות מחדש, רומאן
מאת שולה פיורה
הוצאת תמוז, 1985. 160 ע'

כתיבת רומאנים כמונולוגים פנימיים של "שלוש" מצטלבים, היתה כאמור להוון נפרץ, ומאוחר מהפכני בימי פוקנר היתה לכלי שרת של רומאנים-רומנטיים, הנוער לשוות לעלילות בבואות, גומף של מקוריות ומודרניזם. כזה בפירוש המקרה של שולה פיורה. הנושא על סיפור עלילה פשוט והריוואלי צורה ספרותית כביך מסובכת.

"רק עונת גולדות מחדש" בנוי מפסיפס של מונולוגים, המצטרף לתמונה עלילתית ברורה מדי: רופא ושמו שרגא מאוהב עד כלות ביעל לוין, תפאורנית בתמונות, שהוא מכיר עוד מימי הגן. הוא רוחש לה אהבת בשרים, היא עונה לו באהבת אדהאות, הוא יהיה תמיד ידידה הטוב, ואילו בחו"ל היא מנהלת פרשת אהבים עם אחד ושמו פיטר ויולדת לו בת. כנגד הבהמיות שלה, יש לה אחות ממוסרת, שבזרה משחר ילדותה להיות בצד הגבון, תינשאת לאבישי, איש מערכת הביטחון הנרבה בנסיעות מסתוריות לחו"ל. סוף דבר: מתברר שאבישי ופיטר הם עמיתים ותיקים בשירות השירכית. אך כשנוחת פיטר בארץ לביקור-מולדת קצר, נהרגת יעל לוין בתאונת-דרכים בדרך לשדה התעופה. בכליה נמצא פתק, שבמקוקה אסון להודיע תחילה לרופא-היד שרגא.

עד כאן סיפור העלילה. קוראים המצפים למנה הקבועה של סצינות ארוטיות המצויה בדרך כלל בדרך מאפים רומנטיים, ייאלצו לכבוש את ייצרם: וכגש-מיני ופורינגאיות שולטים בכיפה (אומרים, שהאנטי-תתירנות היא צו השעה). כנגד זה מצליחה פיורה באפיון הסביבה הרמזית של העיר-בדרגנות התל-אביבית: ד"ר שרגא המתבייש באמו המדברת אידיש, המשפחה ה"יקית" של יעל לוין, עם עוגה וקפה המסתתר בסלון.

לבני הנעורים

הקיץ של אביה (ילדה בעלת שם מוזר), רומאן
מאת גילה אלמגור
איורים: רות צרפתי
הוצאת עם עובד, 1985. 80 ע'

נשי חברה אירופיות משכבר הימים נהגו לפרוש למנזר או לעסוק בצדקה לאחר שפגו קסמיהן הגיסיים. אצלנו הן פורשות למכוני ציור או נעשות לסופרות, ומהמרות על הצלחה בזכות שמן המפורסם. ב"הקיץ של אביה", הגירוי הראשון לקריאה הוא שמה של גילה אלמגור המעוטר אותו, וכן ההשערה כי הסיפור הוא אוטוביוגרפי או בעל אלמנטים אוטוביוגרפיים העשויים ללמד משהו על חייה הפרטיים של הפרימדונה הישראלית המפורסמת. את אימות ההשערות הללו יש להניח בינתיים לבקיאים בביוגרפיות של שחקנים ולהסתפק בסיפור כפי שהוא לפנינו: זהו סיפור רגיש וכתוב כיד אמנה, על קיץ בחייה של ילדה מסוגה, במושבה נידחת אי-אז בשנות החמישים. אמה, פרטיזנית לשעבר ויוצאת מחנות, היא אשה קשת-יום מעורערת בנפשה, המנסה לעשות ניסיון אחרון של חיים נורמליים, ונוטלת בכוח את אביה, זה שם הילדה, מן המוסד שבו היא לומדת, אל ביתם במושבה. אך החיים המשותפים אינם עולים יפה, בעיקר בלחץ הסביבה, המתנכרת ולועגת ל"פרטיזנובה המשוגעת" ולבתה ומביאה את אביה להגוע באלימות הרה-אסון באחת מהתפרצויותיה למושבה.

אלמגור שוזרת את העלילה ברגשנות סוחטת-דמעות, ואינה מהססת להציג עולם בשחור-לבן, של קורבנות מצד אחד ותליינים אכזריים מצד שני: הילדה ואמה נופלות קורבן לקטנוניותם של בני המושבה, הרואים בניצולי השואה יצורים מפחידים ונחותים, ומגרשים אותם. אין צורך לומר שאלמגור מגזימה רק במעט את תמונת המצב שאפיינה את החברה הישראלית בשנות החמישים, שאכן התייחסה בגוון כלשהו לקורבנות השואה.

לצד הביקורת החברתית הסמויה, יש בסיפור מסר פרוגני ברור: מאחורי דמותה של אביה נשמע קולם של כל הילדים השונים באשר הם, הנוהגים באלימות ובפראות כלפי החברה המתנכרת הסובבת אותם, מפני שזו התגובה האינסטינקטיבית היחידה האפשרית בעבורם, על נידודים. אביה, בתה של ניצולת שואה, יכולה להיות גם בת עדות המזרח שנקלעה לשכונה אשכנזית, או בת של עולי רוסיה בשכונה של ספרדים וכיוצא באלה. בסופו של דבר מנצחת החברה [illegible] האם אינה יכולה לשאת את הבידוד, ושוקעת בשיגעון עד שיש צורך לאשפזה, ואביה חוזרת למוסד החינוכי שלה, שבורה ברוחה אך מפוכחת [illegible]

זיכרון

משפחת האדמה — סיפורה של משפחת פרימן מבן-שמן
מאת עתידה פרימן-הדר
המלב"הד: מרדכי יעקובוביץ
הוצאת המשפחה, אוקטובר 1985. 144 ע'

באין אריסטוקרטיה של ממש להתגדר בה, מתכרים כאן הכל אילנות-יוחסין בדיעבד. מי עד בית דוד ומי עד הבעש"ט. הצנועים-יותר מסתפקים בביל"ויים וביותר אבות-מייסדים. בראש אילן היוחסין של משפחת פרימן שתהיה ברבות הימים לשבט ענף עומד מרדכי פרימן ואשתו חוה, שעלו לארץ לפני שמונים שנה והיו ממייסדי חוות הפועלים, המושב וכפר הנוער בן-שמן. עתידה, הבאצא החמישי ומן הסתם האנרגטי ביותר, לבית חוה ומרדכי (היא עצמה סבתא ותיקה), חוליתה להציג לפורזי המשפחה באשר הם, החיים והמתים, "כדי להנחיל לנכדים ולנינים את המקורות ואת השורשים, את הערכים ואת החזון שמהם ינקו הראשונים".

מרדכי פרימן נולד בעיירה באלטה ברוסיה, והיה משכיל וחובב-ציון שהגשים את ציונותו הלכה למעשה ובא לנהל את בית החרושת לסבון "עתיד" בבן-שמן, מיסודו של נחום וילבוש. עתידה, המתגברת, קרויה על שם בית-החרושת. לאחר פרעות קישינוב הוקם כפר הנוער הראשון בבן-שמן, ואחריו — בתי מגדרים ומלאכה לעולי תימן. אך שניהם נעזבו וזמן קצר לאחר הקמתם ובמקומם הוקם מושב עובדים, שהבית היוצר בו היו בני הדור השני של משפחת פרימן. רק ב-1927 הונחו היסודות לכפר הנוער בן-שמן, שלא חדל להתקיים אלא בהפסקה קצרה אחת במלחמת השחרור. כל אותן שנים המשיך סבא מרדכי פרימן להתגורר בבן-שמן בבית שבנה במו-ידיו, ולאחר שבית החרושת נשרף במלחמת העולם הראשונה, עבר לעבודה חקלאית.

אילן היוחסין המתעף הלך. וכל פרק בספר מוקדש לאחד מענפי המשפחה, שרובם הצטיינו בדבקותם באדמת הארץ ובפיתוח החקלאות: משפחת רבקה ונפתלי רוזמן — היא, הבת הבכירה לבית פרימן, והוא שומר תבור, ששמר אמונים לבן-שמן עד סוף ימיו; משפחת עמינדב, משפחת פיינרמן, וכן הלאה וכן הלאה, על נכדיהם ונניהם, כולם חלוצים וכולם תורמים למדינה בסימן מסורת המשפחה. שפע של תמונות משפחה וחתונות, ישנות וחדשות, מוסיפות לספר להיותו נוסטאלגית. כן ירבו!

כתב עת

לדעת — מדע לנוער, כרך ט"ז, חוברת מס' 1
העורך: צבי עצמון
הוצאת מכון ויצמן, ירושלים, 1985. 24 ע'

בראשו של כתב-העת "לדעת" עומד משורר צעיר — צבי עצמון, שספרו השני "בחינת ברזל" התפרסם לפני יותר משנתיים. במאמר המערכת כותב עצמון על ענייננו המאגיני-סטורטאליי: רעידות האדמה במכסיקו ופיתוח אמצעי התראה לזיהוי הישר" במעבה האדמה, וכך כל שאר החומר עומד בסימן של המאגיות: לספר ולרווח על מדע כדרך המתכנת לכל אדם. בלי התנשאות — ולפעמים הבעיות — המאפיינת פרסומים מדעיים פופולריים אחרים.

במרכז החוברת עומדת "הצעקה האחרונה" בריפוי הטבעי ושמה הרפלקסולוגיה, שהגספה באינדונזיה, לפחות בארץ, להמאיפשיה ולריפוי הסיני. העיקרון הוא פשוט: לכל איבר או שריר בגוף יש נקודה זעירה מקבילה באחת הרגליים או השתיים, ומכאן שעל ידי עיסוי באיזור המתאים ברגל אפשר לטפל בכל מחלה. מפתחה המודרני של הרפלקסולוגיה היה הרופא האמריקאי ויליאם פיצג'רלד, שהסתמך על תורות ריפוי עתיקות של עמי אסיה ושל אינדיאנים בצפון אמריקה, וגם במצרים העתיקה יש עדות לריפוי בלחיצות באזורי הרגל, בציור קיר מלפני 2,330 שנה.

בתחום הזואולוגיה תורם יצחק אייזנשטיין, מורה, כיצד לגדל ולחקור פרפרים, להבנת חיי הפרפרים, הנחשבים — ולא בצדק — לסמל קלות-הדעת וההתייראשות. במדור השאלות למערכת עונים מומחים שונים לשאלות של קוראים ובהם, הד"ר יואל דוכוחין ב"הדסה". העונה לשאלה אם זקנים חשים פחות כאב מצעירים. בסיום הגיליון מתגולל צבי עצמון אישית במקיוס-שעורים על מעבה מטפה ב"דבר" בענייני מקרוביוטיקה, ומזהיר מפני אידיוקים הנטייה לסנוביזם המאפיינת לעיתונות היומית בכל הנוגע לענייני מדע.

הוצאת אוניברסיטת בר־אילן

חדש

בין פילוסוף לנביא – פרקים בהתפתחות הגותו של ר' יהודה הלוי על פי הכוזרי / ד' סילמן

תפיסה מקורית בהצגת הגותו של ריה"ל כאחדות דיאלקטית של היסודות הפילוסופיים והמבנה הספרותי של הספר.
כריכה קשה. 332 עמ'. 1985.

אוצר הלשון הערבית בתפסיר ר' סעדיה גאון / י' רצהבי

מילון יחיד במינו בלשון הערבית היהודית הקדומה התורם תרומות נכבדות לחקר הערבית היהודית, לספרותה, ולחקר השפה הערבית בבבל.
כריכה קשה. 156 עמ' 1985.

מרי ומסורת / ה' שצברגר

המחקר בוחן את קבילותה של טענת תנועות המחתרת – ההגנה, האצ"ל ולח"י – כי דרך המרי בשלטון הבריטי נתמכה על ידי המסורת היהודית. בסדרת עיונים במחתרות ובמרי.
כריכה רכה. 186 עמ'. 1985.

שירה ומסתורין – עיונים ליובלו של המשורר ש' שלום / י' אלשטיין, ח' שוהם (עורכים)

על השפעת המיסטיקה היהודית על השירה העברית בימי הביניים ובעת החדשה.
כריכה רכה. 134 עמ'. 1985.

CONFLICT AND CONSENSUS IN JEWISH POLITICAL LIFE / S.A. Cohen, E. Don-Yehiya (Eds.)

הספר דן בבעיות המרכזיות המזוהות מוקדי מתח וקיטוב בחברה היהודית בתקופות שונות ומנתח את הדרכים שנקטו לפתרונן בעבר, ואת הגישה לפתרונן בהווה. המאמרים בכרך זה עוסקים בעניינים אלה ובשאלות אחרות על ידי ניתוח ביטויים שונים של קיטוב והרמוניה בחיי הקהילה היהודית. קשת הנושאים מקיפה בעיות ומצבים מעיקים הן במדינת ישראל והן בקהילות בגולה בזמן הזה ובימי הביניים כאחד.
כרך שני מסדרת COMPARATIVE JEWISH POLITICS
כריכה קשה. 220 עמ'. אנגלית. 1985.

דעת – כתב עת לפילוסופיה יהודית וקבלה / ע' לוינס, מ' חלמיש (עורכים)

הופיעה חוברת מס' 15.

עבריינות וסטייה חברתית / י' נחשון (עורך)

הופיעה חוברת יג.

הפצה לחנויות – א. פרשטר בע"מ, סוכנות ראשית להפצת ספרים, רח' בלפור 4, תל־אביב.
למידע נוסף נא לפנות אל: הוצאת אוניברסיטת בר־אילן, רמת־גן 52100. טל. 03-718401

ספרית פועלים,

הוצאת הקבוץ הארצי השומר הצעיר בע"מ
רח' חומה ומגדל 2, תל־אביב 67771, טל' 376845

ספרית פועלים – חנוכה תשמ"ו

דעת זמננו
יעקב דוד אברמסקי — בדרכי היהודי הנצחי
דוד זית — ציונות בדרכי שלום
אליעזר באירי — ראשית הסכסוך היהודי ערבי

חינוך
לוין גרשון — גננות משוחחות סידרת "אפיק"
האם מלכה — ילדי הגן בחצר סידרת "אפיק"
פירר רות — סובכים של החינוך הציוני סידרת "אפיק"
קורנאי צ'וקובסקי — משתיים עד חמש, תירגום מרוסית: דוידה קרול

לימוד
באומר ובשיח — מקראות לכיתות ג-ד בעריכת גרשון ברגסון
באומר ובשיח — חוברת למורה
אשר א. ריבלין — כנגד כולם, פידאגוגיה של חז"ל

פרוזה
משה דוד — משודרים אינם רצים בלהקות
איתמר לוי — זליג מינץ וגעגועיו אל המוות
אורציון ברתנא — שריפות
סמיר נקש — יום שתבל הרתה והפילה בו. סיפורים עיראקיים. תירגום: רות נקש.

שירה
פרץ בנאי — קשת וכידון
אברמובסקי עודד — בשמים הגבוהים
רוברט הימן — פענח רזא
ניב יהודה — ברזל באה נפשו
בייק דוד — בין מדיצ'י לרוצ'לאי, אלבום
משה בן שאול — ספר. קטלוגים פרטיים
ישראל אלירז — בתוך הגן

ילדים ונוער
שלומית כהן — שודד החלומות, איורים: אבנר כץ
יצחק בשביס־זינגר — הגולם, איורים: אורי שולביץ, תירגום: יעקב שביט
דינה דז'טלובסקי — למי בלון למי דובון, צילום אברהם חי
הרדי זאב — ארבעה ימים של מתח
הרטלי ברנרד — הפינגווין גוגו, איורים: רוני רכב, תרגום: יצחק אבנון

מורשת
אורבך רחל — צוואות ורשה
קרינצנר־מרדר פלורה — הייתי שם בגיל נעורי
ילקוט מורשת
עמרם שייר — שלמה אבן גבירול

אמנות
מרסל ינקו — איורים לסיפורי המיקרא והאגדה
שמוליק כץ — אלבום ירושלים

מהדורות חדשות		מהדורה
באוה סמל	כובע זכוכית	2
עמוס עוז	עד מוות	6
רון אודלר	בשם כל הכאבים	12
עופרה אילון	איזון עדין	4
דרייקוס	התמודדות עם התנהגות בלתי נאותה של ילדים	4
שלמה אבינרי	רשות הרבים	6
אשר ריבלין	מתחזה לספרות	10
רות מרים	תירס חם	10
תומאס מאן	הר הקסמים	5
ג'ארלד דארל	חיות, צפורים וקרובי משפחה	6
גיתה	יסורי ורתר הצעיר	6
ויטאקר	משפחה במבחן	2

הוצאת דביר מברכת את
חגית בנזימן
כלת "פרס זאב" לספרות ילדים ונוער תשמ"ו על ספרה:

• בשטוסים לארץ אחרת — 44 עמ' בצבעים. ציורים: ליאת בנימיני אריאל. 10,000 עותקים בחודשים אוקטובר-נובמבר. חדש

הטכס ייערך ביום חמישי, ה' חנוכה תשמ"ו, 12.12.85, בשעה 17.00, בבית-הסופר בתל-אביב, רחוב קפלן 6.

ספרים אחרים
• כשאמא היתה קטנה — 44 עמ'
• כשאבא היה קטן — 46 עמ'
• מר קו וגברת נקודה — 30 עמ' בצבעים. חדש
• יוקנן צובע את השמים — 26 עמ' בצבעים. חדש
• בתבה אחת — 60 עמ' בצבעים
• משפחות זרות — 26 עמ' בצבעים

למבוגרים
• שירי לירה — 50 עמ'
• לבאות מן הסבוך — 190 עמ'
• השלכות

ד"ר חגית בנזימן היא מרצה בכירה בחוג לפסיכולוגיה של האוניברסיטה העברית בירושלים.

רחוב מזא"ה 58 ת.ד. 149 תל־אביב 61001 - טלפון 622991

המשך ירושלים

אלפא

* אלפסוד 1979 במצב מכני מעולה, טסט לשנה 660421
* ספר 1300/79 סמורה, 90,000 ק"מ, רדיו, קלף חרש. 423656
* אלפא ספר 82, 34,000 ק"מ, במצב מצוין 535758

ב.מ.וו.

* 318 1980 ראשונה, אוטומטית, 71,000 מצבת. 634362, 639898. 639252
* ב.מ.וו. 1602, 1973, אגזוז + אחריות. מצב מעולה 690760

וולבו

* וולבו 83 די.אל. 42,000 ק"מ, מצב מצוין. טל' 544857
* וולבו אל. 244. 1978 + טסט + מזגן, אוטומטי 711687
* חייג 539662 לפרסום זמיר ומודעתך תפורסם בלוח החדש כעבור כמה ימים. ותקבל שי מיוחד. מכשור הלוח מיגורי "פרסום זמיר", אזור התעשיה מקור ברוך
* וולבו סטיישן 1974 אוטומטית ראשונה, 233080 הבית 661630 בערב
* וולבו 343 1979 אוטומטית אפשרות הלוואה 242282, 232203

טלבוט

* טלבוט 1501, 1981 אוטומטית 93,000 ק"מ, הגה כח, מעולה 434123 בערב
* טלבוט סולרה 1980 מטאורית, אפשרות הלוואה 242282, 232203

סנדרים

* סנדרים 1982 75,000, ראשונה, הלוואת אמריים המסולים 523029, בשבת 431044

טריומף

* טריומף 1300 יבוא אישי 1969 יפה ושמורה 412377

לנציה

* דלתא 1300, 1982 במצב מצוין + תוספות 915220 בערב

מסחריות

* בהזדמנות די. 001 טנדר, 69, טסט לשנה, בנזן, 241979
* פרנים 78 במצב מכני מעולה 252973 או 417157
* פרנים 288 1978 + פולקסוגן 1979 + פרנים 1978 + ב.מ.וו. + 1981 + פיז 1974 + סימקה טנדר. 242282, 232203

סובארו

* 1979 סטיישן אוטומטי 1600, שניה, 83,000 מחות למחירון. 419945
* סובארו סטיישן 1979 יד ראשונה, 419373 בערב
* סובארו 1982, 1300 + טסט + רדיוטייפ, 243665, 630853
* סובארו פרטית + מזגן 1983, ראשונה, 861564, 248445
* 1300 1982 ראשונה 40,000 ק"מ + טסט + היטל 227902
* סובארו 1984 1300 מחירות טסלי טסט 416924, 669327
* סובארו 1983, 1600, אוטומטית + מזגן, מצויינת, מחכרה. 636317
* סובארו סטיישן אוטומטי 1600, 1983 לא בשבת 241859
* סובארו 1300, 1983 מזגן, מהטכרה 524483, 240213/5, 416012
* סובארו 1300 1983 ראשונה 23,000 שמורה, 763316 בחול
* סובארו 1300 סוף 1984 + טסט כחדשה, 715577
* 1300 סוף 83 37,000 ק"מ + טסט 244831, 212246
* 1979 סטיישן אוטומטי 1600, שניה, 83,000 מחות למחירון. 419945
* סובארו סטיישן 1979 יד ראשונה, 419373 בערב
* סובארו 1982, 1300 + טסט + רדיוטייפ, 243665, 630853
* סובארו פרטית + מזגן 1983, ראשונה, 861564, 248445
* 1300 1982 ראשונה 40,000 ק"מ + טסט + היטל 227902
* סובארו 1984 1300 מחירות טסלי טסט 416924, 669327
* סובארו 1983, 1600, אוטומטית + מזגן, מצויינת, מחכרה. 636317

סיטרואן

* ב.ס.אי. פלאס, 84, 1300, 10,000 ראשונה + ביטוח. 248977
* סיטרואן ויזה, 1984, ראשונה 31,000, מעולה + מערכת. 710610

* ב.ס.אי. 1300, 1983, 40,000 ראשונה 245533
* ב.ס.אי. פלאס, 84, 1300, 10,000 ראשונה + ביטוח. 240977
* סיטרואן ויזה, 1984, ראשונה 31,000, מעולה + מערכת. 718610

סימקה

* סימקה 1000, 74, שניה, 75,000 טסט, רדיו־טייפ, שמורה, 1000. 814956

פולקסוגן

* ביטל 1600 1982, אוטומט + מזגן מהסכרה לשנה, מצויינת 631245, לא בשבת
* פולקסוגן פולו 1983, ראשונה, 37,000 ק"מ 824182, בערב
* חיפושית 1969 טסט לשנה, מחירון 661306, לא בשבת
* פאסט 1300 81/82, 60,000 232444 ובעבודה 660191
* גולף 1100, 1976, מצויינת! טסט + היטל. טלפון: 713399
* גולף 79, 1100, 5 דלתות, מצוינת, 9,500,000 761856
* שירוקו ספורט 1100, שניה, 1976, מחירון. 416023, 668685
* פולו 1980, במצב טוב, טסט לשנה, 248396 שמוליק
* פאסט 1600, 77 יד שנייה, במצב טוב 523074
* ביטל 1600, 1982, אוטומט + מזגן. מהסכרה לשנה, מצויינת 631245, לא בשבת
* פולקסוגן פולו 1983, ראשונה, 37,000 ק"מ 824182, בערב
* חיפושית 1969 טסט לשנה, מחירון 661306, לא בשבת
* פאסט 1300 81/82, 60,000 232444 ובעבודה 660191
* גולף 1100, 1976, מצויינת! טסט + היטל. טלפון: 713399
* גולף 79, 1100, 5 דלתות, מצוינת, 9,500,000 761856
* שירוקו ספורט 1100, שניה, 1976, מחירון. 416023, 668685
* פולו 1980, במצב טוב, טסט לשנה, 248396 שמוליק

סוזוקי

* סוזוקי חדשה 1986 + פיאט אונו מיידית 242282, 232203

סימקה

* סימקה 1000, 74, שניה, 75,000 טסט, רדיו־טייפ, שמורה, 1000. 814956

פורד

* קורטינה 1981, 1300 אגזוז, מצב מעולה, בהזדמנות. 421631
* קורטינה 1978, 1300, 87,000 + טסט, שמורה טוב. 228641
* פורד פיאסטה 1980, השכרה לשנה. 418161
* פיאסטה אל 1983 45,000, ראשונה, מחירון 816946

פז'ו

* 184, 1124, 104,000 ק"מ + אגזוז, מצב טוב. 664486
* פז'ו 305, 1984, 35,000 ק"מ 11,500 בעבודה 227331 בבית 669015
* 104 ג'.אר. 1983 28,000 ק"מ מצוינת, מחירון. 428036, בחול
* פז'ו 404 מסחרית 1973 מצב מצוין 765216, 721229

פיאט

* ריטמו 1100, 82, יד ראשונה, 43,000 שמורה. 411051
* 127, 1982, 5 דלתות 38,000 ק"מ, כחדשה 420771
* פיאט 128, 1973 במצב מצוין והזדמנות. 852822
* פיאט פנדה 1300, 1984 + מזגן, ק"מ, יפהפיה, 761581
* 250, 70, יד שלישית, מצב טוב + טסט. 533963
* 1980 127/4 שלישית, מטאורה, 717739, 7,600,000, 66,000
* 127 1979 טסט, מצב, מחירון 711655 הבית 221226
* 127 1983 ראשונה, 15,000 ק"מ, מעולה + טסט. 528656
* ריטמו 1300, 1981, 61,000 ראשונה + רדיו + טסט. 765844
* 127/5 83, מצב מצוין, 528352, 534807 בחול
* 132, 1600, 75 אוטומטית, מוליקה, מחירון 695326, 416724
* פיאט 124, 1979, 66,000 ק"מ, ראשונה. 217235 בעבודה
* 131 1981, ראשונה, 1300, אוטומט 48,000 ק"מ 666202
* פיאט 124, ספיישל 1974, אוטומטית + טסט 712107
* פיאט 127, 1984, ספר 1050 מחיר מחירון 413564
* 131 אוטומטית, 1980, 80,000 ק"מ, 418581, בבית 416299
* 131 סטיישן, 1983, מזגן אוטומטי, טסט מרץ 421565

רנו

* 4, 1977 במצב מצוין + טסט, מיום א' 856674
* רנו 81, 1970 מכני טוב, בחול 535996
* רנו 4 1974 + טסט לשנה 252269
* 9, 1400, ספר 39,000 ק"מ ראשונה, 699869, 716269
* רנו 4, שנת 1969 + טסט לשנה + אגזוז 714096
* רנו 12 סטיישן 1977 במצב טוב 411240, 877348
* רנו 14 1980 מצוינת בית — 712161 עבודה — 535368

פורד

* בהזדמנות אסקורט 1972, 1100/4 במצב מצוין 766225, 414397
* פורד אסקורט אוטומטי, 1979 ראשונה 33,000 ק"מ, 225280
* קורטינה 1300, 1982, שנייה 44,080 ק"מ כחדשה 244008, 261158

פז'ו

* 305 סטיישן 82, מעולה ראשונה 667292, עבודה 712513
* 305 1982, 46,000 ק"מ שמורה + רדיוטייפ 233664, 813822
* סגור פז'ו 404 1973 במצב טוב, מחירון 541610
* 504 אוטומטית 1975, במצב טוב מאוד 415211 לא בשבת

פיאט

* פיאט 127, 79, מצב מצוין 710121
* 127 1974, במצב מצוין בעבודה 243706, בבית 721527

* 131 1600 1982 אוטומטית, מזגן, מחוקם מצוין 818047
* 127 1979 + 1982 5 דלתות אפשרות הלוואה 242202
* 132 אוטומטית 1975 + טסט + תוספות, מצב מעולה 813045
* פיאט 850 1971 טסט לשנה אגזוז, מחירון 714331
* 131 דגם אמריקאי 1800, 1978 + טסט 665577, 690699
* 124 ספיישל אוטומטי 74 במצב מצוין 246258, 828193
* פיאט 131 אוטומטית 1979 במצב מצוין 720880
* 131 1600 סטיישן 1979 100,000 + טסט, מחירון 852497
* 127, 1979, שניה, 65,000 ק"מ, טסט לשנה 825980

רנו

* 18, סטיישן, אוטומטי, 1983 מצבה, 28,000 ק"מ 536936 לא בשבת
* רנו 5 83, 50,000 יד שניה, מחירון 523074
* רנו 14 1980 שמורה + תוספות והלוואה במחירון 183194
* רנו 9 1100, 1983, 26,000 ק"מ, מצוינת 525073
* 5 ג'י.טי.אל. 5 דלתות 1985 מעולה, 526033, 533054
* רנו 5 ג'י.טי.אל. 1983 5 דלתות מטאורית 854749, 875532
* רנו 9, ג'י.טי.אס. 1983 כחולה מצוינת 39,000 431807
* רנו 9 1986, חדשות, הספקה מיידית. 242282, 232203

דרוש
מזכיר/ גזבר
בעל נסיון ידע במערכת הנהלת החשבונות.
לפנות בכתב בצירוף קורות חיים המלצות למערכת, ת.ד. ... מיקוד 42985 עד 15.12.85

הסוכנות היהודית לארץ־ישראל
המחלקה לעלית הנוער
למרכז נוער דתי לחינוך והכשרה מקצועית בשכונת ברציון בנתניה — דרוש
מורה/מדריך להוראת חשמל רכב
מועמדים מתאימים יפנו למנהל מרכז הנוער — טלפון 22201־053.

הסוכנות היהודית לארץ־ישראל
המחלקה לעלית הנוער
למרכז נוער דתי לחינוך והכשרה מקצועית באשקלון — דרוש
מורה/מדריך לעיבוד עץ/נגרות
במשרה מלאה. ✱ מועמדים מתאימים יפנו למנהל מרכז הנוער טל. 22977־051

GENERAL ELECTRIC
מנהל מחסן
לניהול מחסן של סחורות וחלפים
הכישורים הדרושים:
★ בעל נסיון קודם בניהול מחסן, תנועות מלאי והנפקות.
★ בעל נסיון מוכח בניהול מלאי ממוחשב.
★ ידע באנגלית.
★ הבנה טכנית בחלקי חילוף.

נא לפנות בכתב לג'נרל מהנדסים בע"מ, ת.ד. 557 הרצליה 46105 תוך פירוט מלא של קורות חיים, מקומות עבודה קודמים ותפקידים קודמים. נא לציין מס' טלפון להתקשרות.
— סודיות מובטחת —

כצט תעשיות כימיות בע"מ
כימאים ורוקחים
למפעלנו בקרית מלאכי
דרושים:
1. **רוקחים תעשיתיים** לעבודה ופיקוח במחלקות הייצור
2. **כימאים אנליטיקאים** למעבדת ביקורת איכות בעלי נסיון באנליטיקה

יתקבלו מועמדים שמקום מגוריהם באזור רחובות, אשדוד, אשקלון או קרית־גת וסביבתם.

נא לפנות בכתב יד בלבד בצרוף קורות חיים הנסיון קודם ולציין ע"ג המעטפה עבור כימאים — רוקחים
לפי הכתובת: כצט תעשיות כימיות בע"מ ת.ד. 10 תל־אביב מיקוד 61000
—סודיות מובטחת—

הטכניון
מכון טכנולוגי לישראל
דרוש/ה
מהנדס/ת המעבדה לטורבו־מכונות ומנועי סילון
תאור התפקיד: ניהול המעבדה בה מתבצעים מו"פ קיים בטורבו־מכונות של מרכיבי מכונות תרמיות עבור גורמים ישראליים ומפעלים בחו"ל, וכוונתה פעילה בביצוע הפרויקטים אלה.
הכישורים הדרושים: בעל/ת תואר ראשון לפחות בהנדסת מכונות ו/או אוירונוטיקה ● נסיון של מספר שנים בטורבו־מכונות או מנועי סילון ● רצוי ידע באלקטרוניקה ויכולת הכנות הנדסי ● כושר ניהול, משא ומתן עם גורמי חוץ. קיימת אפשרות להשתלמות לתארים בוהים.
מספר המשרה: ב/33.

ממונה על הקשר עם מוסמכי הטכניון
תאור התפקיד: ארגון ומיסוד הקשר בתחום ה' טכניון ● יצירת קשר בין מוסמכי הטכניון לבין אגודות לחוגי הטכניון בארץ ובחו"ל ● קיום קשר בין מוסמכים הטכניון לבין הטכניון ● הפצת חומר טכנולוגי לציבור המוסמכים ● ריכוז הפעילות בין המוסמכים לבין היתום מוסמכים ● ריכוז המוסמכים פעילים בציבור המוסמכים ● טיפול בפרויקטים מיוחדים.
הכישורים הדרושים: רצויה השכלה אקדמית ● ידיעת השפות עברית ואנגלית על בוריין ● כושר ארגון ויחסי ציבור. ● כושר ביטוי בכתב ובעל פה ● נסיון קודם בפעילות דומה, יתרון.
מספר המשרה: מו/37.

עוזר/ת למינהל בפקולטה
תאור התפקיד: טיפול בנושאי כח אדם מינהלי וטכני של הפקולטה ● הכנה, מעקב וטיפול בכל נושאי תקציב הפקולטה ● אחריות מינהלית על מיכוני וציוד הפקולטה ● הפעלת צוות העובדים ● סיוע לדיקן בכל נושאי המינהל.
הכישורים הדרושים: רצויה השכלה אקדמית בנושאי מינהל ו/או פיננסים ● יכולת ארגונית, יוזמה ונסיון בניהול צוות עובדים ● נסיון בהכנת ובבקרת תקציב ● ידיעת השפה העברית על בוריה ● שליטה מלאה בשפה האנגלית ● יכולת הבנה בכתב בשתי השפות הנ"ל ● כושר לקיים מגע נאות עם חברי הסגל, עובדים, סטודנטים, גופים מבצעים וגורמי חוץ.
מספר המשרה: ב/30.

מועמדים/ות מתאימים/ות העונים/ות לדרישות יפנו בכתב בציון קורות חיים, נסיון קודם, שמות ממליצים ומספר המשרה עד יום 15.12.1985 אל: אגף כח אדם, קרית הטכניון, חיפה 32000.

מערכות אלקטרוניות בע"מ
אלישרא
דרושים
הנדסאי/טכנאי אלקטרוניקה
(משרה מס. 121/26)
✱ בעל נסיון וידע של 4 שנים לפחות במעגלים לינאריים.
✱ יכולת לעבודה עצמאית.
✱ ידע ב־RF יתרון.
גרפיקאית/ביצועיסטית
(משרה מס. 120/45)
✱ לעבודה בהכנת ספרות טכנית לשכפול.
✱ רצוי בעלת נסיון בתחום.

המשרות מיועדות לנשים ולגברים כאחד.
נא לפנות בכתב־יד (בעט כדורי) בצרוף קורות חיים ובציון מס' משרה ל"אלישרא מערכות אלקטרוניות בע"מ", משאבי אנוש — ענף העסקות עובדים, רח' מבצע קדש 48 בני ברק, מיקוד 51203.
זמן העבודה גמיש — 5 ימי עבודה בשבוע
— סודיות מובטחת —
חברתנו הינה עתירת ידע ומתמחית בפיתוח ציוד אלקטרוני מתוחכם
אליסרא עם חדש למסורת ותיקה

אוניברסיטת בן־גוריון בנגב
דרוש חשב
ממונה על המערך החשבונאי
משתתף בניהול המערך הכספי.
כישורים נדרשים
רואה חשבון
נסיון במערכת חשבונאית
ממוחשבת רב־מטבעית
כושר ארגון וניהול צוות עובדים
שליטה בשפה האנגלית
בעל יוזמה
כושר ניהול משא ומתן
תנאים טובים למועמד המתאים
תנתן עזרה בדיור למעונינים במעבר לבאר־שבע.
פניות בכתב, בצירוף קורות חיים יש להגיש עד 15.12.85 למחלקה לכח אדם, אוניברסיטת בן־גוריון ת.ד. 653 באר־שבע, ולציין "עבור חשב"

צינורות המזרח התיכון בע"מ
מפעל עכו — דרוש
מהנדס/הנדסאי אלקטרוניקה
✱ נסיון של 5 שנים לפחות בתעשיה, באחזקה ובפיתוח של מערכות.
✱ נסיון בהפעלת SCR, זרם ישר במערכות ריתוך תדירות גבוהה ובמערכות בדיקה ללא הרס.
✱ רצוי ידע בחשמל מתח גבוה.
לפנות בכתב־יד למח' כ"א ת.ד. 788 חיפה 31007 ✱ סודיות מובטחת

רשות ניירות ערך
לרשות ניירות ערך בירושלים
דרוש רואה חשבון
לתפקיד של עוזר לדו"ח בכיר בתחום בדיקות של דו"חות כספיים ואחרים המוגשים לרשות.
תיאור המשרה: בדיקת דו"חות כספיים המוגשים לרשות; ניהול מעקב אחר מידע חשבונאי על אודות תאגידים, שניירות הערך שלהם נמצאים בידי הציבור.
הכישורים הדרושים: רישוי ישראלי לראיית חשבון; ידע מעודכן בחשבונאות פיננסית בארץ, התמצאות בחוק ניירות ערך תשכ"ח — 1968 ובתקנות שהותקנו על פיו; התמצאות בשוק הישראלי ובשוק ההון; נסיון של 3 שנים לפחות בעבודה מקצועית.
תנאים ודרגה: הדרגה וההשתלמות תקבע בהתאם לכישורי המועמד.
הערות:
1. בא בחשבון גם מועמד הנמצא בשלבים האחרונים של המבחנים של מועצת רו"ח.
2. על עובדי הרשות מוטלות מיגבלות בקשר לרכישת ניירות ערך, מועמד המעוניין בפרטים בקשר לכך יקבלם בעת קבלת טופסי המועמדות כמפורט להלן.
3. יש אפשרות להעמדות עפ"י חוזה רואי חשבון.
המעוניינים בהגשת מועמדות מתבקשים לגשת למשרדי הרשות, רח' לינקולן 24 ירושלים בכל יום בין השעות 9 ל־13 לשם קבלת טופס אותו יש להגיש לא יאוחר מיום 31.12.85. ניתן לבקש טלפונית (טל. 245288־02) משלוח טפסים בדואר.

לחברה בחיפה דרושים
1. **טכנאי מיזוג אויר — למתקנים מרכזיים**
– נסיון מוכח של 5 שנים לפחות בהפעלה, אחזקה ושרות למתקנים מרכזיים.
2. **טכנאי מיזוג אויר**
– נסיון של שנתיים לפחות במערכות מיזוג אויר מרכזיות.
מועמדים מתאימים יפנו הצעותיהם בכתב בציון הפרטים המבוקשים לת.ד. 4353 חיפה — עבור מספר 2144 (מיקוד 31040)

אורבוט
מערכות בע"מ
חברתנו מפתחת, מייצרת ומייצאת מערכות עתירות ידע, המשלבות אינטלגנציה מלאכותית נאויה ממוחשבת, לבדיקות איכות של מוצרים אלקטרוניים.
דרושים לנו:
1. **שרטט/ת אלקטרוניקה**
נסיון של שלוש שנים.
נסיון במערכות ממוחשבות יתרון.
2. **מחווטות — WIRE WRAP**
בעלות נסיון.
3. **שרטט/ת מכונות לפיתוח**
עבור משרות אחת ושתיים נא להתקשר טלפונית לציקי או בונה, טלפון 439911־08 / 438763־08: עבור משרה מספר שלוש, נא לשלוח קורות חיים בכתב־יד לאורבוט מערכות בע"מ, ת.ד. 215, יבנה 70650.

החברה לכבלים ולחוטי חשמל בישראל בע"מ
דרוש מהנדס כימיה
לתפקיד מנהל המעבדה
כישורים:
★ רקע אקדמאי.
★ תואר שני, תואר שלישי רצוי.
★ נסיון מעשי במחקר ופיתוח מעבדתי ותעשייתי.
★ יכולת מהול עבודת צוות.
התפקיד כולל: ● אחריות על המעבדה.
● מחקר ופיתוח בתחום הפלסטיקה והגומי.
למועמד המתאים תנאי עבודה נוחים של 5 ימים בשבוע והסעה כספית הולמת.

כבלים
הצעות נא לפנות בכתב יד.
צרור קורות חיים ונסיון קודם
ל ת.ד. 443 חיפה נסמן
סודיות מובטחת

פרודקט מחשבים בע"מ
חברתנו מחפשת לפרויקט יחודי ורב אתגר
מהנדס תכנה
★ בעל ידע ונסיון בשפת התוכנה — ADA
★ בוגר מצטיין במדעי המחשב או הנדסת מחשבים רצוי תואר שני או שלישי.
למתאים חוזה אישי, תנאים מעולים, קידום מהיר
— סודיות מלאה מובטחת
פרודקט מחשבים בע"מ
רח' דרך הים 120 חיפה 34748, טל. 385148־04, 384288־04

למשרד רואי חשבון דרושים
בוחן מרכז
לניהול מחלקת ביקורת דו"חות כספיים (אפשרות לשותפות)
בוחן
רצוי לתקופת התמחות
מזכירה בכירה
בעלת יכולת ארגון וידע בהדפסה בעברית ובאנגלית
לקביעת ראיון אישי נא להתקשר לטל. 411763־03.

לחברה באזור המרכז
דרושים:
1) **מנהלי מחצבה** בעלי ידע ונסיון בארגון וניהול ומורשים לפיצוצים.
2) **מכונאי תחזוקה למחצבות** בעלי ידע ונסיון במכונאות ובמסגרות.
3) **מהנדסי ביצוע** בעלי נסיון בביצוע עבודות כבישים.
4) **מחסנאי טכני** בעל ידע ונסיון בארגון וניהול מחסן חלפים לציוד הנדסי כבד ומשאיות.
הכישורים הדרושים:
ידע ויכולת ביצוע מקצועי ברמה גבוהה, נסיון מוכח של 5 שנים לפחות במקצועם, יכולת שליטה באנשים ויכולת ניהול משא ומתן.
המעוניינים העונים על הדרישות יפנו בכתב למנהל כח אדם של החברה, ת.ד. 350 פרדס־חנה, תוך ציון נסיונם המקצועי והמקומות בהם עבדו.

לבית אבות נוה אביב
בכפר שמריהו —
דרוש/ה
פקיד/ה קופאי/ת
● מנוסה בניהול קופה
● דובר/ת אנגלית, גרמנית ו/או אידיש
● הדפסה בעברית ובלועזית
● תושב/ת אזור הרצליה מעל גיל 35
● משרה מלאה (כולל ימי שישי)
בעלי הכישורים הנ"ל בלבד, מתבקשים להתקשר: 627800־03, לקביעת ראיון.

לחברה מסחרית שלה בתי כלבו ברחבי הארץ
דרושים
לאזור ערד
✱ מנהל סניף
✱ סגן מנהל סניף
לאזור באר־שבע
✱ סגן מנהל סניף
המעוניינים יפנו בכתב יד תוך פירוט קורות חיים ונסיון קודם, אל:
אגף כח־אדם, ת.ד. 5255, רמת־גן 52 152

עלית
למפעלנו ברמת־גן דרושים:
1. **מכונאי למכונות אריזת ממתקים -**
✱ בעל נסיון מוכח של 3 שנים לפחות בתחום אריזת מזון.
2. **אלקטרונאי -**
✱ סוג 1 או 2.
✱ בעל רשיון חשמל.
3. **חדש -**
✱ בעל נסיון מוכח של 5 שנים לפחות.
המעוניינים יפנו (בכתב יד בלבד), לת.ד. 19 רמת־גן, עבור "מחלקת כח אדם".

חשב היחידה הבין קבוצית לשרותי נהול
חשב
דרוש/ה
כלכלן/ית בכיר/ה
כישורים:
— תואר שני בכלכלה ו/או מנהל עסקים. (יועדף בעל תואר נוסף בראיית חשבון או סטטיסטיקה)
— נסיון בייעוץ כלכלי לתעשיה (יועדף בעל רקע קיבוצי בתעשיה ובכלכלה חקלאית).
— הכרחית שליטה טובה בשפה האנגלית.
— גיל עד 37, מגורים באיזור המרכז.
— רשיון נהיגה.
לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים ונסיון מקצועי לת.ד. 40021 תל־אביב 61400, לידי ש. פלדמן
— סודיות מוחלטת מובטחת —

מתכנתים/מנתחי מערכות ב־ TDMS / ADSO
New York Computer Consulting firm seeks 25 Consultants for 1 year project at major US bank. We offer a competitive salary, US sponsorship and travel fare. Interviewing will take place in Tel Aviv. If interested, write to: DataRich, 1170 Broadway, New York, NY 10001 or call 212-684-701.

UNITED STATES—ISRAEL Educational Foundation
קרן חינוך ארה"ב ישראל
PROGRAM OFFICER
Small dynamic organization requires experienced executive responsible for educational exchange projects.
Requirements:
Ability to administer various programs, including the preparation of proposals and reports in fluent English.
Broad education background which should include study at an American and/or Israeli university.
Fluency in both English and Hebrew.
Ability in fiscal management.
Applicants should submit a full curriculum vitae, a narrative autobiographic essay in English and references. Interested persons should apply to the United States — Israel Educational Foundation, POB 26160, Tel Aviv 61162 by December 20, 1985.

האוניברסיטה הפתוחה
דרושים
מועמדים לחברי סגל אקדמי במדעי המחשב
בדרגות מרצה, מרצה בכיר
הכישורים הדרושים: תואר שלישי במדעי המחשב / הנדסת מחשבים או מערכות מידע. יכולת מוכחת במחקר ובהוראה אקדמית.
נא לפנות בכתב בצירוף קורות חיים, פירוט רקע מקצועי ושמות שלושה ממליצים, למחלקת כח־אדם ת.ד. 39328, רמת־אביב 61 392.
✱ ✱ ✱
מרכזי הוראה/אסיסטנטים
בקורסים:
ארגון המחשב ותכנותו.
מבוא לארכיטקטורת המחשב.
הכישורים הדרושים: תואר אקדמי במדעי המחשב / הנדסת מחשבים. יועדפו סטודנטים לתואר שלישי או שני. רצוי נסיון בהוראת המקצועות.
תיאור התפקיד: ארגון ההוראה בקורסים, הכנת בחינות וחומר תירגול, הנחית קבוצות לימוד, בדיקת עבודות ופיתוח חומר לימודי.
נא לפנות לטלפון 422626־03 או בכתב למחלקת כח־אדם ת.ד. 39328, רמת־אביב 61 392.
✱ ✱ ✱
מנחים
לסמסטר אביב המתחיל בפברואר 1986
בקורסים הבאים:
דמוקרטיות ודיקטטורות במאה ה־20
במרכזי הלימוד בלוד ובירושלים.
הכישורים הדרושים: תואר שני במדע המדינה או היסטוריה כללית (מודרנית), רצוי נסיון בהוראה.
מושגי יסוד ביחסים בינלאומיים
במרכזי הלימוד ברחבי הארץ.
הכישורים הדרושים: תואר שני (או לקראת סיומו) ביחסים בין־לאומיים וכן נסיון בהוראה במסגרת אקדמית.
אשנב לפסיכולוגיה חברתית
במרכזי הלימוד ברחבי הארץ.
הכישורים הדרושים: תואר שני בפסיכולוגיה (או לקראת סיומו), רצוי נסיון בהוראה.
שנאת ישראל ואנטישמיות
במכללת רמת הנגב (ירוחם ודימונה).
הכישורים הדרושים: תואר אקדמי בהיסטוריה יהודית או כללית, רצוי נסיון בהוראה.
תולדות עם ישראל בימי בית ראשון
באזור הגליל המערבי.
הכישורים הדרושים: תואר שני (או לקראת סיומו) בתולדות עם ישראל, תקופת המקרא — בית ראשון או מקרא.
תיאור התפקיד: ניהול כ־5 פגישות עם סטודנטים במרכז הלימוד בשעות אחה"צ והערב, בדיקת עבודות והנחיה אישית.
✱ ✱ ✱
מנחה לקורס בסטטיסטיקה
במרכז הלימוד בת"א
הכישורים הדרושים: תואר אקדמי בסטטיסטיקה, נסיון בהוראה הכרחי. בקורס יתקיימו מפגשים שבועיים. תחילת עבודה מיידית. נא להתקשר לטלפון 422511.

פרטים בכל משרדי הפירסום ובלוח החדש
מודעה לעניין
פינת המודעה הקטנה

למשרד רואי חשבון
✱ רואי חשבון
✱ בוחנים מנוסים
03־611851

מזכירה למנהל
לחברה בינלאומית
שליטה בשפות אנגלית, גרמנית, עברית!
שכר: 1,200,000 שקל
טלפון 245670־03, מיום א'.

דרוש **מנהח"ש** סוג ג'+ נסיון בהנהלת חשבונות 232667־03 234440־03	דרושה **מזכירה** ליום שלם רצוי סטודנטית עבודה + לימודים 623811	ל"פראנגל" דרושה **מזכירה** להדפסה עברית — חובה ידע באנגלית — רצוי 232667־03 234440־03	דרושה **עוזרת בית** + המלצות ל־3־4 פעמים בשבוע. 740030־03	"מאור" דרושים **עובדי יצור** לעבודה קבועה. 296384־03	דרושה **מזכירה** כתבנית טלקסיסטית אנגלית מעולה. מיום א': 201125־03	לשרותי מחקר דרושים **מאבטחים** לעבודה במשמרות ערב ולילה. 621321־03
"מאור" לנקיון + חלוקת תה **אשה** למשרה קבועה. 292190־03	דרושה **אשה** לניהול משק בית לכמה כל השבוע. 78181־052 בערב	**סוכן + רכב לחנויות צעצועים** טלפון 847476־03 לא בשבת	**מטפלת** ל־3־4 שעות ביום ל־2 ברמת־גן 731896־03	דרושה **מזכירה** קורספונדנטית אנגלית—עברית מנוסה. 262474־03	דרושה **בחורה כתבנית** עברית ואנגלית מ־9.00—13.00. 657001־03	למשרד עו"ד בת"א דרושה **פקידה כתבנית** אחרי צבא 612698־03
לסבריגת נתניה דרושה **תופרת** דוגמאות מנוסה 44455־053 למוריאל	לחברת יבוא בגבעתיים דרושה למנהלה כאמא **מזכירה כתבנית** בעלת יוזמה וכושר ביטוי 324529־03	בר"ג **מזכירה** עם נסיון אנגלית עברית. יום עבודה מלא 729017 728531	בפ"ת **גבר** בן 30 ומעלה לעבודה כמפעיל 296384־03	דרוש **רוקח/ת** לבית מרקחת משרה חלקית או מלאה. טלפון 253710־03	דרושה **פקידה** בפ"ת מנוסה + רכב + טלפון לעבודה מפוצלת 912093־03 מיום א'	ליצרני אופנה דרושות **תופרות בית** מעולות כפ"ס 440480־052

לפרויקט אגרו־תעשיתי באפריקה

דרוש

מנהל אחזקה

תכונות נדרשות:

1. מהנדס/הנדסאי חשמל
2. נסיון 5 שנים בתפעול ואחזקה:
   - א. מערכות חשמל פיקוד ובקרה
   - ב. גנרטורים
   - ג. מערכית קרור
   - ד. שינוע ופנאומטיקה

המעונינים יפנו בצרוף כתב יד ותולדות חיים לת.ד. 50081 תל־אביב — 61500 — עבור „מנהל אחזקה".

הסוכנות היהודית לארץ־ישראל
המחלקה לעלית הנוער
למרכז נוער דתי לחינוך והכשרה מקצועית
בשכונת בן־ציון בנתניה — דרוש

מורה/מדריך להוראת חשמל רכב

מועמדים מתאימים יפנו למנהל מרכז הנוער — טלפון 053-22201.

להיפרכל בגבעת שאול ב'
דרוש/ה

מנהל/ת מחלקת כלי בית וביגוד

מועמדים/ות בעלי נסיון מוזמנים לפנות ביום ראשון, 8.12.85, בין השעות 09.00 — 12.00, להיפרכל בגבעת שאול ב' (ליד אולמי מונדיאל), אוטובוס מס' 11.

דרושים
* רופאים
* [illegible] רפואיים
להרצאות בשעות הבוקר בת"א.
טל. 228545

מנהל מחסן

לניהול מחסן של שחורות וחלפים

הכישורים הדרושים:

★ בעל נסיון קודם בניהול מחסן, תנועות מלאי והנפקות.
★ בעל נסיון מוכח בניהול מלאי ממוחשב.
★ ידע באנגלית.
★ הבנה טכנית בחלקי חילוף.

•

נא לפנות בכתב לג'נרל מהנדסים בע"מ, ת.ד. 557 הרצליה 46105 תוך פירוט מלא של קורות חיים, מקומות עבודה קודמים ותפקידים קודמים. נא לציין מס' טלפון להתקשרות.

— סודיות מובטחת —

ORS שירותי כוח אדם

עבור מפעלים עתירי ידע במרכז הארץ דרושים:

מהנדסי תוכנה

למערכת תצוגות

לניהול קבוצת תכנון ופתוח תוכנה למערכת תצוגות.
כישורים:
★ מהנדס תוכנה ★ נסיון של חמש שנים בתחומים הבאים:
• פתוח תוכנה למערכות אויוניקה
• COMMAND AND CONTROL SYSTEMS • מדמה טיסה.

מהנדסי אלקטרוניקה

א. למערכות משובצות מחשב.

★ מערכות לניהול נשק ★ מערכות ל"א ★ מחשב סטנדרטי.
העבודה כוללת: פיתוח תיכון ופיקוח על מערכות משובצות מחשב בתחומים הנ"ל, נהול פתוח יחידות מערכת אצל יצרנים, סיוע באינטגרציה ובדיקת מערכות אויוניקה.

כישורים:
★ מהנדס אלקטרוניקה ★ חמש שנות ניסיון בפתוח ציוד צבאי ★ כושר כתיבת מפרטים טכניים והשוואת הצעות יצרנים לפתוח היחידות.

ב. למערכות וידיאו

לתיכון ופתוח מערכות וידיאו מוטסות (תצוגה והקלטה) אינטגרציית יחידות המערכת ובדיקת ביצועיה.
כישורים:
★ מהנדס אלקטרוניקה ★ חמש שנות ניסיון בתיכון ובדיקת מערכות וידיאו.

מתכנן ציוד - AVIONICA

לתיכון ציוד מוטס כולל תיכון מפורט והוצאת שרטוטי יצור.
כישורים:
★ מהנדס/הנדסאי ★ שלוש שנות ניסיון בתיכון ציוד צבאי, רצוי ציוד מוטס.

• **חוזים אישיים, חדשניים (ברמת שכר אמריקאית)!!**
• **תנאים מיוחדים וחוזים ארוכי טווח.**

נא לשלוח קורות חיים בלבד לרונן, או.אר.אס, ככר אתרים 155 ת"א, מיקוד 63573. טלפונים לא יענו.
סודיות מובטחת

או.אר.אס פותחת בפניך אופקים חדשים!

לעבודה בטחונית
בארץ ובחו"ל דרושים

יוצאי יחידות קרביות

הנתונים הדרושים:
★ גילאי 21—28.
★ **שרות צבאי ביחידות שדה כלוחמים (הכרחי קורס פיקודי) עדיפות לקצינים.**
★ **ידיעת השפה האנגלית ו/או שפה אירופית אחרת.**
★ **כושר גופני טוב ובריאות תקינה (פרופיל 82 ומעלה).**

אנו מציעים:
★ **עבודה מעניינת ורבת אתגר בארץ ובחו"ל.**
★ **תנאי שכר טובים והטבות מיוחדות למתאימים.**
★ **חוזה העסקה למספר שנים (אפשרי חוזה לשנה אחת).**

המעוניינים העומדים בכל הדרישות לעיל יפנו בכתב לת.ד. 39350 ת"א מיקוד 61392 עבור מ.מ. בצרוף תולדות חיים ופרטים אישיים מלאים כולל מס ת.ז וטלפון.

— פונים מתאימים ייענו —

למוסד ממלכתי

דרושים

קציני מילואים

בדרגות: סגן, סרן, רב־סרן

אנו מציעים לך —
★ עבודה בעלת עניין ואתגר, הכרוכה בניידות.
★ לימוד השפה הערבית.
★ תנאי שכר טובים ותנאי שרות מיוחדים (לרבות רכב צמוד בתום ההכשרה).
★ עבודה קבועה.
★ מסלול קידום רחב ואפשרויות להתפתחות עפ"י כישורים.

העבודה מתאימה
גם לקצינים העומדים להשתחרר מצה"ל בחודשים הקרובים.

אם גילך בין 23—31,
השכלתך לפחות תיכונית מושלמת ובריאותך תקינה —

פנה נא בכתב לת.ד. 33171 ת"א (מיקוד 61231) עבור כ"א, בצירוף תולדות חיים ופרטים אישיים (כולל מס' ת"ז וטלפון).

פונים מתאימים ייענו.

להיפרכל חולון
רח' פרופסור שור 36
דרוש/ה
עובד/ת מאפית
לפנות למנהל הסניף במקום

המשרד
רואי חשבון
גדול — בת"א
דרושים
עובדי ביקורת
טלפון 03-656844

דרוש
מזכירן גזבר
[illegible]
15.12.85 [illegible]

בינת תקשורת מחשבים (לשעבר ביטקום סוכנויות(1975)) בע"מ

בינת היא נציגה בלעדית בישראל
של חברות אמריקאיות המתמחות
בציוד תקשורת נתונים

דרוש

מנהל תפעול

לניהול מערך הרכש, אדמיניסטרציה, יבוא, מחסנים ועוד.
★ מהנדס תעשיה וניהול בעל השכלה/רקע באלקטרוניקה
★ נסיון של מספר שנים בתפקיד ניהולי דומה, רצוי בענף המחשבים.
★ ידע מקיף בנושאים הרלוונטיים, רצוי ידע ונסיון במערכות מידע ממוחשבות.
★ ידיעת אנגלית טובה מאד.

5 ימי עבודה בשבוע 07:30-17:00

נא לפנות בכתב עם פירוט קורות חיים ונסיון קודם למחלקת כח אדם, רחוב החושת 8, תל־אביב 69710.
כל הפונים ייענו.
מודעה זו מופנית לגברים ולנשים.
סודיות מובטחת.

פתרון לטווח רחוק

Dr. H. Kretsch & Assoc. — Consultants
P.O. Box 602 Herzlia 46105

Our client, a young successful local subsidiary of a multinational corporation operationg in the Greater Tel Aviv area, seeks a singular highly qualified man to assume the job of

SENIOR FINANCE & ECONOMICS MANAGER

The choice candidate is dynamic, young and motivated by success. He has served as finance manager of a successful company and has dealt with finance, marketing and logistics functions in Israel. He is well acquainted with the business environment, can negotiate with local and foreign representatives and has the ambition to help the company to maintain continued success.
Only qualified applicants are kindly requested to submit hand written CV giving neccessary details. For graphological testing please use a ball-point pen on blank paper indicating right-handed or not.

Discretion will be strictly kept

חברת החשמל לישראל בע"מ

למשרדנו בחיפה דרושים

מהנדס מכונות

כח וחום

• תואר שני
• נסיון בכתיבת תוכנה
• עבודה מעשית בניתוחים תרמודינמיים

מהנדס בקרה

(מכונות או חשמל)

• נסיון בתכנון מערכות ויסות ובקרה וידע בתהליך
• נסיון בשמוש במערכות בקרה מבוזרות ממוחשבות
• נסיון במיקרו פרוססורים

מהנדס אקוסטיקה

• נסיון 5 שנים בעבודה מעשית
• רצוי נסיון בתחום תנודות מכניות

כימאי/הנדסאי כימיה

• רצוי בעל נסיון
• מגורים באיזור חדרה

טכנאי בזק ו/או אלקטרוניקה

• ידע באחזקת קשר קוי, מרכזות אלקטרוניות ואלקטרו מכניות
• רצוי בעל נסיון

המעוניינים במשרות הנ"ל יפנו בכתב יד בצרוף קורות חיים למינהל וכח־אדם יח' המהנדס הראשי ת.ד. 10 חיפה 31000

כלכלן/סטטיסטיקאי

• ידע בחקר ביצועים

כלכלן

• ידיעה בעבודות מחשב ובהנדס ממוחשבת.
• זיקה לעבודת צוות ויחסי אנוש
• כושר הבעה בכתב ובע"פ [illegible]

מתכנן/מתכנת

• בוגר מדעי המחשב או תעשיה וניהול
• ידע ב־[illegible], מערכות מידע, תקשורת ומסדי נתונים

המעוניינים במשרות הנ"ל יפנו בכתב יד בצרוף קורות חיים אל מחלקת כח־אדם המהי"ר ת.ד. 10 חיפה 31000

למשרדנו בתל אביב דרושים

מהנדס חשמל זרם חזק

• רצוי ידע באנרגטיקה חשמלית

המעוניינים במשרה הנ"ל יפנו בכתב בצרוף קורות חיים למחלקת כח־אדם מחוז הדרום ת.ד. 9002 תל אביב 61090

מהנדס חשמל זרם חזק

• הכרת רשתות עליות, כבלים וטרנספורמטורים תת קרקעיים מתחים 13 ק"ו ר־22 ק"ו

המעוניינים במשרה הנ"ל יפנו בכתב יד בצרוף קורות חיים למחלקת כח אדם מחוז דן ת.ד. 25 תל אביב 66189

מהנדס תעשיה וניהול

• בעל נסיון של שנה לפחות

המעוניינים במשרה הנ"ל יפנו בכתב־יד בצרוף קורות חיים למלקת כח־אדם אגפית דרום ת.ד. 25 תל אביב 66189

לתחנת הכח אשכול באשדוד

● מהנדס חשמל זרם חזק
● מהנדס מכונות כח וחום
● מהנדס חשמל ואלקטרוניקה
● מהנדס בקרה

לתחנת הכח רידינג בת"א

● מהנדס מכונות כח וחום
● מהנדס בקרה

רצוי ידע וניסיון באחזקת תחנות כח

המעוניינים במשרות הנ"ל יפנו בכתב־יד בצרוף קורות חיים למחלקת כח־אדם תפעול דרום רח' החשמל 16 תל אביב ת.ד. 25 תל אביב 66189

שירות התעסוקה לשירותך

מחפש עבודה?

אנו נעזור לך בעבודה, ייעוץ תעסוקתי, והכוונה לקורסים מקצועיים.
גם אתה תוכל למצוא עבודה מתאימה לך במגוון ההצעות שבידינו.

בעלי מקצוע פנויים:

מרחב ירושלים:
מהנדס מכונות/רכב, קלימטולוג, מהנדס תעשייה, פסיכולוג קליני, איש מדעי המחשב, בוגר מדעי המדינה.

מרחב חיפה והצפון:
מהנדס פיזיקאי, מהנדס חשמל ואלקטרוניקה, מהנדס מכונות, מהנדס כימיה, מנהל חשבונות, כימאי אורגני.

מרחב תל אביב והמרכז:
בוגר הנהלת חשבונות ממוחשבת, אדריכל בוגר עיצוב תעשייתי, מנהל חשבונות, כלכלן, מוסמכים במוסיקה ובאמנות.

מרחב הנגב:
מהנדס חשמל, מהנדס בניין וקונסטרוקציה, כלכלן, בוגר במדעי אלקטרוניקה, מהנדס תעשייה וניהול, מורה לספרות ולשון עברית ולאיסלקית, מזכירה בכירה.

המרכז לתעסוקת אקדמאים

מרחב ירושלים
רח' המלך ג'ורג' 27, י־ם, טל. 249070

• **רופא.** בית חולים לחולים כרוניים. ירושלים. 2900/11.
• **מרפאים בעיסוק.** מרכז שיקום. ירושלים. 2901/11.
• **פסיכולוג/ית קליני/שיקומי.** תואר שני ומעלה, רצוי נסיון, ידיעת עברית ואנגלית. מוסד טיפולי, ירושלים. 2902/11.
• **פסיכולוגית.** טיפול בנערה חרשת־אילמת מקנדה עם מגורים בבית פרטי. תעבור הכשרה. ירושלים. 2903/11.
• **נציג מכירות.** השכלה בביוכימיה + נסיון בעבודה עם בתי־חולים. חברה פרטית, ירושלים. 2904/11.

מרחב חיפה והצפון
רח' אחד העם 5, חיפה, טל. 674331.

• **מורה להנהלת חשבונות סוג 1, 2, 3.** תואר ראשון בכלכלה/חשבונאות/ראיית חשבון בי"ס להוראת מבוגרים. חיפה. 2905/11.
• **רוקח.** בעל רשיון. בית־מרקחת פרטי. נצרת עילית. 2906/11.
• **מעצב ת רהיטים.** מפעל בקריות. 2907/11.
• **קלדנית למחשב.** ביצוע פקודות יומן. קלדנות להנהלת חשבונות. בית־חולים, חיפה. 2908/11.
• **מהנדס מכונות.** ידע בייצור, תכנון וסי.אנ.סי. מפעל תעשייה. רמת־הגולן. 2909/11.

מרחב תל־אביב והמרכז
רח' ויצמן 72, ת"א, טל. 455188.

• **מהנדס אלקטרוניקה.** 12 שנות נסיון בפיתוח אר. אף. ואנלוגי. משרד פרטי. רחובות. 2910/11.
• **עוזרת מנהלית.** הדפסה דו־לשונית, ניסוח ותרגום. שפת־אם אנגלית. מוסד ציבור, תל־אביב. 2911/11.
• **ממלא מקום להוראת כימיה.** ל־3 חודשים. כיתות י־יב בבי"ס תיכון. גבעתיים. 2912/11.

מרחב הנגב
טל. 057-34394-5.

• **איש רכש.** ידע טכני חברה פרטית. באר־שבע. 2913/11.
• **תקציבן ראשי.** כלכלה או מינהל עסקים. רקע בעבודה עם מחשב. הכנת תקציב ומעקב. מוסד ציבור. דימונה. 2914/11.
• **בוגר/ת עבודה סוציאלית.** תכנון וביצוע פעולות רווחה, טיפול בעובדים, התקשרויות עם מוסדות, תנאי שכר טובים ועזרה בדיור. מפעל, קרית־גת. 2915/11.
• **מנהל/ת חשבונות.** 5 שנות נסיון. מפעל. באר־שבע. 2916/11.
• **מהנדס צנרת.** נסיון בעבודה בארץ. חברה פרטית. באר־שבע. 2917/11.

• **מהנדס חשמל.** נסיון במתח גבוה. חברת תכנון פרטית, באר־שבע. 2918/11.
• **מהנדס מכונות.** נסיון בתכנון. חברת תכנון פרטית. באר־שבע. 2919/11.
• **מהנדס בניין.** נסיון בעבודות עפר. חברה פרטית. באר־שבע. 2920/11.

לשכות תעסוקה למבוגרים

איזור ירושלים

• **נפח זכוכית.** נסיון 2-3 שנים בתעשייה. מפעל אלקטרוניקה, ירושלים. 3000/11.
• **טכנאי/הנדסאי אלקטרוניקה.** נסיון בהפעלת מערכות ניסוי. מפעל אלקטרוניקה, ירושלים. 3001/11.
• **מנהל חשבונות.** סוג 3-4, שפת־אם אנגלית ונסיון. משרד ממשלתי, ירושלים. 3002/11.
• **מונטג'רים.** בית דפוס, ירושלים. 3003/11.
• **מפעיל/ת טלקס.** באנגלית. חברת נסיעות. ירושלים. 3004/11.
• **רפד.** חנות רהיטים. ירושלים. 3005/11.
• **תדמיתניות.** רצוי נסיון בבגדי ספורט. מפעל טקסטיל, ירושלים. 3006/11.
• **חייטים.** נסיון. חנות בגדים, ירושלים. 3007/11.
• **מקדמי מכירות.** השכלה תיכונית ומוטיבציה. ירושלים. 3008/11.
• **מנהל פרוייקט אחזקה.** רקע מקצועי ונסיון בכוח־אדם. ירושלים. 3009/11.
• **טכנאי מכונות.** נסיון. מפעל מזון. מישור אדומים. 3010/11.
• **מזכירה.** עברית. אנגלית. מפעל מזון. מישור אדומים. 3011/11.
• **אחות מעשית.** עבודה במשמרות. בית־אבות. ירושלים. 3012/11.

מחפש עבודה זמנית?
באזורי ההדרים יש כעת אפשרויות רבות בקטיף, פיקוח, בקורת טיב, אריזה ועוד.

אזור גליל תחתון

• **שרטט טכני.** נסיון 3 שנים. מפעל מתכת. חצור 3013/11.
• **הנדסאי מכונות.** מפעל מתכת. חצור. 3014/11.
• **מנהל חשבונות.** סוג 2-3, נסיון, חברה, טבריה. 3015/11.
• **מטפלת מוסמכת.** מעון, קצרין. 3016/11.
• **מנהל חשבונות.** סוג 3, חברה, קרית־שמונה. 3017/11.
• **טכנאי קירור.** נסיון. בית־אריזה, קרית־שמונה. 3018/11.
• **הנדסאי חשמל.** נסיון שנה לפחות. מושב, רמת־הגולן. 3019/11.
• **חרט־כרסם.** נסיון. מפעל אלקטרוניקה. קצרין. 3020/11.
• **לבורנט.** נסיון שנה לפחות. מפעל תכשיטים, חצור. 3021/11.
• **חשמלאי ראשי.** רשיון. נסיון. מפעל. חצור. 3022/11.
• **נהג אוטובוס.** נסיון. חברה, קרית־שמונה. 3023/11.

איזור הגליל המערבי

חשמלאים מוסמכים. רשיון ונסיון. מפעלי מזון ועץ, שלומי. 3028/11.
• **פרסמי סי.אנ.סי., כרסמים, מסגרים.** נסיון. מפעל מתכת, שלומי. 3029/11.
• **הנדסאי כימיה. לבורנט.** נסיון בבדיקות מעבדה. מפעל תעשייה, נהריה. 3030/11.
• **תכנתי סי.אנ.סי.** נסיון. מפעל מתכת, מעלות. 3031/11.
• **תופרות.** נסיון. למפעל טקסטיל עכו. 3032/11.

איזור חיפה

• **חרטים, כרסמים, רתכי סי.או., פחחי רכב, צבעי רכב.** נסיון. מפעל מתכת, חיפה. 3033/11.
• **נגרים.** נסיון וידע בקריאת שרטוטים. מפעל, חיפה. 3034/11.
• **טבח ראשי.** נסיון. בית מלון, חיפה. 3035/11.
• **מזכירות בכירות.** דו־לשוניות + נסיון. חיפה. 3036/11.

איזור השומרון

• **תופרות.** מתפרה, חדרה. 3037/11.
• **לבורנטים.** גם בלי נסיון קודם. חדרה. 3038/11.
• **הנדסאי כימיה.** גם בלי נסיון קודם. מפעל. חדרה. 3039/11.
• **מנהל חשבונות עצמאי.** נסיון. פרדס־חנה. 3040/11.
• **מנופאי צריח.** נסיון. מפעל. פרדס־חנה. 3041/11.
• **מנהל עבודה בבניין.** נסיון. מפעל. פרדס־חנה. 3042/11.

איזור השרון הצפוני

• **גזרן ומבקר־טיב.** מפעל, כפר יונה. 3043/11.
• **נגרים.** מפעל, כפר יונה. 3044/11.
• **תופרות.** אופנה. מפעל, קדימה. 3045/11.
• **מסגרים.** מפעל. קדימה. 3046/11.
• **טפסנים.** חברת בניין, נתניה. 3047/11.
• **תופרות.** מתפרה. נתניה. 3048/11.

איזור השרון הדרומי

• **מכונאים, מסגרים.** בוגרי בתי"ס מקצועיים, אפשרי מכונאי מטוסים מחיל־אוויר. משמרות. מפעל תעשייתי, פתח־תקווה. 3049/11.
• **מעבדת תמלילים.** עברית־אנגלית. מפעל מחשבים. פתח־תקווה. 3050/11.
• **מסגרים.** ידע בקריאת שרטוט טכני. מפעל תעשייתי, פתח־תקווה. 3051/11.
• **מכונאי טרקטור.** רצוי נסיון. מוסך, יהוד. 3052/11.
• **מלחימות, מרכיבות.** נסיון. מפעל אלקטרוניקה, פתח־תקווה. 3053/11.
• **מנהלי חשבונות.** סוג 3. נסיון שנתיים. מפעל מזון. פתח־תקווה. 3054/11.
• **תוכניתן** די.בי.אי., שליטה באי.די.אם. אס. מפעל מזון, פתח־תקווה. 3055/11.

איזור הדרום

• **מזכירה/כתבנית.** עברית־אנגלית. נסיון. מפעל כימי. אשדוד. 3074/11.
• **ברזלנים/טפסנים.** נסיון. קבלן בנין, אשקלון. 3075/11.
• **מסגר רתך.** ידע בקריאת שרטוט, חברה, אשקלון. 3076/11.
• **תופרות.** נסיון. מתפרה, אשקלון. 3077/11.
• **פקיד/ה ניהול,** ניהול משרד + הדפסה עברית־אנגלית, מפעל מתכת, קרית־מלאכי. 3088/11.
• **מפעילים.** מפעל מתכת, קרית־מלאכי. 3089/11.
• **מיקרוביולוג.** עדיפות לנסיון בתחום המזון, מפעל מזון, קריית־מלאכי. 3090/11.
• **טכנאי כימיה.** 3 שנות נסיון במפעל מזון. אפשרות למשמרות, מפעל מזון, קריית־מלאכי. 3091/11.
• **אחראי לקו יצור.** נסיון ורקע טכני. מפעל מזון, קריית־מלאכי. 3092/11.
• **חרטים.** נסיון 3 שנים, עבודה עצמאית. מפעל מתכת, קריית־גת. 3093/11.
• **חובשים קרביים,** אחרי שירות צבאי. מוסד ציבורי, קריית־גת. 3094/11.

בפרטים נוספים גש ללשכת התעסוקה במקום מגוריך הבא אתך תעודת זהות וכל תעודה המעידה על השכלה, מקצוע, נסיון, וכן תלוש זה.

מבצע „יש עבודה — עבודה"
מס. המשרה: ________
שם: ________
טלפון: ________
כתובת: ________
____
סדרה מס' 13

הזדמנות שווה לכל

מעסיק אני לשירותך

באיתור ובמיון כוח אדם מתאים ובהכשרתו.
התקשר ללשכת התעסוקה הקרובה והודע נא על כל משרה פנויה.

תוכל לקבל סיוע ממלכתי משמעותי לקליטת עובדים חדשים ובהכשרה פנים מפעלית באזורי פיתוח במוקדי אבטלה ולעולים.

מכתבים למערכת הארץ

המבצר הדוהר

מחקרו של פרופ' לאון גרוס — "אוטובוס ושמו סכנה" ("הארץ", 19.11) רק מחזק מה שידענו זה מכבר — נהגי האוטובוס נוהגים ברכבם כאילו הוא מבצר מתנייע. מבצר — משום שמעניק חסינות בשלושה תחומים:

א. פיסית — אוטובוס כי יתנגש ברכב קטן ממנו (ורוב כלי־הרכב בארץ קטנים מן האוטובוסים) — סיכויי הנהג (ולמזלנו — גם של הנוסעים) לשרוד — טובים מאוד.

ב. משפטית — כולנו רואים יום־יום אוטובוסים דוהרים במהירות 120 קמ"ש, רק לעתים נדירות רואים שוטר שרושם דו"ח לנהג אוטובוס.

ג. כלכלית — מי משלם קנסות התעבורה של האוטובוסים? במו־עיני ראיתי שופט תעבורה, קונס את "אגד" שבעתיים — על כי לא אותר נהגו של אוטובוס שצולם בעת ביצוע עבירה. היתכן? ואם היתה מתרחשת תאונת "פגע וברח", גם אז לא היו מאתרים ב"אגד" את הנהג? ברור, שמשלם המסים נושא גם בנטל הזה, יחד עם נהגי האוטובוסים.

ריבוי התאונות החמורות, שבהן מעורבים אוטובוסים בעת האחרונה, חייב להדליק אצל כולנו — הנוהגים בכבישים והאחראים לאכיפת החוק — נורית־אזהרה אדומה.

יש להכביד מעט את יד החוק על אבירי המבצר הדוהר.

דובי עפר
צה"ל

סלילת כביש ויחסי יהודים—ערבים

השבוע נחנך כביש "עוקף כפר־קאסם", שהוא קטע מכביש "חוצה שומרון". בסלילתו הושקעו כשישה מיליארד שקל והוא נסלל משך שנתיים. מאומה לא הושקע במקביל, בשיפור כביש הגישה לכפר־קאסם, שהיא עיירה גדולה ומועצה מקומית (1959). הכביש צר, מפותל ומשובש, ולפני כשישה שבועות נהרגה בו בת הכפר, ילדה בת שש.

ביהודה ושומרון חיים כיום כחמישים אלף תושבים יהודים (מתנחלים), כמספר התושבים החיים בכל ישוב קטן אחד בתחומי "הקו הירוק", שרק חלקם משתמש בכביש "חוצה שומרון". בכפר קאסם חיים כ־8000 תושבים, שרובם משתמשים בכביש לצורכיהם היום־יומיים: עבודה, קניות וסידורים אישיים.

מן הראוי להזכיר, שכפר־קאסם נמצא בתחום מדינת־ישראל ("הקו הירוק") וזכותו לקבל שירותים מלאים ושיוויוניים, ככל אזרחי־המדינה. מוטב לגלגלת, היו צריכים להשקיע בכביש המקומי כמיליארד שקל (שישית מההשקעה בכביש "חוצה שומרון"). במציאות לא הושקעה בו אף לא פרוטה שחוקה.

דן יהב
תל אביב

פסיכולוגיה, לטוב או לרע?

בבואי ללמד סניגוריה על הפסיכולוגיה, לא הייתי צריך אולי לעשות זאת דווקא סביב לביקורת על ספרו של אבנר פלק על משה דיין. אך הסכנה כאן היא בכך, שביקורת זו "זורקת את התינוק עם מי האמבטיה". אמנם אפשר להבין את הפיתויים, שהדה בושס ("הארץ" 18.11) לא יכלה לעמוד בפניהם — לא להיענות להזמנה הכלולה בפתק פרובוקטיווי מהמו"ל, ו"לעשות קציצות" מניסיון להבנת גורמים לא־מודעים, שאמנם מקבץ חומר רב, אך חוטא בפשטנות. מי האמבטיה כאן הם הספר "משה דיין — האיש והאגדה"; התינוק, לעומת זאת, הוא הגישה להבנת פעילותם של אנשים בכלל, ואנשי־ציבור בפרט על רקע חייהם הנפשיים ועל רקע תולדות חייהם.

נראה לי, כי אין להחמיץ את ההזדמנות לנסות לתת מבט חטוף על השיכותם של חיי־הנפש בכללותם לחיי היומיום האישיים והציבוריים. ידוע עוד מימיו של פרויד, כי הרתיעה לגלות מה שמכוון להישאר לא־מודע, משמשת בקלות כדחיפה לזלזול במניעים לא־מודעים ולבטלם. כמו גם לבטל את קיומם של קונפליקטים לא־מודעים ואת הגישות הפסיכולוגיות, המתבססות על הכרה בגורמים אלה. כלומר: קיימים מצבים, שבהם גישותינו כלפי תכנים לא־מודעים של עצמנו יהוו מניעים להתנהגות זו או אחרת, ויחדפו אותנו לעמדות עקרוניות — אולי אידיאולוגיות — המתבססות על גישה לא־מודעת זו. קיים סיכוי סביר, שלעתים גם דיעות פוליטיות או מוסריות נובעות מגישות שלנו למאבקים נפשיים לא־מודעים, או מתבססות, בין היתר, עליהן. אקדים ואומר, שאין שורשים מסוג זה בצריכים, או אף יכולים, לשמש תירוץ או הצדקה — לא לדיעות שמשמיעים ולא למעשים שעושים.

התפרסמו מספר "פסיכוביוגרפיות" של אישים: על גנדי ועל לותר כתב אריקסון, על לורנס איש ערב — מק, וחלקן על אטאטורק ועוד. הבנת המרכיבים הלא־מודעים ושורשיהם בתולדות המשפחה ובחיים המוקדמים של מי שנחקר, משמשים כדי להבין את פועלו של האיש. הביוגרף לא יסתפק בהבנת קיומם של קונפליקטים לא־מודעים, אלא ירצה לגלות ולתפוס כיצד משתלבים הרקע האישי, התרבותי והחברתי של האיש מזה, עם התקופה בה גדל וחי מאידך; תשומת־לב מיוחדת תינתן לא רק לנקודות־התורפה שלו, אלא דווקא לחוזק ולכוחות שבו, לכישוריו המיוחדים.

לא מוכרחים להכיר את האיש שאותו חוקרים. היכרות יכולה לעזור או להפריע — בהתאם לטיבה של מערכת היחסים שנוצרת בינו לבין הביוגרף; ובהתאם למידת הנכונות לאינטרוספקציה של האיש, ויכולתו לשתף בה אחרים.

ועוד אמירה, שיכולה להישמע פרובוקטיווית: מתברר, לדעתי, כי כל אותן החלטות שמחליטים עבור כולנו, וכל המעשים המבוצעים עבורנו ובשמנו מנהיגינו השונים — בתחום הכלכלי, החברתי, הדתי והפוליטי, כל אלה אינם מבוססים על היגיון ורציונליות במידה שבה אנו — התמימים — נוטים להאמין או לרצות. אם אכן כך הדברים, כדאי אולי לבדוק האם הפסיכולוגיה — ודווקא זו של התכנים הלא־מודעים — יכולה לעזור לנו להבין, ואולי אף לתרום, לשיפור מצב זה.

פרופ' רפאל מוזס
ירושלים

הטלוויזיה של השבוע / הדה בושס

מעמד של סמך־תרבות

ב"סוף ציטוט" (יום ה') עם המו"לים, לא צפיתי ביום השידור, אלא הקלטתי את התכנית בווידיאו, וראיתי אותה כעבור ימים. בינתיים התחילו להגיע אליי השמועות: שוב ושוב נשאלתי אם ראיתי את התכנית. והיכן ראו לחובתם לספר לי כי הופעתו של מנחם פרי היתה שחצנית, מרגיזה ונטולת יסוד. אחרי הכנה נפשית כזאת, ניגשתי לצפות בתכנית. ציפיתי למשהו יוצא־דופן, וכלשון הרחוב, התאכזבתי לטובה.

מנחם פרי לא היה הפעם שחצן ויהיר יותר מבכל הופעה שלו. ובין מתקפה למתקפה (בהן מתקפות מיותרות שאף לא קירבו אותו אל מטרתו) גם אמר כמה דברי טעם. אבל הוא טעה בבחירת האובייקט למתקפה. האובייקט לא היה אותו זמורה, מבעלי הוצאת הספרים זמורה ביתן, אלא אברהם יבין עורך "הספריה לעם" של עם עובד. את חמתם של הצופים העלה כנראה מאזן הכוחות הלא־שווה. יבין הוא איש נעים־הליכות ועדין־נפש. הוא מתכווץ כולו תחת כל מכת אגרוף של פרי. הוא נראה כמי שהדיון קשה עליו וההופעה הטלוויזיונית אינה לרוחו. של ממש. הרי אפשר לומר שלכל מו"ל יש אמירה ברוח ובסגנון שונים.

אני נוטה להסכים עם פרי, שבתחום המו"לות הישראלית (לזכות המו"לים 4800 ספר, שיצאו לאור בארץ בשנה האחרונה בלבד) אפשר להבחין בחוסר סלקטיוויות בבחירת ספרים וסופרים. אבל בכך אין המו"לים הישראלים שונים ממו"לים בעולם. הוצאת ספרים היא עסק לכל דבר. משום כך, הוויכוח של פרי אינו מופנה אל אותו זמורה היוצא כג'נטלמן לעזרת יבין, ומציין כי "הספריה לעם" חוללה מהפיכה במו"לות העברית.

לי, למשל, יש טענות, דווקא כלפי אותו זמורה. אני נוטה לחשוב, שההוצאה שלו חסרה קו ובמיוחד יש לי טענות על תרגומים קלוקלים שהוצאה זו מספקת לעתים לקוראיה (אם כי לא רק היא). תרגומים כאלה מתקבלים לעתים בסגנונו של הסופר, עד שכל דמיון בין הספר בשפת המקור, לבין התרגום העברי, נעשה מקרי לחלוטין. ומצער.

המאבק על מעמד סמך־התרבות הסתיים בתיקו.

פרי בחר ביבין דווקא, כדי לקדם את סדרת הספרים החדשה שהוא עומד בראשה. "הספריה לעם" מצטיירת לו כנראה כמתחרה, וכך, במקום לספר בשבחי הסדרה החדשה שהוא עורכה — וסופר לי כי הוא אכן עורך מהדורה ראשונה — פרי מתקיף. הוא מתקיף עד שדומה למתבונן מן הצד כי זה ניהול חשבונות. כאילו מתחרים כאן על המעמד של סמך תרבות.

למרות האשמותיו של פרי וגם אם טעה יבין בשיקוליו כאשר לא הוציא לאור את ספרו של יעקב שבתאי "זכרון דברים" (והוא לא יכופר בעיני פרי) — "הספריה לעם" כבר הראתה את כוחה במשך עשרות שנים. היא מצטיינת בתרבות ובדיוק בעריכה ובתרגום וכן בהפקת הספרים עצמם. וגם אם אין ההוצאה מפגינה ראוותנות מסנוורת והבזקי דמיון נדירים, היא עושה עבודה טובה מקצועית ואמינה, ושומרת על רמה נאותה. אולי בחירתו של פרי סלקטיווית יותר. אבל היא גם מכוונת לקהל עילית מצומצם יותר. שניטוח כמו "למו"ל יש אמירה בתחום הספרותי", הוא דיבור סתמי ונטול משמעות.

גישה ישירה ל"מלך ליר"

"המלך ליר" אינו בדיוק נושא לביקורת טלוויזיה. זה אולי המחזה האישי והיחידי, העמוק והחזק ביותר של שייקספיר. סיפור ההתמודדות הקשה והאכזרית ביותר בחיי אנוש — ההתמודדות עם הזיקנה על כל מוראותיה, וחוסר התקווה הטוטאלי שבה. מפלתם של הזקנים, ניצחונם של הצעירים, אומר שייקספיר, ומשום שמפלתה של הזקנה מובטחת מראש. כולם נגדה, גם הטבע האכזר, גם העולם הסרר־הרחמים. הרגעים המרשימים ביותר הם כאשר ליר מטיח את טענותיו אל היושב במרומים, ומבקש כי ישמור עליו מטירוף, מאותו איבוד חושים שהזקנה עלולה להביא עלינו.

סיפורו של ליר הוא סיפורם של זיקנה ומוות, וסיפורה של בגידה. זה סיפור אכזר ורווי דם שהמרקע מרגיש את אכזריותו בסצינות דמים צבעוניות ומדממות. הפרשנות בטלוויזיה למחזה גדול זה, היא קונוונציונאלית מאוד. המרקע אינו סובל ניסויים חדשניים, ואינטרפרטציות מורכבות. אף יש לזכור את קהל־היעד הרחב שלו. סיפורו של ליר הוא משחק מסורף של בגידות, של סבל, של טירוף ואובדן חושים. כולם נידונים בסיפור זה, הטובים עם הרעים ואין רחמים בו.

כאמור, האינטרפרטציה ישירה, אבל השחקנים המצוינים נושאים עליהם את הנטל הכבד. גונריל ורגן בביצוען של דורותי טוטין ודיאנה ריג, גלוסטר המיוסר בביצועו של ליאו מקרן, וכמובן החוויה האמיתית הבלתי־נשכחת היא לצפות בלורנס אוליביה המזדקן, בתפקיד ליר — המלך הטראגי ביותר של שייקספיר, המשלם את שכר טיפשותו ותמימותו, מנסה לראשונה לשמור על שפיות דעתו, ואחר, בטירוף, ליר הנלחם נואש באימי הזיקנה — והיא מכריעה אותו.

המצאת המאה

בעיני לפחות, המצאת החנייה על־ידי לחיצה בכפתור נראית כהמצאת המאה. חברה שלי רואה בה עדות נוספת לגאון היהודי בפעולה. אם יצליחו שלושת הממציאים למכור את הפטנט שלהם, והוא יורכב בכל מכונית במחיר 200־300 דולר לערך — הרי זה פתרון לכל הנהגים שחנייתם מוטלת בספק, והחנייה מטרידה את שלוותם.

דיוקן

לאהוב את קולק

קולק: דמות אותנטית

טדי קולק יוצא־דופן בתוכנו: אפשר להגדירו כאיש שכולם אוהבים לאהוב. לא יועיל לו שום דבר. אפילו ישתדל לשנות את דעתנו. תדמית, כאשר היא דבקה באדם, לא יוכל עוד להיפטר ממנה. לטדי קולק יש חן וקסם אישי, ההולכים לפניו אפילו כשהוא עייף ורגזי. הוא נרדם בכל מיני אירועים, והכול נהנים מן המראה ומלטפים את ראשו השמוט. קולק אימפולסיווי ופוגע — והכול סולחים לו. אני מקנאה בו. תמיד הוא עייף — הוא עובד ופועל שעות רבות פי־כמה, מכל החרוצים גם יחד, שאינם עייפים לעולם.

קולק הוא דמות אותנטית על רקע הגופים האנושיים הנגועים בבינוניות ובקונפורמיות. הוא אותנטי בעקביות ראויה לשבח. ואיני יודעת אם אכן הוא מאותן דמויות ההולכות ונעלמות מנוף חיינו. אולי לא היו רבים כמוהו. עובדה: הכול באים בטענות על הד"ר בורג המסרב לפרוש. איש אינו מעלה בדעתו כי קולק בן ה־74, צריך לפרוש. אדרבה: אפשרות הפרישה שלו מצטיירת לרבים כאסון, כאילו ירושלים תישאר מיותמת.

מיותר לדבר אתו על יורש. כפי שעשה זאת רם עברון ב"זה הזמן" (יום ב'). זו שאלה בנאלית, שהתשובה עליה ברורה מראש. טדי המאמין בירושלים ("מפני שלדעתי, ירושלים היא ההיסטוריה היהודית־כולה"), נעשה בתודעה של אזרחי העיר, וגם בתודעתם של רבים בעולם, זהה עם ירושלים. אין ערוך למה שעשה למענה. לא לשווא מכנה אותו ראש הממשלה הבונה הגדול ביותר של ירושלים מאז שלמה המלך (טדי אינו אוהב את ההשוואה עם הורדוס).

לא מכבר שהיתי בירושלים תקופת זמן, ואני מודה, התמלאתי התפעלות והערכה למה שנעשה בה. במלאת עשרים שנה לכהונת קולק כראש עיריית ירושלים, כשאנו מעלים את ירושלים על ראש שמחתנו, השמחה תהיה שלמה, אם טדי קולק יעמוד בראשה עד לשנת 2000, לפחות.

רומס המיתוסים

כשאני מסתכלת בפניו של הד"ר חיים סאמט, אני מגיעה ללא קושי למסקנה, שהריסת מיתוסים וניפוצם היא מלאכה מהנה מאוד. סאמט, חוקר ומרצה באוניברסיטה בירושלים, בחר לאובייקט את השר משה מונטיפיורי, ששמו קשור בשכונת ימין משה, אחד מאבות היישוב הישן בארץ־ישראל, ומשכנות שאננים. סאמט לא רק חושף את בן הבליעל — בהשפעתו אף בוטלו החגיגות שנועדו להיערך במלאת מאה שנים למות מונטיפיורי. בתחילת הריאיון עם רם עברון, סאמט עדיין נזהר, ואינו חושף כל מה שהביא באמתחתו העמוסה. הוא זהיר בתשובותיו, וכשהוא נשאל על־ידי עברון המשועשע, מה היה מונטיפיורי באמת, הוא משיב בתחילה, שזו אמנם שאלה קשה, על רקע מעשיו חסרי־הפשר. אבל החוקר אינו מסוגל לנצור את אשר עם לבו. מיד נפתח סגור פיו, והוא מכנה את מונטיפיורי פרנואיד, אלכוהוליסט, מיזנתרופ, היפוכונדר שחי עד לשנתו המאה. אדם שאינו מסוגל לכונן קשר עם יצורי אנוש.

זה נשמע מבדר ומשעשע. יש מי ששש להרוס מיתוסים, בשמה של האמת, וכל האמת. אבל לא היה מי שינסה להפריך מקצת דבריו של הד"ר סאמט, או יקשה עליהם. הצופים, כמו עברון, אינם בקיאים דיים בעניין. כשהוא רומס את השרידים שנותרו לפליטה מכבודו של מונטיפיורי, קובע סאמט בסיפוק שאין מי שמסכים לבוא ולחלוק עליו. אולי יש לכך סיבות שונות מאלו שהוא בוחר להציג לפנינו?

זריצקי — חסר כבוד

מותו של הצייר יוסף זריצקי זכה ל"אייטם" במהדורת "מבט" המסורתית של מוצאי־שבת. אולי מוטב אלמלא זכה בכבוד מפוקפק שכזה. אמנות ואמנים היו מאז ומתמיד נקודת־התורפה של הטלוויזיה. יש רבים המסוגלים להעריך את יצירתו ואישיותו של זריצקי — והם לא היו מסרבים לבוא לאולפן. אבל התושיה והדמיון של אלי ניסן עורך "מבט" אינם מגיעים עד כדי כך.

עם ההודעה על מותו, שודרה כתבה מן הארכיון שנעשתה על זריצקי, לפני כשנה, כאשר נפתחה תערוכתו הרטרוספקטיווית הגדולה במוזיאון תל־אביב. אבל הזמן אץ לעורך, הכתבה נחתכה ממש באמצעיתה, ללא כל הסבר. בקושי הגענו שם עד לשנות ה־30. בטלוויזיה יש מקום וזמן לכל הבל ורעות רוח, אבל כלפי זכרו של אחד האמנים החשובים ביותר של ישראל מופגן חוסר־כבוד.

רבקה זוהר — מטרה שיקומית

אם זריצקי לא זכה, רבקה זוהר דווקא זכתה. קשה לי להבין אם תודות לסיפור האנושי המזיל דמעות, מתוך נוסטאלגיה נפלה בחלקה ובחלקנו זכות זו.

יודעת, שעברה גמילה מסמים חזרה לישראל, וכמובן עלינו להקביל את פניה כראוי וכיאות. היה אפשר לחשוב שהמדובר באישיות, שתרומתה לחיי האמנות והתרבות גדולה לאין ערוך מזו של זריצקי. ב"מבט" של ליל שבת, הלובש אופי של מגזין שבועי, אם כי עדיין זה אופי מהוסס, מתכבדת הזמרת בכתבה ארוכה. המצלמות עוקבות אחר כל צעד שלה. רבקה זוהר אמנם היתה בזמנה זמרת אהובת קהל, אם היא נשמעת לא־מעניינת תחילת כיסוי. בשנות ישיבתה בארה"ב שם לא עשתה כנראה קריירה זוהרת. שכחה את העברית האלמנטרית שידעה. היא מתבלת את דבריה במלים אנגליות וזקוקה לתרגום. התוצאה מייגעת, מאכזבת ומרגיזה. זו שאלה של בחירה ושיקול־דעת מוטעים. לכתבה כזאת אין מקום ב"מבט" של ליל שבת.

רובינשטיין — רגע של חסד

אמנון רובינשטיין לוקח לו פסק זמן קצר ב"זה הזמן", מן הטלפונים והדואר, שהפכו לצלב שהוא נושא עליו ("את מטרתה להודות שחל שיפור במערכת הטלפונים", אומר רובינשטיין, ואני מודה). ברגעים אלה של חסד, רובינשטיין נראה כמי שמתגעגע בסתר לבו להמולה האקדמית והפובליציסטית שהניח, כדי להיכנס לפוליטיקה. עכשיו חוזר רובינשטיין, בריאיון קצר, בנוסח כדרכו, אל כמה רעיונות שפיתח במשך שנים בספריו ובמאמריו.

לדבריו שלא כרוח הימים, אין הוא חש נחיתות לפני אנשים שומרי מצוות, ואין הוא מרגיש שהיהדות האמיתית אכן נוצרה כדת, ולעומתה המהפיכה הציונית נכשלה. הוא עצמו לא נזקק מעולם לשכר ועונש, אינו חרד מפני המוות, וגילוי רגל חשוף של נערה, אינו מערער את עולמו. רובינשטיין, שמאבקו עקבי ביותר אומר: "צריך להוריד את דמות דיוקנו של הרצל מקיר הכנסת; הוא היה מרגיש שם זר לגמרי". בעצם, הוא קובע, הציונות החילונית לא רק שלא נכשלה, אלא צדקה.

כשאני מאזינה לו, אני מרגישה עד כמה חסרים לי מאמריו.

בניו של אברהם אבינו

לאברהם אבינו היתה ערגה בכתבתו של שלמה אור, "חברון בקיץ האחרון" ("מבט שני" יום שלישי). הכול נתלים בו, להצדקת זכויותיהם ההיסטוריות והאחרות על העיר. הקאדי הזקן של חברון, מספר הסיפורים, הרב משה בלייכר, מתנחלים חמושים, ועורכייה המגוללת האשמות, אפילו מדריך התיירים מספר לתיירים על עלילותיו ונפלאותיו של אברהם.

חברון, כמשל וכמציאות, היא עיר קשה ואכזרית, חסרת רחמים ואטומה. בעיר זו נפגשות שתי תרבויות פנים־אל־פנים, ללא כל רצון וניסיון לפשרה.

מה שלא אומרים הצד היהודי והצד הערבי במפורש, חושפת המצלמה ואומרות הפנים שבתמונות. פניהם העוינות של ערבים, האוחזים בסכינים ומבתרים את גוויות העופות, במשחטה בבית שמש; פניהם הדרוכות של חיילים צעירים במחסומים; פניהם מלאות השנאה של תושבי בית שמש ("תנו לספרדים לטפל בערבים; האשכנזים יכולים לטפל בגרמנים; יש חלוקה. כל אחד השנאה שלו"). פניהם של תושבי חברון הערבים, שכבר למדו לדעת מה כדאי לומר. פניהם של המתנחלים החמושים ברובם שהצדק הוא מתנופף שלהם. ובתוך "כל התמונה" הזאת של החזרה לחברון" כפי שמגדיר אותה בלייכר — ולא כאידיליה — נקלעות פנים אנושיות. פניה של ערבייה זקנה, שנתקעה בעוצר, ואין לה מקום ללון. פניו של אופה החרד לבצק שלו. פני אנשים שנקלעו לתוהו ובוהו שלא באשמתם.

שלמה אור ניסה לבנות את הכתבה שלו על אפקטים דראמטיים, סמלים. המוסיפים נופך סמלי לדברים ולאנשים, בעוד כל הסמלים מתבקשים מאליהם. האירועים הדבוקים שהסעירו את ההווה כבר נראים רחוקים — אך מעגל האלימות סגור על חברון ללא מוצא. חברון היא כעין משל, תמצית הסיטואציה היהודית־ערבית, בהיבטים הקיצוניים ביותר שלה; גורל אחד ליהודים ולערבים שבה. אברהם אבינו לא היה רווה נחת מבניו אלה.

נצח בזעיר־אנפין

לאה גולדברג: נצח השיר

כבר כתבתי שאפשר גם בלי שרהלה שרון. אתמר מגור בתכניתו "מזמרת הארץ" חוזר ומוכיח אמת זו. אמנם מגור אפתי במקצת, חסר רוח־חיים, אבל למדתי להשלים עם זה. לפחות, יש לו הופעה שקטה שאינה מעליבה, והוא אינו מכניס אותנו למצבי חרדה. מגור גם בקי בפזמונאות, וכפזמונאי מקצועי, עינו אינה צרה באחרים.

הפעם (ליל שבת) הוא מקדיש תכנית שלמה ללאה גולדברג. שרים משיריה זכו לתשומת לבם של מלחינים ונהפכו גם בזכות המוסיקליות המיוחדת להם לפזמונים פופולאריים. הפעם הם זוכים לביצועים מצוינים — בחלקם בפי המלחינים עצמם: ביניהם, יהודית רביץ, זמרת ומלחינה אינטליגנטית, שאינה דורכת על המקום ומתפתחת גם מבחינה קולית.

הפחד הגדול ביותר, אולי אף קשה מפחד המוות, הוא פחד הזיקנה והשיכחה. אנשים מולידים ילדים כדי לטעום מטעמו של הנצח, אבל מה קיים יותר, משירים שנכתבו לפני שנים, והנה הם מלוחנים ומושרים בפי זמרים צעירים שהיו יכולים להיות נכדיה ונכדותיה של לאה גולדברג. הם מעניקים למלים משמעויות חדשות באמצעות המנגינות ההולמות. אבל המלים הן השולטות בכיפה. גם אותו מגור חש בכך, כשהוא מספר כי הפזמון "שיר ליקינטון", שליווה ילדים רבים, נכתב, לפני לידת הזמר והמעבד שלו הפעם — יוני רכטר. אולי זו משמעותו של נצח בזעיר אנפין.

שאלה של סגנון

הופעתו של ראש־הממשלה שמעון פרס, ב"ערב חדש" (יום ה') עברה כמעט ללא תגובה. אולי הבעיה היא בעיה של סגנון. שלא כ"מוקד" שלרוב אופיה פרובוקטיווי, כבזירת־התנצחות בין המראיין למרואיינו, האוירה ב"ערב חדש" נינוחה. שלושת מראייניו של פרס — רפי רשף, גדעון רייכר ודן מרגלית — ישובים צפופים, זה ליד זה, ומנהלים שיחה "ליד האח", עם ראש הממשלה.

הריאיון לא זכה לתהודה, אולי גם מפני שלא היו בו כותרות. מראייניו של פרס אמנם עשו ניסיונות נואשים לדלות ממנו פיסה של מידע בפרשת פולארד. אבל לא הצליחו במשימה. שמעון פרס, בתדמיתו החדשה, בטוח בעצמו, ומאחר שאינו בין המפונקים, ויש לו תעודות על כך — אולי יצליח במשימת השלום שלו. הוא אומר שהחתירה לשלום, "אינה מנת חלקם של אנשים מפונקים, אלא של עקשנים על־פי דרכם".

פרס עונה על השאלות בשיקול דעת, וגם אם יש שאלה מרגיזה, הוא שומר על ארשת רגועה (על הפגישה שלו עם המלך חסן קרא בעיתון). רק על שאלה אחת התשובה שבפיו אינה מספקת, והדברים נשמעים כתירוצים: על הפער שנוצר בין הממשלה לעם. האם יהיה פרס שר האוצר בבוא יום הרוטציה? "מי ייתן ליל" הוא שואל בנימה נדירה של הומור. יודע צדיק נפש בהמתו.

"פרי תנובה"
דרוש ה
עובד/ת מעבדה בכיר/ה
הדרישות:
* השכלה אקדמאית בטכנולוגיה של מזון כימיה
* נסיון בתעשיה * נסיון בניהול כוח אדם-רצוי.
על המועמדים לפנות בכתב - יד בצרוף קורות חיים ונסיון בעבודה לת.ד. 161 רחובות 76101.

דרוש
מנהל מטבח
שומר מצוות ובעל הכשרה ונסיון
לפנות לאמרכל בי"ח ליכטנשטטר, תל־אביב, יד־אליהו, שד' ההיל 4, טל' 03־331414

המשטרה אתגר
דרושים שוטרי סיור ותנועה
דרישות התפקיד: 10 שנ"ל לפחות, לאחר שרות בצה"ל, בריאות טובה (פרופיל 82 ומעלה), גיל עד 35.
מקום השרות: ירושלים, תל־אביב והמרכז.
המעוניינים מתבקשים לפנות בצרוף תעודות השכלה ופנקס מילואים לאחת מלשכות הקליטה המפורטות להלן:
ירושלים – רח' המלך ג'ורג' 8 – טל' 02־244433
תל־אביב – רח' הרכבת 14 – טל' 03־62290-3
חיפה – דרך חטיבת גולני 21 – טל' 04־661067
באר־שבע – רח' העצמאות 55 – טל' 057־32521
רחובות – רח' הרצל 206 (מאחורי תחנת המשטרה) – טל' 08־487444
— סודיות מובטחת —

לקונצרן תעשייתי ומסחרי ארצי
דרוש
קצין בטחון
הכישורים הדרושים
* רקע בטחוני בצה"ל, או במשטרת ישראל
* נסיון פיקודי * נסיון בעיסוק בתחום הבטחון השוטף בכלל ובקצין בטחון בפרט
* נסיון במגעים עם מוסדות וגופים ממשלתיים וציבוריים * נכונות לעבוד בשעות עבודה לא רגילות * גיל 35 – 40 * איזור מגורים תל-אביב צפונה עד נתניה.
מועמדים מתאימים העונים על הדרישות הנ"ל מתבקשים לפנות בכתב-יד, בצרוף קורות חיים ופרטים על הנסיון לת"ד 1144 תל-אביב 61010 עבור "קצין בטחון".
סודיות מובטחת

ליחידת מחשב
דרושים
1. מתכננים
בעלי נסיון של שנתיים לפחות לעבודה בסביבת CICS, ADABAS, PL/I השכלה אקדמית יתרון.
2. תכניתנים
בעלי נסיון של שנתיים לפחות לתפקיד D.B.A בסביבת CICS, ADABAS, PL/I השכלה אקדמית יתרון.
3. בוגרי מדעי המחשב
המעוניינים העונים לדרישות לעיל, יפנו בכתב לת.ד. 39342 ת"א (מיקוד – 61392) עבור מחשב, ויציינו קורות חיים ופרטים אישיים מלאים, כולל מס' ת"ז וטלפון.
— פונים מתאימים ייענו —

נשיונל סמיקונדקטור
National Semiconductor
[illegible]
אנו עוברים לפיתוח מואץ של הדור החדש של המיקרופרוססורים.
[illegible]
מהנדסי אלקטרוניקה,
מהנדסי מחשבים, מהנדסי תוכנה.
[illegible]
תכנון לוגי של מחשבים
תכנון מעגלי MOS
תכנון מערכות משובצות מיקרופרוססורים
פיתוח תוכנה תחת מערכת הפעלה UNIX
תכנון ארכיטקטורות מתקדמות ואינטגרציה חומרה תוכנה
פיתוח מערכות בדיקה ממוחשבות למיקרופרוססורים.
פיתוח תוכנת תיב"מ לתכנון VLSI
[illegible]
נשיונל סמיקונדקטור (ישראל) בע"מ
עבור מנהל כח אדם

א. ש. מפנה בע"מ
רחוב מגידו 3, תל־אביב 64387, טלפון 03־242012
ללקוחותינו דרושים
עוזר/משנה למנכ"ל למפעל גדול בדרום הארץ. רצוי מהנדס תעשיה וניהול. (באר שבע)
מנהל מפעל למפעל ישראלי הממוקם בקליפורניה.
מנכ"ל למפעל למוצרי צריכה הממוקם בלונדון.
— סודיות מובטחת —
תנאים מצויינים למתאימים!!!

דרושה
מנהלת משק בית אחראית
(עם המלצות)
לעבודה 3 פעמים בשבוע 8.30—17.00
לפנות לטל' 052־70246

שיאים חדשים בתקשורת ממוחשבת
בטלדטה עוסקים בפיתוח מערכות עתידיות בתחום הטלקומוניקציה.
כאשר אתה מצטרף אלינו, אתה מצטרף לחברה המעודדת מחשבה, כושר יצירה, והתמודדות עם אתגרים מקצועיים.
לפרויקט פיתוח חדשני בתחום התקשורת הסיפרתית
דרוש:
מהנדס פיתוח
בעל ידע ויכולת בתחומים הבאים:
★ ממשקי ISDN
★ טלפוניה
★ תקשורת סיפרתית
המועמד המתאים ישתלב בצוות פיתוח וישתתף בהגדרת הפרויקט ובפיתוחו
נא לפנות ליהושע נתיב
טל. 052-556230
סודיות תשמר בקפדנות.
TELEDATA COMMUNICATION LTD

אי.סי.אי. (ישראל) בע"מ
דרוש
איש מכירות מעולה
לתפקיד עוזר למנהל מכירות באגף הכימיקלים והפלסטיקה
כישורים נדרשים: * השכלה אקדמית מתאימה * נסיון מסחרי (לפחות 3 שנים) בעל כושר ניהול מו"מ * שליטה בשפות עברית ואנגלית על בוריין * גיל מועדף עד 30.
על המעוניינים לפנות בכתב עם קורות חיים לת.ד. 3000 חולון 58130. סודיות מובטחת

לקונצרן תעשייתי ומסחרי ארצי
דרוש/ה
נציג/ת משתמשים
לריכוז דרישות עיבוד נתונים, קביעת סדרי עדיפויות לביצוע והדרכה בשימוש במערכת המחשב.
הכישורים:
• השכלה אקדמאית, או הנדסית במינהל עסקים ניתוח מערכות
• נסיון של 3 שנים לפחות בנתוח מערכות מידע
• בוגר קורסים והשתלמויות בנושאי מחשבים
• נסיון בהדרכת עובדי מחשב
• מקום מגורים תל־אביב והסביבה
• רשיון נהיגה • גיל עד 35
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב-יד בציון קורות חיים ונסיון לת"ד 582 תל־אביב 61001 עבור "קונצרן תעשייתי".
סודיות מובטחת

תמי (אימי)
מכון למחקר ולפתוח בע"מ
לתמי - מכון למחקר ופיתוח הגדול בארץ בתחום הכימיה היישומית
דרוש
מיקרוביולוג
M.Sc.
לניהול מעבדה
לבדיקות מיקרוביולוגיות
המועמד ישתתף כ"כ בביצוע פרוייקטים מחקריים קרובים לתחום המעבדה
שבוע עבודה בן 5 ימים
מועמדים מתאימים יפנו בצרוף קורות חיים למנהל כ"א ת.ד. 313 חיפה מ. 31002
מודעה זו מיועדת לגברים ונשים כאחד
בקבוצת כימיקלים לישראל

לצה"ל
דרושים קצינים
לעבודה יהודית דינמית ובלתי שגרתית
כישורים נדרשים: —
א. גיל 24—32.
ב. פרופיל 64—97.
ג. נכונות לשירות קבע ארוך.
ד. ידיעת השפה הערבית – יתרון.
– המעוניינים מתבקשים לפנות לת.ד. 37342 ת"א, בצירוף קורות חיים בכתב יד.
– מועמדים שיימצאו מתאימים יוכשרו לתפקיד.
– פונים מתאימים ייענו